



Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

FRIDRIK FRIDRIKSSON MIN LIVSSAGA



DE UNGES FORLAG • M C

MIN LIVSSAGA



E. Frøstrup

FRIDRIK FRIDRIKSSON

MIN LIVSSAGA



DE UNGES FORLAG - AARHUS
HOVEDKOMMISSION: O. LOHSE - KØBENHAVN
MCMXXXIII



AARHUUS STIFTSBOGTRYKKERIE A/S

INDHOLD

| | Side |
|------------------------------------|------|
| Barndomstiden | 7 |
| Min første Læsning | 16 |
| Hos fremmede | 27 |
| Vejen til Latinskolen | 39 |
| Skolen | 48 |
| Kammeratliv | 56 |
| En besværlig Rejse | 66 |
| Mit andet Skoleaar | 74 |
| Kamp for Tilværelsen | 88 |
| Haabet, der brast | 93 |
| I Mørket | 102 |
| Paa de dybe Vande | 109 |
| Landflygtighed og Sømandsliv | 115 |
| Hjemme igen | 127 |
| Ved Dødens Port | 133 |
| København | 143 |
| Vendepunktet | 160 |
| Ungdomsafdelingen | 172 |
| Københavnerdrenge | 194 |
| En bevæget Jul | 201 |
| Befal du dine Veje | 207 |
| Afsked med Danmark | 215 |
| K. F. U. M. til Island | 220 |
| Sømænd og Spedalske | 233 |
| Rejse til Danmark | 242 |
| Studentermøde paa Leckö | 248 |
| Rejseliv | 256 |
| Aalborg og Yngsteafdeling | 272 |
| Eget Hus | 281 |

1. Kapitel

BARNDOMSTIDEN

Jeg er født den 25. Mai 1868 paa en lille Bondegaard lige ved Mundingen af en stor Dal paa Nordsiden af Island, tilhørende Øfjordsysselen.

Da Jordemoderen (Lysmoder kalder vi hende paa Islandsk) havde rystet og banket de første Livstegn ud af mig, døbte hun mig skyndsomst i den Formening, at mine Minutter snart skulde være talte. Saaledes blev Daaben den første og største Velgerning, jeg modtog i mit Liv, endog før jeg legemligt blev vasket eller svøbt. Fra den Stund af er saa mit Liv blevet en Række af Velgerninger modtagne baade fra Gud og Mennesker. Og det er det, der berettiger mig til at skrive og udgive min Livssaga. Jeg synes, det var en overvættes stor Naade i Daaben at blive indviet til Gud lige foran den halvt-lukkede Indgangsport til det jordiske Liv. Nogen Tid senere blev denne Nøddaab stadfæstet i Kirken af Sognepræsten, Salmedigteren Paul Jonsson.

Min Fader, Fridrik Pjetursson, var af en fattig, men velanset Bondeslægt i Skagafjorden, men havde lært at bygge Baade og smaa Dæksfartøjer, som dengang brugtes til Havkalvefangsten. Desuden havde han lært saa megen Navigation, som behøvedes til at føre saadan en Dækskude. Efter at have bygget en lille Havkalvefangerskude for en Skibsreder drog han selv ud paa Fangst med den som dens Kaptain. I Marts Maaned 1868 gik disse Skibe ud paa Havet. Kort efter Afrejsen udbrød en vældig Snestorm; alle andre kom tilbage, men til min Faders Skib spurgtes der intet i

elleve Uger, saa at alle mente, at den var gaaet under. Under disse Omstændigheder blev jeg født og fik derfor min Faders Fornavn; man faar ogsaa sin Faders Fornavn som Efternavn, det er det mest almindelige i Island.

Omtrent en Uges Tid efter min Fødsel og Daab ankom min Fader med sit Skib i god Behold. Skibet var i Snestormen blevet kastet ud af sin Kurs og maatte nøddlande i en meget afsidesliggende Fjord paa Vestlandet. I de Dage var der ingen Postforbindelse mellem afsides Egne i Island, og det tog lang Tid at faa Materiale til at gøre Skibet sødygtigt igen. Deraf den lange Ventetid.

Min Moders Navn var Gudrun Paulsdatter af en god Slægt fra Øfjorden, kaldet Kjarnaslægten efter min Oldefaders Gaard, hvor han opdrog sine 13 Børn.

I to Aar efter min Fødsel blev mine Forældre bosiddende paa den samme Gaard, men fæstede siden en anden Gaard længere oppe i Dalen. Jeg var to Aar gammel, da vi flyttede dertil, og der tilbragte jeg de tre næste Aar. Det var en lille, ussel Gaard. Husene vare opførte af Grønsvær og Sten, og de var meget gamle og forfaldne. Men i min Erindring er den saare skøn; der hengled nemlig min Paradis-Tid paa Jorden. Derfra stammer mine første Erindringer, mange Indtryk, som aabnede mit barnlige Blik for mine Omgivelser, og alt, hvad jeg husker derfra, staar for mig i Morgenrødens Rosenskær. — Den første Begivenhed, jeg mindes, fandt Sted, da jeg var $2\frac{1}{2}$ Aar gammel. Det var min første Sorg. Jeg tror ikke, jeg kan undlade at fortælle om den. Det var om Efteraaret i det første Aar; derfor ved jeg saa nøjagtig min Alder. I Taget lige over min Seng var der et Vindue, hvis Karm var gammel og raadden; der var meget lavt til Taget. Jeg maa vist tit have ligget i Sengen og set op til det Vindue, og jeg var bleven ganske indtagen deri. Før Vinterens Komme lavede Far en ny Vindueskarm og vilde indsætte den i Stedet for den gamle. Jeg følte en stor Sorg og hylede, da det gamle skulde rives ud. Jeg husker tydelig denne Jammersdag. Det gamle Vindue blev puttet op paa et lille Skrammelloft over Indgangsdøren til Gaarden. Min Moder har fortalt mig Fortsættelsen af denne Begivenhed. En Dag den følgende Vinter forsvandt jeg, og der blev søgt efter mig alle Vegne; saa troede de, jeg havde streift udenfor Gaarden, og da det var Tøvejr, og Bækken, der løb

lige ved Gaarden, var meget opsvulmet, tænkte de sig Muligheden af, at jeg maaske var falden i den. Alle paa Gaarden deltog i den angstfulde Søgen; saa var der nogen, der kom ind i Fællesstuen og fandt mig der med mit Legetøj. De andre blev kaldt ind, og Glæden var naturligvis stor; jeg var helt tørskoet, saa det var klart, at jeg ikke havde været ude; ingen kunde begribe, hvor jeg havde været, og selv gav jeg ingen Oplysning. Dette gentog sig to Gange, og Folkene begyndte at tro, at dette ikke gik naturligt til, og snakkede om Elverfolket og den Slags Overtro. Men saa kom Løsningen paa Gaarden en Dag. Min Moder kom igennem Forstuen til Gaarden og hørte nogen snakke deroppe paa Skrammelloftet. Hun kendte Stemmen og kiggede op igennem Lugen, som en løs Hønsestige førte op til. Der fandt hun mig siddende midt i Skrammelet med det gamle Vindue i Favnen, kælende for det. Ingen havde tænkt paa at søge mig der.

I mit fjerde Aar fik jeg Kighoste og maatte længe holde Sengen. Fra den Tid husker jeg kun een Begivenhed. Det har været om Formiddagen, for der stod flere Lerskaale opstablede paa et lille Bord; man spiste Skemaden af større og mindre Skaale af Ler. Jeg befandt mig ene i Fællesstuen; jeg var den Gang i god Bedring og sad oppe i min Seng og legede med nogle Bøger. Paa den ene Væg hang et lille Skab. Pludselig begyndte Skaalene at hoppe af sig selv; samtidig begyndte det lille Skab at slaa mod Panelet. Skaalene trillede til sidst ned fra Bordet og splintredes i tusinde Stykker. Jeg var meget forundret og tænkte paa, hvormange dejlige Skaar jeg vilde faa at lege med. I det samme kommer min Mor farende ind, river mig op af Sengen og klæder mig skyndsomst paa. — Jeg spurgte, om jeg var bleven rask. »Nej,« sagde Mor, »det er Jordskælv, og Gaarden kan ramle ned!« Jeg husker dette meget tydeligt, men jeg husker ikke Rystelsen selv. Det var min første Jordskælvsoplevelse.

Fra denne Gaard har jeg mine første Sommeroplevelser. Jeg opdagede Naturen omkring mig. Dens Storslaaethed prægede sig dybt ind i min Barnesjæl, uden at jeg vidste det. Dalen var vidunderlig skøn. Fjældene paa begge Sider er meget høje og stejle. Imellem dem breder sig en grøn og græsrig Slette, og den store Flod bugter sig ned gennem den, ren og klar, og omfavner adskillige Holme.

Jeg syntes, Bjærgene var saa høje, og det forekom mig, at Himlen, hvor Gud Fader boede med sine Engle, laa lige paa Fjældene som et Tag, og jeg forestillede mig, at man kunde spadsere lige luket ind i Himlen, hvis man bare kunde klatre op til Bjærgets Top. Naar jeg tænker paa den Dal, ser jeg den altid badet i Solskin, skønt jeg ved, at den har saa barskt et Klima om Vinteren.

Jeg havde ingen Børn at lege med og strejfede alene ude paa Tunet omkring Gaarden. Jeg levede derfor meget i mine egne Tanker og Fantasier. Jeg var ikke ret meddelsom overfor de voksne, men hørte nøje paa, hvad de voksne talte om.

Jeg havde særlig Forkærlighed for tre gamle græsgrøede Tomter af for længst nedfaldne Faarestalde; den ene var min Gaard, hvor jeg havde Faarelægge og Horn, som jeg legede var Heste og Køer. Den anden var Købstaden, som jeg vidste var et Sted, man to Gange om Aaret bragte Faareulden til, og hvor man købte Rug og andre Ting. Den tredje Tomt var min Kirke, og der sad jeg og brugte Hænderne sammenstillede som en aaben Bog og sang de Vers, jeg kunde udenad. Mor traf mig der engang og spurgte, hvad jeg bestilte. Jeg fortalte, at jeg var i Kirken til Messe. Næste Søndag tog min Moder mig til Kirke. Jeg blev regnet for et underligt Barn og noget sær. Jeg tænkte allerede da meget paa Gud og gudelige Ting; Mor fortalte mig senere, at jeg en Gang ønskede at vide, om Fællestuen hos Gud var meget højere end vor egen. Mine Tanker om Gud næredes ogsaa ved den Husandagt, som hver Dag i Vintertiden blev holdt i Hjemmet, og min Moder fortalte mig meget om Jesus Kristus og lærte mig mange gudelige Vers, som jeg skulde sige højt om Aftenen, naar jeg var gaaet i Seng. Jeg bad dem altid i en bestemt Rækkefølge. Jeg saa dem under Billedet af en Vægprydelse i et Værelse. Indgangen var Fadervor i en Bue, saa kom der Vers paa Vers langs Væggene, og det endte med »Velsignelsen« paa højre Side af Indgangsdøren, og jeg gik ud af Værelset, idet jeg tegnede mig med Korsets Tegn. — Korstegnet spillede en stor Rolle i Folkets religiøse Liv. Om Morgenens, naar man først kom ud under aaben Himmel, om Aftenen, før man skulde til at sove, og ved mange andre Lejligheder brugtes det. Naar Yderdøren blev lukket for Natten, blev der slaet Korsets Tegn for Døren, altid i den treenige Guds Navn. — Der har naturligvis været meget i de Vers,

som jeg ikke forstod, men jeg er sikker paa, at meget af det er sivet ned i Barnets Sjæl, blevet bevaret i Underbevidstheden og har haft stor Betydning for mit Liv senere hen.

Jeg hørte paa om Aftenen, naar der blev oplæst gamle Sagaer og fortalt Historier og Eventyr. Jeg husker fra de Aar de første Spøgelseshistorier, som en af Karlene fortalte mig uden min Moders Vidende. Jeg saa Spøgelserne klart for mig, rædselsfulde Skikkelser; jeg gøs, og det rislede mig koldt ned ad Ryggen, men jeg var dog overmaade begærlig efter at høre mere og mere. Følgen var, at jeg blev meget mørkerød og ikke turde være alene efter Mørkets Frembrud. Jeg beholdt alt dette for mig selv, for engang, da Mor kom under Vejr med det, skældte hun Karlen ud. Det var det første, jeg begyndte at holde hemmeligt for min Mor.

Jeg kunde aldrig blive træt af at høre gamle Eventyr og Folkesagn, som begyndte med: »Der var engang en Konge og Dronning i deres Rige« o. s. v., disse dejlige Sagn, som har vandret igennem Folkeslag og Tider, fra Slægt til Slægt, fra Mund til Mund, og altid lærer, at det gode og de gode sejrer tilsidst igennem mange Trængsler. — Men mest blev jeg dog betaget, naar min Moder i Skumringen fortalte mig om vor Herre, da han vandrede hernede, baade ud fra Evangelierne og Legenderne.

I Vintertiden blev der hver Aften holdt Husandagt, og i Faste-tiden blev der hver Dag læst et Stykke af Lidelseshistorien med en kort Betragtning derover, og af Hallgrimur Pjeturssons 50 Passions-salmer blev der sunget en Salme hver Dag. Jeg mindes en Begivenhed fra denne Tid, jeg antager mit 5. Aar. Der blev læst det Afsnit, der handler om Getsemanelidelsen, hvori der staar, at hans Sved blev som Blodsdraaber, der faldt paa Jorden. Jeg saa disse Blodsdraaber falde og stak i at græde højt. Mor tyssede paa mig og spurgte, hvad der var i Vejen. Jeg fortalte hende det. Dette Billede har aldrig forladt mig siden.

Fra mit femte Aar husker jeg en Kirkegang Juledag. Dalen, hvor vi boede, munder ud til Kysten af den store, lange Øfjord, men Fjorden kan dog ikke ses fra Gaardene oppe i Dalen. Mine Forældre tog mig med til Kirke. Det var ikke ret lang Vej, maaske en Times Gang, maaske lidt mindre. Mine Forældre førte mig ved Haanden mellem sig, og naar jeg blev træt, tog Far mig og bar mig et Stykke

paa sine Arme. Præstegaarden laa længere nede i Dalen. Det var tæt Taage, og Sneen dryssede ned, men Vejret var ganske stille. Da vi nærmede os Præstegaarden, hørte jeg en underlig Brusen, en Slags dump, dyb Brummen, der langtrukken steg og faldt; jeg troede, den kom fra Kirken, noget, der hørte Højtiden til. Far forklarede mig, at dette var Brændingens Drøn fra Havet. Det lød for mig som Aandedrættet fra en vældig Jætte, det ubegribelige, mig dengang ukendte Hav.

Jeg husker mange smaa Begivenheder fra denne Tid, Legen med Sommerblomster, hvoraf Løvetand og Ranunkler var de prægtigste.

Saaledes gled disse tre herlige Barndomsaar stille hen. Jeg ser de Aar for mig under Billedet af en sagte rislende Bæk, der glider hen ad en svagt skraanende Flade mellem grønne, græsbevoksede Bredder, beskinnede af den varmende Sommersol.

I Juni Maaned 1873, da jeg lige var fyldt mit 5. Aar, flyttede mine Forældre bort fra Svarvadardalen. Far havde forpagtet en anden Gaard, der laa længere inde ved Øfjorden. Det var en meget større Gaard, og store Forhaabninger blev vist knyttede til den Forandring. Den Gaard hed Reystaraa; alle Gaarde i Island har deres specielle Navne, og de fleste Gaarde har beholdt Navnene uforandrede lige fra Islands ældste Bebyggelse. Derfor er der noget næsten individuelt ved hver Gaard, noget, der giver den Særpræg og Karakter uafhængigt af de Folk, som bor der.

Jeg syntes, det var en lang og overmaade mærkelig Rejse. Først Opbrudet fra den gamle Gaard, Gardshorn, var en hel Begivenhed: Travlhed allevegne og den største Forvirring; hele Bohavet bragt ud og fordelt i saa lige store Dele som muligt, for alt skulde flyttes paa Hesteryg. Der var rigtignok ikke ret mange Møbler, men ved Flytning synes Ejendelene at svulme op til det utroligste. Jeg husker ikke min Sindsstemning ved Afrejsen, antageligvis Forundring og maaske nogen Forventning. Endelig kom vi afsted, en lang Karavane af Pakheste, læssede paa begge Sider med Bagagen, og saa enhver i Følget til Hest. Jeg red alene og sad paa Hesten i en dyb Kvindesaddel, forsvarlig bundet, for at jeg ikke skulde falde af. Min Hest blev ført ved Tømmen af en eller anden i Følget. Rejsen gik langsomt, og vi overnattede paa en Gaard, hvor min Moder havde Venner; hun havde tjent der, før hun blev gift. Der blev

kælet meget for mig der, og Drengene, som var noget ældre end jeg, legede med mig, og en af dem forærede mig en lille Lommekikkert, som jeg var meget optaget af. Næste Dag ankom vi saa til den ny Gaard og kom snart i Orden.

Reystaraa havde meget større og bedre Beboelsesrum, end den forrige Gaard havde haft. Gaardens Beliggenhed var herlig; bag ved ragede et højt Fjæld op, og foran laa den dejlige Øfjord, der strækker sig langt ind i Landet, omgivet af store Bjærgkæder. Øfjorden regnes for at være en af de skønneste Fjorde i Island. Paa den anden Side af Fjorden kunde man fra Reystaraa skimte en i Islands Historie godt kendt Præstegaard, Laufas; Mor fortalte mig, at Provsten der, Bjørn Halldorsson, var hendes Halvfætter (Næstsøskendebarn). Hun fortalte videre, at Provstens Søn Thorhallur (senere Biskop over Island) studerede og skulde være en overmaade herlig ung Mand. Fra den Tid plejede jeg at kigge over til den Præstegaard i min Lommekikkert og tænke med stor Beundring paa min unge Slægtning; senere hen fik han stor Betydning for mit Liv.

Den Sommer saa jeg for første Gang en Damper, der gik for fuld Damp ind ad Fjorden til Akureyri, den næststørste Købstad i Landet. Alle maatte ud at se dette uvante Syn.

Det Aar saa jeg ogsaa første Gang et Træ. Det voksede paa en Gaard i Nærheden. Der boede en rig Mand, som havde Administrationen over Sysseleens offentlige Jordegodser, hvortil Reystaraa hørte. Jeg var helt betaget af Stuens Pragt, men mest af et stort Rønnebærtræ, der voksede i Læ af Stuehuset.

Den Sommer, vi opholdt os paa denne Gaard, blev min barnlige Glæde noget formørket ved min Frygt for Spøgelser. For at forstaa denne min hemmelige Angst maa jeg fortælle om den Skik i Island, at til hver Fæstegaard følger der i Lejekontrakten et vist Antal Faar. Lejeren faar dem ved Overtagelsen af Gaarden og skal ved sin Afrejse aflevere dem i god Stand til sin Efterfølger. De Faar siges at følge med Gaarden. Om Foraaret, noget før vi skulde flytte fra Gardshorn, kom jeg en Dag ind i Fællesstuen, hvor min Moder sad og fortalte en besøgende Nabokone om den nye Gaard. I det samme, jeg kom ind, hørte jeg min Moder sige: »Og saa følger der en Vædder med Gaarden.« »Naa, Tak!« tænkte jeg, »det maa da

være et Spøgelse i en Vædders Skikkelse, for en virkelig Vædder kunde da vel ikke bestandig følge med Gaarden.◄ Nu havde jeg altid været bange for Væddere med de frygtindgydende, krogede Horn, og jeg tænkte, at en Spøgelsevædder maatte dog være langt farligere end en virkelig. Jeg blev fyldt med Rædsel, men sagde intet. Efter at vi var kommet til Reystaraa, gik jeg i stadig Angst for den Vædder og tænkte, den kunde springe op af hver Fordybning og skjule sig bag hver en Tue og fare løs paa mig. Men jeg var saa indesluttet, at jeg ikke sagde noget før langt ud paa Sommeren; da sagde jeg en Gang til min Moder: Det er dog mærkeligt, at vi ikke ser noget til den Spøgelsevædder, som skal følge med Gaarden. Min Mor gjorde store Øjne og spurgte, hvad jeg mente. Jeg forklarede hende det og henviste til, hvad hun selv havde fortalt Nabokonen. Saa gik der et Lys op for hende, hun begyndte at le og gav mig Oplysning om, at det var en ganske almindelig Vædder af Kød og Blod, og lovede at vise mig den, naar den om Efteraaret blev drevet hjem med Goldfaarene fra Højmarken. Saa blev det Spøgelse slaet ihjel, men Frygten sad mig i Blodet, og min Mørkerædsel blev næsten til Sygelighed.

Den paafølgende Vinter fik jeg Undervisning i at læse; min første Lærer var en af Pigerne; hun lærte mig at kende Bogstaverne, men da hun ikke rigtig kunde magte mig, tog min Moder Undervisningen i sin Haand, og nu gik det strygende med Liv og Lyst, og jeg gjorde ret hurtige Fremskridt. Jeg ejede selv kun een Bog. Det var Bibelen, en ny Oversættelse, som kaldes Oxford-Oversættelsen. Jeg havde faaet den i »Tandgave«, d. v. s. jeg fik den, da jeg fik min første Tand. Det var Skik den Gang; men min Bibel maatte jeg ikke faa i Hænde, før jeg selv kunde læse. Jeg fik lidt efter Jul Balslevs Børne-Katekismus som Foræring; jeg husker ikke af hvem. Den var nylig udkommen i Oversættelse og autoriseret til Undervisning og Forberedelse til Konfirmationen, men fik aldrig rigtig Udbredelse; Folk syntes, den var alt for kort og let og holdt fast ved Balles Lærebog med de otte lange Kapitler. — Jeg var meget glad for den Lærebog; den havde et smukt, blaaspraglet Bind. En Dag hen ad Foraaret, da jeg kom ind i Fællesstuen, var der ingen derinde undtagen Hvalpen. Den legede meget ivrigt med nogle Papirer og rev og sled i dem. Jeg begyndte at lege med, men saa opdagede

jeg i Dyngen det dejlige Bind af min nye Lærebog og saa, at det var den, Hvalpen havde faaet fat i og revet i Stykker; jeg blev vred og pryglede Hvalpen. Senere hen blev jeg den taknemmelig, for jeg fik »gamle Balle« i Stedet og blev befriet for »Balslev«, som blandt Folk blev kaldt »Tossekatekismen«, d. v. s. en Katekismus for tungnemme og ubegavede Børn. Om Foraaret havde jeg lært saa meget, at jeg kunde læse tilpaa egen Haand.

Opholdet paa Reystaraa blev ikke af saa lang Varighed, som vi havde ventet. Af Administratoren havde min Fader faaet Løfte om livsvarig Forpagtning af Gaarden, dog uden skriftlig Kontrakt. Saa kom der en ny Præst til Præstekaldet i Foraaret 1874, og da der ikke var en særlig Præstegaard i Kaldet (der var vist blevet slaaget to Præstekald sammen), saa maatte Præsten vælge imellem de Gaarde, der var Statens Ejendom, og han valgte Reystaraa, og min Fader blev opsagt og skulde flytte fra Gaarden i Begyndelsen af Juni Maaned. Saa besluttede han sig til at forlade Øfjordsysselelen og søge hen til Skagefjordsdalen, hvorfra hans Slægt stammede. Der fik han det halve af en Gaard, som hed Litli-dalur (den lille Dal); den anden Halvdel forpagtede hans Broder, Johannes.

Vi flyttede da fra Reystaraa, og Rejsen gik for sig paa lignende Maade som Rejsen Aaret i Forvejen; kun var den meget længere og besværligere, da vi skulde rejse over den store Bjærgkæde, som adskiller de to Bygder. Paa Vejen passerede vi et historisk Sted fra de gamle Sagaer. Ved en vældig stor Sten fandt der i Oldtiden en berømmelig Tvekamp Sted mellem to drabelige Helte, med dødeligt Udfald for den ene. Jeg havde allerede da hørt den Saga oplæst, og Stedet var mig saaledes bekendt. Der ved Stenen syntes jeg næsten, jeg stod paa et indviet Sted, og undrede mig over, at man ikke kunde se Blodpletter endnu. — Sansen for det historiske blev ved Læsningen af Sagaerne i de lange Vinteraftener meget tidlig vakt i de islandske Børns Sind. Skikkelserne fra Sagatiden stod saa levende for os, som om Heltene havde levet lige før vor Tid.

2. Kapitel

MIN FØRSTE LÆSNING

Op fra den brede Skagafjord strækker sig en stor Dal langt ind i Landet, hvor den forgrener sig i tre lange Dale, som gennemstrømmes af vandrige Elve, hvoraf de to østligste udspringer ved Hafs-jøklens Nordende. Disse to Jøkeelve forener sig til en mægtig Flod, der løber igennem Skagafjordsdalen i dens Længde og kaldes Hjeradsvøtn (Herredsvandene). Denne Flod maatte vi passere for at komme til vort Bestemmelsessted, Gaarden Litlidalur. Overgangen staar mig lyslevende for Øje. Jeg sad bundet i en Kvindesaddel, og Hesten blev ført ved Tømmen af en i Følget. Floden var paa dette Vadedsted baade dyb og bred; Vandet naaede højt op paa Hestens Sider. Jeg var lidt svimmel, og det forekom mig, at Hesten hældede sig op mod Strømmen. Vi kom dog godt over. — Fra den Sommer (1874), som blev saa betydningsfuld i det islandske Folks Historie, husker jeg ikke ret meget, muligvis fordi jeg havde en Legesøster, min Farbrors Datter. Jeg husker ikke, at jeg saa meget som hørte om Kongens Besøg i Anledning af Tusindaarsfesten eller om de Højtideligheder, der afholdtes i Kirkerne. Først flere Aar senere hørte jeg Folk fra Reykjavik fortælle om Kongebesøget.

Jeg husker dog, at jeg fik Lov til at ride til Kirke en Søndag. Præsten var meget gammel, og han havde saadan en dejlig Stemme og messede saa skønt, at jeg sad og græd stille ved min Moders Side. Paa hendes Spørgsmaal om Aarsagen dertil svarede jeg kun, at det var saa skønt. Men endnu synes jeg at kunne høre Klangene i hans Stemme. — Jeg var i det hele taget af meget følsomt Gemyt og rørt let til Taarer, naar jeg hørte noget smukt og rørende.

Den følgende Vinter blev dog meget betydningsfuld for mig. Om Efteraaret blev jeg anset for at være saa dygtig i Læsning, at jeg fik Lov til paa egen Haand at læse i min egen Bibelbog. Jeg aabnede den med stor Ærbødighed og gav mig til at læse den første Side. Siden blev jeg ved; undertiden læste jeg højt for min Mor, som sad ved sin Rok og rettede mig, men for det meste læste jeg for mig selv. Jeg læste første Mosebog om og om igen og kunde tit ikke rive mig løs fra Læsningen. Jeg kom til at elske de Skikkelser, jeg læste om, og følte dem meget levende og nærværende. De store

Patriarker levede i min Fantasi. Jeg kunde græde, naar jeg læste om Josefs Møde med sine Brødre. Jeg holdt ogsaa af at tale om det, jeg havde læst, og til Tider kunde jeg blive saa hensunken i mig selv og mine Tanker, at jeg slet ikke vidste, hvad der gik for sig rundt omkring mig. Jeg blev ogsaa skældt ud for at være et sært og underligt Barn. Men jeg ved, at dette havde grundlæggende Betydning for hele Livet.

Paa den nærmeste Gaard boede den Gang et Ægtepar med deres næsten voksne Børn. Der var kun en ganske kort Vej mellem Gaardene. Jeg holdt meget af at komme der. De behandlede mig næsten som en voksen; de læste meget, og altid havde de noget at fortælle mig, og Samtalerne drejede sig næsten altid om noget interessant og belærende. De talte meget bogligt, noget i Retning af det gamle Sprog i Sagaerne.

De forærede mig ogsaa en lille Bog med Eventyret om »Snehvide« og en lille Digtsamling, som jeg var meget optagen af.

I dette og de følgende Aar var min Fader ikke ret meget hjemme; han havde nemlig givet sig helt hen til sit Haandværk og var meget søgt som Bygmester af Kirker og Træhuse, tit i fjærne Egne. Saa maatte min Moder udelukkende forestaa Gaardbruget. Dette var Grunden til, at mine Forældre hørte op med at drive Gaardbrug selv, og saa flyttede de som Indsiddere til min Mors Broder Thordur Paulsson, til en Gaard i Nærheden, som hed Breidargerdi, hvor de kunde have een Ko, nogle Faar og et Par Heste. Der blev vi boende i tre Aar. Min Morbror havde 5 Børn, en Dreng og en Pige paa min Alder, de andre noget ældre. Paa den Gaard blev mine to yngste Søskende født. Mine Forældre fik 8 Børn, men de, som var mig nærmest i Alder, døde som ganske smaa. Min Onkels Hustru var min Mors bedste Veninde, og de to Familier levede, som om det kun havde været een. Skønt Pladsen var snæver, og Fællesstuen, som vi alle delte, var lille og trang, herskede der dog altid den bedste Forstaaelse og Enighed. Fattigt var det, men hvad den ene havde, blev delt med de andre. Min Onkel var altid glad og munter, og jeg holdt af ham næsten mere end af min egen Fader, som jeg saa saa lidt til. Naar min Fader var hjemme, gav han sig meget lidt af med Børnene. Jeg var heller ikke rigtig efter hans Ønske. Han satte sit Haandværk meget højt og var meget dygtig til alt Arbejde.

Jeg hørte mange berømme ham for hans Dygtighed i at løbe paa Ski, som den Gang paa Nordlandet var et meget brugt Befordringsmiddel om Vinteren; desuden holdt han af at løbe paa Skøjter. Jeg derimod brød mig kun meget lidt om alt dette. Jeg havde ikke ret megen Sans for Arbejde med Kreaturer eller for andet paa Gaarden forefaldende Arbejde. Jeg snittede aldrig og viste ikke Spor af Anlæg for hans Fag. Jeg foretrak at sidde inde over en Bog og brød mig heller ikke ret meget om at lege. Bøgerne var mig alt. Far syntes, jeg vilde blive en Døgenigt, som aldrig vilde du til noget rigtigt. Min Broder Kristen, som var 6 Aar yngre end jeg, viste allerede som Barn Anlæg for at haandtere Sav og andet Værktøj. Han blev ogsaa senere en dygtig Snedker, men døde i en ung Alder, kun 28 Aar gammel.

Selvfølgelig fik jeg ikke Lov til at læse bestandig. Jeg maatte ogsaa arbejde, om Sommeren ude paa Tunet med at tørre Hø og hente Heste og drive Køerne paa Græsgang, hvilket jeg og min Onkels Børn gjorde skiftevis. Om Vinteren skulde jeg gøre et eller andet inde, male Rug paa en Haandkværn og strikke. Jeg adlød, naar det blev befalet mig, men jeg havde ingen Lyst dertil; dog blev jeg meget ivrig efter at strikke, for der blev saa tit sagt til mig, at jeg med Tiden vilde blive blind, dersom jeg læste saa meget i Halvmørke og overanstrengte Øjnene. Saa kom der engang en blind Mand til Gaarden og opholdt sig hos os i nogle Dage. Han sad stadig og strikkede og sagde, at det var hans eneste Tidsfordriv. Fra den Tid blev jeg meget ivrig efter at strikke, for jeg tænkte, det kunde være godt at være dygtig til det, naar jeg engang blev blind. For ogsaa at gøre Strikningen mere interessant og fornøjelig opfandt jeg en Strikkeleg. Den bestod i, at jeg satte mig med min Strømpe paa et bestemt Sted i Stuen og begyndte paa den første Maske og tænkte: Nu fødes jeg. Saa strikkede jeg min Livssaga. De fire Pinde var de fire Aarstider, og Omgangene var Aarene; saa fantaserede jeg over dette og skiftede Plads og indbildte mig, at jeg flyttede fra een Gaard til en anden. Sommetider blev jeg saa spændt paa at opnaa en høj Alder, at jeg næsten kunde svede af Angst for at blive kaldt fra Strikningen, for saa døde jeg. I det hele taget prøvede jeg altid paa, naar et Arbejde kedede mig, at lade min Fantasi lægge et fornøjeligt Indhold deri, og saa gik det mere med Liv og Lyst.

Men det meste af min Tid gik til Læsning. Det var først og fremmest Bibelen, og efterhaanden kom der saa andre Bøger til. De islandske Folkesagn, som Bibliotekar Jon Arnason havde samlet, blev jeg uhyre optaget af; dernæst »Tusind og een Nat«, oversat af Digteren Steingrimur Thorsteinsson paa et overordentlig skønt Sprog. Een Bog fik jeg ogsaa, som jeg var meget optagen af, skønt jeg nu ikke kan forstaa, hvorledes jeg kunde blive saa indtaget i den, for jeg synes ikke just, at den er Børnemad. Det var »Mynsters Betragtninger« i islandsk Oversættelse. Jeg antager nærmest, at det maa have været Sprogets overordentlige Skønhed, der gjorde det, for den er skrevet i et næsten klassisk Sprog. Den blev brugt som Andagtsbog fra Paaske til Pintse, og under Andagten kunde jeg næsten blive rørt til Taarer ved at lytte til Læsningen deraf. Jeg har læst den igen i de senere Aar, men kan ikke finde det rørende. Men jeg er dog sikker paa, at den i de unge Aar har haft Betydning for mig.

Disse Bøger blev nu min særlige Skolegang, indtil jeg blev ti Aar; naturligvis hørte jeg en hel Del af de islandske Sagaer oplæst om Vinteraftenerne, og ogsaa adskillige »Rimur«, d. v. s. rimede Krøniker og Historier. Det blev altsammen Led i min Opdragelse. Da jeg var otte Aar, begyndte jeg at lære »Gamle Balles Katekismus«; den skulde læres helt udenad, og desuden skulde jeg lære en Mængde Vers og en Del Salmer, særlig af Hallgrimur Pjeturssons Passionssalmer. — Det var Skik og Brug den Gang, at Præsten om Efteraaret skulde komme til hver Gaard i Sognet og holde Folketælling og undersøge, hvorledes Børnene blev underviste. Det var en meget spændende Dag for Børnene; saa skulde de læse og skrive og høres i Katekismen o. s. v., alt efter deres Alder.

Den Sommer, jeg fyldte 8 Aar, kom en ny Præst til Sognet, ordineret dertil. Hans Navn var Pastor Zophonias Halldorsson. Der gik Ry af hans Prædikener, og der blev set meget op til ham.

Om Efteraaret blev mine Forældre og jeg inviteret til en nærliggende Gaard til Begravelsesgilde. Der var mange Mennesker om Aftenen efter Begravelsen. Inde i et Værelse for sig sad Præsten og Sognets Bønder og Kvinderne, og de andre Folk i Fællesstuen. Engang kiggede jeg ind, hvor Bønderne sad; en af dem kaldte paa mig og sagde til Præsten: »Her er en Dreng, som er meget hjemme i Bibelen.« Præsten tog mig paa sit Knæ og begyndte at spørge mig

om forskellige Ting fra Bibelen. Jeg var slet ikke bange eller undselig og svarede rask paa hans Spørgsmaal. Saa klappede han mig paa Hovedet og roste mig for mine Kundskaber. Jeg var meget stolt af den Ære. Noget senere kom han paa det officielle Husbesøg. Han hørte mig i Katekismens første Kapitel. Men da svigtede Modet mig, og jeg blev undselig og angst og bange og kunde ingen Ting, vidste ikke engang, hvem der var min Næste, hvilket bagefter pinte mig meget. Jeg var meget ked af dette og syntes, at jeg havde sat en Skamplet paa mig og mit Hjem. For at genvinde min Ære besluttede jeg, at jeg i næste Fastetid skulde fremstille mig paa »Kirkegulvet« til Katekisation. Det var Skik, at hver Søndag i Faste-tiden skulde alle Børn, som var 11 Aar gamle og derover, møde i Kirken og blive hørt i Katekismen tillige med Foraarets Konfirmander. Efter Paaske var det kun Konfirmanderne, som skulde møde. Efter Velsignelsen, før den sidste Salme blev sunget, blev Børnene stillet op i Midtergangen og blev overhørte i hele Menighedens Paahør. Jeg var kun i mit niende Aar, saa at jeg ikke var pligtig til at møde. Saa plagede jeg min Moder om Tilladelse; hun mente, jeg var for ung. Endelig fik jeg Lov; det var Midfaste Søndag. Jeg traadte i rette Øjeblik frem paa Gulvet. Præsten hørte mig i en Paragraf i det 2. Kapitel om Guds Egenskaber. Det klarede jeg godt, saa begyndte han at spørge mig ud fra Bibelen, hist og her, og jeg svarede paa alle Spørgsmaal, indtil jeg pludselig gik i Staa. Præsten spurgte: »Hvad var der mellem det hellige og det allerhelligste i Templet?« Jeg blev grebet af Angst. Det havde jeg aldrig lagt Mærke til. Jeg stod et Øjeblik tavs. Da paa een Gang kom en Sætning fra Lidelseshistorien mig til Hjælp: »Og se, Forhænget i Templet splittedes i to Stykker fra øverst til nederst«. Da saa jeg, hvad det var, men i min Glæde over Opdagelsen sagde jeg paa Toppen af min Stemme: »Se, Forhænget i Templet splittedes o. s. v.!« Der gik et Smil over Menighedens Ansigt, og Præsten sagde, at det var meget godt. Efter Gudstjenesten var der ingen Ende paa al den Ros og de Kærtegn, jeg fik, og den fine Præstefrue, Datter af en af Landets højeste Embedsmænd, tog mig ind i Spisekammeret og trakterede mig med den dejligste Vælling med Sukker paa. Jeg tror ikke, jeg nogen Sinde har oplevet en større Triumf end den Dag i den lille Kirke.

Efter de tre Aar kom der igen en Forandring ind i vort Liv. I Foraaret 1878 flyttede vi til et andet Sted.

Min Fader havde paataget sig at bygge en Kirke paa en Annexgaard, *Svinavatn* (Svine-Søen) i Hunavatsnyssel. For at kunne have sin Familie hos sig havde han saa betinget sig en Indsidderplads paa den store Gaard. Saa flyttede vi dertil; den Rejse tog 2 Dage og gik ogsaa over høje Bjerge og gennem en meget stor Flod.

Det var en stor Gaard. Bonden havde en stor Besætning og mange Tjenestefolk. Han havde 4 Sønner, den ældste 15 Aar og den yngste 9 Aar. Denne blev min særlige Legekammerat. Alle de fire Dreng optog mig med det samme i deres Kammeratskab og behandlede mig altid, som om jeg var deres Broder. De var muntre og raske Dreng, dygtige til Arbejde, og legede med Liv og Lyst. Det betød meget for mig i de tre Aar ogsaa at faa den Opdragelse, som opnaas gennem godt Kammeratskab og Drengeskab under Arbejde og Leg. Disse fire Dreng blev ikke alene mine Venner, men ogsaa mine Brødre. Jo mere jeg fordyber mig i Minderne fra de tre Aar, jeg var sammen med dem — de tre sidste Aar af min Barndom — desto klarere ser jeg, at de tre Aar var et vigtigt Led i den Plan for min Livsgerning, hvorom jeg den Gang intet anede. Derfor føler jeg stor Lyst til at præsentere dem for mine Læsere. Den ældste, Gudmund, var den viseste blandt os; han blev senere Præst, men døde i en ung Alder, efterladende sig fire Sønner. Den anden, Steingrim, var en meget begavet Dreng og havde en ualmindelig smuk og klangfuld Sangstemme. Han døde ogsaa som ung Mand, nogle og tyve Aar gammel. Den tredje, Johannes, bor nu som Bonde paa sin Fædrenegaard, og den yngste, Gudmann, er en dygtig Landmand i den samme Egn. Vort Venskab har holdt sig gennem Aarene, selv om vi kun træffes med Aars Mellemlum.

Gaarden *Svinavatn* ligger paa en smuk Skrænt, der skraaner ned til en stor Indsø af samme Navn. Om Sommeren fiskede vi Foreller i Søen og badede der, men om Vinteren blev Søen en stor Skøjtebane, medens de snebedækkede høje Skrænter gav Lejlighed til susende Skiløb.

Paa Gaarden var der en Annexkirke; den gamle var opført af Græstørv med Trægavle. Omkring Kirken laa Kirkegaarden, hvis Dige var vekslende Lag af Sten og Græstørv. Nogle Mindestene laa

paa Gravene, og paa en Grav lige foran Kirkedøren stod et Kors af Støbejern. Over Indgangen til Kirkegaarden hang Klokkerne under et lille Tag af Brædder. Den ny Kirke, som skulde opføres, skulde ikke staa paa den gamles Sted, men et Stykke Vej fra Kirkegaarden, saa kunde den gamle benyttes, indtil den anden var fuldført. Hveranden Søndag var der Gudstjeneste i vor Kirke; da kom den meget ærværdige gamle Provst og forrettede Tjenesten. Hver Søndag, naar der ikke var Tjeneste i Kirken, blev der inde i den store Fællesstue holdt en Husandagt med Salmesang, og en Prædiken af en Søndagspostille blev oplæst. Alle Gaardens Beboere, omtrent tyve Personer fra begge Familierne, var til Stede. Jeg mindes meget tydelig den første Gang, jeg overværede denne Søndagsandagt. Salmebøger blev uddelte. Bonden var Forsanger. Mens vi sang, lagde jeg Mærke til, at Steingrim havde saa herlig en Stemme, at jeg hørte op at synge og lyttede betagen til hans Stemmes Velklang. Pludselig blev jeg grebet af den sorteste Fortrydelse, fordi jeg ikke havde nær saa god en Stemme, og jeg besluttede aldrig mere at synge ved Andagten. Næste Søndag sang jeg heller ikke. Saa lige derefter fik jeg en Byld i Halsen eller et meget slemt Halsonde og var meget daarlig. Efter at jeg var kommet mig, opdagede jeg, at jeg slet ikke kunde synge. Saa tænkte jeg, at det var Straf for den ugudelige Misundelse, jeg havde følt i en hellig Stund, og blev meget bange. Jeg gjorde Gud det Løfte, at jeg skulde synge de 50 Passionssalmer ud i eet, dersom jeg fik min beskedne Sangstemme tilbage. Men jeg fik den ikke, og i mange Aar kunde jeg slet ikke synge.

I Bondens Bogsamling fandtes der mange af de gamle islandske Sagaer, ogsaa Snorre Sturlasons Edda. Mine Kammerater var ogsaa meget læselystne, og vi kom til at kende Sagaerne ud og ind og drøftede tit Indholdet og disputerede om de forskellige Helteskikkelser og Begivenheder. Mange af vore Lege blev hentede fra Sagaerne. Vi havde Sværd af Træ og Buer og Skjolde og kæmpede tit i drabelige Vaabenlege. Da var vi Heltene fra Sagaerne. Især maatte Njals Saga holde for. Gudmund var sædvanlig Njal den vise, for han var den klogeste af os. Steingrim var den stærkeste og fik som oftest tildelt Skarphedins Rolle. Johannes var Gunnar paa Hlidar-endi, fordi han var den flinkeste af os i at haandtere Spyd og Bue. Jeg var Gissur den hvide, skønt jeg havde ravnsort Haar, og Gud-

mann var Hjalti Skeggjason. Dette blev varieret i det uendelige. Vi søgte at tale, som Heltene havde talt. Vi levede saaledes en hel Del i Sagatiden. Vi disputerede tit om Kjartan og Bolli fra den berømte og tragiske Laxdølasaga. Jeg syntes, Bolli var den bedste af de to Edsbrødre, men de andre beundrede Kjartan mest. Mest af alle Sagakvinder beundrede jeg Gudrun Osvifursdatter; jeg saa hende klart for mig i det Øjeblik, da hendes Mand, Bolli, var blevet dræbt, og hans Banemand tørrede Blodet af sin Økse paa hendes Hovedlin, og hun uden at sige et Ord saa paa ham og smilede. Jeg beundrede den Selvbeherskelse, og i Blikket og Smilet saa jeg den Hævn, som hun nogle Aar senere tog over ham og de andre Drabsmænd.

Vi læste ogsaa de norske Kongers Historie og var meget optagne særlig af Kong Olaf Tryggvasøn og Kong Olaf den hellige; den sidstnævnte var særlig min Helt og Helgen; jeg troede, han var min Skytshelgen, for jeg troede alle de Mirakler, der fortæltes om ham.

Fra andre Gaarde fik vi laant Bøger i Skifte, og jeg havde engang den Dristighed at gaa til selve Provsten for at laane Egils Saga, hvilket Ønske han meget elskværdigt opfyldte, og efter at jeg havde afleveret den uden Plet eller Lyde, laante han mig alle de Bøger, jeg begærede. Dette var en herlig Tid; særlig det første halvandet Aar.

Min Fader havde i denne Tid været beskæftiget med at bygge den ny Kirke, og Arbejdet gik godt fremad. Men om Efteraaret det andet Aar, vi opholdt os paa Svinavatn, begyndte min Fader at mærke, at der var noget i Vejen med hans Helbred, men han ænsede det ikke ret meget og vedblev med sit Arbejde ude i det kolde Kirkerum; somme Tider maatte han dog holde Sengen; det var en eller anden indvortes Sygdom. Saa 14 Dage før Jul drog han ud paa en Rejse til Købstaden. Ved Vintertid var det omtrent tre Dages Rejse. Paa Vejen tilbage overnattede han i en Præstegaard, hvor han før havde opført baade Kirken og en Del af Stuehuset. I den Nat fik han Lungebetændelse og døde den følgende Juleaften. Der blev sendt Bud til min Moder. Vi fik Efterretningen 2. Juledag. Jeg var ikke hjemme. Jeg var blevet inviteret til den nærmeste Gaard for at tilbringe Julen derhenne. Nu kom det tunge Budskab, og jeg tog hjem til Mor den samme Dag. Strax efter Nytaarsdag drog min Moder af Sted for at overvære Begravelsen. Det var en meget streng

Vinter den Gang, og jeg kunde ikke komme med. Jeg rejste tilbage til den Bondegaard, hvor jeg havde tilbragt Juledagene. Bonden der, Erlendur Palmason, en stor Foregangsmand i Landbruget i den Egn og Dannebrogsmænd, tilbød min Moder at beholde mig til næste Foraar. Jeg havde det meget godt der, skønt jeg savnede mine kære Kammerater. Bonden havde en meget smuk Haandskrift og underviste mig i Skrivning og en lille Smule i Regning. Der blev ogsaa læst meget paa Gaarden i de lange Aftener, og jeg fik Lov til at læse saa meget, jeg vilde. Jeg saa der for første Gang en dansk Bog og bladede i den og var meget nysgerrig efter at vide, hvad den indeholdt, men kunde selvfølgelig ikke forstaa eet Ord. Der fik jeg ogsaa Snorre Sturlasons Heimskringla, og den blev den Vinter en Guldgrube for mig. — I Foraarsmaanederne var det ualmindelig dejligt Vejr, og allerede ved Paasketid var »Tunene« begyndt at grønnes, og Arbejdet med Gødningen paa Tunet var i fuld Gang. Jeg deltog deri efter Evne. Natten til Torsdagen den 22. April 1880, Natten før den islandske »Første Sommerdag«, fik jeg det Hverv at »vaage over Tunet«, d. v. s. jeg skulde vaage hele Natten og passe paa, at hverken Faar eller Heste skulde komme ind paa Tunet og græsse der.

Jeg syntes, det var morsomt at skulle være oppe hele Natten. Vejret var saa skønt og mildt. Ved Midnat saa man i Vest en Rand af den synkende Dag, og i Øst lysnede det allerede af den nye Dags Gry. Ingen Del af Natten var helt mørk; det var de lyse Nætters og Sommerens Bebudelse. Jeg følte ved Solopgangen Sommeren strømme ind i min inderste Marv. Da Folkene stod op, blev der trakteret med Kaffe og Bagværk. Siden kom Sommergaverne frem. I Island har det været Skik at regne den Torsdag, der ligger imellem den 18. og 25. April, for den første Sommerdag. Det er en Festdag og Fridag, der fejres næsten som Julen, med god og megen Mad og Sommergaver. Jeg fik et helt Sæt nye Klæder af Husbond og Madmoder og en dejlig Bog af Bondens ældste Datter. Bogen hed »Svanhvit« og var en Digtsamling af nogle af de bedste udenlandske Digte, oversatte af to af vore største Digtere: Matthias Jochumsson og Steingrimur Thorsteinsson. Der var Digte af Goethe og Schiller, af Grundtvig og Oehlenschläger, af Esajas Tegnér og Runeberg, af Lord Byron og Burns o. fl. Bag i Bogen var der en kort Fortegnelse

om Digterne og nogle biografiske Oplysninger. Den Bog blev min tro Ledsager i de kommende Aar, og jeg lærte de fleste af Digtene udenad. — Om Formiddagen den Dag sov jeg nogle Timer til Kl. henad 12 og fik saa efter Husandagten Lov til at gaa hjem til min Mor, iført mit nye Tøj. Om Aftenen kom jeg tilbage og vaagede næste Nat, og det blev jeg ved med hele den næste Maaned. — I Juni kom jeg saa hjem og skulde nu hjælpe min Mor med at passe mine to yngste Søskende og andet, som skulde gøres. Vi skulde bo paa den samme Gaard næste Aar.

Den Sommer fik jeg fat i en Biografi af Benjamin Franklin, og deri læste jeg, at den unge Benjamin havde vænnet sig af med sin Mørkerædsel. Og saa besluttede jeg at gøre det samme. Om Efteraaret, da de mørke Aftener kom, listede jeg mig hver Aften, naar det var godt Vejr, ud i den gamle Kirke. Den første Aften kom jeg ikke længere end til Klokkeporten ind til Kirkegaarden, saa hørte jeg noget og satte i Løb ind. Næste Aften naaede jeg frem til Kirkedøren og skulde til at sætte Nøglen i, da jeg saa over min Skulder og saa et Spøgelse staa paa en Grav. Jeg løb bort saa hurtigt, jeg kunde; den næste Dag opdagede jeg, at Spøgelset var Støbejernskorset. Den tredje Aften aabnede jeg Kirkedøren og saa ind i Mørket og kom ikke længere, og saaledes blev jeg ved, indtil jeg naaede helt op til Alteret, men da var al min Rædsel overvundet og kom ikke mere tilbage.

I det Efteraar blev der om Aftenerne læst højt af Biskoppernes Saga (Biskupasögur). Jeg var meget betaget af disse Fortællinger om Islands første Biskopper og inddrak en hel Del katholske Forestillinger. Jeg havde altid tænkt mig, naar jeg overværede en Altergang, at Folk der fik, hvad Præsten under Uddelingen forkyndte, Jesu sande Legeme og Blod, og jeg havde med Længsel set hen til den Tid, da jeg kunde faa Lod og Del i disse Goder; jeg saa Folk græde og blive heftigt rørte under den hellige Handling, og den Inderlighed, Provsten lagde i Indstiftelsesordene, naar han sang dem, gik mig altid til Hjærte og rørte mig dybt. Der var Mystik i det, og denne Følelse blev næret ved Læsningen af Biskoppernes Saga; at det var en katholsk Tankegang, anede jeg ikke. Vi Kammerater talte aldrig sammen om de Ting.

Den Vinter blev en af de allerstrængeste Vintre. Der var store

Snestorme og vældig stræng Frost over det ganske Land, og den holdt saa længe ud, at de fleste af Bønderne hen imod Paaske havde forbrugt hele deres Høforraad. Der var sommetider saa koldt i Fællesstuen, at Drengene fik Lov til at holde Brydekampe i selve Fællesstuen (hvad der ellers var forbudt) for at faa Varme i Kroppen. Men saa, da Nøden var paa det højeste, kom pludselig saa mildt et Tøvejr med kraftige Søndenvinde, at Sneen smeltede i Løbet af nogle Dage, saa at de fleste Faar kunde drives ud paa Græsgange og saaledes bjerge Livet.

Dette blev ogsaa en stræng Vinter for mig, for Helligtrekongersdag blev min Moder syg og lagt paa et Sygeleje, hvorfra hun ikke rejste sig i otte lange Aar. Vi havde ingen Pige, da min Moder maatte indskrænke sig saa meget som muligt efter min Faders Død. Saa maatte jeg tage mig af vor lille Husholdning. Under Moders Vejledning maatte jeg lave Mad til os, passe mine to smaa Søskende, en Broder paa fem Aar og en Søster paa tre, bringe dem i Seng og klæde dem paa, skure Gulvet og vaske vort Tøj o. s. v. Det værste var at malke Koen; det magtede jeg heller ikke, saa lod Husfruen paa Hovedgaarden en af Pigerne gøre det. Men det hjalp meget, at alle var saa gode mod os og tit rakte os en hjælpende Haand. De bragte os ogsaa ofte Levnedsmidler, saa vi sultede sjældent. Nu var der ikke ret megen Tid til at læse og lege. Om Foraaret var jeg meget træt og tit bedrøvet, for jeg vidste, at vi snart maatte skilles ad. Jeg havde alle de tre Vintre gaet til Overhøring hveranden Søndag i Fastetiden, og jeg kunde min »Balle« helt udenad. Da Børnene i Sognet blev konfirmerede, og jeg overværede deres første Altergang, kunde jeg ikke bare mig for at græde, jeg længtes saa saare op til Herrens Bord. Saa Mandagen efter Altergangen listede jeg ud i Kirken og fandt en Oblat paa Patenen, saa vidste jeg, at den var indviet. Jeg tog den og knælede ned ved Altersranken og bad min Bøn og nød saa Brødet, fuldt overbevist om, at det var vor Herres Legeme. Jeg følte en indre Glæde og Lykke, og dette blev mig en salig Hemmelighed, som jeg ikke delte med nogen. — Mange Aar efter fik jeg Betæneligheder, om den Handling dog ikke havde været en Helligbrøde. Da først fortalte jeg dette til en højtstaaende Mand i Kirken. Han sagde: »Muligvis har De faaet en lige saa stor Velsignelse deraf som ved en rigtig Altergang.«

3. Kapitel

HOS FREMMEDE

I Slutningen af Juni Maaned blev vor Skæbne afgjort. En af de store Bønder i Nærheden tilbød min Moder at tage hende hjem til sin Gaard. En Onkel til min Mor tog min lille Søster, og min lille Broder Paul tog Thordur, min Morbror, og opdrog ham, som om han havde været hans Søn. Jeg skulde ud at tjene og fik en Plads som Faarehyrde hos en Bonde i Nærheden af den Præstegaard, hvor min Fader døde.

Jeg gik i meget stor Angst ved Tanken om, at jeg skulde være hos fremmede og skulde passe Faar, hvilket jeg ikke havde ret store Anlæg for.

Det var en lille Gaard, som hed *Sida*. Bonden hed Magnus Bergmann og var Repstyret (Sognefoged). Hans Hustru hed Ingibjerg. De havde to Døtre, begge yngre end jeg. Der var kun een Karl og een Pige paa Gaarden. Der var 2 Køer og omtrent 60 Malkefaar og 5 eller 6 Heste. Jeg skulde saa hver Morgen, efter at Faarene var blevet malket, drive dem ud paa Græsgang. Den laa oppe i Bjærgene, en lille Times Gang fra Hjemmet. Der skulde jeg saa vogte dem til Klokkeren henad 6 Aften, saa skulde de drives hjem og lukkes ind i en Faarefold, hvor Malkningen gik for sig, derefter skulde de græsse en Timestid eller to, indtil de blev drevet ind paa et indhegnet Sted for at blive der om Natten. Jeg maatte staa op Kl. 6 om Morgenen for at lade Faarene græsse i Skrænterne, indtil de blev malkede. — Hver Morgen fik jeg en Randsel paa Ryggen, hvori jeg havde mit Mundforraad for Dagen. — Jeg havde taget den Beslutning at røgte min Gerning, saa godt jeg kunde, adlyde hurtigt og villigt, springe ud af Sengen ved det første Kald om Morgenen o. s. v. Jeg havde hørt, at Hyrdedrengen tit blev pryglet. Men jeg var kommen til rigtig gode Mennesker og kom hurtigt til at holde meget af dem.

Men jeg følte stærkt Ensomheden deroppe i den lille Dal, hvor Græsgangene var. Faarene spredtes viden om, og jeg havde ikke andet at tænke paa end at vandre omkring og se til, at de ikke kom for langt bort, for saa kunde det blive vanskeligt at finde dem igen. Jeg fik en gammel, meget tyk og meget doven Hund med, min

Hyrdehund. Vi blev dog snart meget gode Venner, og den fulgte mig trofast og delte min Mad med mig. Den hed »Vigi«. Jeg havde intet Ur, men Bjærgene omkring viste mig, hvormange Klokkeren var, det vil sige, naar Solen skinnede, men i Taage eller skyet Vejr maatte jeg gætte mig til Tiden, naar Faarene skulde drives hjem. — Der var meget stille i den lille Dal, og man hørte ikke andre Lyde end Hjej lens og Regns povens Fløjten. Men der havde jeg Tid til at drømme og bygge Luftslotte, og det blev jeg en Mester i. Jeg fremsagde højt for mig selv de Digte, jeg kunde udenad, eller fortalte mig selv Begivenheder fra Bibelen eller de gamle Sagaer. Dog kedede jeg mig voldsomt til Tider, for Dagene syntes ikke at ville faa Ende. Saa var det en Dag, at jeg spurgte min Madmoder, om hun ikke havde noget Strikketøj at give mig. Hun blev lidt forundret og sagde, at det havde aldrig nogen Hyrdedreng bedt om. Saa gav hun mig et Nøgle meget grovt Uldgarn og Strikkepinde og sagde, at jeg kunde prøve at strikke Sokker til mig selv. Det gjorde jeg, og hun var saa tilfreds, at hun gav mig finere Garn til at forfødde et Par af Husbonds Strømper med. Det var en Glæde for mig, men da jeg var færdig med dem, var der ikke mere Garn at faa, fordi der ikke blev spundet i Sommertiden. Men jeg fik snart en rigtig god Erstatning. I min Husbonds Bogsamling fandt jeg en Bog, som jeg havde brændende Lyst til at læse. Det var en græsk-latinsk Mythologi af en tysk Lærd, Stoll, oversat af Digteren Steingr. Thorsteinson. Naar jeg spiste min Morgenmad eller Aftensmad, læste jeg i den. Saa tilbød min Husbond mig at tage den med paa den Betingelse, at jeg ikke glemte Faarene. Jeg ligefrem jublede, og fra den Stund følte jeg en sønlig Kærlighed til min Husbond; han blev ogsaa mere og mere som en Fader mod mig. Det var en stor Bog, og den var skrevet i et glimrende Sprog. Det var mig, som om en ny Verden oplødes for mit undrende Syn. Jeg følte en ny Opdagelsesglæde; jeg blev hurtigere i mine Bevægelser og villigere til min Gerning. Aldrig skulde der mangle et eneste Faar af Flokken. Jeg læste Bogen om og om igen og kunde hele Afsnit af den udenad. Saaledes gik den Sommer hurtigt og fornøjeligt for mig.

I September var Faarene blevet saa rolige, at man ikke behøvede at vogte dem hele Dagen, kun drive dem op i Dalen om Morgen og hente dem om Aftenen. Midt paa Dagen kunde jeg være hjemme

og slaa eller rive Hø og hjælpe til paa andre Maader ved Arbejdet. — Jeg blev somme Tider sendt i et eller andet Ærinde til de nærmeste Gaarde og lærte Folkene der at kende og undersøgte, hvilke Bøger de havde.

Om Vinteren havde jeg ikke noget med Faarepasningen at gøre, men skulde kun røgte de to Køer i Kostalden. Ellers var jeg inde og kartede Uld eller strikkede. Min Husbond sad i Væverstolen og underviste mig tillige i Regning, hvori han var meget dygtig. Somme Tider skulde jeg læse højt for Folkene, og jeg var meget godt tilfreds. Det var ogsaa en Begivenhed for mig, at jeg paa en nærliggende Gaard fik fat i Iliaden af Homer, oversat paa islandsk Prosa af Digteren og Skolemanden Dr. Sveinbjørn Egilsson. Denne Oversættelse er meget nøjagtig og holdt i glødende, næsten gnistrende Sprog. Jeg fik altid to Timer hver Dag til at læse. Paa Grund af min Læsning af Mythologien kunde jeg meget bedre forstaa Iliaden. Naar jeg tænker tilbage paa den Tid, er jeg næsten forundret over, at jeg ikke blev helt skør, saa optaget var jeg af alle disse nye Ideer. Jeg havde undertiden ondt ved at falde i Søvn og gik omkring næsten som i Drømme. Og om Vinteraftenerne, naar Nordlysene flammede over hele Himlen og flimrede med stærke Bevægelser i uendeligt Farvespil og Pragt, tænkte jeg paa Zeus, som rystede sit flammende Skjold.

Ogsaa en anden Bog maa jeg nævne, som havde en stor Betydning for mig; det var en lille Bog om Naturen, oversat paa Islandsk i det attende Aarhundrede. Ogsaa et Digt om Himmelrummets Undere af den barnlige og fromme Mathematiker Bjørn Gunnlaugsson betog mig meget.

Ved Fastetidens Begyndelse begyndte jeg at gaa til Præsten, sira (Pastor) Eggert Briem, min Faders gode Ven. Det var ved den Kirke, min Fader var bleven begravet. Præsten var umaadelig god mod mig, og jeg fandt i ham en trofast Ven. Efter Paaske indfandt Konfirmanderne sig i Præstegaarden til Forberedelse hver Søndag og Onsdag. De Timer var en Fryd for mig; kun savnede jeg, at Præsten holdt sig udelukkende til Katekismen, men spurgte meget lidt udfra Bibelen. Jeg vilde gerne høres mere deri. Dog var det vistnok ikke af særlig rene eller gode Motiver, men jeg var mig min Overlegenhed over de andre Børn bevidst og havde Lyst til at nære min Forfængelighed.

I Foraarstiden var Vejrliget meget mildt og godt lige indtil Store Bededag. Da skete der en stor Forandring. Store Bededag skulde der holdes Gudstjeneste og Konfirmation i en Kirke i Nabosognet. Det var en dejlig Solskinsdag, og mange Folk fra vort Sogn vandrede derhen, og jeg havde ogsaa faaet Lov til at gaa. Paa Vejen tilbage kom vi op paa et Højdedrag, hvorfra der var en vid Udsigt over den mægtige Hunebugt, som er omtrent 10 danske Mil bred. Men da vi saa ud over Bugten, blev pludselig alle tavse, og al Muntherhed ophørte med det samme. Paa den vestlige Side af Bugten i det fjærne, strækkende sig ind langs de blaanende Bjærge, saa vi en blændende hvid Strime, glødende i Aftensolens Skin. I Sandhed et storslaaet og skønt Syn, men ingen tænkte paa dets Skønhed i det Øjeblik. Der listede sig som en isnende kold Gysen over os. Vi kendte øjeblikkelig Islands værste Fjende, Grønlands-Isen. Tavse gik vi hjemad. Næste Morgen laa hele den store Bugt dækket af de uhyre Masser Is. Hjemmefra kunde vi se en Vaage i Isen nær ved Land. Deri boltrede sig to store Hvaler. Man kunde se Dampsøjlen stige op fra deres Næsebor, og naar de to store Kroppe slog mod hinanden, lød det som fjærne Kanonskud, saa det gav Genlyd i Fjældene. I Dagens Løb blev Vaagen trangere, og tilsidst lukkede Ismasserne sig over de store Dyrs Dødskamp.

Hele Nordsiden af Landet var blevet blokeret af Isen. Intet Skib kunde komme ind, og Foraarsskibene var endnu ikke kommet. I Købstæderne var næsten ingen Madvarer at faa, og Vinterforraadet var ved at slippe op paa de fleste Gaarde. Med Isen fulgte Frost og Sne og Storme; det spirende Græs standsede i Væksten. De spæde Lam døde lige efter Fødselen, og Hungersnøden grinede en ubarmhærtigt i Møde. Den 25. Mai rasede en voldsom Snestorm. Pintsedag den 28. Mai var det nogenlunde klart Vejr, men meget koldt. Jeg og min Husbond red til Kirke, for det var min Konfirmationsdag. Alt var meget trist og tungt. Vi var 16 Børn, som blev konfirmerede sammen. Jeg følte mig meget ensom; Moder laa syg i en fjærn Egn; ingen Slægtninge var til Stede uden min Far i sin Grav nær ved Kirkens Nordside. Jeg var meget bevæget. Under Salmen efter Prædikenen skulde Børnene gaa ud at trække frisk Luft, før Overhøringen begyndte. Jeg gik ud til min Faders Grav og stod der og begyndte at græde sagte og stille, saa jeg nær havde glemt Tiden.

Min Husbond hentede mig og lagde Armen over min Skulder og førte mig blidt ind i Kirken. Saa var jeg fattet under Overhøringen og selve Konfirmationen. Men under den paafølgende Altergang blev jeg igen meget bevæget, og Jesu Kærlighed blev meget levende for mig. Da vi kom ud af Kirken, tog Præsten mig med sig ind paa Gaarden og førte mig ind i sin Helligdom. Det var hans Bibliotek. Jeg havde aldrig set saadan en Mængde Bøger. Han trykkede mig ind til sig og forærede mig tre Bøger. De var lige udkomne, oversatte fra Dansk: »Naturvidenskabens ABC«; saa forærede han mig ogsaa et Mindedigt om min Fader, som han selv havde digtet. Han var Digter, skønt ikke saa stor og navnkundig som hans Broder, vor store Salmedigter Valdemar Briem.

Jeg red meget trøstet hjemad. Middagen bestod af kogt Hvalkød, en Skive Brød og saa Kaffe med Klatkager. Jeg var meget rørt, for jeg vidste, hvor lidt min Madmoder havde af Fødevarer, og dette Traktement blev udelukkende givet for min Skyld.

Det var en umaadelig stræng Tid, vi gik i Møde; men det, der afværgede Hungersnøden, var den Mængde Hvaler, der af Isen blev drevet i Land paa flere Steder. Saaledes kom der paa en Gaard i Hunavatsnysselen 38 Hvaler, de fleste meget store; hele Foraaret drog store Karavaner hen til den Gaard for at købe. Isen blokerede Nordlandet til i Slutningen af August. Høhøsten blev ualmindelig slet i den Sommer, saa Bønderne var nødt til at slagte en Del af deres Faar.

En anden stor Plage hærgede ogsaa Landet i det Aar. Det var en meget ondartet Mæslinge-Epidemi. Den kom først til Reykjavik og bredte sig derfra over det meste af Landet. Mæslinger havde ikke gæstet Landet siden 1847, saa alle de, der var fødte efter den Tid, havde aldrig haft Mæslinger; derfor blev Sygdommen saa almindelig, og mange døde. Da vi paa vor Gaard hørte Rygterne om, at den nærmede sig, blev alle meget bange. Men jeg sagde, at dersom de alle blev syge paa Gaarden, skulde jeg passe dem, for jeg havde besluttet ikke at faa Sygen. De lo ad mig og sagde, at det raadede jeg ikke for, men jeg blev meget ivrig og sagde: »Jeg skal ikke blive angrebet.« De andre syntes, det var en formastelig Tale, men det blev til en Slags Tvangsforestilling hos mig. Jeg syntes, jeg vilde blive til Haan og Spot, dersom jeg trods mine store Ord blev syg.

Jeg gik stadig og sagde til mig selv: »Jeg skal ikke faa dem!« Ved denne Tid skulde vor gamle Gaard rives ned og en ny opføres i Stedet. Medens det stod paa, skulde vi indrette os i Faarestaldene, Kvinderne i een, Mændene i en anden, og et Ildsted blev indrettet i den tredje. Nogle Dage efter, at vi saaledes var installeret, blev den første syg, og i Løbet af nogle Dage laa alle undtagen Husmoderen og jeg. I tre Uger varede Sygdomstiden. Jeg slap helt, men jeg var meget træt. Jeg havde færdedes mellem de syge fra Morgen til Aften og maatte desuden se til Faarene og Køerne. Ingen døde paa vor Gaard.

Jeg havde ogsaa været meget nedtrykt lige fra min Konfirmation, for jeg følte det som et uhyre Ansvar. Jeg syntes ikke, jeg kunde leve saadan, som jeg burde, efter at have givet Gud et højtideligt Løfte, som jeg opfattede som en Ed. Jeg læste ogsaa udelukkende i gamle religiøse Bøger, mest fra det 18. Aarhundrede, som alle var mer eller mindre præget af det nationale Tungtsind, der dengang rugede over Folket som Følge af den Fattigdom og Nød og Elendighed af alle Slags, der i den sorteste Monopolhandels Tid rugede over Landet. — Jeg blev virkelig meget tungsindig og gik med alle Slags Grublerier. Ingen forstod mig. Min Madmoder sagde til mig, at man kunde være gudfrygtig uden at tage saa tungt paa det. Saa lukkede jeg mig inde i mig selv. Kun under Mæslingeepidemien var jeg livligere, for da havde jeg ingen Tid til at gruble. Men bagefter blev det dobbelt saa tungt, saa det var ved at overvælde mig. Dertil kom ogsaa Tankerne om min Fremtid; Længselen efter at lære noget og blive til noget gærede i mig. Jeg blev glad ved, efter at Lammene var blevet skilt fra og drevne op paa Sommergræsangene, at komme til at vogte Malkefaarene, for saa kunde jeg være alene. Oppe i den lille Dal, hvor jeg opholdt mig med mine Faar, kunde jeg i den store Ensomhed hengive mig til mine Tanker, og da byggede jeg vældige Luftslotte og udmalede min Fremtid i straalende Farver. Jeg drømte og digtede om, at en stor Høvding, maaske Biskoppen eller en udenlandsk Greve, vilde komme og tage mig til sig og hjælpe mig frem, og saa laa Vejen aaben til Ære og Højhed o. s. v. Jeg var ikke karrig, men ødslede paa mig selv alt det største og herligste, der kunde findes i denne Verden, skønt jeg vidste med mig selv, at det altsammen var som Fata Morgana, højt

over Virkelighedens Verden. Og denne Virkelighed blev for mig endnu mørkere paa Grund af disse lyse Syner, og saa kom de mørke igen med Tankerne om altid at skulle være Arbejdskarl og aldrig naa videre. Men overfor alle paa Gaarden var jeg tavs, ingen maatte faa Lov til at ane den indre Verden, jeg levede i. Min Husbond forsøgte at opmuntre mig, tog mig med sig paa Rejse ud til et nærliggende Handelssted, hvor jeg aldrig havde været, men lige meget hjalp det. Men saa kom Hjælpen.

Paa Præstegaarden lod Præsten opføre en ny Bygning, og Bygmesteren havde været min Faders gode Ven. Og da han fik at vide, at jeg var hans Vens Søn, var han meget venlig mod mig og fortalte mig engang, da jeg kom til Kirke, at han senere paa Sommeren skulde rejse til Skagafjorden, og saa vilde han tage mig med, saa at jeg kunde besøge en Slægtning af mig, en navnkundig Bonde — det kunde blive til Glæde for mig. Han sagde, at jeg skulde tale om dette til min Husbond. Jeg gjorde mange Indvendinger og sagde, at jeg kunde paa ingen mulig Maade undværes fra Faarepasningen, for saa maatte Karlen tages fra sit Arbejde, og det havde Husbond ikke Raad til i den travleste Tid. Bygmesteren sagde, at jeg skulde fortælle om hans Tilbud. — Jeg besluttede ikke at sige eet Ord derom, fordi jeg vidste, at de saa vilde sige, at jeg skulde gaa. Der gik flere Uger. Saa en Aften i Begyndelse af August drev jeg Faarene hjem og lod dem som sædvanlig græsse i Skrænterne, før de skulde malkes. Jeg var imidlertid gaaet ind i Gaarden en lille Stund. Da jeg saa skulde drive Faarene ind i Folden, opdagede jeg, at der manglede 6, men jeg var vis paa, at jeg havde drevet dem alle ned fra Dalen. Jeg var højst forundret, for saadan noget plejede de ikke at gøre. Saa tog jeg af Sted for at finde dem, men det tog mig flere Timer. Da jeg kom hjem, spurgte min Madmoder, om jeg havde fundet Faarene. Jeg svarede ja, men jeg syntes, jeg mærkede Klang af Vrede i hendes Stemme. Saa sagde hun pludselig: »Jeg troede ikke, at vi havde været saa onde mod dig, at du havde Grund til at være bange for at fortælle os, hvis der var noget, du havde Lyst til. Du kunde da vise os nogen Fortrolighed.« Jeg anede ikke, hvad hun mente, og spurgte, hvad der var i Vejen. Saa fortalte hun, at Bygmesteren, Arni Hallgrímssons, Svend var kommen, mens jeg var borte, og havde sagt, at jeg skulde møde Kl. 9 Morgen i Præste-

gaarden, hvis jeg vilde rejse med til Skagefjorden. Hun var saa ked af, at jeg ikke havde sagt det, saa hun kunde have lavet mine Klæder lidt i Stand. Jeg forklarede, at jeg udtrykkelig havde sagt til Bygmesteren, at jeg ikke vilde rejse, da jeg ikke godt kunde undværes paa Gaarden i selve Høslætten. Da hun hørte Bevæggrunden til min Tavshed, blev hun mild igen og sagde, at hun havde lovet, at jeg skulde indfinde mig til rette Tid i Præstegaarden. Jeg protesterede, men det hjalp ikke. Husbond var ikke hjemme, men ved sin Hjemkomst var han enig med sin Hustru i, at jeg skulde rejse. Saa tog jeg af Sted, og vi red over Bjærgene; det var omkring 7—8 Timers Ridt.

Vi ankom til den smukke Bondegaard, hvor min Slægtning boede, og fik en meget god Modtagelse. Bygmesteren rejste videre, men jeg skulde opholde mig der paa Gaarden, indtil han kom tilbage. Bondens Navn var Stefan Stefansson; han og min Far var Søskendebørn. Det var en stor Gaard, og den laa i en yndig lille Dal med høje Fjælde omkring. Bonden havde tre Børn, to Sønner og en Datter. Datteren var gift med en Bonde i Hunavatnsysselen, den ældste af Sønnerne var nylig bleven Præst paa Vestlandet, og den yngste studerede paa Latinskolen i Reykjavik, det var den senere saa navnkundige Botaniker Stefan Stefansson, som har skrevet »Islands Flora« og desuden Lærebøger i Botanik. Han var nu hjemme i Ferien, og skønt han var fem Aar ældre end jeg og allerede i fjerde Klasse i Latinskolen, var han overfor mig, som om han kunde være min ældre Broder. Han tog mig med ud at se paa Blomster og Urter og talte med mig om de Bøger, jeg havde læst. Den Dag hengled for mig som i en salig Drøm. Vi sad sammen i Gæstestuen og spiste sammen. Bonden selv viste mig ogsaa stor Venlighed og spurgte mig om mange Ting angaaende mig selv. Da saa Bygmesteren kom tilbage næste Dag, og vi skulde afsted, tog Bonden mig ind i et lille Værelse og sagde, at han vilde gerne hjælpe mig til nogen Uddannelse, og tilbød mig at komme til ham næste Foraar, saa vilde han tage sig af mig. Jeg glødede af Tak og Forundring.

Paa Vejen hjem havde Bjærgene og Fjældveje, alt hvad der mødte Øjet, et helt andet Udseende end paa Udrejsen. Og alt, syntes jeg, var forandret ved Hjemkomsten. Men det var mig selv, som var

forandret. Som Følge af den straalende Udsigt, jeg nu havde, var alt Tungesind ligesom blæst bort. Jeg blev munter igen og kvikkere, end jeg nogensinde havde været, og min Husbond sagde tit, at han rigelig havde faaet betalt de tre Dages Ferie, han havde givet mig. Jeg var taknemmelig mod alle, som havde bidraget til min Lykke, ogsaa mod de 6 Faar, der ved at løbe bort hin Aften havde hindret mig i at tale med Svenden og afvise Rejsen. Jeg troede, at Gud havde brugt Faarene til at bane mig Vej. — Sommeren gik og næste Vinter med, paa lignende Vis som forrige Vinter. Den Vinter læste jeg »Islands Aarbøger«, et stort historisk Værk om Islands Historie fra Sagatiden helt ind i Begyndelsen af det nittende Aarhundrede.

Jeg læste ogsaa en Del i Bibelen og Jon Vidalins Postille. — Om Foraaret arbejdede jeg baade ude og inde. Den Gang faldt den »første Sommerdag« paa Torsdagen d. 19. April, og næste Dag var store Bededag, som i det Aar faldt meget tidligt. Disse to Fridage benyttede jeg til at lave en lille Prædiken eller Betragtning over Bededagens Lektie Esajas 55, 6—7, men dvælede særlig ved de følgende Vers: »Mine Tanker ere ikke eders Tanker, og eders Veje ikke mine Veje, siger Herren« o. s. v. V. 8—9. Jeg skrev ud af mit Hjertes Begejstring, men vilde ellers naturligvis ikke noget med den Tale. Jeg lod ingen paa Gaarden vide, hvad jeg skrev. — Men næste Søndag, da jeg skulde til Kirke, fik jeg en Idé og tog mit Skriveri med. Efter Gudstjenesten bad jeg Præsten om en Samtale i Enrum og spurgte, om han vilde se dette igennem for mig, og rakte ham mit Manuskript. Han læste det igennem, og jeg sad som paa Naale imens. Efter at han havde læst det, spurgte han, om han maatte beholde Manuskriptet en Uges Tid og eventuelt tage en Afskrift deraf. Jeg sagde ja og skyndte mig ud. En Ugestid senere sendte Præsten mig Manuskriptet tilbage og et kærligt Brev, hvori han sagde, at det havde glædet ham meget at se, at en af hans Konfirmander var saa vel bevandret i Herrens Ord. Han roste Talen og sagde, at den var velordnet, og Sproget var godt, og der var en Del Tankeflugt deri, men Retskrivningen og særlig Tegnsætningen var meget daarlig, og saa fulgte der en lille Bog om Retskrivning med. — Jeg var umaadelig glad, men jeg turde dog ikke vise dette Produkt til nogen. Lidt før Pintse fik jeg Lov til at

rejse hen at besøge min Mor, for jeg skulde nu flytte bort fra Hunavatsnysselen. Paa Vejen besøgte jeg min lille Søster. — En stor Forandring forestod i mit Liv. Jeg syntes, jeg stod foran en aaben Dør ind til Liv og Lykke.

I Ugen før Pintse sendte min Frænde mig en Hest til Rejsen over Bjærgene til hans Gaard. — Pintsedag tog jeg Afsked med Gaardens Beboere. De bad alle vel for min Fremtid, og Afskeden blev mig meget tung, for jeg følte, at her havde jeg i de to Aar mere været som en Søn i Huset end som en Tjenestedreng. Min Husbond og Madmoder tog sammen med mig til Kirke, og jeg var til Alters sammen med dem. — Min Husbond forærede mig min Hyrdehund, som var mig saa hengiven, at den ikke vilde æde, naar jeg var fraværende. Jeg skiltes fra dem med Taarer, og min Husbond omfavned mig og ønskede mig Guds Velsignelse paa min Vej.

Jeg vandrede saa af Sted alene med min Hund, den første levende Skabning, jeg kunde kalde min Ejendom. Jeg førte Hesten ved Tømmen; den bar mine faa Ejendele, selv gik jeg til Fods. Jeg vandrede op ad en Dal med spredte Gaarde paa begge Sider af en lille Elv. Jeg havde tænkt at overnatte paa den næstøverste Gaard i Dalen. Jeg ankom der meget sent, saa de fleste var gaaet i Seng. Jeg fik Lov til at være der om Natten. Efter at have sørget for min Hest blev jeg ført ind i Badstuen (Fællesstuen) og fik anvist en Seng, jeg skulde dele med en af Karlene. Jeg klædte mig af og lagde mig til at sove. I det samme hørte jeg en Støn fra en af Sengene. Jeg spurgte Karlen, om nogen var syg. Han sagde, at der var to syge af Tyfus. Jeg blev først lidt bange, saa jeg tænkte paa at staa op og vandre af Sted, men jeg var saa træt efter al den Sindsbevægelse ved Afskeden og Altergangen og ogsaa af min Vandring, at jeg lod være, og jeg foresatte mig ikke at blive smittet. Næste Morgen fik jeg Frokost og vandrede saa af Sted over de øde Bjærgveje. Jeg var slet ikke bange for, at jeg selv vilde blive syg, men derimod at jeg muligvis vilde bringe Smitten i mine Klæder. Paa Vejen skulde jeg passere en temmelig stor Elv. Jeg satte mig paa Hesten bag ved Bagagen og kom saaledes over Elven. Den var ikke meget dyb. Efter at have naaet den anden Bred, steg jeg af og lod Hesten græsse lidt; selv vadede jeg ud i Vandet og

lagde mig ned for at lade Vandet strømme over mig helt og holdent, i den Tro at det iskolde Vand vilde skylle Smitten bort. Saa rejste jeg mig og drog videre. Da jeg naaede op til et højtliggende Pas, frøs mine Yderklæder, men de tødede straks op, da jeg var kommen ned til et lavere Strøg. Da jeg naaede mit nye Hjem, var mine Yderklæder helt tørre, og saa fik ingen at vide, at jeg havde overnattet paa en Gaard, hvor der var Tyfus. Hverken jeg eller nogen anden blev syg.

Paa den nye Gaard, Heide, var der mange Karle og Piger. Jeg skulde om Sommeren arbejde der. Min Frænde, som jeg kaldte Bonden, var mig meget god, og det var min Glæde at være sammen med den unge Stefan. Vi blev rigtig gode Venner og hans Samtaler blev mig til megen Oplysning og Vejledning, særlig ud paa Sommeren, da vi to skulde slaa Hø sammen paa en Eng, som laa omtrent en Times Gang fra Gaarden. Om Morgenens, naar vi to vandrede derud, og om Aftenen paa vor Vandring hjem, gav han mig Undervisning i Sprogets grammatikalske Bygning. Det var en ny Opdagelse for mig, at hvert eneste Ord kunde henføres til en af de ti »partes orationis«. Hans Undervisning var meget levende. Jeg havde aldrig haft Anelse om dette. Han lærte mig tillige de latinske Navne paa de forskellige Former. Der var Navneordene med sine Tal: Enkelttal og Flertal, de 4 Kasus o. s. v. Han lærte mig at bøje Ordene efter de Kasus. Det var aldeles vidunderligt. Tillægsordene føjedes til og lidt efter lidt steg Sprogets mægtige Bygning op for mit undrende Blik. Jeg saa det som et Slot med mægtige, pragtfulde Sale. Der var Navneords-Salen, med Søjler og Prydelser. Kasusene var Søjler med fire forskellige Former: Nævnefald, Genstandsfald, Hensynsfald og Ejefald. Det var som en Række af firdelte Halv-Søjler op ad Væggene. Midt paa Væggen gik der en Liste, over den var Enkelttal, under den Flertal o. s. v. Artiklen dannede et Værelse for sig ind til Adjektivernes Sal med sine tre Gulv-Forhøjninger. — Mest pragtfuld var dog Verbernes — Ud-sagnsordenes — Sal.

Jeg kunde næsten ikke falde i Søvn for alle disse Billeder. Jeg maatte ogsaa, hvor jeg stod og gik, bøje Navnene paa alle Ting, jeg saa. (Hestur, hest, hesti, hests — hestan, hesta, hestum, hesta).

Tillige vakte min Fætter, som jeg kaldte ham, min Sans for Na-

turen, særlig Botaniken; jeg lærte Navnene paa de fleste islandske Blomster, der voksede der omkring. Om Søndagen tog vi tit lange Ture for at samle Planter. — Det var en herlig Tid for mig. Min Fætter var forlovet med en ung Dame fra Hunavatsnysselen. I hendes Hjem skulde han være næste Vinter for at studere hjemme 5. og 6. Klasses Pensum i Latinskolen, og saa tage Studentereksamen næste Foraar. Det blev saa bestemt, at jeg om Efteraaret skulde rejse dertil og tage Undervisning hos ham den første Del af Vinteren. Det glædede jeg mig meget til. Paa den fine Gaard opholdt jeg mig henved 4 Maaneder og blev undervist i Islandsk, Dansk og Regning. — Jeg var meget ivrig efter at lære Dansk og gjorde nok rigtig gode Fremskridt deri. Der stiftede jeg ogsaa Bekendtskab med Bøger, som optog mig meget. Det var islandske Oversættelser af Shakespeares Macbeth, King Lear og Hamlet. Jeg læste dem flere Gange i mine Fritimer, og i Skumringen vejledede min Lærer mig deri. I Januar Maaned rejste jeg tilbage til min Frænde paa Heide, og Resten af Vinteren havde jeg for det meste til min Raadighed, saa jeg kunde repetere, hvad jeg havde lært, særlig Dansk. Jeg begyndte saa smaat at forsøge at læse danske Bøger, men jeg havde ingen, som passede for mig. Jeg fik fat paa Oversættelsen af Flammarions: »Beboede Verdener«, paa Dansk, men jeg magtede den ikke; jeg læste den dog igennem, men jeg tror nok, jeg har læst mere ind i den end ud af den.

Da Foraaret kom, begyndte jeg at arbejde ude paa Marken. Sommeren var meget daarlig og Bønderne havde svært ved at drive deres Gaarde. De Priser, de kunde faa for deres Produkter, Uld og Kød, var yderst lave; det var næsten umuligt at faa Penge, og Handelen var mest Byttehandel. Tilstandene saa meget fortvivlede ud. Mange Hundrede udvandrede til Amerika, mest til Kanada. Min Frænde flyttede fra sin Gaard, som blev overtaget af hans Svigersøn, og flyttede til en mindre Gaard i den samme Dal. Han havde ogsaa store Udgifter den Sommer, for hans Søn, Stefan, min Lærer, var bleven Student og rejste ned til København for at studere Botanik, saa det blev min Frænde umuligt at hjælpe mig videre, skønt han var meget ked af det; for han havde altid i sine Velmagtsdage hjulpet unge lærelystne Ynglinge, saa langt han kunde. Saaledes havde han givet den fattige og begavede Dreng

Valtyr Gudmundsson den første Haandsrækning til at studere. Han blev senere Professor ved Københavns Universitet. Jeg arbejdede om Sommeren dels hos ham, dels hos hans Svigersøn, men alle Udsigter til at komme videre frem syntes lukkede for mig.

Jeg var meget modfalden; for den Smule, jeg havde lært, nærrede min Længsel.

4. Kapitel

VEJEN TIL LATINSKOLEN

En Dag om Efteraaret var jeg beskæftiget med at sprede Gødning ud paa Tuset og arbejdede med tunge og triste Tanker. Saa kom der en Mand ridende op ad Dalen. Han standsede ved Gaarden og spurgte efter mig. Han bragte mig et Brev. Det var fra Præsten, Zophonias Halldorsson, paa Goddalir, den Præst, som jeg før har omtalt. Jeg blev meget overrasket, da jeg læste i Brevet, at han tilbød mig at tilbringe Vinteren hos ham og lære Latin og andet, der hørte til Forberedelsen til Latinskolen. Det var, som et Mirakel var sket. Jeg kunde ikke forstaa, hvorledes han var kommen i Tanker om mig, da jeg i seks Aar ikke havde haft nogen Forbindelse med ham. Senere fortalte han mig, at en Bonde i Sognet havde vist ham en Opskrift af min Betragtning over »Herrens Veje«, og han havde saa faaet dette Indfald. Jeg fik senere at vide, at Præsten, som konfirmerede mig, havde foræret en Ven en Afskrift, og saa var den vandret videre helt til Skagefjorden, hvor den udvirkede dette Tilbud til mig. Min Frænde blev meget glad, og i Hast blev jeg udrustet til Rejsen og vandrede af Sted endnu engang fuld af Haab og Lykke. Det tog 3 Dage at rejse til Fods til Goddalir. Jeg overnattede paa den Gaard, hvor jeg som sex Aars Dreng havde haft saa mange dejlige Timer, og jeg blev modtaget med aabne Arme. Om Aftenen fortalte jeg mine Oplevelser, og fortalte, hvor jeg nu skulde tilbringe Vinteren for at forberede mig til Latinskolen. Da sagde Bonden næsten andægtigt: »Ja, saa skal du stifte Bekendtskab med Grammatikaen«. — Pludselig saa jeg Grammatiken for mig som en over al Maade skøn og statelig Dronning i en folderig Dragt og med et Diadem om sin strænge, majestætiske

Pande. Jeg følte en varm Strøm fra Hjærtet stige op til Haar-rødderne. En stor Glæde og Stolthed overvældede mig ved Tanken om, at jeg, den fattige og usle Bondedreng, skulde værdises til at træde i saadan en Dronnings Tjeneste. Siden har det latinske Sprog altid staaet for mig under dette Billede.

Saa kom jeg hen til Præstegaarden og fik en kærlig Modtagelse af Præsten. Næste Dag præsenterede han Grammatiken for mig, og med Ærefrygt begyndte jeg paa den første Lektie, at bøjne »forma« i de 6 Kasus. Jeg opdagede lidt efter lidt, at det ogsaa var en besværlig Tjeneste hos Dronningen, men ved Juletid havde jeg dog lært Grammatiken helt uden ad. Saa kom den sværeste Tid. Da skulde jeg til Læsebogen. Den er meget tung, klassiske Sætninger samlede fra de gamle Auctorer, mange vægtige i Indhold, men meget svære, ordnede efter Alfabetet. Samtidig med Læsningen af Lærebogen fik jeg Stilopgaver, uden Sammenhæng med det læste. Det var meget svært. Jeg var nær ved at fortvivle. I den fjerde Stil fik jeg den Sætning at oversætte: Jeg tror ikke, du nogensinde kan lære dette Sprog. Medens jeg kæmpede for at oversætte den, læste jeg hele Tiden min Dødsdom i den. Min Lærer var meget dygtig Latiner, og krævede meget. Jeg saa op til ham og elskede ham som min store Velgører. Han var ogsaa en af Islands bedste Prædikanter i sin Tid. Han var desuden en dygtig Landmand. Men han kendte ogsaa meget til Modgang; hans Hustru var syg i mange Aar.

Ud paa Vinteren begyndte det at gaa bedre for mig. Efter at være færdig med Lærebogens 82 Sider, begyndte jeg paa Cæsars »De bello Gallico«, og nu først begyndte mine Stile at blive betydelig bedre. Jeg kom til at holde meget af »De bello Gallico«. Ved Siden af Latin læste jeg ogsaa Dansk og skrev nogle Stile; ligeledes skrev jeg islandske Stile og læste noget Geografi og Historie.

Saa i Juni Maaned sagde Præsten, at jeg havde Lærdom nok til at blive optaget i 1. Klasse i Latinskolen, dersom jeg kunde rejse til Reykjavik om Efteraaret. Imidlertid havde min Frænde forsøgt at interessere nogle Bønder af min Faders Slægt for mig; han vilde, at de skulde slaa sig sammen for at bekoste mit Ophold paa Skolen. De var naturligvis ikke begejstrede for Sagen i de svære Tider, men de gik dog ind paa at hjælpe mig, dersom jeg kunde blive optaget i 2. Klasse, men ellers ikke. Da jeg hørte dette, fattede jeg

den Plan at læse til 2. Klasse paa egen Haand næste Vinter; for Præsten kunde ikke hjælpe mig mere, da han skulde rejse til Udlandet med sin syge Hustru. Saa tog jeg Arbejde om Sommeren paa en Gaard, og betingede mig som Løn at faa Ophold paa Gaarden næste Vinter. Jeg arbejdede hele Sommeren til langt ud paa Efteraaret og tog saa fat paa Læsningen. Distriktslægen, Arni Jónsson, en nær Slægtning af min Moder, var mig behjælpelig med at skaffe nogle Bøger, en tysk Læsebog af Kaper, samt hans Grammatik og nogle andre. Saa begyndte jeg at læse Tysk uden Lærer og fortsatte samtidig med Latinen. — Jeg var færdig med den tyske Læsebog før Jul. Saa tog jeg fat paa Latin, først med at repetere, og siden læste jeg videre i Cæsar. Jeg oversatte baade tyske og danske Smaafortællinger fra Læsebøgerne, og da jeg havde skrevet en hel Bunke, vandrede jeg med dem til en Præstegaard, der laa kun tre Timers Vej fra vor Gaard, og bad Præsten rette dem for mig, hvilket han gjorde med stor Elskværdighed. — I Skumringen strikkede jeg Sømandsvanter af Uld, jeg havde købt og faaet spundet, og solgte saa Vanterne, som den Gang var en Handelsvare, i Købstedet. Saaledes kunde jeg købe mig Papir og andre Skrivematerialer. — Jeg skulde ogsaa læse Engelsk efter »Løkkes Læsebog«, men kunde ikke opdrive den og læste saa i Stedet en engelsk-islandsk Parlør beregnet for Emigranter. Andet fik jeg ikke læst af Engelsk. Jeg vidste heller ikke rigtig, hvad der fordredes til Optagelse i anden Klasse. Om Vinteren opholdt jeg mig en Maanedstid hos Dr. Jónsson. Han var siden altid min Ven. Med Læsningen gik det ikke saa godt, for der kom saa mange, og Lægen var tit paa Rejser. Men det mest betydningsfulde, der skete den Maaned, var dog min Opdagelse af Lord Byrons »Manfred« i en mesterlig islandsk Oversættelse af Matthias Jochumsson. Jeg kan ikke beskrive den lille Bogs Indtryk paa mig. Jeg maatte undertiden springe op midt under Læsningen og storme omkring, saadan en Henrykkelse satte den mig i. Jeg læste den fire Gange den Maaned og blev umaadelig glad, da Lægen ved Afskeden forærede mig den.

Næste Sommer syntes jeg, Tiden var inde til at rejse til Reykjavik og prøve min Lykke. Jeg tog saa hen til den af mine Slægtninge, som min Frænde havde udset til at være Formand for »Sammenslutningen

til min Understøttelse«, og sagde, at jeg gerne vilde til Reykjavik. Han spurgte, om jeg troede, jeg havde lært nok til anden Klasse. Det vidste jeg ikke saa nøje. Saa sendte han mig til en Præst, som skulde undersøge, hvad jeg havde læst, og sammenstille det med, hvad der fordre- des til anden Klasse. Efter samvittighedsfuldt at have gjort det, gav han mig det Vidnesbyrd, at det var aldeles umuligt for mig at naa dette Maal; saa sagde mine Slægtninge, at jeg maatte læse én Vin- ter til. Jeg sagde, at man kunde da prøve Lykken, men Formanden sagde, at det kunde jeg gøre paa eget Ansvar, men dersom jeg rejste til Reykjavik uden deres Tilladelse, maatte jeg ikke vente nogen Understøttelse fra dem. — Saa rejste jeg dybt skuffet. Den Sommer var det næsten umuligt at faa fast Arbejde paa Grund af den daarlige Sommer og endnu umuligere at faa Penge som Be- taling. Jeg arbejdede hist og her og fik i Løn kun Smør eller Vad- mel, hvoraf jeg fik mig nogle Klæder. I Begyndelsen af September tog jeg paa Besøg hos min Moder, som nu var flyttet til sin Broder Thordur og stadig maatte holde Sengen. Jeg fortalte, at jeg havde i Sinde at rejse med Damperen »Thyra« fra Saudarkrog, Handels- stedet ved Skagafjorden. Jeg var der nogle Dage og fik mit Tøj rensat og istandsat, og saa red min Onkel med mig til Saudarkrog den 8. September. Mine Bøger og Klæder havde jeg i en lille Kiste samt noget Mad til Rejsen, men i Penge havde jeg kun 5 Kroner. Jeg overnattede hos den gamle Sognepræst, der var meget venlig mod mig. Skibet skulde gaa næste Dag, men det ankom ikke før den 15., saa jeg maatte opholde mig der den Tid. Jeg var ikke sær- lig glad for det, for jeg kunde altid løbe paa nogen af mine Slægt- ninge, der kom til Købstedet. Jeg lod ikke en Gang min Ven Lægen vide noget om min Rejse. Jeg fik et lille Værelse hos Præsten, og kom meget lidt ud. Jeg vidste, at jeg havde kun en Tredjedel af de Penge, som skulde til, men jeg tænkte, at jeg paa en eller anden Maade kunde komme med alligevel. En Dag, mens jeg ventede, kom Sysselmanden i Besøg. Han kendte mig fra den Maaned, jeg havde været hos Lægen, og var en udmærket Mand; han hed Johannes Olafsson. Han spurgte, om jeg nu skulde rejse til Skolen, og jeg sagde, at jeg vilde prøve at blive optaget, men jeg havde daarlige Udsigter paa Grund af min mangelfulde Lærdom. Han sagde, at han godt kunde lide, at man vovede noget. — Saa ved Afskeden

sagde han: De vil paa Skibet træffe nogle tilkommende Skolekammerater, og saa maa De maaske traktere dem lidt, men De har vistnok ikke alt for mange Penge til det Brug. Saa forærede han mig 10 Kroner. Uden at vide det, gav han mig, hvad der manglede til selve Rejsen; derfor nævner jeg ham i den lange Liste over mine Velgørere. Men de vordende Kammerater gik glip af Traktementet. Endelig kom Skibet og gik den 15. September. Da jeg var kommen om Bord, traf jeg en Mand, som bad mig at se efter en Dreng, som skulde til Reykjavik til sin Tante. Han var 13 Aar og Søstersøn til Lægen Arni Jónsson; Drengen og jeg var Næstsøskendebørn. Saa kom Dr. Jónsson om Bord og blev meget overrasket ved at træffe mig der i Færd med at rejse. Han sagde kun: »Saa maa Gud hjælpe dig!« »Det vil han nok gøre,« sagde jeg. Mere fik vi ikke talt sammen, for han maatte ned i Baaden, da Skibet havde pebet 3 Gange. Saa sejlede jeg mod ukendte Eventyr. — De første to Nætter sov jeg paa tredje Plads, som var indrettet i Lasten; der var ingen Køjer; man laa paa noget Halm, der var bredt ud paa Gulvet. Men den tredje Nat sov jeg paa anden Plads, for en Præst, der skulde rejse til Sydlandet til sit nye Kald, havde fortalt i den fælles Sovesal paa anden Plads, at jeg var meget dygtig til at fortælle Historier, og saa vilde de have, at jeg flyttede derind. Jeg blev ikke søsyg og havde det godt paa Skibet. Vi anløb mange Steder paa Vestlandet, og jeg syntes, det var meget interessant alt sammen. Somme Tider gik jeg oppe paa Dækket og læste i en gammel latinsk Bog, som den gamle Præst havde foræret mig ved Afskeden. Den indeholdt en Mængde Fabler, og nogle af dem lærte jeg udenad. Jeg nærede ingen Bekymringer for Fremtiden. Jeg vidste, at den unge Provstesøn fra Laufas, Thorhallur Bjarnarson, som Mor havde fortalt mig om, nu var bleven Docent ved Præsteskolen i Reykjavik, og mange af mine Luftslotte havde været bygget paa hans Navn. Jeg tænkte mig at besøge ham og troede, at han saa vilde bane mig Vej. Paa Skibet tænkte jeg hele Tiden paa ham.

Vi var 8 Dage om Rejsen og kom til Reykjavik den 23. September om Eftermiddagen. Da jeg var kommen i Land, havde jeg 61 Øre i Behold. Det var blevet mørkt, men jeg syntes, at det var en stor By, og bemærkede Petroleumslygterne paa Gaderne. Byen havde den Gang omtrent 3000 Indbyggere. Jeg tog saa min Fætter

ved Haanden og spurgte mig frem, indtil vi kom til hans Tantes Hus. Det var Styrmandsskolen. Drengens Tante var Søster til Dr. Jónsson, altsaa min Mor og hun var Søskendebørn. Hun var gift med en Kaptajn paa en af de Kuttere, som i Firserne var begyndt at drive Fiskeri ude paa det aabne Hav. Han var en Foregangsmand paa det Omraade, og han havde saa oprettet en Styrmandsskole i Reykjavik. Det var først et privat Foretagende, men blev senere overtaget af Staten. Han hed Markus Bjarnason, og hans Navn er nu æret af alle Islændinge, men særlig af Sømandsstanden. — Til dette Hus førte jeg den mig betroede Dreng, som for Fremtiden skulde være Søn i Huset. Vi blev meget godt modtagne. Fruens gamle Moder, min Bedstefaders Søster, levede endnu og blev meget glad, da hun hørte, at jeg var hendes Broders Dattersøn. Jeg spiste der om Aftenen, men da der var saa overfyldt med Gæster, havde de ingen Plads til mig om Natten, men Fruen skaffede mig Nattelogi i et af Nabohusene. Det var min første Nat i Reykjavik. Tidlig næste Dag gik jeg ned i Byen, for jeg vilde ikke gaa hen til Styrmandsskolen; saa kunde det se ud, som om jeg spejdede efter Morgenmad. Jeg gik omkring og saa mig mæt paa Byens Herligheder. Jeg vandrede hele Dagen rundt uden Maal og Med, og tænkte paa, hvor herligt det vilde være, naar jeg gik hen og fremstillede mig som en Slægtning af den store Mand, Docenten ved selve Præsteskolen. Jeg forberedte mig paa, hvad jeg skulde sige til ham, for det gik ikke an at bede ham direkte om Hjælp, og saa tænkte jeg, at den bedste Fremgangsmaade var den, at bede ham om at være min Skoleformynder, saa vilde alt det andet ordne sig af sig selv. — Men jeg vilde først nyde mine Forhaabninger saa længe som muligt; inderst inde i min Bevidsthed har jeg maa-ske anet, hvor taabelige disse Forhaabninger var. Jeg traf Præsten, som havde været med paa Skibet, og han tog mig hen, hvor han boede hos sin Svigermoder og sine Svigerinder. Der fik jeg Kaffe og fine Kager. Om Eftermiddagen, da jeg blev sulten, købte jeg mig en Bolle og $\frac{1}{4}$ Pund Puddersukker og vandrede ud af Byen for uset at nyde dette Maaltid. Hen ad Aften besaa jeg Kirkegaarden og beundrede Monumenterne og alle de Pragtblomster, jeg saa paa Gravene, og udvalgte mig et godt Sovested mellem to høje Grave, hvor der var Læ. Henimod Midnat kom jeg der igen og lagde

mig til at sove. Jeg sov ogsaa godt indtil Kl. 5 om Morgenen. Da klaprede mine Tænder. Jeg løb saa hurtigt, jeg kunde, en lang Vej ud af Byen for at faa lidt Varme i Kroppen. Saa gik jeg omkring, indtil Skumringen faldt paa, da tog jeg en rask Beslutning og gik paa Besøg hos Docenten. Jeg blev budt ind i hans Stue, og han bad mig sidde ned. Det var jeg glad for. Derinde var der varmt og lyst, og store Bogskabe stod langs Væggene. Jeg fortalte, hvem jeg var, og Docenten kendtes ved mit Slægtskab. Jeg fortalte, at jeg havde i Sinde at tage Eksamen til anden Klasse og spurgte, om han vilde være min Skoleformynder, ifald jeg kom ind paa Skolen. Han var meget venlig, men forklarede, at han ikke kunde paatage sig et saadant Formynderskab. Jeg mandede mig op, for at han ikke skulde se min Skuffelse. Han beklagede, at han ikke kunde byde mig noget, da han var Ungkarl og ikke havde nogen Husholdning. Jeg rejste mig og tog Afsked. Han fulgte mig til Døren og bad mig se ind en anden Gang. Saa stod jeg paa Gaden i Mørket. Jeg følte mig meget træt og nedbøjet. Alle mine Slotte laa i Ruiner. Jeg følte en svag Skælven i Knæene. Jeg gik op ad Østergade og ind paa Lækjargaden. Da saa jeg et vældigt Hus knejse oppe paa en Græskrænt, og Bygningen tonede sig mørk og dyster op mod Nattehimmelen. Jeg vidste, at det var Latinskolen, alle mine Længslers Maal.

Saa tænkte jeg pludselig: Jeg skal dog betræde dens hellige Brædder; jeg gaar op til Rektor og melder mig til Optagelsesprøven. Jeg gik op til Skolen og ind i de øde Gange. Det drønedes ved hvert Skridt og gav en hul Genlyd i Korridorerne. Jeg blev næsten grebet af Rædsel og var lige ved at løbe min Vej, men i det samme blev en Dør aabnet, og en Dame traadte ud paa Gangen fra Rektors Lejlighed. Jeg spurgte om Vejen ind paa Kontoret, og Damen fulgte mig lige til Døren. Saa kom jeg ind paa Kontoret og stedtes for Rektorens Aasyn. Han var en høj Mand og temmelig mager; jeg vidste, at han var Islands største Filolog, særlig i Latin, Græsk og Islandsk. Han pegede paa en Stol. Jeg fremførte mit Ærinde, at jeg ønskede at faa Lov til at gaa til Optagelsesprøve til 2. Klasse. »Ja, det kunde jeg godt, men hvor stammede jeg fra?« — Saa spurgte han om mine Forældre; om jeg havde Formue? Nej. Om jeg havde nogen, som vilde hjælpe mig? Nej. Om jeg kendte nogen i Byen? Nej. Om jeg havde Penge til Vinteren? Nej. Om jeg

havde Anbefalinger til nogen? Nej. — Saa sagde Rektor: Jeg har aldrig hørt Magen til noget saa dumdrigt og vanvittigt. — Og saa begyndte han at læse mig Teksten, og jeg saa, at han havde Ret. Jeg indsaa nu tilfulde min Taabelighed. Han sagde, at han var forbavset over, at mine paarørende havde ladet mig rejse. Jeg sagde, at jeg aldrig havde haft nogen Formynder, og ingen som raadede over mig, og jeg havde ikke spurgt nogen om Tilladelse og ikke raadført mig med nogen, ikke engang med min Slægting, Læge Jónsson. Rektor spurgte, om jeg kendte ham. Jeg fortalte om mit Slægtskab med ham og hans Velvilje mod mig. — Da gik Rektoren uden at sige mere ud af Kontoret ind i en anden Stue. Dr. Jónsson var nemlig Rektorfruens Brodersøn og deres Plejebarn. Rektoren blev borte nogle Minutter. Det var den bedskeste Stund i mit Liv. Jeg saa klart hele min Elendighed. Hele Haabløsheden i det alt sammen stod levende for mig. Modløsheden overvældede mig. Jeg lagde Hovedet paa Armene ned paa Bordet og kæmpede med Taaernerne. Med Opbydelse af al min Magt rettede jeg mig op, da jeg hørte Fodtrin nærme sig. Jeg vilde aldeles ikke lade mig mærke med, at jeg var forknyt. Rektor traadte ind. Han tog en Bog og sagde, at han vilde se, om jeg kunde noget Latin. Han aabnede Bogen paa maa og faa, og bad mig læse for ham den Fabel, han pegede paa. En indre Jubel fyldte mig, den Fabel havde jeg lært udenad paa Skibet. Jeg læste den paa Latin og oversatte den flydende paa Islandsk. Saa spurgte han om nogle Ting fra Grammatiken, som jeg svarede hurtigt paa. Saa lod han mig oversætte nogle Sætninger mundtligt fra Islandsk til Latin. Det klarede jeg ogsaa. Jeg har aldrig til nogen Eksamen været saa rolig som dengang. Saa gned Rektor sig i Hænderne og sagde: »Dersom du gør det lige saa godt i de andre Fag, saa er jeg fornøjet.« — Saa sagde han, at Fruen vilde gerne se mig, og ledsagede mig ind til hende. Hun tog imod mig med stor Venlighed og spurgte om mange Ting fra min Hjemstavn; Fruen var selv fra Skagafjorden. Saa indbød hun mig til at spise der, for det var lige ved Aften. Det sagde jeg ikke nej til. Fruen spurgte, hvor jeg logerede. Jeg sagde, at jeg havde endnu intet Logi. Jeg fortalte ikke, hvor jeg havde været sidste Nat. Hun lod Portneren kalde og spurgte, om jeg ikke kunde sove i Discipulenes Sovesal, indtil Skolen begyndte. Skolen skulde begynde 1. Ok-

tober. Det kunde jeg nok. Saa sagde Fruen, at jeg skulde komme ind næste Morgen og faa Morgenmad. — Saa kom jeg i Seng. Jeg kunde næsten ikke falde i Søvn for Sindsbevægelse. Jeg syntes, det var saa stort, at jeg dog i nogle Nætter skulde have Lov til at være paa dette til Lærdom og Dannelse indviede Sted.

Om Morgenen ved Morgenkaffen kom Rektor ind og sagde til mig, at jeg skulde spise der og være deres Gæst, indtil Eksamen var overstaaet. Den skulde begynde 1. Oktober. Der var omtrent en Uge til. Jeg benyttede Tiden til at læse. — Jeg manglede meget. Engelsk kunde jeg meget lidt af, ligesaa af den Regning og Geografi, som var bleven læst i 1. Klasse, og Thorkel Bjarnasons Islands Historie, som sagdes at være meget svær. Det var haabløst at komme igennem alt det paa en Uges Tid. Rektor havde en Anelse om, at det ikke stod saa godt til, for jeg havde fortalt ham, at jeg ingen Lærer havde haft sidste Vinter. Han raadede mig til at tage Eksamen bare til 1. Klasse, for der var jeg sikker. Men jeg erklærede, at det skulde være til 2. Klasse. Og dog vidste jeg, at der var al Sandsynlighed for, at jeg vilde dumpe.

Jeg kom i Berøring med en hel Del Folk i denne Uge. Jeg besøgte Præsten fra Skibet, som endnu boede hos sin Svigermoder. Der blev jeg altid godt modtaget. — Der traf jeg en Dattersøn af den gamle Kone. Han var 14 Aar. Han sluttede sig meget varmt til mig og tog mig med til sit Hjem. Hans Fader var Snedkermester og meget musikalsk; han har komponeret en Del gode Melodier. Hans Søn, Sigurd, spillede Klaver og spillede for mig »Napoleons March over Alperne«. Jeg var meget betaget, jeg havde aldrig set eller hørt Klaver før.

To Dage før Eksamen gik jeg om Bord i et norsk Tømmerskib og spurgte Kaptajnen, om han ikke havde en Plads ledig til en Hyredreng, og fortalte ham, hvorledes det stod til med mig, og at jeg, ifald jeg dumpede, helst aldrig vilde se Island mere. Kaptajnen var meget elskværdig og sagde, at han ikke trængte til Forøgelse af Besætningen, men dersom det gik galt, skulde han dog tage mig, men dersom det gik godt, var jeg ikke bundet af nogen Af-tale. Desværre har jeg glemt denne gode Mands Navn.

Om Eftermiddagen før Eksamen skulde begynde, kom en af Disciplene fra 6. Klasse og tilbød mig at vejlede mig gennem det

Pensum i Geometri, som var blevet læst i 1. Klasse. I Løbet af 3 Timer søgte han at faa det vigtigste ind i mit Hoved, og det maatte jeg saa lade mig nøje med. Det var en stor Velgerning, som indskriver hans Navn blandt mine Velgørere, for uden denne Undervisning var jeg næppe kommet igennem Ildprøven. Han hed Gudmund Hannesson, senere meget navnkundig Læge og nu Professor ved det medicinske Fakultet ved Reykjaviks Universitet.

Jeg havde den Dristighed samme Aften at gaa hen til Læreren i Mathematik og fortælle ham, hvorledes det stod til i hans Fag. Han gjaldt for at være den allerstrængeste af alle Lærerne. Han sagde, at han ikke kunde fritage mig for noget af det, som fordredes, men lovede, at han ellers skulde gøre det saa let for mig som muligt. Han opmuntrede mig og bad mig om at være kold og rolig og benytte den Regning, jeg havde lært, saa godt jeg kunde. Han fulgte mig til Yderdøren og sagde: Husk bare at være rolig og lad, som De ved det hele. Jeg holdt altid af Adjunkt Björn Jensson siden. Jeg fik ikke ret megen Søvn i Øjnene den Nat.

5. Kapitel.

SKOLEN

Nu oprandt den store Dag, 1. Oktober. — Skoleaabningen fandt Sted Kl. 12, og Kl. 3 begyndte Eksamen. Jeg var mest bange for Engelsk og Islandshistorie. I Engelsk fik jeg et Stykke, som jeg aldrig havde set, og fik mdl. I Historie var jeg saa heldig at faa Alexander den store, som jeg kunde godt, men da jeg saa Læreren tage Islandshistorien, blev jeg saa bange, at jeg udbrød: »Det var mærkeligt, hvorledes Alexander vandt Slaget ved Granikos«. Læreren, som var meget kendt for sine Lærebøger i Historie, spurgte, hvorledes det var gaaet for sig. Jeg havde den Vinter, jeg opholdt mig paa Goddalir, kigget i en dansk Bog fra det attende Aarhundrede (tror jeg), hvori Alexanders Hærtog var skildret. Nu krammede jeg ud med, hvad der faldt mig ind, forestillede mig de to Armèers Opstilling og beskrev Slagets Gang, i det Haab at Læreren

ikke kunde gendrive det. Saaledes trak jeg det ud, indtil Tiden var udløbet, slap for Islands Historie og fik mg+.

Hele Dagen var jeg gaaet i den Forvisning, at jeg vilde dumpe, og havde foresat mig at tage det med Ro i andres Paasyn.

Saa Kl. 6½ var vi færdig. Nu skulde Karaktererne oplæses. En stor Mængde af Skolens Disciple samledes i et af Klasseværelserne. Rektor oplæste Resultatet: Vigfus Thordarson har faaet 4,39, og er saaledes optaget i anden Klasse. Fridrik Fridriksson har faaet 4,06, og er saaledes optaget i anden Klasse. Jeg kunde næsten ikke fatte det. Alt begyndte at snurre rundt for mig: Væggene, Tavlen, Rektor og det hele. Jeg følte en Svimmelhed over mig, og jeg tror, jeg vilde være faldet, dersom ikke en af de hosstaaende havde lagt Armen om mig og ført mig ud paa Gangen. Jeg naaede ud til Bagdøren, hvor der stod en Tønde med Vand; jeg fik fat i Øsen og drak det kolde Vand. Saa forsvandt Svimmelheden, og jeg løb ud paa Gaden og ud af Byen, kastede mig ned og græd af Glæde og Sindsbevægelse over denne uventede Lykke. Jeg takkede Gud, fordi jeg følte, at kun ved hans Hjælp var det umulige blevet muligt. Efter at jeg saa havde faaet min Sindsligevægt igen, gik jeg ned i Skolen og op til Rektorboligen til mit sidste Maaltid der. Rektoren kom mig i Møde i Dagligstuen, rakte mig Haanden og sagde: »Jeg ønsker dig til Lykke; du bestod Prøven med Ære, og nu er din Plads her ved Bordet i 4 Maaneder.

Næste Dag skulde jeg skaffe mig en Skoleformynder. Rektor selv talte med Docent Thorhallur Bjarnason; han vilde ikke være min Formynder, men tilbød at betale Middagsmad for mig i en Maaned. Digteren, Adjunkt Steingrimur Thorsteinsson tilbød, at jeg maatte spise hos ham en Maaned. Dette havde Rektor udvirket for mig. Overlæreren ved Skolen, Halldor Kr. Fridriksson, var, som jeg havde faaet at vide, Formynder for mange af Eleverne, og havde Ord for at være stræng og dygtig. Jeg havde ogsaa hørt, at han og Rektor ikke var gode Venner; saa tænkte jeg, at det kunde være meget godt at have ham til Formynder. Jeg gik til ham, men han afviste mig. Han var lidt barsk, men det afskrækkede mig ikke. Efter en Times Forløb gik jeg hen til ham igen og sagde, at ingen vilde være min Formynder, om ikke han vilde det. Han sagde et meget bestemt »Nej« og lukkede Døren lige for Næsen af mig. En

Time efter var jeg der igen. Da blev han vred og sagde, at det ikke vedkom ham det mindste, om jeg fik nogen Formynder eller ej. Han holdt Døren paa Klem og lod mig ikke komme ind. Pludselig blev jeg betaget af en Slags Galgenhumor. Jeg sagde ligefrem: »Ja-ja! Jeg har altid hørt Deres Ædelmodighed prist, og at De tit har hjulpet i Vanskeligheder, men nu har jeg noget andet at melde, da det er alt om at gøre for mig at finde een, som er villig til at underskrive min Karakterbog, for andet Formynderskab behøver jeg ikke. Farvel!«

Jeg tror, min Uforsømmethed har overvældet ham, for han sagde lidt brøsig: »Kom indenfor, det er vist bedst, jeg siger ja«. Saa skrev han en Seddel til Rektor, at han vilde være min Formynder. Jeg havde ikke taget fejl af, at der skjulte sig et godt Hjærte under det barske Ydre; dette bekræftede sig gennem hele min Skoletid. — Jeg gik nu op paa Skolen og fortalte Rektor, hvorledes det var gaaet til. Han lo og sagde med et islandsk Ordsprog: »Den faar sit igennem, som sejgest er«.

Den samme Aften ansøgte min Formynder om Alumneplads paa Skolen, og jeg fik den. Der var i den Tid 50 saadanne Pladser. De Elever, som havde dem, skulde sove i Skolebygningen og læse deres Lektier om Eftermiddagen.

Saaledes stod altsaa Sagerne: Jeg havde faaet et Opholdssted med Lys og Varme, og Kosten sikret for 6 Maaneder.

Kun eet manglede: Skolebøgerne. Der blev holdt en Bogauktion, inden Undervisningen skulde begynde. Der kunde man købe billige brugte Bøger, men de fortalte mig, at Bøgerne for 2. Klasse kostede omtrent tyve Kroner. Saa spekulerede jeg lidt. Jeg gik hen til Thorhallur Bjarnarson for at takke for hans Tilbud om at betale Middagsmad for mig i en Maaned. Han spurgte, om han ikke maatte give mig Pengene straks, saa kunde jeg købe Middagsmad, hvor jeg vilde. Det var netop, hvad jeg havde tænkt at bede ham om. Jeg havde min Plan. Jeg vilde bruge de 10 Kroner til Bøger, og de 5 til Føde i en Maaned; Middagsmad kostede 15 Kroner om Maaneden. Jeg købte de nødvendigeste Bøger for 10 Kroner. Den Eftermiddag var jeg inviteret til Kaffe hos Justitiarius i Overretten Jon Pjetursson. Han var min Lærer Pastor Zophonias Halldorssons Svigerfader. Hans Døtre var jeg truffet sammen med hos Rektor-

fruen, og de havde bragt mig Bud fra deres Fader, at han gerne vilde se mig den Eftermiddag. Jeg gik derhen med lidt beklemt Hjærte, for jeg syntes ikke, mine Klæder passede paa saa fine Steder. Jeg blev modtaget med aabne Arme af Overdommeren og hans Hustru og flere voksne Børn, som var hjemme. Ved al den Hjærtelighed, jeg mødte, glemte jeg min Undseelse. Justitarius var en Mand paa henved de halvfjerds. Han var en meget lærd Mand og lidt barnlig. Han var berømt for sin Viden i islandsk Genealogi. Han førte Samtalen hen paa min Faders Slægt. Jeg vidste nok en Del op til 6. eller 7. Led, men han vidste endnu mere. Da jeg tog Afsked, fulgte han mig ud i Forstuen og lukkede Døren ind til Stuen. Jeg vilde sige Farvel, men da tog han i min Trøje og sagde: »Der mangler den øverste Knap, og det gaar ikke an her i Byen; men De har sandsynligvis tabt Knappen. Saa maa De skære alle Knapperne af og købe et helt Sæt Knapper. Men jeg kan tænke, at De maaske ikke har saa godt med Penge; tag denne Smule til at købe Knapper for; men lad for Guds Skyld ingen faa noget at vide derom«. Saa stak han mig 10 Kroner i Haanden. Jeg følte, at jeg blev helt rød, først af Skam over Knappen, saa af Forundring og Glæde. Jeg takkede saa varmt, jeg kunde, og gik lige ned til Auktionen og købte de Bøger, jeg behøvede.

Skolen begyndte, og jeg var lykkelig. Særlig godt husker jeg den første Gudstjeneste, jeg overværede i Domkirken. Det var Skik den Gang, at første Søndag i hver Maaned skulde hele Skolen gaa i Kirke. Hvis man ikke mødte, maatte man sende en Lægeattest for, at man var syg. Vi mødte i Skolen, da Klokkeren manglede 10 Minutter i 12; da begyndte Højmessens. Vi blev saa ordnede hver Klasse for sig og i Rækkefølge efter Karaktererne indenfor hver Klasse. Paa Slaget 12 marcherede vi ud fra Skolen til Kirken. Jeg ønskede i mit Hjærte, at Halvdelen af Indbyggerne i Skagafjordssyssel havde været til Stede for at være Vidner til denne min Triumf at have Ret til at gaa i Rækkerne blandt Islands udvalgte Sønner, for saaledes forekom det mig at være. Jeg blev grebet af Højtidsfølelse, da vi gik op paa Galleriet til vore bestemte Pladser, ved at høre Braget af Fylkingens Trampen paa Trapperne, medens Orgelets mægtige Toner under Præludiet fyldte dette Gudshus, det største og mægtigste jeg havde set. Jeg sad og

hørte efter i stor Henrykkelse. Jeg prøvede paa at følge de enkelte »Stemmer« i den firstemmige Sang, som jeg aldrig havde hørt før, for jeg havde engang læst i en æstetisk Afhandling af en af vore Digtere, at den, som første Gang hørte den firstemmige Sang, kunde ikke følge med. Jeg fandt nu, at dette var sandt, men dog følte jeg det henrivende og overmaade dejligt. Da Gudstjenesten var forbi, og den vagthavende Lærer gav Tegnet til Opbrud, var jeg saa aandsfraværende, at jeg glemte min Hue. Jeg lagde ikke Mærke dertil, før jeg var ude af Kirken, men turde ikke gaa op igen efter den. En af mine Klassekammerater fortalte mig paa Vejen, at det var den rene Skandale at gaa uden Hue i en Procession; jeg følte mig meget skamfuld og erfarede, at der er ingen Roser uden Torne. Bagefter hentede jeg Huen.

Jeg har skildret disse Begivenheder saa udførligt, fordi de var saa betydningsfulde for mig og staar aldeles klart for mig i de mindste Enkeltheder. Jeg havde naaet mit Maal og var trods alt og alle Attester kommen i 2. Klasse. Jeg skrev maaske noget hoverende til mine Slægtninge, som jeg havde talt med om Rejsen, og fortalte, at jeg alligevel var naaet op i anden Klasse. De skrev tilbage, at da jeg havde klaret mig uden dem i dette, saa kunde jeg nok klare det øvrige, de var løst fra deres Forpligtelse, idet jeg var rejst uden deres Vilje og Vidende. Derved blev det saa. Jeg tror ikke, dette var af Mangel paa god Vilje, men de Aar var saa vanskelige for Bønderne paa Nordlandet, at jeg har tænkt mig, at de brugte det som Paaskud for at slippe fra et Løfte, de ikke kunde holde. En af dem sendte mig tredive Kroner næste Vinter. Han hed Gisli og var Fader til den i danske Kredse saa bekendte Missionær Gislason i Reykjavik.

Nu begyndte Arbejdet for Alvor. Mine Klassekammerater var gode imod mig, og jeg blev Ven med de fleste af dem. Vi var 21 i Klassen, og mange af dem var godt begavede og flittige. Vi havde ogsaa gode Lærere. Jeg saa op til dem, som om de var højere Væsener, og jeg skylder dem alle meget.

Men den, som jeg kom til at holde mest af, var dog Digteren Steingrimur Thorsteinsson, ogsaa fordi han havde været min Barndoms Yndlingsdigter. Jeg kunde mange af hans Digte udenad; han havde ogsaa oversat »Tusind og een Nat« og »Stolls Mytho-

logi«. Han underviste i det herligste af alle Fagene, Latin. Jeg holdt mest af Ciceros Tale for Sextus Roscius. Jeg syntes, hver Sætning var saa fint formet, Veltalenheden saa overvældende, Ord-rigdommen saa forbavsende. Jeg lærte store Stykker af den udenad. Jeg kunde dog aldrig opnaa nogen høj Karakter i de første to Maaneder. Men i Slutningen af November fik jeg Oprejsning. Jeg husker den Dag saa godt. Jeg havde Dagen i Forvejen haft en Del Breve at skrive, for Posten til Nordlandet afrejste denne Dag, og da jeg ikke ventede, at jeg skulde blive hørt, havde jeg ikke forberedt mig saa godt, som jeg plejede. Saa midt i Timen kaldte Læreren paa mig. Jeg oversatte ikke godt og stammede i det, gjorde ogsaa et Par Fejl i det grammatikalske. Saa spurgte Læreren mig om en Hentydning til Mythologien i det læste Stykke. Det kunde jeg svare paa, for jeg kendte det fra den Mythologi, jeg havde læst under Faarepasningen. Jeg fortalte om den ulykkelige Pelopsslægt og særlig om Orestes, Agamemnons Søn, og hans Trængsler under Furiernes Forfølgelse. Jeg tror, Læreren blev lidt forbavset over denne Viden hos en i 2. Klasse, for da jeg var færdig og havde nævnet Furiernes Navne, sagde han: »Dette er ganske udmærket«, og han gav mig ug; han havde vist glemt de Fejl, jeg havde gjort. Fra den Dag var han altid saa god imod mig og gav mig altid en høj Karakter i Latin. I Januar, da Postskibene kom fra Udlandet, kaldte han mig engang til sit Hjem og forærede mig en meget fint illustreret tysk Mythologi: »Der Olymp«. Jeg var naturligvis meget stolt af denne Bog.

Alle de andre Lærere, jeg havde den Vinter, havde paa forskellig Vis Betydning for mig. Dansk lærte jeg ikke særlig godt. Den Læsebog, vi havde, fandt jeg kedelig, men jeg læste en hel Del danske Bøger, og desuden var mange af vore Lærebøger i andre Fag affattede paa Dansk; det berigede, uden at vi vidste af det, vore Kundskaber i Dansk. Jeg begyndte ogsaa at læse danske Digte og var meget begejstret for Adam Oehlenschläger. — Sangøvelserne tog jeg ingen Del i og heller ikke Gymnastik. Jeg syntes næsten, at det var uværdigt for lærde Folk at give sig af med noget saa uandeligt som Gymnastik. Senere har jeg tit fortrudt min Dumhed. Sangtimen og Gymnastiktimen, som jeg altsaa var lovligt fritaget for, benyttede jeg til at sidde nede paa Landsbiblioteket og

studere den ældre Edda ved Hjælp af Lexicon Poëticum, og det havde jeg megen Fornøjelse af.

I Oktober Maaned skulde jeg spise hos Rektor, men jeg bad om Udsættelse, fordi jeg vilde bruge de af Thorhallur Bjarnarson bevilgede Penge til Middagsmad. Jeg fattede den Plan at leve for 5 Kroner den Maaned. Jeg købte Rugbrød og The, og i et Hus fik jeg Lov til at holde mine Maaltider og fik varmt Vand til Theen. Jeg oplødte Brødet i Thevandet og brugte Sukker til. Jeg kunde paa den Vis faa de 5 Kroner til at slaa til. Rektorfruen tilbød mig at drikke Eftermiddagskaffe, hvilket var mig en god Hjælp. Efter Maanedens Udløb kom jeg saa tilbage til Rektorens Bord, hvor jeg spiste i de følgende 3 Maaneder. Det havde en vældig stor Betydning for mig at faa Lov til at gaa ud og ind i det udmærkede Hjem. Der var ikke faa af Eleverne, som spiste der; nogle købte Kosten der; flere var fra Embedsmandshjem ude fra Landet, som stod i Venskabsforbindelse med Rektorens. Ikke faa fattige Elever spiste der ligesom jeg uden Betaling i kortere eller længere Tid. Jeg tror næppe, jeg overdriver, naar jeg anslaar det gennemsnitlige Antal af Elever, som Rektoren og hans Frue saaledes bespiste, til 4 hver Vinter. Alle, baade de betalende og de andre, blev behandlede næsten som Sønner af Huset; vi gik ud og ind ogsaa mellem Maaltiderne. Fruen var som Moder for os alle. Alt var saa hjemligt, ligefremt og dog præget af en naturlig Finhed og Kultur. Der var Hygge og Ynde, utvungen Glæde og Munterhed indenfor de mest sømmelige Rammer. Vi blev uden Ord eller Irettesættelse oplærte i god Tone og dannet Optræden.

Rektoren selv sad for det meste inde paa sit Kontor og stude-rede, naar han ikke var optaget i Skolen. Han spiste Frokost og Middag med os andre, men han var aldrig med ved Aftensbordet. Ved Bordet var han munter og belærende uden at være docerende og kunde godt le ganske hjærteligt ad uskyldige Morsomheder. Han havde en ædel og ren Sjæl, kunde somme Tider være noget naiv, saa Eleverne morede sig derover, men hans Hjærtensgodhed var bekendt, og alle havde vi dyb Respekt for ham og hans store Lær-dom som Filolog. Han gik fuldstændig op i sine Studier og hans »Ordsamlinger« bar Vidne om hans Grundighed og Nøjagtighed; han levede i sit, ukendt med flere af Livets Omraader. Alt det

ydre og Husholdningen tog Fruen sig af, og han syntes, at alt var godt, hvad hun syntes om. Det kunde han ogsaa godt gøre, for hun var godgørende og gavmild uden Ødselhed. Der kom tit fattige Koner i Besøg, og de fik altid en venlig Modtagelse og ved Afskeden Gaver i en eller anden Form. Jeg har aldrig kendt et mere harmonisk Hjem end deres.

I Marts Maaned spiste jeg hos Steingrimur Thorsteinsson. Ogsaa der fik jeg ikke alene legemlig, men ogsaa aandelig og kulturel Næring. Hans Samtaler var altid aandfulde, spillende af Vid og Aandrighed. Vore Samtaler drejede sig mest om Bøger og Digting. Han var godt hjemme i den tyske Literatur foruden i den græske og latinske. Mange Gange gik jeg fra Bordet ikke alene legemligt mæt, men ogsaa i en Slags Begejstringsrus over det, jeg havde hørt hos ham. Jeg kom der Kl. 7½ om Morgenen og nød mit Morgenmaaltid alene. Engang kom han ind til mig, medens jeg drak Kaffen, og lagde en Bog paa Bordet ved Siden af min Kop og sagde: »Den skal De ha'; det kan være som Bakkelse til Kaffen«. Jeg tog Bogen. Det var hans egen Oversættelse af Shakespeares »King Lear«. Jeg blev saare glad, for den Bog havde jeg længe ønsket mig. Siden er der ikke gaaet noget Aar, uden at jeg i det mindste een Gang har læst den Tragedie. Af alle Shakespeares Tragedier holder jeg mest af »Macbeth« og »Lear«, maaske fordi jeg i min Ungdom kom til at elske dem. Efter denne Maaned hos min Barndoms kæreste Digter blev han altid en af mine mest trofaste Velyndere. Bekendtskabet med ham er en af de favre Perler i den store Rosenkrans af Velgerninger, som Gud har vundet om mit Liv.

Da jeg i Løbet af Vinteren var bleven den 5te i Klassen, fik jeg 100 Kroner af Skolestipendiet, og derved blev Skoleaarets restrende 3 Maaneder sikrede i økonomisk Henseende.

I de 3 Maaneder købte jeg Kost i det Hus, jeg allerførst havde besøgt i Reykjavik, hos min Slægtning Björg Jonsdatter og hendes Mand, Navigationsskolebestyrer Markus Bjarnason. Det blev altid siden et af mine Hjem i Reykjavik, som med Kærlighed stod aabent for mig til enhver Tid. Fruens Moder, min Grandtante Björg Thordardatter, var som en Bedstemoder for mig. Alle hendes mange (tolv) Søkendes Børn og Børnebørn bar hun i sit store, kærlige

Hjærte, og naar nogen af Slægten kom til Reykjavik, maatte de besøge hende. Hun blev ogsaa kaldt »Bedstemor« af hele Slægten. Hendes Datters og Svigersøns Hus stod ogsaa altid aabent for de talrige Besøg, og mange gik derfra hjulpne med Raad og Daad.

6. Kapitel.

KAMMERATLIV

Nu maa jeg omtale en anden Side af mine Oplevelser den Vinter. Det er angaaende Skolelivet og Forholdet til Kammeraterne.

Før i Tiden var der i Island to Latinskoler, en paa hvert af de to Bispesæder, Skalholt og Holar. Saa blev de to omkring Aar 1800 forenede til een Skole i Reykjavik, men der blev den kun en meget kort Tid, og snart (vistnok 1805) blev den flyttet til det historiske Sted Bessastadir paa Alptanes.

Dengang var den i Aand og Sandhed en *Latin-Skole*, for Latin var det altbeherskende Fag; Eleverne levede og aandede i Latin, saa at de læste latinske Auctores som Morskabslæsning og talte Latin indbyrdes. Ud fra den Skole gik mange betydelige Mænd i det 19. Aarhundredes Historie i Island. Fra Bessastadir blev Skolen flyttet til Reykjavik lidt efter 1840. Latinens Enevælde blev ophævet, og mange nye Fag føjedes til. I min Tid var der mange Traditioner, som prægede Skolens Liv, nogle af dem vistnok en Arv fra de ældre Skoler. I den Tid, hvor der ingen andre Skoler var i Landet, blev Skoleungdommen betragtet som et Slags Aandsaristokrati; der var ogsaa blandt Eleverne en Del Ringeagt over for de andre Samfundsklasser. Vi havde vort eget Skolesprog, en Blanding af Islandsk og Latin, som næsten var uforstaaeligt for andre dødelige. Der var ogsaa mange Skikke, som prægede Livet; dette gjaldt dog særlig dem, som boede paa Skolen (50 af de 120 Elever). Der var en stor Sovesal, hvor der sov 29, i en mindre Sal sov 11, og 10 i den tredje. Lysene slukkedes, naar Klokken manglede 20 Minutter i 11. Der blev ringet Kl. 7 om Morgenen; 15 Minutter senere skulde alle være i Tøjet, og saa gik vi ud i Byen, hver til sit Spisested at drikke Morgenkaffe. Vi skulde være paa Skolen igen 10 Minutter før 8. Saa samledes

alle i Skolens Festsal til Morgenandagten, hvor der blev sunget en Salme, efterfulgt af en kort Vekselsang mellem Forsangeren og Forsamlingen, derpaa var der en af Eleverne, som læste en Morgenbøn op af en Bønnebog, og saa blev der sunget endnu et Vers eller to af den Salme, som vi begyndte med. Saa gik vi hver til sin Klasse, og Undervisningen varede til Kl. 2 med $\frac{1}{2}$ Times Frokost-pause. Saa var der fri til Kl. 4; da skulde alle, som boede paa Skolen, indfinde sig for at sidde og læse til Kl. 7, med en Times Pause til Aftensmad. Saa samledes alle til Aftenbøn, og derefter var der fri til Kl. 10 $\frac{1}{2}$, da skulde alle, som sov i Skolehuset, være til Stede. Lørdag og Søndag Aften havde vi Lov til at være ude til Kl. 11. — Hver Søndag Kl. 11 skulde hele Skolen møde til Søndagstjeneste, og der blev læst en Prædiken af en Postille. Kun den første Søndag, som før fortalt, havde hele Skolen Kirkegang. — Ved alle Gudstjenester baade paa Skolen og i Kirken skulde en Lærer være med. Dette var altsammen saare skønt, men dog tror jeg ikke, at det hjalp meget til vor Opbyggelse; snarere blev det følt som en Tvang. I alt Fald mærkede jeg i de Aar en meget stor Tilbagegang i mit Gudsforhold; muligvis havde alt det nye, som jeg kom til at beskæftige mig med, ogsaa Skyld deri. Bibelen blev mig mere og mere en lukket Bog, og Bønnen forstummede paa mine Læber og i mit Hjærte. Jeg havde ingen Tvivl, troede det altsammen, men det blev saa fjærnt og uvirkeligt; alt det andet optog mig ganske og aldeles. Jeg antager, det var saaledes med de fleste af os; vi talte aldrig om de Ting. Vi diskuterede om alle Ting undtagen religiøse Spørgsmaal, dog kun meget sjældent om Politik. Jeg holdt meget af at disputere og fremsatte tit højst underlige Anskuelser, som blev imødegaaet af de andre. Somme Tider vidste jeg, at de andre havde Ret, men jeg gav ikke efter. Det var for mig en Slags aandelig Gymnastik. Jeg havde meget stærk Følelse for det absolute Monarkis Ret, og hævdede, at en Konge havde fuldkommen Ret til at tage Undersaatternes Liv og Ejendom efter egen Vilje. Heri havde jeg alle imod mig. — Men trods disse Disputationer var vi naturligvis gode Venner. Kun en af mine Klassekammerater kom jeg til at nære en stærk Uvilje mod, og vi blev rigtige Uvenner flere Aar igennem. Men en anden af Kammeraterne blev min virkelige Ven, og det Venskab fik stor Betydning for mig.

Blandt dem, som fik deres Kost hos Rektor, var to Sønner af en Sysselmand paa Nordlandet. De hed Björn og August Blöndal. De blev mine kæreste Venner blandt alle Kammeraterne. Jeg havde hele min Ungdom igennem følt den største Længsel efter at faa en Ven, som jeg fuldt ud kunde betegne som mit *alter ego*, saadan som den gamle Filosof Zeno havde defineret Venskabet. I Begyndelsen viste Björn mig stor Venlighed, men skønt jeg syntes meget godt om ham og følte mig tiltrukket af ham, kunde jeg ikke tænke mig at slutte mig til ham paa anden Maade end til de andre Kammerater, for jeg havde en meget romantisk Idé om Venskabet og en dyb Følelse af Afstanden mellem ham og mig. Han var Søn af en højtstaaende kongelig Embedsmand, og jeg den ubetydelige Bondedreng. Jeg undgik derfor al Fortrolighed med ham og hans Selskab ud over det nødvendige. Men dog kom jeg til at nære stor Hengivenhed for ham, og han blev mig kærere for hver Dag. Jeg var for stolt til at vise det eller lade ham mærke det; jeg var bange for, at det vilde tage sig ud, som jeg foretrak ham, fordi han var en fin Dreng af en fornem Slægt. I Juleferien blev han syg, og da vi begge var hos Rektor, kom jeg til at tage mig af ham og pleje ham. Det var min hemmelige Glæde.

Efter Juleferien var vi mere sammen og læste vore Lektier i Forening. Han var godt begavet og havde mange Fortrin, som jeg manglede.

Halvaarsprøven fandt Sted i den sidste Halvdel af Februar. Vi fik to Dage til Forberedelse. Dagen før Prøven skulde begynde, var det Tøvejr med Regn og Storm. Vi sad i vort Klasseværelse og læste med stor Iver. Kl. 5 skulde vi op at have Eftermiddagskaffe. I Skolens Forstue var der meget glat, for de mange Fødder havde bragt Sne og Pløre ind. Lige før vi skulde op ad Trappen, kom Björn til at glide og faldt paa det ene Knæ, og hans ene Bukseben blev slemt tilsølet. Vi gik saa først op i Sovesalen, og jeg hjalp ham med at rense det, men lagde Mærke til, at det stadig var lige vaadt. Jeg saa, at det var Blod. Ved nærmere Undersøgelse viste det sig, at han havde faaet et stort Saar lige paa Knæskallen. Der blev lagt Bandage paa, men næste Morgen var Knæet meget ophovnet, saa at han havde ondt ved at gaa. Jeg holdt paa, at han skulde ned at skrive den latinske Stil. Jeg støttede ham ned ad

Trapperne og fik ham anbragt i Sædet. Men efter de to Timer, vi havde til Stilen, var hele Benet blevet saa opsvulmet, at vi maatte bære ham op og hjælpe ham til Sengs og hente en Læge. Saa maatte han holde Sengen under hele Halvaarsprøven, som varede 14 Dage. Nu stødte en anden Sygdom til, som flere Gange plagede ham og hindrede hans Fremgang i Skolen en hel Del. Det var en Slags Sovesyge. Under den plejede han i de Timer, han efter Lægens Forskrifter med Magt maatte holdes vaagen, at være meget aandstraværende og sløv. Man maatte hjælpe ham med alle Ting som et lille Barn. Al den Tid, jeg kunde faa tilovers, sad jeg hos ham og passede hans Maaltider og holdte ham vaagen, to Timer ad Gangen, som Lægen havde forordnet. Jeg gav mig Skylden for dette, idet jeg havde tvunget ham til at gaa ned hin Morgen, og jeg fandt en sorgblandet Glæde i at gøre for ham, hvad jeg kunde.

Den vanskeligste Periode under disse Sygdomsanfald var, naar han begyndte at komme sig; saa blev han altid saa tungsindig og nedtrykt, og da var det vanskeligt at gøre ham tilpas. I dette Tilfælde var det ogsaa vanskeligere paa Grund af det daarlige Knæ. En Dag, da jeg sad hos ham og læste paa min Lektier, laa han og var meget sørgmodig. Pludselig kalder han paa mig. Jeg gaar hen til Sengen og spørger, hvad han ønskede. Han saa paa mig og sagde til sidst: »Har du besluttet, at du aldrig vil blive min Ven?« — »Nej,« sagde jeg og gav ham Haanden. Saa blev vi Venner, og han fortalte mig alt, hvad der trykkede ham. Fra den Tid var vi Venner, saa længe han levede, og ejede hinandens fulde Fortrolighed. Min Drøm var gaaet i Opfyldelse. Først var jeg maaske mere den ydende i vort Venskab, men senere kom jeg til at staa i den dybeste Gæld til ham og hans Familie. Saaledes gaar det mig altid, at jeg bliver alles Skyldner.

Der er endnu en Ting at fortælle, noget, som ogsaa kom til at sætte sit Præg paa denne for mig og min Fremtid saa betydningsfulde Vinter. Det var min Deltagelse i Goodtemplarordenen, Logen »Verdandi«. — *I. O. G. T.* (Independent Order af Good Templars) var den Gang en temmelig ny Bevægelse i Landet, og den var ikke meget populær eller afholdt. Den havde mange Modstandere, og de fleste havde noget ondt at sige om den. Jeg havde allerede paa Nordlandet hørt om denne Bevægelse, og Afholdsidéen tiltalte mig.

Da jeg var kommet ind i Skolen, opdagede jeg, at de allerfleste af Kammeraterne var imod den og talte haanende om den. Nogle faa af Eleverne var dog blevne Medlemmer. — Naar de andre skældte den ud, plejede jeg altid at tage den i Forsvar, først udelukkende for at være af en anden Mening end de andre og faa Lejlighed til at disputere. Engang spurgte en af Eleverne i 6. Klasse mig, om det var Alvor med min Sympathi for Ordenen. Jeg svarede, at jeg havde ikke noget imod at slutte mig til den, men paa den anden Side vilde jeg næppe være i Stand dertil for Pengenes Skyld. Nogle Dage efter denne Samtale fortalte den samme Elev, at Digteren, Revisor Indridi Einarsson, gerne vilde se mig, og fulgtes med mig hen til hans Hjem. Jeg vidste, at Digteren var fra Skagefjorden, havde studeret Nationaløkonomi ved Universitetet i København og havde faaet Embedet som Revisor ved Landskassen. Han havde skrevet et Skuespil, som jeg havde læst, og desuden en hel Del Digte. Han var en smuk Mand, og der var noget elegant ved hele hans Fremtoning. Han var meget elskværdig og sagde, at dersom jeg vilde blive Medlem af Logen »Verdandi«, hvor han f. T. var »Grandtemplar«, skulde han betale for mig. Saa blev det fastslaaet, at jeg skulde optages næste Tirsdag.

Dagen efter denne Samtale gik jeg sammen med nogle Kammerater paa Gaden; der mødte vi en meget elegant Mand, som gik meget rask, og idet han gik forbi os, tog han Hatten af og nikkede til mig. Jeg blev lidt forundret, men en af Kammeraterne sagde: »Hvor kender Indride Einarson dig fra?« Da først kendte jeg ham, og jeg følte, at jeg rødmede. Det var den første, som løftede paa Hatten for mig.

Næste Tirsdag blev jeg optaget i Ordenen. Jeg synes godt om Optagelsen. Jeg blev snart som hjemme der og kom til at holde af Goodtemplarordenen. I den Tid var der arbejdet meget alvorligt, og man blev Vidne til mange gribende Scener. Jeg kom til at kende mange udmærkede Mennesker. Mest holdt jeg af Indridi Einarson og hans Frue. Han tog mig tit ud paa Spadsereure, og vi talte sammen om Litteratur, og han var altid belærende, saa disse Spadsereure blev en stor Berigelse for mig. Jeg glemmer aldrig en Aften mellem Jul og Nytaar Aaret efter. Vi vandrede sammen en lang Vej uden for Byen. Det var ganske stille, og Rimtaagen laa lavt

over Jorden og indhyllede Byen i et graahvidt Slør. Oppe paa Højene var der fuldt Maanelys, og over Byen stod en ejendommelig lysende Rim-Regnbue. Noget saa skønt har jeg sjælden set. Paa Vejen ned fra Højen udfoldede Einarson for mit indre Blik Gangen og Idéen i et nyt Skuespil, som ved den Tid var ved at opstaa i hans Tanke. — Jeg var meget lykkelig og fuld af Begejstring. Jeg følte det som en Lykke og Ære at blive optaget i hans Forfatterfortrolighed. Jeg syntes, jeg voksede derved og min Sjæl indtrak paa een Gang to Skønhedsindtryk, Naturens og Kunstens. Den allerdejlige Tid var dog Eksamensferien i Begyndelsen af Juni Maaned og Eksamenstiden i den sidste Halvdel af Maaned. I Eksamensferien herskede der stor Travlhed med at repetere og komme igennem de Fag, vi havde lært om Vinteren, udregne, hvor mange Dage vi kunde bruge til de enkelte Fag, faa Hjælp og give Hjælp i gensidig Godvilje, udføre vore daglige Læseplaner og benytte de lyse Juniaftener til at spadserere og friske os op efter Dagens Slid. Med Liv og Lyst gik det, og saa oprandt Eksamenstiden med al dens Spænding, Triumfer eller Skuffelser. Jeg syntes, jeg aldrig havde oplevet nogen Maaned saa herlig og solskinsrig som denne Juni Maaned; jeg syntes, det var Solskin hver Dag. Det er muligt, at der har været Graavejrsdage imellem, men de er da fuldstændig glemte. Jeg tog en meget fin Eksamen og var den eneste i Skolen, som i det Foraar fik 5 (mg) i den latinske Stil. Intet gjorde Skaar i min Glæde før den sidste Dag; da blev min Ven Björn Blöndal syg igen af sin gamle Sygdom. Jeg kunde nu være hos ham hele Tiden og pleje ham, men denne Gang var Anfaldet ikke saa langvarigt og én af de første Dage i Juli var han blevet saa rask, at han kunde tiltræde sin Rejse til Nordlandet. Hans Fader boede paa Kornsaas i Hunavatsyssel. Jeg kunde ikke rejse med, for jeg havde ingen Hest, og det var mig en stor Sorg. Jeg kunde ikke komme afsted før den 13. Juli.

Det var den Gang Skik, at i Begyndelsen af Juli hvert Aar drog en stor Mængde Folk, Karle og unge Kvinder, fra Reykjavik og Omegn ud som Daglejere til Høhøsten paa Nordlandet. En af disse Daglejere, som skulde rejse til Nordlandet, havde en ekstra Hest, som han lejede mig for nogle faa Kroner til Rejsen nordpaa. Vi var tre sammen, to saadanne Daglejere og jeg. Vi tog af Sted

fra Reykjavik sent om Aftenen og kom ved Tretiden om Natten til Tingvallasletten. Der overnattede vi saa paa den bare Jord. Det var dejligt Vejr. Solen var allerede staaet op. Jeg kunde ikke sove og vandrede omkring paa det historiske Sted; skønt jeg ikke vidste Besked om, hvor det gamle Alting var blevet holdt, følte jeg dog, at der nede paa Sletten ved Øksaraaen havde de gamle Kæmper vandret om. Jeg var aldeles betaget af Stedets storslaaede Skønhed i Morgensolens Belysning. Utallige Syner fra de gamle Sagaer steg op for mit indre Blik. Jeg tænkte: Der har Gunnar fra Hlidarende gaet og mødt sin tilkommende Brud. Der har Nial vandret om med sine fire herlige Sønner. Her samledes de, dengang Kristendommen blev vedtaget. Jeg læste højt Jonas Hallgrimssons herlige Digt om dette Sted og syntes, jeg forstod Digtet bedre end nogen Sinde før. Jeg følte en Klump i min Hals, og noget vaadt listede sig frem i mine Øjne ved Tanken om, at al den Herlighed var forsvunden. De øde, milevide Lavastrømme, Ensomheden og Morgenstilheden og mit Ukendskab til de stedlige Navne gjorde mig vemodig stemt og blandede Sorg i min Begejstring.

Klokken 7 vækkede jeg mine Rejsefæller, og vi spiste af den medbragte Mad. Rektorfruen havde forsynet mig godt med Madvarer til Rejsen. Saa red vi videre gennem helt ubeboede Fjældegne, red igennem Kaldadal (Den kolde Dal) med to Jökler paa hver sin Side, satte over rivende Jökeelve og naaede efter 12 Timers Ridt til en Gaard, som hedder Kalmanstunga. Der overnattede vi. Bonden tog godt imod os, og vi spiste sammen inde i Fællestuen. Efter Maaltidet fik Bonden at vide, at jeg var Latiner. Det havde den Virkning, at jeg blev ført til Gæstestuen og sov der alene, og om Morgenens spiste jeg i Gæstestuen ved dugbedækket Bord og fik et festligt Maaltid, mens Daglejerne spiste inde i Folkestuen. Da huskede jeg, at jeg havde hørt, at Bonden paa Gaarden altid plejede at tage særlig godt mod Latinskolens Elever, naar de overnattede der, og at de plejede at give 2 Kroner for Natteleje og Forplejning. — Da vi skulde af Sted, spurgte mine Rejsefæller om, hvor meget de skulde betale. Det var 1 Krone og tyve Øre for hver. Jeg betalte sidst og gav ham 2 Kroner. Jeg saa, han blev glad. — Saa rejste vi videre; vi red over den store Lavastrøm, Hallmundarhraun, hvor Islands største Grotte findes, Surtshulen;

den skal være meget lang, og der knytter sig mange Eventyr til den. Her boede de 18 berømte Udaadsmænd, Hellismenn, som huserede slemt i Omegnen. Da vi red forbi Hulen, steg vi af Hestene og gik ned i Hulen, men langt kunde vi ikke komme, da vi ikke havde noget Lys. Vi red hele den Dag over de vældige Hedestrækninger. Majestætiske løftede Jöklerne deres hvide Kupler op mod den blaa Himmel. Fra Tid til anden steg vi af for at lade Hestene græsse og strakte os i det fine, lave Græs og nød Hvilen. Ingen menneskelig Bolig i Hundreder af Kilometers Omkreds. Kun hist og her Flokke af Faar, der fra Bygderne om Foraaret bliver drevet op paa de øde, men kraftige Græsgange, hvor de maa skøtte sig selv hele Sommeren, indtil de om Efteraaret, fede og livlige, drives ned til Bygderne og sorteres efter Øremærkerne, saa at hver Bonde faar sin Ejendom. — Kl. 11 om Aftenen efter 16 Timers Ridt naaede vi den øverste Gaard paa den Kant af Nordlandet. Der overnattede vi. Næste Dag kom vi til Sysselmandsgaarden Kornsaai Vatnsdalen, en af de allerskønneste Dale i hele Island. Længere skulde jeg ikke med. Jeg blev modtaget ikke som en fremmed, men snarere som en Søn. Min Ven Björn var syg, og jeg blev næsten grædefærdig af Glæde ved at se ham. Jeg blev saa en Ugestid paa Kornsaai; Björn kom sig hurtigt, og vi kunde vandre ude. Jeg var først noget genert, men snart syntes jeg, at jeg var som hjemme, for Sysselmanden og hans Frue behandlede mig saa kærligt og hensynsfuldt.

Jeg har aldrig kendt Magen til Hjem som det paa Kornsaai. Det forekom mig, at jeg var hensat helt til Oldtiden, til de store Høvdingers Tid. Der var over 30 Indbyggere paa Gaarden. Der herskede stor Travlhed og et overmaade virksomt Liv ude og inde. Der var 9 Børn hjemme, den ældste Søn var allerede ansat som Distriktslæge i en fjærn Egn. Der var Liv og Røre i Driften; der kom ogsaa mange Gæster til Gaarde, og alle, høje og lave, blev modtaget med den samme Elskværdighed. Næsten hver eneste Nat var der nogle, som overnattede, somme Tider 10—12. Og enhver blev beværtet paa det bedste. For Venner eller Gæster langvejs fra var det lettere at komme end at rive sig løs. Der var ingen Ende paa alt det gode, Sysselmanden og Fruen vilde gøre for deres Gæsters Velbefindende. Han var munter og meget underholdende i sine

Samtaler. Børnene havde en utvungen og dannet Optræden mod alle. Der blev sunget meget, for Sysselmanden og hele Familien var meget musikalske og havde udmærkede Stemmer. Sysselmanden havde en overmaade dyb og behagelig Bas. Mange Gange efter endt Dagværk samledes Familien, og en Time eller saa blev helliget et nydelsesrigt Samvær med Sang. Den ældste Datter Sigrid spillede paa Harmonium, og de andre sang med. Islandske, danske, svenske og norske Sange afløste hverandre. For de mange Gæster var det en Oplevelse at overnatte der. De, som fik den Lykke beskaaret, taler om det endnu efter de mange Aars Forløb.

For mig var Opholdet aldeles vidunderligt. Der hvilede Romantik i bedste Forstand over det hele. Vatnsdalen med de høje, stejle Sider, store, flade Marker, bevoksede med højt Græs, den vandrige Hovedelv og de mange Bifloder og Bække, der kom buldrende ned ad Fjældvæggen paa begge Sider, alt dette udgjorde den skønneste Ramme om det storstilede Hjem. Gaarden ligger paa Dalens Vestside, og en lille Elv, der strømmer ned fra Fjældet forbi Gaarden og forener sig med Hovedelven, har givet Gaarden dens Navn, som allerede omtales i Vatnsdölasaga. Hvor Elven kommer brusende ned fra Fjældkanten, danner den et temmelig højt, meget skønt Fossefald, og i Fjældskrænten paa Nordsiden er der en yndig, græsbevokset Sænkning (Hvam) lige paa Randen af den af Fossen dannede Kløft. Paa dette Sted har jeg oplevet nogle af mit Livs skønneste Stunder. Derop gik vi to Venner tit og sad der under baade alvorlige og muntre Samtaler. Sommetider tog vi Digte med os af Esajas Tegnér eller Runeberg, for Sysselmanden havde de to Digtetses Værker, og studerede Digtene i Fællesskab. Der læste vi en Eftermiddag Björnsons, den Gang nylig til Islandsk oversatte, »Synnöve Solbakken«, læste den skiftevis højt for hinanden. Solskinnet, Venskabet, Ungdommen i Forening med Naturskønheden og Fosseduren gjorde disse Timer uforglemmelige.

Efter at jeg havde opholdt mig der en Ugestid, rejste jeg videre. Sysselmanden skulde til Auktion ovre i Svinadalen, som ligger nærmest ved Vatnsdalen mod Øst. Imellem to Dale ligger det stejle og høje Fjæld. Jeg skulde saa rejse med ham, og han laante mig en Hest. Sammen med ham var ogsaa hans Sekretær og hans Søn August. Det blev aftalt, før jeg rejste, at vi skulde rejse sammen

til Sydlandet om Efteraaret. Jeg skulde komme til Kornsaar senest den 23. September.

Saa rejste vi over Fjældet til Svinadalen. Det var en lang og besværlig Vej. Om Aftenen red Sysselmanden til Præstegaarden Audkula, som ligger paa den vestlige Side af Svinasøen. August red derfra med mig til Gaarden Svinavatn, hvor jeg som før fortalt havde opholdt mig i de 3 sidste Barndomsaar.

Jeg fik den allervenligste Modtagelse af mine Venner der. De tre Sønner var hjemme; den ældste, Gudmund, var nylig bleven Præst. Jeg opholdt mig der i to Dage. En af mine Venner fulgte mig hen til den første Gaard i Skagafjorden, og saa kom jeg derfra til Breidargerdi, hvor min Onkel boede. Mor blev overmaade glad ved at se mig, og der opholdt jeg mig ogsaa nogle Dage. Min Onkel forærede mig en Hest; den var broget af Farve, rød og hvid; den var en udholdende Traver med noget stødende Gang, men meget stærk og sikker paa Foden. Jeg var meget glad over dette, for nu behøvede jeg ikke at rejse paa laante Heste. Vi blev meget snart særdeles gode Venner, Hesten og jeg. Den kom hen til mig, naar jeg kaldte den ved Navn. Den hed Skjóni (den brogede).

Fra Breidargerdi red jeg ud til min Frænde Arni Jonsson, Lægen, og hos ham opholdt jeg mig om Sommeren. Jeg arbejdede snart som Høstkarl, snart hjalp jeg ham i hans Apotek, for den Gang maatte hver Distriktslæge holde et ikke saa lille Apotek. Jeg havde det baade godt og fornøjeligt hos ham. Naar han ikke var hjemme, havde jeg Opsyn med Arbejdet paa Gaarden. Han gav mig ogsaa megen Frihed og betalte mig godt, da jeg rejste derfra.

Og dog glædede jeg mig hele Sommeren til Rejsen til Reykjavik. — Jeg kom til Kornsaar den 21. September og fik en hjertelig Modtagelse. Björn havde et af sine Anfald, men jeg mærkede, at han blev meget oplivet ved at se mig. Jeg overtog nu helt hans Pleje og hjalp ham i Klæderne allerede næste Dag. De havde ladet ham ligge og sove, efter som han selv vilde; de kunde ikke magte ham, for under Anfaldene var han saa egenraadig. Jeg var den eneste, som havde Magt over ham. De syntes vist først, at jeg var noget haard imod ham, men han begyndte at komme sig. Den 23. om Aftenen ankom saa de af vore Kammerater, som vi skulde rejse sammen med over øde Veje, gennem Indlandsørkenen. De over-

nattede alle paa Sysselmandsgaarden. Næste Dag skulde vi afsted, men Björn var ikke bleven rask nok til at rejse med, og jeg vilde ikke skilles fra ham. Hans Forældre var meget glade for det, og Sysselmanden skrev til Rektor om Sagen og sagde, at vi nok kunde rejse gennem Bygderne sammen med Nordlandsposten. Saa ud paa Eftermiddagen drog de andre af Sted, og Sysselmanden og Fruen red med dem op til den øverste Gaard i Dalen, hvor de skulde overnatte, for Kl. 5 næste Morgen at begynde Rejsen over Indlandsørkenen. — Men den Aften udbrød en rasende Snestorm, og Snefaldet var saa stærkt, at det fyldte alle Fordybninger og gjorde Fjældvejene fuldstændig ufarbare. Næste Dag kom Sysselmanden tilbage med hele Flokken. Snestormen rasede i 3 Døgn; det var saa mørkt, at Folk næppe kunde finde Vej mellem de nærmeste Gaarde, og Afrejse kunde der slet ikke være Tale om. I Løbet af de tre Dage kom Björn sig saa godt, at vi troede, at det var forsvareligt at lade ham rejse med, især da Rejsen nu skulde gaa gennem Bygderne.

7. Kapitel.

EN BESVÆRLIG REJSE

Den 28. September tog vi alle Afsked, og nu begyndte en af de eventyrligste Rejser, jeg nogensinde har oplevet, og nu, da man kan foretage den Rejse med en Bil paa ca. 12 Timer, tænker jeg, det maaske kan være af Interesse at høre, hvorledes Efteraarsrejsen gik for sig den Gang for nogle og fyrretyve Aar siden.

Rejsen fra Kornsaar den første Dag gik meget langsomt. Mange Steder var der saa høje Snedynger, at vi maatte trække Hestene op af Sneen. Vi naaede om Aftenen hen til en Gaard, som hed Lækjalnot. Der overnattede vi. Næste Dag skulde vi over en Elv, men selvom den ikke var saa farlig dyb, var det forbundet med store Vanskeligheder at sætte over paa Grund af de høje Snedynger paa begge Sider. Vi kom dog lykkeligt over, men det tog en hel Time. Saa red vi vestpaa over Bjærgrygge og Dale. Vi hvilte Hestene paa en Præstegaard i Midfjorden og blev selv beværtede paa det herligste med Kaffe og Bagværk. Saa skulde vi over en meget

høj Bjærgryg for at naa til det Sted, hvor vi skulde overnatte. Men da begyndte det at regne; Regnen strømmede ned og gjorde i et Nu den dybe Sne til et Pløre. Drivvaade naaede vi den Gaard, hvor vi vilde overnatte. Det var blevet bælgmørkt, da vi naaede dertil. Vi fik megen og god Mad og Hø til Hestene. Der ankom om Aftenen tre nye Rejsefæller, to af vore Kammerater fra Skolen, og en lille Dreng, 10 Aar gammel, som skulde til Reykjavik og være hos sin Bedstefar, Overlærer Fridriksson, om Vinteren. Drengen hed Halldor og er nu Sysselmand paa Vestlandet. Vi var lidt betænkelige ved at tage en saa lille Dreng med paa saadan en Rejse, men han var meget dygtig og energisk og opførte sig som en lille Helt. Hele Natten regnede det ustandselig, saa at Sneen tøde op. Men det betød, at alle Elve og Floder vilde svulme op og blive vanskelige at komme over. Vi brød op tidligt om Morgenen, stadig med den samme Regn, saa at vi snart blev vaade lige til Skindet. Vi kom saa over en stor Elv og den var saa opsvulmet, at Hestene maatte svømme over den med os paa Ryggen. Jeg red ved Siden af Björn, for han var endnu svag og aandsfraværende. — Da vi kom op af Elven, undrede lille Halldor sig over, hvilken blød Gang Hesten havde haft i Elven. Han vidste ikke, at den havde svømmet. Saa kom vi til en Gaard, som ligger øverst ved Holtavörduheidi, en bred Hedestrækning, der adskiller Nord- og Sydlandet. I den Tid var der kun Ridestier over den, ellers meget trist og øde. I godt Føre tager det 4 Timer at ride over den, nu vilde det i det mindste tage 6—7 Timer. Der oppe er der en meget rivende Flod med strid Strøm og store Sten i Bunden. Nu var den vist helt ufremkommelig paa det daarlige Vadested, for nedenfor Vadestedet faldt den imellem stejle, høje Klipper, saaledes at det var den visse Død, om en Hest af Strømmen blev ført derned. Men vi havde hørt, at højere oppe skulde der være et Sted, hvor Elven kunde passeres, selv naar det ikke kunde lade sig gøre ved Vadestedet. Saa lejede vi Bonden paa Gaarden til at være vor Fører. Han skulde have 12 Kroner for Turen over Heden. Han tog en af sine stærkeste Heste. Saa kom vi til Vadestedet. Bonden prøvede, om det var fremkommeligt. Vi var i stor Angst for ham. Han kom dog med Nød og næppe over og raabte til os, at vi skulde komme efter. Men vi ind-saa, at sikkert en Tredjedel vilde findes deres Død i Elven, da vore

Heste var trætte af den lange Rejse. Vi besluttede saa at søge paa egen Haand at finde det andet Sted og red op langs Elven. Vi maatte over Sumpe og Moradser og havde mange Besværligheder med at komme frem. Endelig saa vi et Sted, hvor Strømmen syntes mindre strid. Først prøvede to af de ældste og dygtigste, og det gik, saa kom vi andre. Elven var saa dyb, at Strømmen gik lige op til Manken. Vi kom dog lykkeligt over allesammen. Nu gjaldt det om at finde tilbage til Ridestien og vor Fører. Vi fandt begge Dele, og saa gik Rejsen fremad med stort Besvær. Føreren viste sig saa udygtig, at han et Par Gange førte os paa Vildspor. En i Flokken, som paa Grund af Alder og Dygtighed var en selvvalgt Fører, blev saa vred, at han befalede Føreren at ride bagest i Flokken, ellers vilde han ingen Betaling faa.

Sent ud paa Aftenen kom vi til den øverste Gaard paa den anden Side. Den ligger øverst i den umaadelig lange og skønne Norduraadal. Der var de belavet paa at modtage Gæster; det var en Slags Gæstgivergaard. Vi var alle muntre, nogle endog overgivne, og vor Sang lød over hele Gaarden. Vor Fører havde ikke noget kløgtigt Hoved, men da han var ikke saa lidt vigtig, maatte han nu holde for og give os Stof til Munterhed. Vi drillede ham paa en godmodig Maade og roste ham, indtil han struttede af Vigtighed. Vi lod ham synge for os og berømmede hans Sang, saa han brølede af alle Kræfter til megen Morskab for os og Gaardens Beboere. Vi syntes, vi skulde have noget for vore Penge til Erstatning for hans mangelfulde Førerskab. Næste Morgen tidlig var vi i Saddelen igen, og nu laa Vejen ned igennem Dalen i øsende Regn som sædvanlig. Vi hvilede paa Præstegaarden, Hvam, der skulde vi sætte over den store Elv, der strømmede ned igennem Dalen. Efter at vi havde faaet Kaffe hos Præsten, sendte han to Karle med os for at ledsage os over Elven, for Vadestedet laa i Bugter. Elven er meget bred og saa meget faretruende ud. Jeg var meget ængstelig for Björn og bad en meget dygtig Kammerat, som baade var ældre og stærkere end jeg, om at ride ved Siden af Björn og passe paa ham; selv red jeg lige bagved. Da vi var naaet omtrent midt ud i Strømmen, og Vandet gik helt op, saadan at Hestene lige kunde føle Bunden, saa jeg til min Rædsel, at den Kammerat, som skulde ride med Björn, tog med den ene Haand bag i Haleremmen og med den anden i

Hestens Manke, saa Tømmegrebet slappedes. Hesten begyndte at vade hurtigere og kom forud. Jeg saa Björn blive tvivlraadig, saa at han vilde vende og dreje sin Hest i forkert Retning, d. v. s. ned ad Strømmen, hvilket altid er meget farligt. Jeg blev umaadelig angst og gav min Hest et lille Rap med Pисken, saa den fremskyndte sin Gang, kom hen til Björn og sagde til ham i en meget barsk Tone: »Dersom du ikke drejer din Hest op i Strømmen og fortsætter, saa lader jeg Pисken suse ned over dig.« — »Sikken en Hidsighed!« sagde han, men adlød min Befaling. Det var vist de eneste vrede Ord imellem os to. Jeg red saa ved hans Side. Jeg var i voldsomt Oprør; jeg saa, i hvilken Livsfare han havde svævet, og jeg følte, at dersom han var kommet noget til, vilde jeg ikke have kunnet overleve ham. Da vi alle var kommet op af Elven, red jeg hen til Kammeraten, der havde svigtet mig, og gav ham et Slag midt i Ansigtet med den vaade Piskesnært. Vi sprang af Hestene, og det var sikkert kommet til Slagsmaal mellem os, dersom Kammeraterne ikke var kommet og havde faaet os skilt ad. Saa maatte vi love at holde Fred med hinanden, indtil vi kom til Reykjavik. Det holdt vi, men i mange Aar var vi meget kølige overfor hinanden. Dog tror jeg, at Køligheden hovedsagelig var paa min Side. Dersom det var kommet til Haandgribeligheder, vilde jeg sikkert have trukket det korteste Straa.

Derpaa gik Vejen over en overmaade stejl og stenet Landryg og derefter igennem en flad Strækning bevokset med tæt Birkekrat, mange Steder naaede Træerne op over Rytterens Hoved. Jeg havde aldrig set saa stor en Skov og var fuld af Beundring. Kl. 6 kom vi til Gaarden Nordtunga, som staar, hvor to Elve mødes og danner en Landtunge, hvorpaa Gaarden ligger. Paa Gaarden fik vi at vide, at den Elv, vi skulde over, var fuldstændig ufremkommelig. Vi var saa nødt til at overnatte der. Det var en stor og statelig Gaard, og vi fik den bedste Modtagelse. Det var Lørdagen den 1. Oktober. Vi talte om, at nu var Skolen blevet aabnet den Dag, og endnu var vi langt borte. Vi var vaade lige til Skindet, men Folkene søgte at tørre vort Tøj, saa vidt de kunde. Vi fik en meget delikat Suppe med nyslagtet Faarekød, og vi spiste som Ulve; jeg tror, vi spiste en hel Faarekrop. Der blev sunget meget om Aftenen, og alle var i det bedste Humør. Bonden hed Jon og var blind. Han havde et mægtigt, hvidt Skæg,

der naaede langt ned paa Brystet. Han saa ud som en gammel Høvding fra Sagatiden. Trods sin Blindhed var han meget munter og fortalte godt om gamle Dage. Han sad inde med megen Viden og var ogsaa begærlig efter at høre os fortælle fra vore respektive Egne. Om Natten fik vi alle gode Senge, og selv om vi maatte dele Seng sammen to og tre, gjorde det ingen Skaar i vort Velvære. Det var forbavsende, hvad saadan en Gaard kunde præstere, at huse 16 Gæster paa een Gang og tillige give Husly og Hø til vore 21 Heste. Næste Dag, Søndag, var der den samme Regn, men det var meget koldere. Vi var nødt til at opholde os paa Gaarden indtil Kl. 3 om Eftermiddagen. Der blev holdt en Gudstjeneste, hvor alle Gaardens Beboere og Gæster var forsamlede. En af Eleverne fra 6. Klasse læste Prædikenen, og da der iblandt os var mange med rigtig gode Stemmer, blev Salmesangen meget kraftfuld. Beboerne paa Gaarden sagde, at saadan en Gudstjeneste havde de sjælden overværet. Ogsaa den Dag blev vi beværtede paa det bedste, og det altsammen kostede kun 1,50 Krone for hver.

Endelig Kl. 3 var Elven nogenlunde fremkommelig, og vi kom ogsaa godt over den. Vi red saa, hvor Vejen gik, og kom lige i Begyndelsen af Skumringen til Sydvestlandets største Flod, Hvitaa; den er en Jökelelv, altid hvidlig-graa af Farve, er meget lang og optager flere store Bifloder. Om Sommeren i en regnfattig Periode kan den befares paa Hesteryg, men ellers maa man bruge Færge. Færgegaarden laa paa den anden Side af Floden, og vi begyndte at raabe paa Færge, men ingen Færge kom; vi forenede vore Stemmer alle 16 og raabte saadan, at det hørtes over det halve Herred, saa mange troede, at der var sket en Ulykke. Men alligevel kom der ingen Færge. Vi vidste ikke, hvad vi skulde gøre. Mørket var ved at falde paa, og vi var alle ukendte paa den Egn. Endelig besluttede vi os til at ride ned langs Elven i Haab om at finde en Gaard. Vi red saa i ravende Mørke meget forsigtigt, og efter en Times Tid traf vi paa en lille Gaard. Der var kun lidt Plads, kun en lille Gæstestue med en meget stor Seng. Lige foran Stuen var der et Køkken med den dengang saa sjældne Ting, et Komfur. Folkene var meget gæstfrie. Vi lod de fire yngste og svageste gaa til Sengs, vi andre 12 sad i de vaade Klæder paa Træbænke rundt omkring i Stuen, og vi sang og talte sammen. Gaardens Folk var oppe hele Natten

for at tørre saa meget af Vanter og Strømper og andre Ting, som de kunde, og lave Mad og Kaffe til os.

Kl. 6 om Morgenen drog vi af Sted og red den samme Vej op til Færgestedet og raabte paa Færge; den kom ogsaa snart og tog os over. Færgen var kun en lille Baad og maatte gøre mange Ture frem og tilbage. Hestene svømmede over. Saa sadlede vi Hestene paa den anden Side og red nu rask fremad; for første Gang paa Rejsen fik vi tørt Vejr. Vinden var sprungen om i Sydvest og tiltog mere og mere i Styrke, indtil det blev en hel Storm. Ved 12-Tiden kom vi til en Gaard, hvor vi vilde holde Rast i 2 Timer. Det var en meget stor og statelig Gaard. Der blev lavet Middagsmad til os. Imidlertid begyndte Regnen igen at øse ned, og samtidig rasede Stormen. Denne Gaard hedder Grund og ligger nederst i en lang og mægtig Dal, Skorradalen. I næsten hele Dalens Længde er der en dyb og skøn Indsø, Skorradalssøen, og en Elv løber ud af Søens nederste Ende. Elven var for dyb til, at Hestene kunde vade over, og Stormen saa stærk, at der ikke var Tale om at lade dem svømme over. Men vi kunde ride langs med Søen op til den anden Ende, og saa tænkte vi, at vi kunde faa en Ledsager fra den inderste Gaard i Dalen over en stor Hede, som strakte sig vidt over Bjærgene; det vilde spare os en lang Omvej, saa at vi næste Dag vilde kunne naa Reykjavik. Men det var en lang Vej langs med Søen, og da den stejle Skrænt paa vor Side var meget sumpet, laa Ridestien helt nede ved Søen.

Vi tog af Sted og red i tre Timer langs Søen. Vi kunde kun ride i Gaasegang, og Regnen slog imod os, drevet frem af Stormen, som ogsaa piskede Vandet fra Søen over os. Vi red i fuldstændig Tavshed, og de bageste i Rækken kunde ikke skimte mere end nogle faa af dem, som red foran. Efter de tre Timers Ridt naaede vi den øverste Gaard. Men der var ingen Mandfolk hjemme, og saa maatte vi lade os nøje med Beskrivelse af Vejen over Heden. Vejen op til Heden var saa stejl, at vi paa mange Steder maatte stige af Hestene og føre dem ved Tømmen. Da vi kom op paa Heden, var der ingen synlige Ridestier, og saa maatte vi regne os frem. Men vi gik snart vild og havde ingen Anelse om, hvor vi kom hen. Saa faldt Mørket paa, Vinden lagde sig, men en mørk Taage indhyllede alle Ting. Vi kom over Moradser, hvor vi maatte gaa frem

med yderste Forsigtighed. Endelig kom vi til en Brink, og det saa nærmest ud til, at vi stod paa Randen af en Afgrund. To af de dygtigste blev sendt ned til Fods for at undersøge Terrainet. Langt om længe hørte vi dem raabe der dybt nede, at vi skulde søge at bringe Hestene ned; der var en stejl, græsbeegroet Skrænt. Vi førte saa Hestene ved Tømmen og kom ned i en smal Dal, hvor der strømmede en meget strid og buldrende Elv. Saa red vi nedad langs Elven i flere Timer; da Taagen lettede et Øjeblik, saa vi, at der paa den modsatte Side af Elven rejste sig svimlende høje Klippevægge. Pludselig standsede vi. Vi var kommet til et Sted, hvor al Fremgang syntes fuldstændig afspærret. Elven faldt ned i en høj Fos med øredøvende Brag. Klippen fortsattes tværs over den smalle Dal. Taagen var til Dels lettet, og vi saa ved et svagt Maaneskin, at en lille smal Afsats i Klippen førte ned i Dybet. Vi førte nu Hestene ved Tømmen ned ad denne Afsats; den var saa smal, at vi maatte tage Kufferterne af Bagagehestene, for at de ikke skulde støde mod Fjældvæggen og kaste Hestene ud af Afsatsen. Det tog lang Tid at komme ned. Da vi var kommet ned, fulgte vi igen Elven. Vi befandt os i en lille Dal med lodrette Klipper paa den ene Side og et højt skraanende Bjærg paa den Side, hvor vi var. Der var kun øde Sandstrækninger uden noget Græs. Saa naede vi en Aa, der kom fra Bjærgtet paa vor Side og faldt ned i Hovedelven. Den lille, smalle Aa var saa opsvulmet og strid, at ingen Hest kunde faa Fodfæste, og saaledes afskar den os videre Fremtrængen. Vi maatte overnatte der paa Grusmarken og binde Hestene sammen to og to. Det regnede ikke længer, men Luften var meget kold. Vi lagde os ned paa Gruset, efter at vi først havde lavet et Leje af vore Sadler til den yngste og lagt Sadler paa ham som Overdyne. Men da vi ikke havde faaet Søvn i Øjet sidste Nat, faldt vi i Søvn. Hvor længe vi har sovet, husker jeg ikke, men det glemmes ikke, hvor voldsomt vi rystede af Kulde, da vi vaagnede. Det var en klar, regnfri Morgen med let Frost. Vi gjorde de heftigste Bevægelser med Arme og Ben for at faa nogen Varme i Kroppen, men det kneb for mange at faa Sadelremmene spændte. Vi var alligevel glade for Frostten, for vi vidste, at saa vilde den lille Aa ikke længere være til Hinder for vor Rejse, thi de smaa Fjældeaer, som strømmer ned ad stejle Skrænter, er lige hurtige til at svulme

op og svinde igen. Aaen var meget smal, og dog var den endnu saa slem, at den nær havde væltet en af Hestene.

Da vi saa havde redet godt og vel en Time, kom vi ned til Havet. Nu først vidste vi, hvor vi var. Vi var kommet ned til Hvalfjorden, der gaar saa langt ind i Landet. Der satte vi over Elven, som vi havde redet langs med om Natten, og Kl. 7 om Morgenen naaede vi Gaarden Thyril. Folkene var lige ved at staa op. Vi fik kogt Mælk at drikke, og saa gik vi i Seng og sov til Kl. 2 om Eftermiddagen. Derpaa spiste vi en herlig Middag. Men medens vi sov, var det begyndt at sne. Det blev sent, inden vi fik samlet vore Heste sammen. Tre af dem var ikke til at finde. Det var Björn og August Blöndals Heste, og den tredje, som manglede sin Hest, var ham, som paa Grund af sin Dygtighed var vor selvskevne Fører. Saa blev vi fire tilbage, for jeg vilde ikke forlade Björn. Bonden, Thorkel, paatog sig at være de andres Fører over en Fjældryg, der ligger imellem Hvalfjorden og Dalen Kjos. Paa den mod Dalen liggende Side er kun een Sti, der fører i mange Bugter ned til Præstegaarden Reynivellir. Paa Grund af Sneen kunde denne Sti være vanskelig at finde.

Noget Tid efter, at de andre var rejst, blev Hestene fundet, og nu tog vi af Sted. Vi red saa hurtigt, vi kunde, for at indhente de øvrige. Skumringen var begyndt; vi red i stærkt Trav, vor Fører i Spidsen. Da vi kom hen til Elven, Botnsaa, red vi ud i den der, hvor vi kom til den, uden at se os for efter Vadestedet, og den var saa dyb, at Hestene maatte svømme et Stykke. Efter omtrent en Times Forløb fik vi indhentet de andre, og da de hørte om vor Svømmetur, lo de ad os; de var gaaet over paa Vadesteder, hvor Vandet kun naaede Hestene til Knæene, mens vi var gaaet over et Vandhul. Saa drog vi videre og kom til Fjældkanten over Dalen. Det var blevet helt mørkt, og Vinden fremkaldte et Rendfog over Fjældkammen. Vi saa som i Fugleperspektiv den oplyste Præstegaard ligge lige under os, men vi kunde ikke finde Stien, og saa maatte vi føre Hestene ned ad den stejle Bjærgvæg. Det var noget af det værste, vi havde oplevet paa Rejsen. To stive Timer tog det os at naa Gaarden. Men da var alle vore Trængsler forbi. Vi blev anbragt i en stor, opvarmet Stue. Der blev samlet sammen paa Gaarden, alt hvad der kunde opdrives af Klædningsstykker, som vi saa iførte os, mens vi afleverede vore Klæder fra yderst til inderst for at blive tørrede. Vi fik et rent

Festmaaltid, og der var Munterhed og Glæde over hele Linien. Første Gang i 5—6 Døgn havde vi tørt Tøj paa Kroppen. Det gjorde intet Skaar i Velværen, at de enkelte Klædningsstykker ikke passede, og at nogle havde faaet Benklæder, der naaede helt op til Armhulerne.

Præsten var meget munter, kun vilde han ikke rigtig tro, at vi havde kunnet komme helskindede ned ad Fjældside, indtil han næste Morgen saa tydelige Tegn i Sneen og Jordsmonnet. Da vi selv saa det, var vi klar over, at vi aldrig vilde have tænkt paa at klatre derned i fuld Belysning.

Om Morgenen kunde vi tage vort tørre Tøj paa, og den Dag fik vi rigtig dejligt Vejr og red under stor Skæmt og Munterhed paa syv Timer til Reykjavik. Det var Onsdagen den 5. Oktober, vi naaede vort Maal. Timerne i Skolen var begyndt, og alle var glade ved vor Ankomst, for de var begyndt at blive lidt ængstelige over vor lange Udebliven. Denne Rejse blev en hel Del berømt paa Grund af de mange Genvordigheder, vi havde mødt, og mange Aar senere, da jeg paa Rejse i Borgarfjorden kom til at omtale den Rejse, blev der sagt: »Ja, saa du er en af de Seksten«. Det giver altid et ypperligt Stof til Underholdning, naar to eller flere af Rejsefællerne træffes, at opfriske Erindringer om den. Nu er alt blevet forandret; hvor der før i det højeste var Ridestier, er der nu Bilveje, og mange af de sumpede Enge er ved Dræning blevet tørlagte til frugtbare Græsmarker, og alle Floder og Elve, selv smaa Aar, kan nu befares paa Broer. Selv om denne Rejse ogsaa i de Dage var noget usædvanligt, kan den dog give et Billede af Latinernes Rejser til og fra Skolen. De havde stor Indflydelse paa Skolelivet, skabte Sammenhold og fælles Minder. Mange regner ogsaa Rejseerindringerne fra Skoletiden blandt de bedste Minder fra deres Ungdom.

8. Kapitel.

MIT ANDET SKOLEAAR

Nu begyndte Skolearbejdet igen. Jeg fik igennem en af Lærerne Tilbud om at læse med en af mine Skolekammerater. Han havde været i tredje Klasse sidste Vinter, men var dumpet til Foraars-

eksamen, saa vi var nu i samme Klasse. Han var doven, men ellers en prægtig Kammerat. Hans Fader havde efter islandske Forhold paa den Tid været meget rig, men var død for nogle Aar siden og havde efterladt sine Børn en stor Arv. — Min Kammerat var saa kommet i Huset hos en meget bekendt Mand paa Eyrarbakki, Gudmund Thorgrimsen, Faktor ved det gamle Lefolii Handelshus.

Nu var Thorgrimsen flyttet til Reykjavik, og hans Fostersøn og Myndling, Kolbein, boede hos ham. Jeg skulde være der daglig Kl. 4—10 om Eftermiddagen, og vi skulde læse vore Lektier sammen. Jeg skulde spise Frokost hos dem, men sove paa Skolen. Jeg modtog med Tak dette Tilbud. Dette blev Anledning til, at jeg kom i Berøring med den Thorgrimsenske Familie. Jeg passede mit Studium godt den Vinter, skønt jeg læste mange Bøger uden for Skolebøgerne. — Min Horisont blev ogsaa meget udvidet, og det havde stor Betydning for mig at være i en saa udmærket Familie. Det var et saare skønt og kultiveret Hjem. Thorgrimsen var en meget danned Mand, der i sin Ungdom havde opholdt sig i flere Aar i Danmark og faaet sin Uddannelse der. Hans Hustru, Sylvia, havde ogsaa været i Danmark i sin Ungdom; hun var en udmærket Kvinde og en omhyggelig Husmoder. De havde flere voksne Børn. To af Døtrene var gift i Reykjavik, og een i København. Kun Datteren Solveig var hjemme. Hun forblev altid ugift og var en af de mest aandsdannede Kvinder, jeg har kendt, med aaben Sans for Poesi og Musik; men Hjærtets Dannelse var dog det, der mest satte Præg paa al hendes Omgængelse.

Thorgrimsen havde et stort Bibliotek med det bedste af Nordens og Tysklands Skønlitteratur. — Dette Bekendtskab havde den særlige Betydning for mig, at mine Øjne aabnedes for den danske Litteratur i dens Blomstringsperiode. Jeg begyndte at læse Johannes Ewald og Jens Baggesen. Jeg kom dog til at holde mest af Ewald. Jeg kunde blive rørt til Taarer ved hans Skuffelser og Modgang. Jeg læste om og om igen hans »Fiskerne« og beundrede Rimkunsten og Gløden i Digtningen. Hans »Balder« betog mig ikke saa stærkt; for selv om der er klingende Vers, saa var hans Billeder fra Hedenold saa ulig min Opfattelse af Eddaens Mythekreds. Jeg levede med ham i Rungsted og lærte »Lyksalighederne« udenad. Rungsted har siden altid noget helligt ved sig i min Følelse. Jeg sad ved hans

Dødsleje og lyttede rørt til den døende Digters Svanesang: »Udrust dig, Helt fra Golgata«, som er blevet oversat til Islandsk.

Saa gik jeg videre. Jeg gjorde Bekendtskab med den romantiske Retnings Digterkonge Adam Oehlenschläger og soledede mig i Glansen, der udstraalede fra hans Digterpen. »Guldhornene« lærte jeg udenad og læste i den Vinter »Aladdin« og »Axel og Valborg«. Oehlenschläger blev min Yndlingsdigter. Det var for mig, som om jeg selv oplevede Morgenrøden til et nyt Aarhundredes Tidehverv. Jeg læste Digte af mange flere af Guldalderens Digtere og søgte at faa noget at vide om deres Liv. Thorgrimsen hjalp mig meget, og mangen en belærende Samtale havde jeg med ham. — Jeg kom ogsaa til at læse noget af Grundtvig, og hans djærve Stil og Udtryksmaade imponerede mig altid. Jeg havde brændende Lyst til at læse hans »Dimisprædiken« og spurgte efter den paa Landsbiblioteket. Men de havde den ikke.

Endnu et kan jeg takke Bekendtskabet med den Thorgrimsenske Familie for. Jeg fik bedre Betingelser for at kunne nyde Musik og Sang. Hele Slægten var meget musikalsk, og der blev tit talt om den klassiske Musik og dens store Mestre. Jeg lyttede begærlig til disse Samtaler og holdt meget af at høre Klaverspil. Gennem mit Ophold hos Thorgrimsen blev jeg ogsaa bekendt med de to Døtres Huse. Jeg blev somme Tider inviteret til Dr. Thomas Hallgrimson, som var ef af Svigersønnerne. De var meget elskværdige imod mig. Lægen var en meget lærd Mand og var højlig anset, men tilige var han saa jævn og elskelig, at jeg beundrede ham uden Skyhed. Der havde jeg mange nydelsesrige Timer. Jeg kom til at holde af deres opvakte og elskværdige Børn, særlig Drengen Gudmund. Jeg husker en meget skøn Aften der, det var den 6. Januar 1888, Hellig tre Kongers Dag. Den Dag var det gerne Skik i Skolen, at Disciplene holdt »Elverdans«. Forklædte og maskerede, saa godt de kunde, med Elverkongen og Dronningen i Spidsen, marcherede næsten hele Skolen ud fra Skolebygningen, svingende høje Fakler, igennem Byens Gader til en aaben Plads, og der dansede de en Runddans under Ledsagelse af en, som oftest ny, Sang. Hvorpaa Toget gik til en Snehule, de havde lavet, og forsvandt der. Om-trent den halve By fulgte med. Det var Befolkningens yndede Forlystelse. Den Gang var vi ikke blevne blaserede.

Jeg var ikke med i Dansen den Gang, saa jeg tilbød at tage lille Gudmund ud at se paa den Herlighed. Dansen blev holdt paa Indsøen, hvor der laa tyk Is. Jeg havde Drengen paa Skuldrene og frydede mig ved hans Jubel. Da jeg bragte ham hjem, blev jeg inviteret til at være der om Aftenen. Hele Familien var samlet. Der var Musik og Sang og muntre Samtaler. Min Opmærksomhed blev vakt ved at se en pragtfuld Bog, som laa paa et lille Bord. Det var en illustreret Pragtudgave af Esajas Tegnér's »Frithiofs Saga«. Jeg havde læst den i den islandske Oversættelse, men aldrig set den paa Svensk. Det var en stor Oplevelse. Jeg gik hen i en Krog for at læse og havde nær glemt mig selv og min Gæsteplygt.

Ogsaa i Huset hos den anden af Thorgrimsens Døtre kom jeg ikke saa sjældent. Det var Overrettsdommer Sveinbjörnssons Hus. Han havde 4 Børn, deriblandt Gudmund, som var min Klassekammerat (nu Departementschef i Justitsministeriet i Island), og Jon, noget yngre (nu Hans Majestæt Kongens Kabinetsekretær). Den ældste Datter, Kirstin, spillede overmaade smukt. Det vidste jeg af andres Omtale; selv vidste jeg, at jeg ingen Forstand havde paa de tunge, klassiske Mesterværker. For mig var det udelukkende en Tonestrøm, ubegribelig og underfuld, en samstemmende Susen og Brusen, som glitrende Tonekaskader, der strømede ned over min Sjæl og fyldte den med ubeskrivelig Salighed; sommetider kunde en skælvende Kuldegysning risle igennem mig, sommetider løftedes jeg paa Tonernes Vinger, eller jeg saa for mig Fjælde og Dale og grønne Marker med Solskinnets Lysbølger over. Sommetider blev jeg hensat i en vemodig Stemning med en ubestemt Længsel ud over al Virkelighed.

Det var den største Nydelse for mig, men engang blev jeg midt under det hele grebet af en frygtelig Tanke, som ødelagde Nydelsen for mig. Det var en Eftermiddag; Skolen havde den maanedlige Fridag. Jeg vilde besøge min Ven, Gudmund Sveinbjörnsson. Han var ikke hjemme, ej heller nogen af Herskabet undtagen Frøken Kirsten. Hun bød mig tage Plads og vente. Jeg bad, om hun vilde spille noget smukt for mig. Hun svarede ikke, men satte sig hen til Flygelet, aabnede et stort Nodeværk og begyndte at spille. Hoppende og legende strømede Tonebølgerne mod mig. Det var et Stykke med megen Kraft, i et herligt Tempo, men det lød som

et Virvar for mine Øren. Da kom pludselig den Tanke til mig: »Sæt det ikke var nogen virkelig Musik, og Frøkenen hamrede løs uden Mening, bare for at jeg skulde blotte min Uvidenhed!« Jeg kom i Sved ved denne Tanke. I Halvdannelsens Dumhed troede jeg, at det vilde være beskæmmende, dersom jeg, studiosus artium i 3. Klasse, ikke havde Forstand til at kunne bedømme Musik, og derfor vilde det være magtpaaliggende ikke at røbe min Uvidenhed. Naar andre var til Stede, vidste jeg, at der var ingen Fare, men nu var jeg alene. Dette pinte mig usigeligt. Da hun var færdig, takkede jeg lidt tørt uden nogen Anerkendelse af, at jeg havde fundet det smukt. Jeg vilde gardere mig. Jeg ventede, at hun vilde spørge, hvad jeg syntes om det, og havde udtænkt et undvigende Svar. Da hun ikke spurgte, skønnede jeg, at alt var, som det skulde være. Ved nærmere Bekendtskab blev jeg vis paa, at hun var alt for fintfølende og ædel til, at noget saadant kunde falde hende ind. Jeg har altid angret dette Anfald af Mistroiskhed.

Den Vinter spilledes paa Skolen »Erasmus Montanus«. Rektor var selv til Stede og jeg saa, han morede sig.

Ude i Byen blev Matthias Jochumsons Lystspil: »Skuggasveinn« spillet af et Dilettantselskab. Jeg blev inviteret to Gange. Første Gang saa jeg det i en Eventyrglans. Fra den Tid jeg læste til Skolen, havde jeg længtes efter at se Komedier, for i min latinske Læsebog havde jeg lært denne Sætning: »Comoediam esse Cicero ait imitationem vitae, speculum consuetudinis, imaginem veritatis«. Fra den Tid havde jeg altid indbildt mig, at det var den skære Sandhed, at Skuespillet var en Efterligning af Livet, Sædvanernes Spejl, og Sandhedens Billede. Da jeg Dagen efter Forestillingen kom ind til Rektor og i min Begejstring fortalte, at jeg havde set et Skuespil, blev jeg overrasket og skuffet i allerhøjeste Grad, da Rektor sagde, at der ikke var ret meget ved saadanne Skuespil. Jeg indvendte, at det gav en god Dannelses, og citerede den før-omtalte Sætning, samt tilføjede, at Perikles havde befalet, at de fattige fik gratis Adgang til Skuespillene i Athen, for at de ikke skulde undvære den opdragende Betydning, som Skuespillene havde for Borgerne. Men Rektor sagde, at der var en himmelvid Forskel mellem Oldtidens udødelige Tragedier og Nutidens flirtende, overfladiske Komedier; desuden kunde vore Skuespillere slet ikke

spille. Jeg var meget ked af dette og dog ikke overbevist. Men næste Gang, jeg saa Skuespillet opført, var alligevel Glansen gaaet af det.

Denne Vinter var jeg ikke saa meget sammen med mine specielle Venner, Brødrene Blöndal, som den forrige Vinter, fordi jeg ikke læste paa Skolen, men Venskabet blev uforandret. Mange flere af mine Skolekammerater blev mig ogsaa kære. Jeg var hørt op med at disputere, for jeg vilde ikke, at det skulde gøre noget Afbræk i Fælleslivet. Jeg deltog ogsaa noget i Foreningslivet i Skolen, baade i Skolens fælles litterære Forening »Fremtiden« og Klasseforeningen, som jeg havde været med til at stifte. »Fremtiden« holdt som Regel sine Møder om Søndagen efter Skolegudstjenesten. Der blev læst Digte og Fortællinger af Skolens Elever, eller holdt Foredrag om forskellige Emner. Der var nedsat en kritisk Komité til at dømme om de oplæste Produkter.

I denne Vinter begyndte jeg at digte og læste det op i Klassen, men turde ikke læse mine Digte i Fællesforeningen. Dog den forrige Vinter havde jeg skrevet en lille Fortælling: »Tre Nytaarsaftener«; den havde faaet en gunstig Kritik. I tredje Klasse vilde jeg lave en større Fortælling, men den blev over Evne og fik saa haard og sikkert fortjent Kritik, at jeg aldeles slog den Art Digting ud af min Hjerne.

I anden Klasse havde jeg lavet et lille Fødselsdagsvers til en lille 2 Aars Dreng, Søn af min Lærer og Velgører, Digteren Steingr. Thorsteinsson. Det blev rost af Digteren, og jeg var meget glad derover. Daarligere gik det, da jeg bragte en lille Fætter to Vers til hans Fødselsdag. En af mine Skolekammerater fra 6. Klasse gav mig i Fortrolighed det Raad at lade være med at digte, for det var klart, at jeg ingen Evner havde i den Retning. Jeg fulgte dog ikke helt hans Raad, men det gjorde mig mere forsigtig.

Nu maa jeg fortælle om noget, der hviler som en Skygge over Erindringen om denne Vinter. Jeg kom til at lide meget af Søvnløshed.

Jeg havde altid kun behøvet lidt Søvn og havde haft ondt ved at falde i Søvn om Aftenen. I November Maaned begyndte jeg at ligge vaagen langt ud paa Natten uden at kunne falde i Søvn. Jeg sov som før omtalt i den store Sovesal; vi gik i Seng Kl. 10½, og Lysene blev slukket 10 Minutter senere. Saa maatte der ikke tæn-

des Lys. Jeg prøvede alt, hvad jeg kunde, for at falde i Søvn. Jeg kunde ikke. Jeg opremsede hele Rækker af Tal eller reciterede Digte, jeg kunde udenad; lige meget hjalp det. Saa købte jeg noget Garn og Strikkepinde og strikkede løs for at trævle det op paa ny. Saaledes kunde jeg slaa noget af den lange Tid ihjel, og jeg fandt nogen Hvile deri. Jeg beklagede dog ikke min Nød for nogen. Ingen vidste noget om dette undtagen Björn Blöndal. Men i Mørket bliver et søvnløst Menneske gerne forfulgt af alle Slags Tanker og Forestillinger, der næres og vokser i Ens Indbildning, saa de kan fremkalde Tungsind og indbildte Sorger. Lidt efter lidt begyndte jeg at mærke noget af det samme ogsaa under Dagens Arbejde. Jeg prøvede paa at ryste det af mig, men det lykkedes ikke. Efterhaanden som Juleferien nærmede sig, tiltog min Søvnløshed, men medens jeg var optaget af mit Skolearbejde hele Dagen, gik det dog nogenlunde. Men jeg gruede for Natten; sommetider kunde Skoleklokken give Signalet til at staa op, uden at jeg havde faaet Blund i Øjnene. I den sidste Uge før Ferien forekom det mig, at jeg slet ikke havde sovet noget; dog antager jeg, at jeg af og til blundede lidt. I Juleferiens Begyndelse rejste min Studiefælle bort for at tilbringe Ferien hos Venner paa Eyrarbakki. Da blev jeg overvældet af en stærk Ensomhedsfølelse. I Ferien stod vi først op Kl. 8, og da tog jeg straks hen til mit Værelse i Thorgrimsens Hus og aflaaede Døren og svarede ikke, om nogen bankede paa. Jeg undgik mine Kammerater, for jeg syntes, jeg maatte være alene og ruge over mine »store Sorger«.

Thorgrimsen lagde Mærke til, at jeg var anderledes, end jeg plejede. Ogsaa Folkene i Huset blev var, at jeg næsten hele Dagen holdt mig inde. Saa anden Juledag kom Thorgrimsen op til mig; jeg lukkede Døren op, da jeg hørte, hvem det var. Han satte sig og spurgte, om jeg fejlede noget. Først vilde jeg ikke tale om det, men med Elskværdighed og Takt lykkedes det ham at vinde min Fortrolighed. Jeg vilde fortælle ham om mine Sorger, men saa fandt jeg ingen. Men jeg fortalte ham om min Gru for Nattens lange Timer, og saaledes kom vi ind paa min Søvnløshed. Efter at have udspurgt mig, sagde han, at jeg skulde gaa ud med ham, og saa førte han mig lige til Skolens Læge, Landfysikus, Dr. med. Jonassen. Der blev jeg saa nødt til at svare paa alle de Spørgsmaal,

han stillede mig. Lægen var meget venlig og god mod mig, for han var en meget ædel Mand. Saa gav han mig Opiumsdraaber, hvoraf jeg om Aftenen skulde tage 30, og saa skulde jeg komme til ham næste Dag. Om Aftenen gik jeg tidlig i Seng og tog de 30 Draaber. De virkede ikke. Efter en halv Time tog jeg andre 30, og da jeg ikke faldt i Søvn straks, saa tog jeg en ny Dosis, og da faldt jeg i Søvn og vaagnede Kl. 8 næste Morgen, noget tung i Hovedet. I Løbet af Dagen gik jeg hen til Lægen. Han sagde, at jeg ikke maatte læse hele Tiden, men tage mig en god Motion hver Dag. Tre Gange daglig skulde jeg ud at spadsere, og han beskrev, hvor langt jeg skulde gaa, og jeg skulde helst have nogen at gaa med. Desuden skulde jeg drikke en $\frac{1}{2}$ Flaske Øl hver Dag. Men det sagde jeg afgjort Nej til. Saa fik jeg Lov til at lade være. I Juleferien spadserede jeg lange Ture. Det førte os to, Björn Blöndal og mig, sammen igen, for han vilde gøre alt for mig, og mange herlige Ture havde vi sammen under fortrolige Samtaler. Sommetider om Aftenen tog Digteren Indridi Einarsson mig ud paa lange Fodvandring. Efter Nytaar kom nu alt i sin gamle Gænge; jeg tog Opium hver Aften, men nu var den foreskrevne Dosis nok. Jeg skulde have Søbade hver Dag, og saa slog vi os tre sammen om dem, Björn Blöndal, en medicinsk Student og mig. Vi lejede et Værelse og fik en stor Vandtønde samt et Badekar. En gammel Mand, som levede af at hente Vand for Folk, paatog sig at fylde Tønden med Søvand hver Dag for 2 Kroner om Maaneden. Saa hjalp vi hverandre med Badningen. Efter Lægens Forordning fik Björn og jeg Fritagelse for Timen mellem 1—2. Alle var saa gode mod mig, baade Lærerne og Kammeraterne. Og nu, medens jeg i Nattens Stilhed skriver dette, myldrer Navne og Ansigter frem for mit indre Syn, mine kære gamle Skolekammeraters Navne og mange Begivenheder fra Skolelivet, men dersom jeg skulde opregne dem alle og fortælle, hvorved hver enkelt fik sin Betydning for mig og blev min Velgører, ja, saa vilde denne Beretning svulme op til det utrolige. Nu er nogle af dem betydelige Mænd i Stand og Stilling blandt vort islandske Folk, og nogle er døde. Jeg maa opgive mit Hjertes Trang til at tolke min Kærlighed og Tak til dem.

Jeg begyndte nu at komme mig lidt efter lidt. Dr. Jonasson

var meget omsorgsfuld for mig. En Dag i Frokostpavsen kom jeg til ham, jeg havde nogen Hovedpine. Han skrev noget paa en Seddel, som han gav mig. Der stod: »Fr. Fridriksson skal have fri for Timer idag, da Vejret er saa godt«. Jeg bragte det til Rektor og fik Lov uden videre. Da misundte hele Klassen mig, for det var en straalende Solskinsdag.

Björn Blöndal var ved godt Helbred den Vinter, fik kun en Gang et let Anfald af sin Sovesyge. Der var mange blandt Kammeraterne, som i Spøg sagde, at det var underligt med os to Venner, at den ene ikke kunde vaage og den anden ikke sove; vi skulde se til at dele Søvn og Vaagen mere ligeligt imellem os.

Jeg selv var stærkt i Bedring; dog husker jeg en Nat paa Slutningen af Vinteren, hvor jeg ikke kunde sove, og da kom den Tanke til mig, at Mor vilde komme sig, dersom jeg fik hende bragt til Reykjavik til de dygtige Læger og til en helt anden Levemaade. Hun havde da været sengeliggende godt og vel 7 Aar. Denne Tanke blev efterhaanden stærkere hos mig, selvom jeg ikke kunde se, paa hvilken Maade den kunde realiseres.

Foraarstiden var en dejlig Tid. Erindringen gør mig endnu varm om Hjærtet. Hvilket Privilegium er det dog ikke at have Lov til at tilhøre en Latinskole og opleve den Fryd at læse til Eksamen med en god Ven, mens Iver og Begejstring fylder Sjælen.

Jeg maa fortælle om en Begivenhed, som altid glæder mig, naar jeg tænker derpaa. Der blev en Gang i dette Foraar spillet af et Orkester ude paa en aaben Plads i Byen. Det var altid en Begivenhed, som trak mange Mennesker til, for den Gang var man ikke forvænt i den Henseende. Alle Tilhørerne spadserede omkring den indhegnede aabne Plads. Folkeskarerne gik rundt og rundt. Jeg lagde Mærke til en lille Dreng, 4 eller 5 Aar gammel. Han var øjensynlig saa betaget af Musiken, at han mange Gange stødte mod Folk, saa han var nær ved at falde. Jeg tog hans Haand og førte ham ved Haanden. Først efter, at Underholdningen var forbi, spurgte jeg ham, hvem han var, og hvor han boede. Han var Søn af en Dommer ved Overretten, Kristjan Jonsson, senere Justitiarius og Minister over Island. Jeg fulgte ham til hans Hjem; der talte han saa meget om sin nye Ven, at hans Forældre efter tilfældigvis at have faaet at vide, hvem det var, indbød mig til

deres Hjem. Jeg og lille Bødvar, det var Drengens Navn, blev rigtig gode Venner. Han var en forunderlig Dreng og blev fra den Tid af en rigtig Solstraale i min Skoletid.

Foraarseksamen gik godt, men den største Glæde havde jeg, da jeg i Latin fik ug. Jeg var meget stolt deraf, for det var det eneste ug, der blev givet i Skolen i det Foraar.

Rejsen til Nordlandet gik meget godt. Vi rejste Bygdevejen, omtrent den samme Vej som om Efteraaret, men nu gik det hurtigere og uden Strabadser. Vi fik godt Vejr hele Tiden. Jeg rejste sammen med mine Venner, Brødrene Blöndal, og mange flere Kammerater. Vi var kun 4 Dage undervejs til Kornsa. Der opholdt jeg mig 14 Dage, en aldeles uforglemmelig Tid, fuld af Ungdom og Ynde. Jeg følte mig, som om jeg var hjemme. Jeg følte mig næsten som tilhørende Søskekredsen. Jeg har Grund til at tro, at de følte noget af det samme for mig. Jeg har endnu denne Følelse efter mere end 40 Aars Forløb, naar jeg træffer en af de Søskende eller deres Børn, at de er mine nære Paarørende, og jeg bliver modtaget af dem, som om jeg var deres Broder.

Saa rejste jeg videre til Skagafjorden til min Frænde, Lægen, og det blev bestemt, at jeg skulde være der om Sommeren. Men først rejste jeg hen til min Onkel for at besøge min Moder. Jeg talte med hende om min Tanke, at hun skulde til Reykjavik med mig til Efteraaret. Hun gjorde mange Indvendinger og spurgte, hvor i Alverden vi skulde faa Penge fra baade til Rejsen og til at leve af. Jeg var meget optimistisk og overbeviste hende om, at det kunde lade sig gøre; blandt andet kunde hun maaske faa Understøttelse fra sin Kommune, som aldrig havde gjort noget for hende. — Endelig gik hun ind paa at rejse med, dersom jeg kunde skaffe Midlerne.

Saa arbejdede jeg om Sommeren hos Lægen. Vi blev endnu bedre Venner end før, fordi han tog mig ind i sin fulde Fortrolighed og i sine Sorger, som han havde mange af. Men da de ikke hører mig til, har de ikke Plads her; kun vil jeg sige, at jeg blev beriget derved, idet jeg fik mere Menneskekundskab og Indblik i en ensom Mands Sjæleliv. Men nok om det.

Een Rejse foretog jeg den Sommer, og helt uventet. Jeg vilde besøge min Lærer, Pastor Zophonias Halldorsson, som var Præst

i Vidvik og som Anneks havde det gamle Bispesæde Holar, hvor der omkring 1884 var blevet oprettet en Landbrugsskole. Jeg vilde kun opholde mig der 2 eller 3 Nætter. Den samme Aften jeg kom der, kom ogsaa en anden Gæst, en Præstefru fra Vellir i Svarfardaldalen, den Dal, hvor jeg var født. Hun bragte Breve til Pastor Halldorsson om at skaffe hende en Ledsager over de vilde Bjerge, der taarner sig imellem Skagafjorden og Øfjordsysselen. Præsten havde imidlertid ingen, og saa vilde han selv følge hende til Holar for der at faa en Fører. Jeg red med dem og var meget optaget af at se det gamle, ærværdige Bispesæde med de store Minder fra Islands Historie. — Paa Holar var heller ingen Fører at faa, og saa tog vi videre for at se, om Præsten kunde skaffe en paa de Gaarde, der laa nærmest ved Bjærgpasset. Undervejs talte vi om Dalen, hun skulde til, og der opkom i mig den mest levende Længsel efter at se min Fødeegn, hvorfra jeg var rejst 5 Aar gammel, og som jeg aldrig havde set siden. Da nu Fruen godt kendte Vejen, men ikke turde rejse alene, tilbød jeg at følge hende; baade hun og Præsten var glade over den Løsning, og det blev saa bestemt. Saa tog Præsten Afsked og red tilbage. Jeg var rigtignok noget bange, da jeg tit havde hørt, at det var en af de allerværste Fjældveje i Island. Først gik Vejen op over en ubeboet Dal, som indsnævredes, jo længere man kom op, og endte som en vild, uhyggelig Kløft. Vejen førte opad langs Kløften, og saa naaede man op paa Heden. Egentlig er det ingen Hede, for der findes ikke et Græsstraa deroppe, kun Stene i alle mulige Stillinger med kold og klam Lerjord imellem. Trist og øde ser det altsammen ud. Paa den ene Side af Passet ligger den evige Sne, en Jøkel, der sender sine hvide Arme ned mod Passets Bund; intet levende at øjne. Hvert Øjeblik venter man, at Hesten kan brække sine Ben i Hullerne mellem de skarpe Stenkanter. Jeg husker en Rejse 32 Aar senere over det samme Dødens Sted. Dalen op til Passet hedder Heljardalur, Dødsrigets Dal, og Passet hedder Heljardalsheidi. Da saa jeg oppe paa Fjældkanten langt, langt fra al anden Plantevækst en enlig Løvetand, som bredte sine gule Kroner mod Solen. Saa højt var den naaet, denne lille Banebryder for »Klædningen af Fjældet«. Jeg sprang af Hesten, kyssede varsomt den favre Blomst og byggede en lille Lævold om den paa Nordsiden. — Det var nu

en lille Afstikker. Paa denne min første Rejse over Passet saa jeg intet. Det bedste Stykke af Vejen var det, hvor vi red paa selve Sneen. Heldigvis er Passet ikke langt; det hælder stejlt ned mod den store Dal, der var vor Rejses Maal.

Saa rejste vi langt Svarfadardalen og kom først Kl. 3 om Natten til Præstegaarden Vellir, hvor Fruens Mand, Pastor Tomas Hallgrimsson, var Præst. Jeg sov langt ud paa Morgenstunden, og blev meget hjærteligt modtaget af Præsten. Jeg vilde gerne se Kirken, hvor jeg efter Nøddaaben var blevet fremstillet. Da jeg nu var kommet saa langt, vilde jeg ogsaa besøge nogle Slægtninge og Venner af min Moder, som boede ude paa en lille Ø, Hrisey, der ligger et lille Stykke fra Stranden ude i Øfjorden. Præsten fulgte mig til en Gaard nede ved Stranden, og derfra blev jeg i en Baad ført ud til Øens sydlige Del og vandrede saa til Fods til den Gaard, hvor mine Slægtninge boede. Bonden og hans Folk modtog mig paa det bedste, og jeg maatte love at blive der i to Dage. Det gjorde jeg hellere end gerne. Bonden havde 3 Sønner; de to ældste var noget yngre end jeg og havde gaaet i Realskolen paa Mödruvellir. Den tredje Søn var en lille Dreng. Den mellemste, Stefan, var meget begavet, og jeg søgte at opflamme hans Lyst til at studere, og jeg er ikke langt fra at tro, at det lykkedes; i alt Fald kom han i Latinskolen et Par Aar senere og er nu velmeriteret Provst og Sognepræst paa Vellir.

Efter Besøget paa Øen drog jeg samme Vej tilbage og besøgte den gamle Gaard, hvor jeg, som før fortalt, levede mine 3 Børneaar. Jeg kendte ikke dem, der nu boede paa Gaarden; men de var meget flinke mod mig, og jeg besaa den gamle Badstue, der endnu var uforandret, og jeg fandt ogsaa de Tomter, hvor jeg havde leget. Saa red jeg den lange Vej op igennem Dalen. Jeg havde hørt, at paa den øverste Gaard voksede der en meget sjælden Plante. Der taltes meget om dens Højde og Skønhed, men der knyttede sig ogsaa den Overtro til den, at dersom den blev slaæet, saa hændte der altid noget ubehageligt paa Gaarden. Min Nysgerrighed blev vakt, saa jeg red hen til Gaarden og fik Lov til at se Planten. I en lille Fordybning i Tunet voksede der en lille Gruppe. Den naæde mig helt op til Brystet og havde blaa Blomster; den mindede noget om Venusvogn, og det var let at se, at den var af udenlandsk

Oprindelse. Jeg spurgte, om jeg maatte tage en Stængel med; Folkene sagde, at det maatte være paa eget Ansvar, de vilde hverken give Tilladelse eller helt forbyde det; men da jeg bad om en stor Kniv for at faa fat i Roden, nægtede de at laane mig den, for at de ikke skulde blive medvirkende til dens Bortfjærnelse. Jeg brugte saa min egen Lommekniv og fik Roden med. Saa red jeg videre op paa Heljardalsheden. Det var blevet temmelig mørkt, og jeg førte Hesten ved Tøjlen det meste af Vejen. Jeg tænkte, at hvis nu Hesten brækkede Benet, saa fik den stakkels Plante Skylden for det. Alt gik dog godt, og tidlig næste Morgen kom jeg til Holar og viste Skolebestyreren Planten. Han kunde ikke bestemme den; den var ogsaa blevet vissen og krøllet. — Jeg overnattede hos min Ven Pastor Halldorsson og kom hjem næste Dag.

I September Maaned bragte min Onkel Mor til Sandarkrok, og et Par Dage senere tog vi derfra med S/S »Thyra« paa Vej til Reykjavik. Et lille Eventyr oplevede jeg paa den Rejse. Da vi laa paa Isafjords Havn, blev en Dreng ført om Bord af den norske Konsul. Da den sidste Fragtbaad skulde i Land, sprang Drengen ned i Baaden. Det var et meget højt og dristigt Spring, men han kom godt fra det og blev roet i Land. Jeg beundrede Drengens Mod; han saa ud til at være omkring 16 Aar. Snart efter kom der en Baad ud til Skibet; det var Konsulen, der bragte Drengen tilbage. Konsulen fortalte, at det var en hollandsk Dreng, som var blevet tilbage i Land fra et norsk Skib og nu skulde sendes til den hollandske Konsul i Reykjavik til videre Forsendelse hjem; men han vilde ikke rejse, fordi han var blevet saa indtaget i Isafjord, som er den største Handelsby paa Vestlandet. Konsulen bad mig om at tage mig af ham til Reykjavik. Det gjorde jeg. Han talte noget Norsk, blandet med Tysk og Engelsk. Vi blev gode Venner. Han hed Arie Hänselmann. Saa kom vi til Reykjavik. Jeg anbragte min Moder hos nogle gode Venner, indtil jeg kunde faa en Lejlighed. Jeg lejede saa en Stue og et Værelse med Adgang til Køkken i et Hus paa Vestergade. Det var tildels møbleret og kostede 8 Kr. om Maaneden, iberegnet Rengøring. Huset ejedes af en dansk Enkefrue, Fru Siemsen; hun havde 3 Børn hjemme. Det var en ganske udmærket Familie, og de hjalp os paa mange Maader. Om den hollandske Dreng er der at melde, at Dagen efter Ankomsten

tog jeg ham med til Konsulen, og da der vilde gaa seksten Dage inden første Skibslejlighed til England, bad Konsulen mig om at huse ham saa længe. Jeg fik Lov til at købe et Par Sko til ham; for jeg fortalte, at han ikke kunde gaa paa Gaden med de Sko, han havde. Mere vilde Konsulen ikke give ham, skønt Drengen kun havde nogle elendige Pjalter paa, da det norske Skib var sejlet med hans Kisteklæder. Dog fik jeg bevilliget 8 Kroner til at købe ham en Jakke. Jeg havde set saadan en i en Jødebutik til den Pris. Saa gik vi dertil, og jeg fik Jakken pruttet ned til 5 Kroner, hvorefter vi købte et Par Benklæder af samme Stof for 3, og jeg og en anden Kammerat købte en Vest for 2 Kroner. Nogle af Skolekammeraterne skillingede sammen til Underbeklædning samt til Kravetøj. Han var en smuk og tækkelig Dreng. En Dag tog jeg ham med til Rektor, som havde ønsket at se ham for at høre hans Udtale af nogle hollandske Ord. Vi spiste til Middag, og jeg lagde Mærke til, at han opførte sig meget belevent og ugenert, som om han var vant til at spise i dannet Selskab. Han var hos mig i 16 Dage, men da han skulde rejse, var han blevet saa indtaget i Reykjavik, at han ikke vilde af Sted og skjulte sig i et Pakhus. Jeg fandt ham i yderste Øjeblik og trak ham med; han strittede imod, og da det ikke nyttede, stak han i at græde. Jeg spurgte ham, om det var fint i Rotterdam, at saa store Drengene gik tudende om paa Gaden. Det hjalp. Vi kom om Bord i det engelske Skib, som han skulde med. Jeg havde faaet 16 Kroner af Konsulen for hans Ophold. Jeg forærede ham det halve. Da blev han glad og betroede mig, at han vilde forsøge at rømme i Liverpool til Amerika. — Han vilde ikke hjem til Rotterdam, hvor han havde fortalt, at hans Forældre boede. Ellers var han meget tavs om, hvorledes han var kommet ud at sejle. Saa meget fik jeg at vide, at han var gaaet til Søns 12 Aar gammel. Jeg tænker, at han var rømt hjemmefra. Jeg havde nu ogsaa vanskeligt ved at forstaa ham. Han blandede Sprogene sammen og føjede ogsaa islandske Ord til. Han spurgte engang: »Hvat Klokken ist now?« En Sætning med fire Ord og fire Sprog. Man kan heraf slutte sig til vor øvrige Konversation. Han skrev aldrig til mig, og jeg ved ikke mere om ham.

9. Kapitel.

KAMP FOR TILVÆRELSEN

Skolen var begyndt. Jeg sad i 4de Klasse; nu sov jeg ikke længer paa Skolen. Noget maatte jeg gøre for at tjene til vort Op- hold. Jeg lod bekendtgøre, at jeg modtog Børn til Undervisning. Jeg fik omkring 30 Børn i Alderen 8—14 Aar, og for to Timers Undervisning daglig fik jeg een Krone om Maaneden for hvert Barn. Jeg inddelte Børnene i to Grupper efter deres Alder. Jeg sad paa Skolen fra Kl. 8—2, saa skyndte jeg mig hjem og under- viste den yngste Gruppe fra Kl. 2—4 og de større Børn fra Kl. 4—6. Kl. 7—8 og 8—9 havde jeg nogle store Drengte at forberede til Op- tagelse i Latinskolen. Det var mig en Nydelse at undervise i Latin. Efter Kl. 9 begyndte jeg saa paa min egen Forberedelse til næste Dag og var tit ikke færdig før Kl. henad 2 om Natten. — Fruen og hendes Døtre tillavede den Mad, Mor skulde have; men jeg spiste tør Mad til Frokost og lavede noget til mig selv Kl. 6—7. Jeg gik til en velvillig Købmand og fik Lov til at tage paa Reg- ning i hans Butik, da jeg i Maanedens Løb ikke havde rede Penge paa Haanden. Hvad jeg tjente, forsløg dog næppe til Fornøden- hederne, da vi ogsaa skulde bruge en hel Del Medicin og andet, som Lægerne havde forordnet til min Moder. Men Lægerne tog ikke noget for deres Besøg. Landlæge Schierbeck og Dr. Jonassen besøgte Mor ret tit, og man kunde mærke, at hun lidt efter lidt fik flere Kræfter, saa hun efter Jul kunde klæde sig selv paa og sidde i en Stol og gøre nogle Skridt omkring i Værelset.

Det var en temmelig hard Kamp den Vinter, men det gik dog over Forventning godt. I Slutningen af Januar var jeg hos Køb- manden kommen i en Gæld paa 50 Kroner. Jeg vidste ikke, hvad jeg skulde gribe til, og var meget bekymret. En Nat, da jeg var færdig med at læse til næste Dag, sad jeg i tunge Tanker og var ogsaa træt og nedbøjet. Da kom der pludselig en lys Idé til mig. Jeg blev med et aldeles fri for Træthed og begyndte med det samme at ar- bejde paa Idéens Udførelse. Idéen var den at skrive en lille Novel- lette og læse den op for Publikum og sælge Adgangskort til Oplæs- ningen. Jeg fik Stoffet lagt tilrette og skrev som en rasende, næsten lige til jeg skulde i Skole. Saa arbejdede jeg med den næsten hver

Nat fra Kl. 2—5 og blev færdig en af de første Dage i Februar. Jeg lejede Goodtemplarordenens store Sal og bekendtgjorde i Bladene, at jeg vilde oplæse en af mig forfattet Fortælling — Adgang 50 Øre. — Der kom ikke saa faa Mennesker, og næste Dag havde jeg 79 Kroner netto. Det hjalp mig ud af min Gæld og gav mig et velkomment Overskud. Men om Fortællingens Skæbne er der at melde, at om Aftenen, da jeg kom hjem fra Oplæsningen, puttede jeg Manuskriptet i Ilden, for jeg vidste, at den ikke taalte at blive læst med Eftertanke, selv om den lød nok saa smukt, naar den blev hørt en enkelt Gang.

Efter Midvinterprøven fik jeg den fulde Skoleunderstøttelse, 200 Kroner, og saa var Vinteren klar. Om Foraaret kunde min Moder vandre lidt ude, og efterhaanden kom hun sig helt.

Mit Studium kom til at lide ved alt det ekstra Arbejde, jeg havde, og særlig gik det ud over de Fag, hvor Lærerne ikke var strænge. Jeg deltog ogsaa noget i Skolens Liv, men ikke saa meget som før. Den Vinter blev der en langvarig »Borgerkrig« i den litterære Forening Fremtiden, hvor jeg blev Fører for Oppositionen, men jeg tror dog ikke, at noget Venskabsbrud opstod deraf.

Rektor underviste i Latin i 4. Klasse. Han var en meget god Lærer, og man kunde lære meget i hans Timer. Den Vinter læste vi Horats' Oder. Det poetiske Indhold stod vistnok dunkelt for os alle, og først mange Aar senere kom Horatius til at betyde meget for mig som Digter; jeg tror, Metriken og den grammatikalske Side fordunklede det andet. Vi læste ogsaa Madvigs Syntaks; det var lidt vanskeligt at skulle lære det paa Dansk og saa gengive det paa Islandsk. Den Dag, vi læste den 31te Ode: »Quid dedicatum poscit Apollinem vates?« —, var der en, som talte om at bringe Apollo et Offer i Latintimen. Det blev vedtaget, og vi købte paa Apoteket Røgelse i Klumper, der kunde staa paa Bordene. Vi bad Rektor om Tilladelse til Ofringen, og da han gik ind paa vort Ønske, blev alle Klumperne tændt; een blev stillet foran hver enkelt, og fem paa Lærerpulten. Røgene steg højtideligt til Vejrs og fyldte Klasseværelset. Nogle forøgede Skyen med Røgen fra deres Tobakspiber, som de nippede til under Bordet og blæste op i Offerrøgen. Snart fik vi nok og aabnede Vinduerne, men lige meget hjalp det. Jeg blev kaldt op, og Røgen var saa tæt, at jeg næppe kunde skimte den, der sad

fjærnest. Omtrent ved Timens Slutning aabnede en af Adjunkterne Klassen for at faa at vide, hvor al den Røg kom fra. Vi raabte i Kor: »Rektor gav os Lov til at bringe Apollo et Offer.« Læreren lo og trak sig tilbage uden nogen Bemærkning. — Han har nok faaet Færten af noget mere end Røgelsesduften.

De fleste af os fik Hovedpine, og det betog os for Fremtiden aldeles Lysten til at bringe Guderne Ofre.

Den Vinter plejede jeg ikke saa megen Omgang med de Familier, jeg før var vant til at omgaas, og gik glip af den sunde Dannelse, som det giver en ung Mand at færdes i et dannet og nobelt Hjems Atmosfære. Dog forsømte jeg det ikke helt. Foruden de førømtalte Familier gjorde jeg Bekendtskab med et Hjem, som blev af stor Betydning for mig. Det var hos Sognepræsten, Hallgrimur Sveinsson. Han var gift med en dansk Dame, født Feveje, og Fruens Moder boede hos dem. De havde en Søn i samme Klasse som jeg, og hos dem boede Præstens Søstersøn, Haraldur Nielsson, en af de dygtigste Elever i Skolen. De to blev mine gode Venner, og igennem dem kom jeg i Bekendtskab med Familien. Det var et af de fineste Hjem i hele Byen. I dette Foraar rejste Præsten til Danmark og blev ordineret til Biskop over Island.

Jeg var først meget undselig der, særlig naar gamle Fru Feveje var til Stede, for hun forstod meget lidt Islandsk, og saa blev der konverseret paa Dansk. Jeg turde ikke for min Død oplukke min Mund, for jeg var saa bange for, at mine Kammerater vilde le og drille mig, dersom jeg sagde noget forkert. Men en Aften var jeg alene med den gamle Frue; hele Familien var ude, saa talte jeg helt ugenert med hende hele Aftenen paa Dansk. Næste Gang, jeg kom der, røbede den gamle Frue mig og fortalte sin Datter, at jeg havde snakket Dansk den Aften; saa sagde Fruen, at nu skulde jeg tale Dansk med hende, og lovede at rette mig, naar jeg sagde noget galt. Jeg havde megen Nytte af dette, og det befæstede mig i min Interesse for Dansk og dansk Litteratur.

Jeg læste meget lidt denne Vinter uden for Skolefagene. Det havde jeg ikke Tid til.

Den første Sommerdag var som altid en Festdag. Om Aftenen var jeg indbudt til Præstens Hjem til Soupér; der var hovedsagelig inviteret Sønnens Kammerater. Han havde det samme Fornavn

som jeg og var en god og livsglad Dreng, som alle holdt meget af. — Senere hen vil han mange Gange blive omtalt i denne Beretning. Den omtalte Aften blev for Resten meget skæbnesvanger for mig, for da røg jeg den første Cigaret. Min Navnefælle bad mig saa pænt om det, og saa . . . Det var Begyndelsen.

En af mine særlig gode Venner fra den Vinter maa jeg nævne. Det var Axel Schierbeck, Søn af Landfysikus Schierbeck. Han var noget yngre, og jeg kom til at hjælpe ham med de latinske Stile. Han var mig meget kær og laante mig tit gode, danske Bøger. Jeg var ogsaa et Par Gange inviteret til hans Familie, og hans Fader blev særlig igennem Behandlingen af min Moders Sygdom en af min Ungdoms Velgørere.

Den dejlige Foraarstid oprandt. Jeg sluttede min Børneskole; nogle af Drengene, jeg underviste den Vinter, blev senere nogle af mine bedste Venner.

Saa begyndte Eksamenslæsningen. Nu vilde jeg indhente, hvad jeg havde forsømt om Vinteren. Jeg læste næsten Dag og Nat, og for at faa nogen Motion lejede jeg et Stykke Køkkenhave og gravede i den et Par Timer om Aftenen og saaede Roer og lagde Kartofler. Om Efteraaret gav den mig 5 Tønder Roer og $\frac{1}{2}$ Tønne Kartofler. — Midt i Eksamen blev jeg afbrudt af en eller anden Daarlighed i Øjnene, og Lægen forbød mig at tage Resten. Saa maatte jeg rejse til Nordlandet med en temmelig daarlige Eksamen og en hel Del Fag tilbage. Björn Blöndal kunde heller ikke tage det hele, og det var omtrent de samme Fag, vi havde tilbage. Før jeg rejste, fik jeg min Mor anbragt hos en Jordemoder, hvor hun (min Moder) skulde forestaa Husholdningen, som ikke var stor; hun var nu bleven saa stærk, at hun troede, at det vilde nok gaa, og det gik udmærket. Da jeg drog af Sted, var de fleste andre Kammerater fra Nordlandet rejst.

Min gamle Frænde Stefan Stefansson fra Heidi, var kommet til Reykjavik for at besøge nogle Venner, og jeg rejste med ham til Nordlandet over Højffjældsegnene. Vi var tre til at begynde med, og saa kom der tre til. Den anden Nat overnattede vi paa Kalmans-tunga. Der traf vi en svensk Ingeniør, som var paa Vej til Nordlandet for at opmaale og udregne, hvor Postvejene, som skulde anlægges, skulde gaa. Han havde kun een Ledsager med. Næste Dag

rejste vi fra Kalmanstunga, og de havde 2 à 3 Heste hver, men jeg havde kun een. Vi red i rask Trav hele Dagen og kom meget hurtigt frem.

Ingeniøren og jeg blev snart meget gode Venner. Han taalte ikke godt det hurtige Ridt, og jeg vilde spare noget paa min Hests Kræfter, saa vi kom tit til at ride Side om Side. Jeg kunde godt forstaa hans Svensk, og han mit mangelfulde Dansk. Vi kom til at tale om de svenske Digtere. Jeg kunde en hel Del Digte udenad af Esajas Tegnér og Runeberg og Malmström, men havde aldrig lært at udtale dem. Han lod mig saa foredrage nogle Digte og rettede min Udtale.

Da det led ud paa Eftermiddagen, og Højlandet umærkeligt og svagt begyndte at skraane mod Nord, var det, som om min gamle Ganger begyndte at vejre sin Hjemstavn, Nordlandet, og blev saa fyrig, at jeg næppe kunde holde den tilbage. Jeg blev ogsaa grebet af en lignende Følelse. »Nordlandet!« For den, der er født paa Nordlandet, har det Ord en dragende Tryllekraft i sig, vækker paa een Gang Glæde og Længsel. Man ser ligesom i et Syn hele Nordlandets storslaaede Skønhed: Bygderne, Fjældene, Dale, Elve og Søer. Man bliver betaget af en vild Længsel, og det hurtigste Ridt bliver som en Sneglegang. Denne Følelse delte vi to, min Hest og jeg, og vi fløj af Sted foran de andre, indtil jeg maatte tage Fornuften med paa Raad og sagtne Farten. Da de andre naede os, spurgte de mig, om jeg paa min ene Hest vilde udmatte deres løse Heste, som vi drev foran os.

Da vi nærmede os Vatnsdalen, var Ingeniøren bleven saa træt, at han foretrak at overnatte paa en Gaard højere oppe i Dalen i Stedet for samme Aften at ride ned til Kornsa, som for os to var Rejsens Maal. Saa sagde vi Farvel til de andre, for efter Ingeniørens Anmodning havde jeg indvilliget i at gøre ham Selskab.

De andre drog videre. Vi havde paa 12 Timer tilbagelagt den samme Vej, som man i Almindelighed bruger 15—16 Timer til.

Næste Morgen red vi saa i Ro og Mag til Kornsa. Sysselmanden modtog os med sin sædvanlige Elskværdighed og forordnede, at Ingeniøren skulde hvile 2—3 Dage, før han begyndte paa sit Arbejde. I de paafølgende Nætter delte jeg Værelse med ham. De Dage benyttede jeg til at indøve den svenske Udtale, da Sysselmanden havde Tegnér's og Runeberg's samlede Værker. — Jeg har desværre

glemte Ingeniørens Navn; han har ogsaa haft Betydning for mig, saa at jeg skylder ham Tak.

10. Kapitel.

HAABET DER BRAST

Jeg opholdt mig paa Kornsaar i omtrent 2 Uger, og Björn og jeg læste en hel Del af vore Skolefag, hvori vi skulde tage Eksamen om Efteraaret. Det var Dage fulde af Ungdommens og Sommerens Fryd og Glæde. Det var, som om hele Tilværelsen var fyldt af en mægtig Jubel uden Lige; foruden al anden Glæde var der noget ganske nyt og ukendt, der betog mig helt og holdent, en ny Følelse, skøn som Morgenrøden, varm som Sommersolen, en mægtig Lidenskab i et straalende Haab, livsalig brændende Længsel. Min første, rene og eneste Ungdomskærlighed. Afstanden mellem mig og hende, som min Sjæl elskede, var stor nok til at gøre al Virkelighed uvirkelig, men dog ikke saa stor, at Haabet var helt udelukket. Men Haabet havde ikke Næring udefra og bar saaledes sin egen Død i sig; før eller senere maatte det derfor hensygne. Det var en salig Drøm, saalænge som der var Uvished, lyste som en indvendig Flamme, tiltog i Styrke ved Beundringen af en fjærn, lysende Stjerne, vedligeholdt ved misforstaaede Smil og Venligheder. Denne salige Hemmelighed frembragte mange vemodige og dog liflige Sange og Forhaabninger, der tilfredsstillede mig for en Tid indtil videre. Det var en Hemmelighed for alle og enhver, ikke engang min fortrolige Ven havde Anelse derom.

Men nu tilbage til Historien igen. — Før jeg drog af Sted fra Kornsaar, blev det bestemt, at jeg skulde vende tilbage dertil i Midten af August og blive der til om Efteraaret, for at vi, Björn og jeg, kunde læse videre sammen.

Saa drog jeg af Sted opfyldt af Glæde over at skulle have Lov til at komme igen. Jeg besøgte en Del gode Venner undervejs og drog først til min Onkel, som imidlertid var flyttet bort fra det gamle Sted Breidargerdi hen til den øverste Gaard i den lange Vesterdal, som gaar længst mod Syd af alle de beboede Dale i Skagafjordsysselen. Jeg opholdt mig der nogle Dage. Jeg fandt

en Samling af vilde Bier og tilbragte mange Timer med at observere deres Liv og Virksomhed og gjorde smaa Eksperimenter med dem.

Den Gaard, min Onkel havde taget, var som sagt den øverste Gaard i Dalen, men Dalen strakte sig mange Kilometer længer sydpaa. Paa begge Sider af den vandrige Elv ligger der omtrent 14 gamle Levninger af Gaarde, som forlængst var blevet forladte; men øverst, hvor Dalen slutter, skulde der være Ruiner, som kaldtes »Klostrene«. Der gik Sagn om, at i Oldtiden, ingen vidste naar, havde der været et Kloster, som var blevet forladt. Men udover Sagnet eksisterer der ingen historiske Vidnesbyrd om dette Sted. Derfor drages Sagnet ogsaa stærkt i Tvivl. Der skal engang være fundet en Kirkeklokke, som blev bragt ned til Goddalir, den nærmeste Kirke. En af de Dage, jeg opholdt mig hos min Onkel, red vi derhen, min Onkel, hans Søn og jeg. Det var tre Timers Ridt. Vi besøgte nogle af de andre Ruiner af de gamle Gaarde; det var tydeligt at se, at det kun havde været nogle meget smaa Gaarde. Men Ruinerne af »Klostrene« var helt anderledes; man kunde se, at der havde været mange Værelser med tykke Vægge imellem. Noget udenfor den store Samling af Huse var der en ringformet, indhegnet Plads og en lille Tomt i Midten. Efter Sagnet skulde der have ligget et Kapel og en Kirkegaard. Jeg var ikke i nogen Tvivl om, at det engang havde været et Kloster, og gav min Fantasi frie Tøjler. Jeg kunde for mit indre Øje se de kutteklædte Munke og næsten høre deres langtrukne, dybe Sang. Jeg vilde gerne have opholdt mig der alene, helst Natten over. Men det lod sig ikke gøre. Vi red tilbage, men Billedet af dette underfulde Sted har altid siden fulgt mig. Jeg rejste saa hen til Dr. Jonsson og var hos ham, indtil jeg igen skulde drage af Sted til Kornsa. Sognepræsten, Pastor Arni Björnsson, som var en god Ven af Lægen, traf jeg tit sammen med. Han var Aaret i Forvejen blevet Præst for Menigheden, hvori den lille Handelsplads Saudarkrogur laa, og hvortil Lægens Gaard hørte. Han var ung og ugift og boede paa Præstegaarden Fagranes, hvor hans Moder holdt Hus for ham. Han havde en yngre Broder, Björn, som skulde læse til Latin-skolen. Præsten vilde gerne, at jeg skulde komme og bo hos ham næste Vinter og undervise hans Broder, og vi blev saa enige om,

at naar jeg om Efteraaret havde taget Eksamen, skulde jeg rejse nordpaa igen og læse 5. Klasses Pensum, samtidig med at jeg underviste hans Broder.

Saa tog jeg til Kornsaa i Midten af August, og vi, Björn og jeg, tog fat paa Læsningen. — Det gik nu ikke nær saa godt, som det skulde, for der kom saa mange Gæster, og vi havde ikke altid den fornødne Ro. Særlig glad var jeg ved et Besøg, vi fik; det var min allerførste Lærer, Botanikeren Stefan Stefansson, som var kommen tilbage fra Universitetet i Kjøbenhavn for at være Lærer ved den Realskole, som var blevet oprettet paa den gamle Klostergaard Mödruvellir i Nærheden af Købstaden Akureyri. Han opholdt sig en hel Dag paa Kornsaa, og vi vandrede ud for at samle Blomster og tale sammen. Det var en Festdag for mig; for dengang var der kommen en mægtig Sorg og Bedrøvelse ind i mit Liv. Alle de gyldne Drømme, som jeg om Foraaret havde hengivet mig til, var nu afløste af den kolde, graa Vished, at hun, som min Sjæl elskede, tilhørte en anden og aldrig kunde blive min. Det var sket denne Sommer, da jeg fortalte hende om min Kærlighed, og hun betroede mig sin den Gang hemmelige Forlovelse. Hun vilde gerne være mig som en Søster og vilde gerne, at vi skulde vedblive at være gode Venner. Det var mig en tung Skuffelse og Sorg; men der var ingen Bitterhed i min Sjæl, og jeg dulgte min Sorg for alle, selv for min bedste Ven Björn. Saa gik Sommeren hurtigt, og til den bestemte Tid tog vi til Reykjavik og sluttede vor Aarsprøve taaleligt, men dog uden særlig Glans.

Efter Eksamen ordnede jeg mine Sager og skaffede Plads til min Moder, tog Afsked med mine Venner og drog af Sted til Nordlandet igen omkring den 5. eller 6. Oktober. Jeg fik godt Vejr paa Vejen og kom velbeholden til mit Bestemmelsessted, Fagranes.

Saa begyndte Vinterarbejdet, baade med at læse og undervise. Det sidste gik godt, for min Elev var en godt begavet Dreng, som jeg havde Glæde af. Det andet, Læsningen, gik nu ikke saa godt; for jeg havde tabt Glæden derved og kunde ikke rigtig mande mig op efter Skuffelsen og Tomheden, som laa tungt paa mit Sind. Præsten og jeg blev Venner, og det Venskab vedblev igennem en lang Aarrække. Han blev mig som en kær Broder. Jeg havde det ellers meget godt i Præstegaarden og læste en Del gode Bøger, men

af mine egne Studiefag læste jeg kun Latin, særlig Ciceros »De officiis« og mange af hans Taler, endog flere, end der blev læst i Skolen. Jeg skrev meget flittigt til mine Venner i Reykjavik og fik mange Breve igen derfra. Jeg skrev til min lille Ven, Bødvar, Søn af Overretsassessoren, som jeg før har omtalt. Jeg fik flere Breve fra min lille Ven, skrevne af hans Fader, men saa barnlige, som om Drengen selv havde skrevet dem. Jeg beundrede den højtstaaende Embedsmands Lyst og Evne til at skrive saaledes, og følte dengang allerede, hvad jeg senere ogsaa erfarede, hvor den Mand havde en nobel og fintdannet Sjæl.

Julen blev en meget mærkelig Tid for mig. Det lille Handelssted Sandarkrokur laa midt i Præstekaldet og havde vist den Gang omkring et Par Hundrede Indbyggere, eller maaske noget mindre. Der var ingen Kirke. Henimod Juletid kom det paa Tale at holde en Julegudstjeneste der Juleaften. Men der fandtes intet Forsamlingshus, og saa hjalp man sig ved at bruge et nyt Hus, som endnu ikke var blevet indrettet; det var under Opførelse. Da Præsten skulde have Aftensang i en af Kirkerne, blev jeg anmodet om at holde Gudstjenesten i det ubeboede Hus. Der var stuvende fuldt. Jeg holdt Talen, som jeg havde forberedt godt, ud fra Juleevangeliet. Jeg var meget optaget af dette og havde bagefter den Glæde at blive opfordret til at holde Gudstjeneste igen samme Sted Nytaarsaften. Det gjorde jeg ogsaa og høstede megen Tak og Anerkendelse for den Tale. Jeg var meget glad, ikke fordi jeg egentlig følte det som et Budskab, men fordi det efter Sigende lykkedes saa godt og havde glædet Tilhørerne. Efter Mødet begge Aftenerne var jeg Gæst hos en dansk Købmandsfamilie, Grosserer Popp. De havde altid været mig meget gode, og jeg var tit kommet i deres Hus. Juleaften bragte jeg dem et Digt paa Dansk, og det blev modtaget med stor Begejstring, skønt jeg maa tro, at det mere var paa Grund af deres Elskværdighed end efter Digtets Fortjeneste. De forærede mig i Julegave Chr. Winthers »Hjortens Flugt«, som jeg senere læste med stor Begærlighed. Det var en herlig Aften med Musik og behageligt Samvær. Nytaarsaften sluttede derimod paa en meget tragisk Maade. Henad Kl. 12 gik Købmanden og hans Søn, Christian, ud i Forstuen for at lade et Gevær, hvormed de vilde hilse det nye Aar velkommen. Fruen og Døtrene og jeg

sad inde i Stuen. Pludselig, før Tiden var helt inde, blev vi opskræmte ved et Skud ude i Forstuen. Christian kom farende ind med alle Tegn paa stor Forskrækkelse. Vi sprang alle op og løb ud i Forstuen. Lige paa Tærskelen mødte Købmanden os. Han var fattet, men meget bleg. Han holdt højre Haand om den venstre Overarm. Han beroligede os og sagde, at Bøssen havde slaet ham i Armen. Saa satte han sig paa en Stol. Jeg stod lige bag ved Stolen. Saa løftede han Haanden lidt, og jeg saa, at Ærmet var itu, og saa Blod og Kødtrævler. Jeg blev meget forskrækket, men gav ikke noget Udraab fra mig. Saa begyndte han sagte og roligt at forklare, hvorledes det var gaaet til. Skudet var ved et Uheld gaaet af, og Patronen var gaaet bagud ind i Overarmen. Da han saa læmpeligt som muligt med fuldstændig Ro havde fortalt dette, var han en Afmagt nær. Vi hjalp ham til Sengs, og jeg skyndte mig efter Lægen, som den Aften var i Selskab hos en anden Købmand i Byen. Han kom øjeblikkelig og undersøgte Armen. Benet var ubeskadiget, men Patronen var gaaet saa dybt ind i den tykke Overarms-Muskel, at den kun kunde fjernes ved Operation. Lægen lagde en foreløbig Forbinding paa for at stoppe Blodet. Saa fik jeg Købmandens bedste Ridehest og skulde ride til Lægens Hjem og hente de Ting, der var nødvendige til Operationen. Jeg var jo helt fortrolig med Lægens Apotek og Instrumentskab. Jeg glemmer aldrig den Nat og det Ridt. — Vejret var herligt, med nogen Frost og Rendfog af den løse Sne. Himlen var klar, Stjærnerne funkede, og Nordlysene flammede i alle Farver og spejlede sig i Isen paa Slettelandet og Indsøen, som min Vej gik henover. Hesten var fyrig; jeg red i fuld Galop, saa hurtigt, som den kunde løbe over de haarde Snedriver eller den blanke Is, hvor det sagde Krak, Krak ved hvert Skridt, som Hesten gjorde med de brodede Jærnsko. Dersom det ikke havde været i saa trist et Ærinde, havde det været en stor Nydelse at fare saaledes af Sted gennem Natten. Trods alt kunde jeg ikke lade være at nyde det Ridt. Saa kom jeg til Lægegaarden, hvor Folkene endnu var oppe, og jeg fortalte dem med det samme, hvad der var sket, for at de ikke skulde blive bange for, at der var tilstødt Lægen noget. Saa var jeg inde i Apoteksværelset og fik alle de Sager, jeg skulde have. Derpaa samme Vej tilbage. Næste Dag hjalp jeg til under Operationen. Jeg holdt Ar-

men og var meget interesseret. Godt og vel to Maaneder senere blev der i Byen holdt en Fest for Købmanden i Anledning af hans Helbredelse. — Efter denne Begivenhed blev Bekendtskabet med denne udmærkede Familie endnu mere rodfæstet, og det Bekendtskab mindes jeg altid med Tak. Til en anden Købmandsfamilie i Byen kom jeg ogsaa tit. Det var en Købmand Claessen, en ganske udmærket Mand. Jeg kom til at holde meget af hans Søn, Eggert, som paa den Tid forberedte sig til Latinskolen og senere blev en af mine kæreste Skolekammerater. Han er nu en meget kendt Fiansmand i Island.

Lige efter Nytaar besøgte jeg min gamle, kære Lærer, Provst Zophonias Halldorsson, og fik en yderst venlig Modtagelse. Han lod mig læse min Nytaarstale for sig og udtalte sin Tilfredshed med den. Jeg var der 3 Nætter, og 2 Nætter opholdt jeg mig paa Landbrugsskolen paa det gamle Bispesæde Holar. Skolebestyreren bad mig om at holde min Nytaarstale for Eleverne ude i den gamle ærværdige Domkirke, som har saa mange Minder baade fra den katholske og den lutherske Tid. Der blev sunget Salmer før og bagefter. Jeg syntes, der var noget overvældende i at staa i den Helligdom, hvor næsten hele Gulvet var dækket med Biskoppernes Gravstene.

Jeg var meget betaget og opløftet i Aanden, selv om jeg ikke opfattede min Tale som en Forkyndelse, men dog til Opbyggelse. Mit eget Trosliv var ikke ret levende. Jeg havde rigtignok ingen Tvivl angaaende Kristendommens Sandheder eller Dogmer, men Kristendommens *Sandhed* var egentlig ikke gaaet op for mig. Kristendommen var min Lære, men ikke Liv. — Alt det nye, jeg havde oplevet i Skolen, det nye i Litteratur og Digtning, i Lærdommens mange Grene, vi syslede med i Skolen, — alt det optog mit Sind ganske og aldeles, og lidt efter lidt sløvedes min Sans for det aandelige Liv med Gud, som jeg dog havde haft i min Barndom. Den barnlige Inderlighed var forsvundet; jeg læste ikke længer i Bibelen, selv om jeg ikke tvivlede om, at den var Guds Ord. Jeg havde Ærbødighed for Bibelen og Kirken og for Gudstjenesten baade i Kirken og i Hjemmet, men var ikke personlig med deri. Bønnen var bleven tavs paa mine Læber; jeg bad undertiden ved Eksamen, eller hvis jeg var i Angst for noget. Det var, ligesom Gud blev

fjernere og mere taageagtig. Jeg holdt af at læse Salmer, men det var hovedsagelig deres poetiske Side, jeg tænkte paa. Livskærnen i dem rørte mig kun lidt. Jeg følte Interesse for Kristendomsundervisningen i Skolen, men paa samme Maade som for Botanik eller Mathematik. Jeg kunde med god Samvittighed undervise i Børnelærdommen, for jeg troede, hvad der stod der. At nedskrive og holde de før omtalte Taler var for mig en Slags aandelig Gymnastik ligesom at skrive en Afhandling i Skolen. — Jeg havde ingen Anelse om Samfundslivet i Kristendommen; kendte heller ikke til nogen kristelig Virksomhed udover Præstens Gerning i Kirken. Den Gang tænkte jeg, at jeg vilde gaa paa Præsteseminariet, naar jeg blev Student, og det var min Drøm at blive Præst i Goddalir og tage mange Drengene fra Reykjavik paa Sommerophold i Præstegaarden og fattige Drengene om Vinteren for at hjælpe dem, ligesom jeg selv var blevet hjulpen. Jeg udmaalede tit for mig selv dette herlige Liv og udtænkte Skikkelser og Karakterer, og hvorledes de skulde tages og ledes. Men det var Digt altsammen. Saaledes saa mit Indre ud den Gang, og det tages med her, for at de følgende Begivenheder bedre kan forstaas.

Foraaret oprandt og med det en herlig Tid. Præstens to Søskende kom hjem; de havde været i Skole om Vinteren, Søsteren paa en højere Pigeskole og Broderen paa Realskolen paa Mödruvellir. Foraarsarbejdet gik med Liv og Lyst. Det var dejlige Dage. Omkring Midten af Juni Maaned skulde der paa Akureyri holdes en stor Fest i Anledning af, at der netop i Foraaret 1890 var gaaet 1000 Aar, siden den første Landnamsmand, Helgi Magri, havde bosat sig i Øfjorden. Jeg tog til Akureyri og deltog i Festen, som varede i 3 Dage. Der var kommet Gæster langvejs fra, og det blev en vellykket Fest. En af Dagene besøgte jeg Præsten paa Akureyri, den Gang Islands største Digtter, Matthias Jochumsson, som alle Landets Børn saa op til med stor Beundring. Han modtog mig meget venligt. Jeg drak Kaffe med ham, og vi talte sammen om Digtning og Litteratur. Han behandlede mig, som om jeg var hans Ligemand. Da jeg gik ned ad Gaden, var jeg næsten som beruset af Glæde og Henrykkelse. Jeg følte det, som om min Personlighed var vokset et godt Stykke ved at blive behandlet saadan af den store Mand.

Efter Festen drog jeg tilbage til Skagafjorden i godt Rejsesel-

skab. Det var Præsten paa Goddalir, Halfdan Gudjonsson, nu Ordinationsbiskop for Nordlandet og en af Landets bedste Præster. Den Gang var han en ung Præst, fuld af Livskraft og Energi. Hans Venskab igennem Aarene har betydet en hel Del for mig.

Jeg red med ham til Præstegaarden og derfra til min Onkel, hvor jeg opholdt mig et Par Dage, og rejste saa hjem til Fagranes. Ved den Tid jeg kom tilbage, var der sydfra kommet en meget ondartet Influenza-Epidemi. Det var første Gang, den gæstede os. Da jeg kom hjem, var der allerede to, som var blevet syge. Saa tog den i en Fart alle Gaardens Beboere undtagen mig, for jeg brugte den samme Fremgangsmaade, som var lykkedes saa godt mod Mæslingerne. De eneste, som ikke fik den, var mig og en lille Dreng paa eet Aar, som var der i Pleje. Der var en Uges Tid, da alle laa syge. Jeg passede den lille og plejede de syge, saa godt jeg kunde. I Grunden syntes jeg godt om dette. Følelsen af at være den eneste sunde og kunne være til Nytte, saa at de alle var afhængige af mig, skabte i mig en Lykkefølelse og Munterhed, som jeg tror i noget Mon smittede de andre og opmuntrede dem. Saa kom de lidt efter lidt op igen, og Livet begyndte at gaa sin vante Gang.

Jeg tænkte ikke paa at tage til Reykjavik før senere ud paa Sommeren i Begyndelsen af August. Saa vilde jeg læse den sidste Del af Sommeren og næste Vinter, for at tage Studentereksamen sammen med mine Klassekammerater i Foraaret 1891. Men det gik nu helt anderledes, end jeg havde tænkt.

Jeg havde til Dels forvundet min Sorg fra sidste Sommer. Jeg hengav mig i min Skæbne, skønt jeg ikke kunde glemme hende, min Sjæl attraaede. Der var ingen Bitterhed i min Sorg. Hun skulde følge mig i min lønligste Tanke Livet igennem, være derinde som en Gudinde i sin Helligdom, og ingen anden skulde indtage hendes Plads. Saaledes tænkte jeg i min vemodige Romantik. Men i det Foraar, jeg var paa Fagranes, krydsedes vore Veje igen. Hun opholdt sig en Maanedes Tid paa Saudarkrog hos Familien Popp. Jeg mødte hende der; vi gik ud at spadserere en Dag. Hun sagde nogle Ord, som jeg misforstod. Jeg mente at have Grund til at tro, at hendes Forlovelse var hævet. Og nu blussede min gamle Kærlighed op igen og blev til en ulmende Lidenskab. Jeg hengav mig til de vildeste Forhaabninger og Drømme uden at tale til

hende derom. Jeg tænkte, at jeg først skulde tale, naar jeg paa Vejen sydover gæstede hendes Hjem. Jeg kom, saa ofte jeg kunde, til Sandarkrok, medens hun opholdt sig der. Sent i Juli, noget før end jeg oprindeligt havde tænkt, begav jeg mig paa min Rejse til Reykjavik. Jeg besøgte hendes Hjem, men havde ikke Mod til at sige noget, maaske for ikke at risikere, at Haabet skulde briste. Jeg besøgte mine Venner paa Kornsaar og opholdt mig der i tre Dage. De vilde, at jeg skulde blive længere, men jeg havde ingen Ro i mit Sind, og der var noget rastløst over mig, som drev mig bort, trods min Ven Björns Overtalelser. Jeg fremskyndede min Rejse saa meget som muligt. Jeg kom til Reykjavik i Slutningen af Juli, lejede et Værelse og begyndte at læse. Jeg legede med mine smaa Venner, naar jeg tog mig en Hviletid, særlig Assessor Kristian Jonssons smaa Dreng, som jeg holdt meget af. Rektorfruen sagde til mig, at jeg skulde komme til Eftermiddagskaffe, saa tit jeg havde Lyst. Jeg kom der tit og plejede efter Kaffen at sidde en halv Times Tid eller saa i Fruens Boudoir og læse højt for hende, medens hun sad ved sit Haandarbejde. Om Aftenen gik jeg tit lange Ture alene ud af Byen og tegnede min Fremtid for mig. Jeg drømte mig som vordende Præst i Goddalir og samlede der mine smaa Venner fra Reykjavik og lærte dem Latin som Leg. Eller jeg tænkte mig Samlivet med »hendes«, at vi havde to Sønner, og saa vilde jeg lære min Hustru at tale Latin og Drengene med lige fra Vuggen, endda før de lærte det islandske Sprog, saaledes at de 7—8 Aar gamle ikke kunde andet Sprog. Saa vilde min gamle Rektor besøge mig en Sommer og træffe Drengene ude og spørge dem, om deres Far var hjemme. Den ældste vilde svare paa Latin: »Vi forstaar ikke, hvad du siger, Herre.« Saa vilde han blive saa henrykt, at han kom til at opholde sig i flere Dage i dette latinske Hjem. Saaledes lod jeg Tankerne flyve uden at ane, at disse barnagtige Drømme skulde forsvinde for stedse.

Den 10. August oprandt med et straalende Solskinsvejr. Om Eftermiddagen sad jeg inde hos Rektorinden. Jeg læste »Guinevere« af A. Tennyson i en dansk Oversættelse. Midt under Læsningen kom Posten og bragte Breve. Vi afbrød Læsningen en Stund. I et af Brevene til Fruen var der et lille Brev til mig. Mens Fruen aabnede sine Breve, læste jeg mit. Det var et Kort med to Navne

paa. Det var ogsaa nok. Jeg puttede Brevet i Lommen og røbede ikke, hvad jeg følte. Saa fortsatte jeg med Læsningen, men der var ikke længere meget Liv deri; somme Tider læste jeg galt og sprang over en Linie eller to. Da jeg havde læst et passende Stykke, rejste jeg mig og tog Afsked. Jeg gik dog ikke hjem, men ud af Byen til et Sted, hvor jeg var sikker paa, at ingen vilde komme. Der gik jeg frem og tilbage i nogle Timer. Det nye Haab, jeg havde begyndt at nære, var blevet til intet. Jeg indsaa nu, at det havde været bygget paa en Misforstaaelse. Jeg blev grebet af Fortvivlelsens Vanvid. Jeg syntes, Livet aldeles ikke var værd at leve uden hende, og jeg væmmedes ved alt, hvad jeg før havde sat Pris paa. Jeg følte ingen Bitterhed mod hende; det var ikke hende, som havde bedraget mig, men derimod min egen Dumhed og Indbildskhed. Jeg følte Lede ved mig selv og Foragt for mig selv. Hvorfor saa ikke hævne mig paa mig selv? Hvorfor skulde jeg tænke paa min Fremtid. Hvad var der vundet ved at blive Student? I det højeste kunde det føre til at blive Præst, en ussel Stymper af en Præst alle mine Dage, en ynkelig Figur. Andet vilde jeg ikke drive det til. Dersom jeg havde været i Besiddelse af noget, der duede, noget fremragende eller elegant, vilde dette ikke være sket; saa havde jeg vundet. Men jeg fortjente ikke at vinde. Jeg var ikke andet end en foragtelig Pjalt og blev heller aldrig til mere. Hvorfor saa ikke nyde sin Pjaltethed og tilsøle sig i Smudset og ødelægge sig selv og nyde Ødelæggelsens Vederstyggelighed? Omtrent saadan var mine Tanker og Følelser i disse skæbnesvangre Timer.

11. Kapitel.

I MØRKET

Det endte med, at jeg besluttede at gøre det værste, jeg vidste, ved mig selv. Jeg gik eller snarere stormede ned i Byen og lige lukket ind paa en Knejspe. Der havde jeg aldrig været før. Jeg bestilte et Glas Toddy og drak det ene Glas efter det andet, skønt jeg fandt Smagen ubeskrivelig ækel. Men jeg havde besluttet at blive fuld, og det lykkedes endelig. Dog kom jeg stille hjem og faldt i Søvn.

Næste Morgen, da jeg vaagnede, mærkede jeg ingen Efterveer undtagen den Følelse, at jeg nu havde afbrudt alle Broer og brændt alle mine Skibe, og nu kunde det være det samme med hele Resten. Paa hin Augustdag begyndte min Rejse gennem mit Livs mørke Ørkenland med Fare for den mest tragiske Slutning. Jeg begyndte at drikke uden nogen Tillokkelse af de berusende Drikke; jeg følte kun Modbydelighed for baade Smag og Lugt; jeg maatte altid tvinge de første Glas ned som en Medicin, man skal have. Jeg smagte næsten aldrig Spiritus, undtagen naar jeg havde besluttet at blive beruset. Jeg havde heller ingen Nydelse af at drikke i Selskab med andre, i det højeste da med een eller to bag lukkede Døre. Jeg taalte ikke meget og havde ingen Tilbøjelighed til at blive støjende eller overgiven; jeg følte kun en yderst dulmende, beroligende Fornemmelse, blev stille og henrykt og syntes, jeg kunde elske hele Verden. Jeg følte mig hensat i en vis Tilstand af Lyksalighed med rosenfarvede Drømme. Jeg holdt mest af at være ene og kom sjælden ud i den Tilstand. Jeg meldte mig ud af Goodtemplarordenen og savnede den dog meget. Jeg brød mig ikke om min Læsning, men vedblev dog for et Syns Skyld at lade, som jeg studerede, mest fordi jeg ikke vilde afbryde min Forbindelse med mine kære Skolekammerater. Jeg omgikkes helst dem, som ikke var Afholdsmænd, men brød mig meget lidt om Drikkelag. Disse særlige Forhold udvirkede, at meget faa i Byen havde Anelse om min Tilstand.

Om Efteraaret lejede jeg en temmelig stor Lejlighed i Udkanten af Byen, og saa flyttede min Mor derind og forestod Husholdningen. Vi solgte Kost til nogle unge Mænd, og jeg fik en hel Del Elever. Desuden fik jeg nogle Timer om Ugen som Lærer i Dansk ved Navigationsskolen. Endvidere havde jeg nogle Timer rundt omkring i Byen. Jeg tjente saaledes ikke saa lidt Penge. Jeg passede paa aldrig at lade mine Elever se mig beruset, og dersom jeg var i den Tilstand, naar jeg skulde til en Time, tog jeg altid en dobbelt Dosis Kinin. Jeg havde engang set en Læge gøre det, da han i beruset Tilstand blev kaldt til en syg; saa blev han paa et Øjeblik tilsyneladende ædru. Jeg vidste, at dette var meget skadeligt, men det gjorde jo ikke noget, da jeg bevidst agtede at ødelægge mig selv.

Omkring første Oktober kom jeg en Aften ned paa Latinskolen.

Paa Terrassen foran Skolen traf jeg en Dreng, som jeg syntes overmaade godt om. Jeg gjorde hans Bekendtskab og fik at vide, at han var blevet optaget i første Klasse om Foraaret. Han hed Bjørn og var Søn af en Bonde i Øfjorden, Vilhjalmur Bjarnarson, Broder til Thorhallur Bjarnason, Docent ved Præsteseminariet. Drengen var saaledes i Slægt med mig. Jeg fortalte ham, hvem jeg var. Han var meget høflig, men i Begyndelsen noget tilbageholdende. Han var meget smuk, ikke stor af sin Alder, men meget godt bygget. Øjnene vare store, klare og skarpe; der var noget af det kolde Staal i dem, Udtrykket var rent og mandigt. Da vi skiltes, var vi blevne gode Bekendte. Paa Vejen hjem tænkte jeg stadig paa denne Dreng og følte mig saa hendraget til ham, at det voldte mig Smærte at tænke paa, at vore Veje ikke kunde falde sammen, saadan som jeg nu var blevet. Jeg tænkte paa at mande mig op til at studere og høre op med at drikke. Jeg gjorde ogsaa et Tilløb dertil, idet jeg ansøgte om at faa Lov til at deltage i Fysik og Fransk i femte Klasse som Privatist. Rektoren sagde, at han skulde tale med Lærerne derom.

Imidlertid kom der en uforudset og selvforkyldt Streg i Regningen. Den første Maanedsløb havde nogle Kammerater fra 5. og 6. Klasse slaaet sig sammen for at holde et lille Sold, og det skulde være om Aftenen hjemme hos mig. Vi skillingede sammen og købte nogle Drikkevarer, mest »Bajere«. Vi var seks, og vi spiste sammen. En af dem hævdede, at vi maatte have en Snaps til; saa blev der købt Brændevin. Efter de da gældende Love kunde der ikke købes mindre end 3 Pægle. Vi sendte to Ølflasker. Men det viste sig, at Brændevinen kun var blevet anskaffet af en Slags Vigtigmageri, for der blev næsten ikke smagt paa den. Kl. hen ad 11 brød de op; ingen af os var mere end i en opløftet Stemning. Jeg fik det Indfald at ledsage dem ned til Skolen, hvor de alle sammen sov. Men jeg følte mig saa tørstig og gav mig til at søge blandt Ølflaskerne, om der var noget tilbage. Jeg fandt en og satte den for Munden og drak en hel Del, før jeg opdagede, at det var Brændevin. Saa gik vi af Sted. Paa Vejen begyndte Brændevinen at virke paa mig. Jeg gik op i den store Sovesal og underholdt mig med Kammeraterne. De 5 krøb hurtigt i Seng for ikke at blive opdaget af Læreren, som havde Inspektion. Han kom for at se, om alle var mødte.

Han gik hen til mig og sagde, at jeg ikke maatte sove der om Natten. Jeg lagde Haanden paa hans Skulder og sagde: »Det kunde aldrig falde mig ind, kæreste Lærer!« Jeg holdt saa meget af ham i dette Øjeblik. Nu opdagede han først, at der var noget i Vejen med mig, og spurgte, om jeg var beruset. Jeg gav meget frimodigt et bekræftende Svar. Vi fulgtes ad ned ad Trapperne. Saa begyndte han at udsørge mig om, hvem jeg havde været sammen med. Jeg nævnte en af Byens mest berygtede Svirebrødre. Han vilde ikke tro det og anede, at det havde været nogle fra Skolen, men jeg stod ved mit. Saa vandrede jeg hjem og kom i Seng. Næste Dag gik jeg hen til Læreren for at bede ham undskylde, at jeg havde været saa familiær mod ham. Han talte meget alvorligt, men dog venligt, med mig, men sagde, at det kunde være tvivlsomt, om jeg fik Lov til at deltage i Undervisningen. Siden den Tid holdt jeg altid meget af denne Lærer.

Jeg skildrer dette saa udførligt, fordi denne Begivenhed havde til Følge, at jeg gik til Rektor og fortalte ham, at jeg tog min Ansøgning tilbage om Deltagelse i Undervisningen; jeg gjorde det af Frygt for, at denne Begivenhed skulde blive drøftet paa Lærermødet. Saa gik det løs igen, men jeg var meget ked af det og begyndte at tænke paa, om der ikke kunde findes en hurtigere og mere effektiv Vej til at opnaa min Hensigt.

Nu skete der to Begivenheder, som fremskyndede Krisen.

Den første fandt Sted tidlig i Advent. Jeg stod en Dag i min Stue og var beredt til at gaa ud til en Time. Da kom der en Mand ind, som afleverede nogle Penge til mig fra en Ven paa Nordlandet, som i et Brev havde bedt mig om at modtage dem og bringe dem i Banken. Det var 60 Kr. i Tikronesedler. Jeg tog imod dem, gav hurtigt en Kvittering, og da jeg maatte skynde mig, stak jeg Pengene løseligt ned i en uafloaset Bordskuffe, hvor jeg plejede at have al Slags Affaldspapir. Saa gik jeg hjemmefra. Efter Timen gik jeg ud paa gale Veje og kom ikke hjem før om Aftenen. Jeg var lidt omtaaget, og da jeg vilde tænde Lampen, opdagede jeg, at jeg ingen Tændstikker havde, men da der flammede et Baal i Kakkelovnen, aabnede jeg Skuffen og tog noget Papir og lavede en Fidibus, tændte Lampen og kastede Stumperne ind i Baalet; da først opdagede jeg, at det var Pengesedler, jeg havde tændt ved,

og nu først kom jeg i Tanker om de Sedler, jeg i Skyndingen havde lagt ned i Skuffen. Jeg saa efter og opdagede, at jeg havde brændt de fire. Jeg blev næsten rasende, stak de to tilbageblevne i Lommen og gik ud og soldede dem op. Næste Dag, da det blev mig klart, hvad jeg havde gjort, blev jeg greben af Rædsel. Hvor i al Verden skulde jeg kunne skaffe saa mange Penge til Veje. I de Dage var det en stor Sum. Det faldt mig ind at skrive til Manden, hvem Pengene tilhørte, og fortælle ham alt, men jeg kunde ikke bekvemme mig dertil. Saa fandt jeg paa Raad. Jeg gik ned til Byfogeden og bad om at maatte sælge nogle Bøger paa en Auktion, som skulde holdes i den Uge. Det fik jeg Lov til. Saa gik jeg hjem, tog nogle af mine bedste Bøger, bragte dem ned til Auktionslokalet og fik dem indskrevet. Jeg havde efterhaanden faaet et smukt lille Bibliotek af gode Bøger, islandsk og udenlandsk Skønlitteratur. Jeg fik næsten Taarer i Øjnene ved at se de gabende Hylder, men Æren var dog mere værd. Jeg fik omtrent 80 Kroner for Bøgerne, og jeg var reddet, men dette gjorde stort Indtryk paa mig.

Den anden Begivenhed fandt Sted Juleaften. Jeg havde laant nogle Kammerater min Stue den Aften, for de var langt fra deres Hjem og var ikke indbudt nogen Steder. Saa vilde de fejre den sammen i et lystigt Lag. De skulde komme Kl. 10. — Men Kl. 9 fik jeg Besøg af min unge Slægtning, Björn Vilhjalmsen. Vi var blevet meget gode Venner. Han havde spist hos sin Onkel, Docent Bjarnarson, men var kommen saa tidligt derfra, fordi Fruen ikke var helt rask. Jeg vilde ikke, at han skulde være til Stede, naar de andre kom, og gik saa med ham hen, hvor han boede. Han og en anden havde lejet et Værelse i Lektor Helgi Halfdanarsons Hus oppe paa Loftet. Hans Kontubernal var ikke hjemme. Vi gik op paa hans Værelse. Der var koldt og ingen Ild i Kakkelovnen. Saa begyndte vi at spille Piquet. Efter en kort Stund hørte vi, at nogen kom op ad Trappen. Björn kendte Lektorens Skridt. Vi fik i en Fart Kortene af Vejen, for vi tænkte, at den store gejstlige vilde blive forarget over saadan en ugudelig Handling at spille Kort i den højhellige Julenat. Lektor Helgi Halfdanarson, den nuværende Biskops Fader, var en saare lærd Theolog, Forstander for Præsteskolen; han havde forfattet en islandsk Katekismus og var desuden en udmærket Salmedigter. Jeg saa ligesom alle andre op til ham

med stor Ærefrygt. — Lektoren traadte ind og ønskede os glædelig Jul. Han sagde, at det var alt for koldt at sidde derinde, at de havde troet, at Björn vilde blive længere ude, og derfor var der ikke Ild i Kakkelovnen. Saa gik han ned igen. Vi fik Kortene frem. Vi var lige begyndt, da vi igen hørte hans Fodtrin nærme sig. Kortene af Vejen. Lektoren kom ind og inviterede Björn ned til Familien. Björn turde ikke sige nej dertil. Vi gik ned i Gangen. Jeg vilde sige Farvel, men Lektoren lagde Armen om min Skulder og skubbede mig med venlige Ord ind i Stuen til Fruen og Døtrene. Vi fik en hjertelig Modtagelse. Der blev bragt et Traktement ind, og alt aandede en stille og varm Juleglæde. Julesalmer blev spillede paa Klaveret, og vi sang dertil. Det var som i Paradisets Forgaard. Jeg tog Afsked Kl. 11 og gik hjem.

Saadan en Forskel. Mor var gaaet i Seng; i min Stue sad Kameraterne og spillede Kort. De indbød mig til at deltage i Selskabet. Jeg undskyldte mig og satte mig ind i den anden Stue; der sad jeg alene i dybe, sørgmodige Tanker. Jeg syntes, alt hos mig og i mig var blevet saa vanhelligt og smudsigt, som om jeg havde besudlet det bedste i mit Ungdomsliv. Jeg var bundulykkelig. Jeg følte en dyb Foragt for mig selv. Det var bedst, om jeg var forsvunden ude i den vide Verden eller død. Ja, helst død. Jeg havde forskertset min Fremtid og havde ingen Viljekraft hverken til det onde eller det gode. »Det er det Ondes sidste Svaghed«, lød det i mine Øren, og jeg kom til at tænke paa »Manfred« og hans brændende Attraa efter Tilintetgørelse og evig Glemsel.

Hele Juleugen blev jeg forfulgt af disse Tanker, og de fik stor Magt over mig. Jeg læste »Manfred« om og om igen og kunde den dog næsten uden ad. Jeg læste: »Leiden des jungen Werthers« af Goethe, og den Tanke voksede i mig, at den bedste Udvej var at tage mig selv af Dage. Jeg udmalede dette for mig og kælede for disse Tanker. Jeg følte, jeg var for fejj til at bruge ydre Vaaben. Maaske Gift var bedre. Opium turde være det bedste. Men saa kom den Tanke: Mon ikke hun, som jeg elsker, vilde sætte det i Forbindelse med det, som var foregaaet os to imellem, saa det vilde kaste en Skygge over hendes Livslykke. Det vilde jeg paa ingen Maade. Jeg ønskede kun Lykke over hendes Liv. For det andet, og det Hensyn maatte ogsaa tages: Min Mor vilde fortvivle, om

hun vidste, at jeg havde taget mit eget Liv, ud fra den Tro, at en Selvmorder gik redningsløst fortabt, dersom han berøvede sig Livet med fuld Fornuft og Vilje. Jeg vidste, at hun vilde bære Sorgen med Hengivenhed i Guds Vilje, dersom jeg døde paa en kristelig Maade. — Jeg selv for min Del skød Tanken om Evigheden langt fra mig. Jeg bad ikke og vilde ikke tænke paa Gud.

Nytaarsaften fandt jeg Løsningen paa det Spørgsmaal, hvorledes jeg kunde forlade Livet, uden at nogen nogensinde skulde ane, at det var mit eget Værk. Jeg kunde foregive, at jeg vilde søge Æventyr ude i fremmede Lande. Jeg kunde rejse og sige frit Farvel, og midt ude i Atlanten kunde jeg let i en stormfuld Nat glide over Bord, og alle vilde tro, at det kun var et Ulykkestilfælde, foranlediget ved Uforsigtighed fra min Side, men heller ikke mere. — Jeg fortalte min Moder om min Tanke at rejse ud i Verden og prøve Lykken og søge at komme paa ret Køl igen, overvinde min Drikfældighed o. s. v. Hun var naturligvis ked af dette, men tænkte dog, at det muligvis vilde hjælpe. Jeg har tit forundret mig over, hvor let jeg overvandt hendes Betænkeligheder. Efter Nytaar begyndte jeg at forberede dette. Jeg skaffede Lærere til mine Elever. Jeg lod min Moder istandsætte mine Klæder og andre Ting, skønt det i Grunden var mig ligegyldigt, men Skinnet maatte bevares. Min Moder vidste om Auktionen, men ikke om Anvendelsen af de indkomne Penge. Jeg lod hende blive i den Tro, at jeg havde ikke saa lidt Penge til Rejsen. Jeg besluttede at tage afsted med S/S Laura, som skulde afgaa fra Reykjavik den 4. Februar. For ikke at være nødt til at svare paa mine Bekendtes Spørgsmaal holdt jeg mine Planer saa hemmeligt, som jeg kunde. Næsten ingen udenfor mit Hjem vidste noget. Ingen af mine Skolekammerater havde nogen Anelse om det.

Alt var nu forberedt. Dagen nærmede sig. Jeg følte tit en Gysen ved Tanken om Afrejsen; særlig tænkte jeg paa, hvorledes jeg skulde sige Farvel til alle mine kære Skolekammerater, og det uden at de vidste, at det virkelig var ment som Farvel. Jeg havde været i en meget skikkelig Danseklub, som holdt Bal et Par Gange om Vinteren. Den sidste Aften, den 3. Februar, blev der holdt et Bal. Jeg gik derhen og dansede et Par Danse. Jeg drak en Bajer og gik saa derfra op til Skolen. De, som boede paa Skolen, var samlede;

det var lige, før de skulde i Seng. Jeg lod, som om jeg var noget beruset og gik til hver enkelt og sagde Farvel og Tak for alt. De blev noget forundrede og spurgte, om jeg skulde rejse. »Ja, hjem og sove!« svarede jeg. De lo, men jeg vidste, at de næste Dag vilde forstaa det. Under denne underlige Afsked var jeg flere Gange ved at breste i Graad, særlig da jeg sagde Farvel til Björn Blöndal, men jeg mandede mig op, og det lykkedes mig at gennemføre min Forstillelse til Enden.

12. Kapitel.

PAA DE DYBE VANDE

Næste Morgen tidlig tog jeg Afsked med min Moder. Det var meget svært. Paa Vejen ned til Skibet mødte jeg en meget kær Kammerat. Han spurgte, hvor jeg skulde rejse hen. Jeg svarede: »Lidt længere end til Vestmannøerne og ikke saa langt som til Færøerne.« Han lo og troede, jeg spøjte. Jeg kom om Bord og opgav, at jeg vilde rejse til Færøerne. Lige to eller tre Dage før jeg tog afsted, fik jeg et Brev fra Amerika fra en Onkel, jeg havde der. Han skrev, at mine Slægtninge vilde bekoste min Uddannelse, dersom jeg vilde komme til Amerika og blive Præst hos dem. — Jeg hadede Amerika den Gang, jeg syntes, det trak saa mange gode Mænd og Kvinder fra Landet; for i Tiden mellem 1875—1890 var der rejst Tusinder af Landsmænd derover og deriblandt mine tre Farbrødre og en Faster. De var rejst, medens jeg endnu var meget lille. Jeg havde saa skrevet, at jeg ikke vilde have noget at gøre med dem, som var flygtet bort fra deres Fædreland, desuden havde jeg ikke i Sinde at studere videre. Det Brev var i Posten med det samme Skib, jeg rejste med.

Nu sejlede vi ud af Havnen. Vejret var meget daarligt med alle Tegn til, at en Snestorm var i Anmarch. Saa brød Stormen løs. Skibet sejlede ud af Bugten og løb saa ind til Keflavik, hvor det laa Natten over. Næste Morgen var det begyndt at drive mod Land. Ankrene blev hejst, og vi sejlede tilbage til Havnefjord; der er en naturlig Havn med rolige Vande og en udmærket Anker-

grund. Derinde laa vi i 4 Dage. Det var et stille, roligt Liv om Bord. Vi var 22 Passagerer paa anden Plads; iblandt dem gjorde jeg Bekendtskab med en Købmand fra Borgarfjorden, Købmand Thor Jensen, en Dansker, som talte godt Islandsk. Han var kommen til Island i en meget ung Alder og var nu paa Rejse til Danmark i Handelsanliggender. Han var en overmaade tiltalende Mand. Dengang havde jeg ikke nogen Anelse om, at denne Mand skulde sætte nogle af de dybeste Spor i den islandske Nutidshistorie. Jeg var munter og deltog i Paassagerernes Samtaler, og vi talte en hel Del om Færøerne, som de troede, jeg agtede mig til. Kun en af Passagererne tog ingen Del i vort Samvær. Han laa hele Dagen i sin Køje og viste sig kun ved Maaltiderne. Det eneste, vi vidste om ham, var, at han var Emigrant, og at han var en Bonde fra Vestlandet. Han saa egentlig ikke tiltalende ud, og selv ved Maaltiderne var han meget stilfærdig og tavs. Den sidste Dag, vi laa inde i Havnefjord, var Søndag. Sent om Aftenen, da de fleste var gaaet til Ro, sad jeg og skrev nede i Kahytten. Pludselig kommer den vestlandske Bondemand ud af sin Køje, gaar lige hen til mig og spørger, om jeg vil tale med ham oppe paa Dækket. Jeg blev lidt forundret over denne Anmodning, men rejste mig og fulgte ham op paa Dækket. Vi gik hen i Forstavnen og satte os i Læ. Jeg ventede paa, at Manden skulde sige noget, og blev ikke lidet forbavset, da han stak i at græde, tungt og hæftigt. Jeg sagde ikke noget, før han var bleven nogenlunde Herre over sin Bevægelse. Saa spurgte jeg, hvad der var i Vejen med ham. I Stedet for at svare stillede han følgende Spørgsmaal til mig: »Er der nogen Synd saa stor, at den ikke kan tilgives?«

Jeg svarede endnu mere forundret: »Nej, ikke om vi angrer den og tror paa Guds Miskundhed, undtagen Synden imod den Hellig-Aand.« Han spurgte, hvori den bestod. Jeg tænkte lidt efter og sagde saa: »Ja, jeg tænker nærmest, at den maa bestaa i en stadig Forhaanelse af Guds Vilje mod bedre Vidende.« Men i samme Øjeblik ligesom aabnedes mine Øjne, og med Forfærdelse saa jeg, at jeg netop var paa Vejen til at begaa den utilgivelige Synd. Men jeg fik ikke Tid til at tænke nærmere derover, for nu aabnede den stakkels Mand sit Hjærte for mig og fortalte mig, at han havde begaaet en stor Forbrydelse og nu var ved at flygte til Amerika,

inden den blev opdaget. Men da han var kommen om Bord, var Samvittigheden vaagnet og havde pint ham ganske usigeligt i disse lange Dage og Nætter tillige med Frygten for, at han muligvis blev hentet fra Skibet af Øvrigheden. Det var, ligesom al min Kundskab i Bibelen og den kristelige Lære vaagnede op af Dvale. Jeg var pludselig bleven sat til at være denne Mands Sjælesørger, jeg, som maaske endnu mere trængte til en Sjælesørger. Jeg talte med ham om Guds Naade mod Syndere, som omvendte sig. Jeg talte om Jesu Lidelse og Død, saadan som jeg havde lært det. Men inde i mig selv rasede der samtidig en vældig Kamp. Endelig skiltes vi og gik til Køjs. Jeg var fuldstændig i Oprør. Jeg saa, at jeg var meget syndigere end Forbryderen selv. Jeg saa mit Liv for mig og al den Oplysning, jeg havde faaet, og alle Beviserne paa Guds Godhed og Førelse med mig. Jeg saa min store Utroskab og Utaknemlighed overfor ham. Jeg saa min Daarskab og min vanvittige Kasten-mig-ud i Syndens Søle. Og nu tilsidst var jeg paa Flugt, ikke til Amerika, men ind i Evigheden. Og hvad saa? Fortabelsen stod for mig i al dens Rædsel. Jeg følte denne Begivenhed med Forbryderen, der havde udvalgt mig til sin Fortrolige, som en udrakt Haand fra Gud for at standse mig paa min Vej. Det var, som om jeg hørte hans kaldende Røst derigennem. Det blev en Kamp i Nattens Stilhed, og jeg faldt først i Søvn, da jeg hørte, at Skibet lettede. Jeg vaagnede næste Morgen, og vi var da kommet i Nærheden af Reykjanes. Stormen var endnu temmelig stærk, og der var megen Søgang. Jeg havde en kort Samtale med Manden. Han var pludselig bleven bange for Muligheden af, at jeg vilde røbe ham, og bød mig Penge for at tie. Jeg blev vred og skældte ham ud og sagde, at dersom jeg ikke kunde tie uden Penge, kunde jeg godt forraade ham, selv om jeg tog imod Pengene. Jeg sagde, at jeg ikke vilde tale med ham mere, dersom han kom paa de Tanker igen. Han bad om Tilgivelse. Jeg spurgte ham, hvad der havde bragt ham til at vælge mig, den yngste i Selskabet, hvoriblandt der var mange mere erfarne og agtværdige Mænd. Han sagde, at det vidste han ikke, han var ligesom drevet til at tale med mig. Han havde tænkt paa det i de sidste Dage. Efter denne Samtale stod jeg længe oppe i Udgangen fra Kahytten og stirrede paa Havet. Vi sejlede nu ind i den store Malstrøm ud for Reykjanes. Det

er noget af den værste Søgang, jeg har set. Det var, ligesom om vi befandt os paa Overfladen af en sydende, kogende Jættegryde. Søen gik ikke i Bølger, men i Knuder og gigantiske Toppe. Jeg holdt mig fast og stirrede paa dette uforlignelige Skuespil. Jeg reciterede for mig selv Byrons skønne Digt til Havet: »Roll on, roll on, blue Ocean, roll on«, i en herlig islandsk Oversættelse. Det Syn, jeg saa, bragte mig mere i Ligevægt. Jeg begyndte saa at tænke mig selv. Efter Nattens Kamp var jeg kommen til det Resultat, at jeg burde leve og lade Gud raade for mit Liv, men saa kom Tanken om, hvorledes jeg skulde kunne klare mig. Jeg var ikke sikker paa, om jeg havde Penge nok til at betale for Kosten til Færøerne, og hvad saa? Jeg tænkte, at det muligvis var bedst at gaa i Land i Vestmannøerne. Jeg kunde maaske faa noget at bestille der.

Vi kom ud af Malstrømmen og sejlede videre. Paa Grund af Stormen sejlede vi forbi Vestmannøerne, og saa var den Mulighed gaaet forbi.

Vi sejlede ud paa det store Atlanterhav og var længe undervejs. Jeg vedblev at være Emigrantens Sjælesørger, og vi havde mange Samtaler. Da vi nærmede os Færøerne, begyndte Manden at spørge mig, om jeg ikke vilde rejse med ham til Amerika. Han skulde betale Rejsen for mig. Det var en Fristelse, for jeg tænkte paa mine Onkler derovre og deres Tilbud. Jeg vilde komme omtrent samtidig med mit Brev og kunde forklare min forandrede Beslutning. Men Bitterheden mod Amerika var saa stor, at jeg ikke kunde bekvemme mig dertil. Jeg afslog Tilbudet. Vi var længe paa Rejsen og havde haardt Vejr hele Tiden. En af Dagene opstod der Ildebrand i Lasten, Selvantændelse af sammentrykte vaade Huder. Mandskabet fik hurtigt Bugt med Ilden. Jeg spekulerede paa, hvorledes Mandskabet og Passagererne vilde have opført sig, dersom det var blevet Alvor med Ilden. Jeg bildte mig ind, at jeg vilde have taget det med Ro, men om det var blevet saa i Virkeligheden, er ikke godt at vide; Heltens Mod prøves først i Slaget.

Den 12. Februar kom vi til Klaksvig og laa der Natten over, og saa kom vi til Thorshavn næste Formiddag. Paa Vejen derind talte jeg mine Penge. Jeg manglede nogle Kroner. En Mand, jeg kendte paa første Plads, hjalp mig med 16 Kr., og da det viste sig at være utilstrækkeligt, henvendte jeg mig til en Medrejsende paa

anden Plads, og han gav mig 3 Kr. 50 Øre. Jeg har altid siden holdt meget af de to Hjælpere og kom senere til at staa i Venskabsforbindelse med den sidst omtalte.

Saa kom jeg i Land. Jeg anbragte min Kuffert til Opbevaring i en Butik og begyndte at vandre omkring i Byen. Jeg følte mig egentlig ikke ensom, før Skibet sejlede ud fra Kysten. Da blev jeg overfaldet af en uhyggelig Ensomhedsfølelse, en Kuldefornemmelse, som om nu først alle Broer var afkastede bag mig og ingen Udvej aaben foran. Jeg vandrede op og ned ad Gaderne i flere Timer uden at vide, hvad jeg skulde gøre, og begyndte at føle baade Kulde og Sult.

Da kom jeg til at tænke paa noget, jeg havde oplevet i Reykjavik, mens jeg gik i anden Klasse. Der var kommet en Baptist-Missionær til Byen for at holde Møder der. Han hed William Sloan og stammede fra Skotland, men var bosat paa Færøerne. En Dag mødte han mig paa Gaden og spurgte, om jeg var fra Latinskolen, og da han fik det at vide, bad han mig om at vejlede ham lidt i Islandsk. Jeg gjorde det og læste Islandsk med ham en Time daglig. Han var en meget from og barnlig Sjæl, og da han efter en Maanedes Tid rejste fra Reykjavik, var vi blevet gode Venner, og han havde sagt, at jeg skulde besøge ham, hvis jeg kom til Færøerne. Jeg vidste ikke, om han boede i Thorshavn. Jeg blev tiltalt af en meget fattigt klædt Mand, som spurgte, om jeg vilde give ham lidt til Brød. Han saa, at jeg var Udlænding. Jeg forærede ham de 12 Øre, jeg havde, og bad ham undskylde, at jeg ikke havde flere Smaapenge. Det var ogsaa sandt, kun Skade, at jeg havde heller ingen store. Jeg spurgte Manden, om han kendte Missionær Sloan. Han viste mig hen til hans Hus. Saa gik jeg derind. Jeg tænkte, at jeg skulde fortælle ham hele Historien. Jeg kom hen til Døren. I det samme kom Hr. Sloan ud af Døren med Bøger under Armen. Jeg hilste ham, og han kendte mig igen. Han var paa Vej til et Møde og inviterede mig dertil. Jeg tog imod det med Glæde og fulgtes med ham derhen. Vi kom ind i en lille, hyggelig Mødesal, hvor der var en hel Del Mennesker forsamlede. Jeg fik en Plads og en Bibel og Sangbog. Jeg blev glad ved at kunne sætte mig ned. Saa begyndte Mødet. Først blev der sunget denne Salme, som dengang var mig ubekendt:

Hvilken Ven vi har i Jesus,
Alt han ved og alt formaar,
Tungest Byrde han os letter,
Naar til ham i Bøn vi gaar.

Pludselig fik jeg en stærk Fornemmelse af, at den Ven, som vi sang om, stod lige ved Siden af mig, og jeg blev i et Nu overbevist om, at han var min Ven, mægtig til at hjælpe, mægtig til at frelse. Jeg blev greben af en stærk Tryghedsfølelse, og en mægtig Glæde fyldte mig. Han blev saa levende, saa personlig for mig, at Sangen egentlig blev som en Samtale med ham. Jeg befalede mig i hans Varetægt og var sikker paa, at Bønnen var hørt.

Denne Tryghedsfølelse blev stadfæstet ved den oplæste Tekst, Es. 55, Begyndelsen: »Nu vel! hver den, der tørster, komme hid til Vandene, og I, som ikke have Penge, kommer hid, køber og æder, kommer, køber uden Penge og uden Betaling Vin og Mælk. Bøjer eders Øre og kommer hid til mig, saa skal eders Sjæl leve; thi jeg vil gøre en evig Pagt med eder, paa de trofaste Forjættelser til David!« — Det var et Budskab, jeg trængte til at høre, baade aandeligt og timeligt fortolket. Den, som holdt Talen, hed Alexander Mitchell, en skotsk Baptistprædikant, senere en bekendt Evangelist. Han var en ung Mand og talte paa Engelsk. Talen blev tolket til Færøisk. Til min Glæde opdagede jeg, at jeg forstod begge Sprogene. Jeg havde lagt mig efter det færøiske Sprog og havde læst mange færøiske Folkeviser, og mange Gange havde jeg talt med færøiske Søfolk i Reykjavik. Taleren talte meget klart og godt, og jeg syntes næsten, at hvert Ord var stilet til mig og ramte mig. Jeg tog imod den evige Pagt og besluttede i mit Hjærte, at fra min Side skulde Pagten være den, at jeg vilde tilhøre Herren hele mit Liv. Det var min største Oplevelse. Jeg var opfyldt af Glæde og følte en salig Fred i mit Hjærte.

Mødet sluttede. Jeg rejste mig og gik hen til Hr. Sloan og Taleren og takkede. Sloan bad mig om at besøge ham næste Dag. Saa gik jeg. Jeg følte, at jeg ikke behøvede at fortælle om min Tilstand; jeg vidste, at den nye Ven vilde vejlede mig.

13. Kapitel.

LANDFLYGTIGHED OG SØMANDSLIV

Jeg gik ud i Mørket og Snefoget, men nu var jeg ikke længer ensom. Han vandrede ved min Side igen, han, som jeg havde glemte en Tid, han, som før havde hjulpet mig i Nød. Jeg vandrede ud af Byen og tænkte. Henad Kl. 10 begyndte jeg at tænke paa, hvor jeg skulde overnatte. En Beslutning maatte tages. Jeg tænkte paa, at jeg i min Kuffert havde nogle gode Bøger, som jeg for et Syns Skyld havde taget med, og saa mine Klæder. Selv om jeg ingen rede Penge havde, saa var det ikke Bedrag at gaa hen paa Gæstgiveriet og sove der om Natten. Saa tog jeg en rask Beslutning og gik ind paa Hotel »Djurhus« og bestilte et Værelse for Natten. Da jeg kom ind, stod der et dækket Bord med Madvarer paa. Jeg blev spurgt, om jeg ikke vilde spise. Ved mig selv tænkte jeg, at jeg burde sige nej, men Sulten bragte mig til at sige ja, og saa nød jeg et godt Maaltid Mad og blev derefter vist op paa mit Værelse.

Jeg var helt lykkelig og nærrede ingen Bekymringer for, hvad Morgendagen vilde bringe. Jeg havde en lang Samtale med min Gud og sov saa ganske trygt. Næste Morgen gik jeg ned, og der blev bragt Kaffe med varme Klejner. Jeg sad længe og tænkte paa, hvad jeg nu skulde sige, at jeg ingen rede Penge havde. Jeg blev spurgt, om jeg vilde have Frokost. Jeg svarede Nej. Saa langt om længe mandede jeg mig op til det kritiske Spørgsmaal, hvor meget jeg skyldte. Værtinden syntes at blive overrasket og spurgte, om jeg ikke syntes om at bo der. Jo, sagde jeg, men jeg vil gerne vide, hvad jeg skylder. Hun svarede: 50 Øre. Jeg troede næsten, jeg havde hørt fejl og sagde forundret: »Halvtreds Øre!« — »Ja,« sagde hun, »det kan ikke være mindre.« Jeg sagde, at det maatte jeg tro, for jeg syntes, det var alt for billigt; saa spurgte jeg, hvor meget det vilde være om Dagen, dersom jeg tog Ophold der. Hun sagde, at dersom jeg vilde have Maaltider for mig selv med særlige Retter, kostede det Kr. 1,50, men hvis jeg vilde spise med Familien, saa var det kun en Krone, Værelse iberegnet. Jeg tog imod det Tilbud, hentede min Kuffert og installerede mig, som om jeg havde Penge nok. Derpaa gik jeg ud og traf Redaktøren af Bladet »Dimma-

lætting« og fortalte ham, hvem jeg var, og at jeg vilde se noget af Færøerne, og hvis nogen ønskede Undervisning i Islandsk, var jeg villig til at modtage Elever.

Han lovede at omtale det i Bladet. — Den første Uge vandrede jeg omkring og gjorde snart Bekendtskab med adskillige Mænd i Byen. Jeg besøgte Hr. Sloon og fik en hjertelig Modtagelse. Et af de første Bekendtskaber, jeg gjorde, var med en Mand ved Navn Djone Isaksen, en stor og smuk Skikkelse. Han var Husejer der i Byen, meget begavet og godt belæst. Han indbød mig til sit Hjem og behandlede mig med stor Godhed. Han havde tre Sønner: Paul, Christen og Peter. De var alle meget flinke og blev mine Venner. Paul arbejdede, Christen gik i Realskolen og var en godt begavet Dreng i 14—15 Aars Alderen. Den yngste, Peter, var en Dreng paa 7—8 Aar.

Djone Isaksen var en munter og fornøjelig Mand og havde en Digteraare. Han havde i 1874 digtet en Sang til Kong Christian d. 9., da han paa Vejen til Island ogsaa besøgte Færøerne. Den var meget smuk. Endvidere havde han skrevet et Sørgedigt ved Lærer Lützens Begravelse, som pludselig døde under Højtidelighederne ved Kongebesøget. Det var meget dramatisk. Lærer Lützen holdt Talen for Kongen og sluttede med at sige: »Længe leve vor Konge, Christian den Niende!« Det blev hans sidste Ord i Livet. Han segnede død om med Hovedet i Kongens Skød, medens Hurra-raabene lød i Salen. Det var en skøn Død og gjorde stærkt Indtryk paa Folk, for Læreren var meget afholdt af alle. Han efterlod sig en stor Børneflok. En Søn var Købmand, og den yngste gik i Realskolen. Jeg blev ogsaa hurtigt bekendt med flere af Realskolens Drengene. Jeg fandt megen Opmuntring og Glæde i deres Selskab. De kom mig saa venligt i Møde og behandlede mig som en ældre Kammerat. Endnu, naar jeg tænker tilbage paa den Tid, ser jeg deres ungdomsfriske Ansigter for mig, og mit Hjærte bliver fuldt af vemodig Tak for, hvad de var for mig. Jeg ser lille Julius Hognason for mig, saa fin og aaben og elskelig. Jeg ser Sophus Evenson, lystig, overgiven og energisk, men saa god og hensynsfuld. Jeg ser Paul Isaksen, støt og rolig og mandig, og hans Broder Christen med den vaagne Sans for Lærdom og Litteratur, sommetider maa-ske noget paastaelig, men hurtig til at opfatte og lidt for moden

af sin Alder. Jeg holdt meget af ham. Og lille Peter, deres yngste Broder, jeg hører ham endnu sige: »Blunda og gaft,« da han engang vilde overraske mig ved at putte et Bolsche ind i min Mund. Jeg forstod ikke rigtig dette »blunda«, for paa Islandsk betyder det at slumre, blunde. Saa kom jeg i Tanker om et Udtryk fra Eddaen, hvor der staar om Odderen, at den »åt laxinn blundandi«, det vil sige med lukkede Øjne. Jeg skulde altsaa lukke mine Øjne og aabne Munden. — Jeg mindes klart en af de yngste og mindste fra Realskolen, Gazet Patursson fra Kirkebö, en overmaade smuk og stille Dreng, fuld af beskeden Venlighed. Ja, jeg kunde blive ved. Jeg lærte hurtigt at forstaa Færøisk tilfulde; jeg begyndte at sætte mig ind i Lovene for Sprogets Udvikling fra Oldnordisk, og jeg vilde lære det helt. Jeg besøgte Rasmus Effersø, Formand for »Föringafelag« og Udgiver af »Föringatidende«. Han modtog mig meget venligt. Föringafelag havde Sammenkomst hver Fredag; der var Undervisningstime i færøisk Retskrivning efter den af Provst Hammershaimb udarbejdede Ortografi, som saa vidt muligt fører Retskrivningen tilbage til det Oldnordiske. Jeg fandt, at af alle de nordiske Sprog staar Færøisk næst efter Islandsk Oldsproget nærmest og har faaet sin særegne Klang, som lyder godt. Jeg kom til at holde af det.

Efter en Uges Tid fik jeg fire Elever i Islandsk. De skulde have 2 Timer om Ugen og tilbød at give en Krone pr. Time. Det var en god Begyndelse; senere fik jeg nogle Elever at hjælpe i Matematik og Tysk. Det var en stor Hjælp.

Jeg kom undertiden til Hr. Sloan; hans Hustru var Djone Isak-sens Søster. Jeg var ogsaa stadig Gæst ved Baptisternes Møder og havde aandelig Velsignelse deraf. Jeg var ogsaa hver Søndag i Kirke og syntes godt om Præstens Prædikener, men fandt dog, at der var mere Liv i Talerne i Missionshuset. Jeg fandt, at Hr. Sloan stiledede mere efter at føre Sjæle til Kristus end efter at vinde Menesker for sine særegne Meninger og faa dem døbt.

De gjorde aldrig Forsøg paa at hverve mig til Proselyt. — Efter mit Bekendtskab at dømmen var Hr. Sloan en oprigtig, varmt troende og ydmyg Jesu Discipel. Alexander Mitchell var større Taler. Han var meget yngre. Han var meget god imod mig. Da han anede, at jeg havde det meget smaat, forærede han mig engang fem Kro-

ner, og dog tror jeg, at han selv var en fattig Mand. I Aaret 1919 traf jeg ham ved et Møde i Kristianssand i Norge, hvor han holdt en overordentlig Tale. Jeg talte med ham bagefter, men han havde glemte vort Bekendtskab paa Færøerne, hvad der ogsaa var meget naturligt. En Aften kom der paa Hotellet en ung Mand, Johannes Paturson fra Kirkebø. Han var Søn af Kongsbonden paa Kirkebø og forestod Gaardens Drift, da hans Fader var bleven gammel. Johannes havde studeret Landbrug i Norge og var en overordentlig munter og behagelig Mand, smuk og velvoksen. Jeg har aldrig set den færøiske Nationaldragt klæde nogen saa godt som ham. Han opholdt sig 2 Dage i Thorshavn, og vi blev bekendt med hinanden. Han bad mig om at besøge Kirkebø. Jeg hørte meget fortalt om hans Slægt, Fader og Bedstefader. Jeg syntes at mærke noget af Oldtiden i denne Slægtssaga og glædede mig overordentlig til at komme til Kirkebø.

Lidt efter Paaske tog jeg saa derud. Det er saadan omtrent en to Timers Gang fra Byen. Jeg fik en meget hjertelig Modtagelse. Kun Gæssene saa noget krigerske ud, da jeg gik gennem den opdyrkede Mark hjem til Gaarden; de strakte Hals ad mig og hvæsede, saa jeg næsten blev bange.

Det var overordentlig interessant at se de Ruiner, der er tilbage fra den gamle katolske Tid. De gamle Domkirkevægge staar endnu høje og imponerende. Kirken kom aldrig under Tag, for da de var naaet saa vidt, som de staar nu, kom Reformationen, og Bispestolen blev nedlagt, og Domkirken blev aldrig fuldendt. Den lille Sognekirke, som endnu bruges, siges at være endnu ældre end Ruinen. Ogsaa en Del af den gamle Bispegaard stod endnu. Den gamle »Roykstova« er bygget af svære Bjælker, og uden om den gaar en Gang mellem den og de yderste Vægge. Foran disse gamle Mindesmærker staar et anseligt Hus af Tømmer, og derinde var alt moderne og fint møbleret, endda med et Fortepiano. Jeg opholdt mig der i to Dage og tog et skønt og dejligt Minde med mig derfra. Senere hjemførte Johannes Paturson sin smukke Brud fra Island til denne skønne Slægtsgaard; men desværre har jeg aldrig, siden Husfruen kom der, haft Lejlighed til at besøge dem.

Tiden gik hurtigt, og snart var vi inde i Maj Maaned, og jeg begyndte at længes tilbage; men jeg anede ikke, hvorfra jeg skulde

faa Midler til Hjemrejsen. Men saa kom der en Mand til Thors-havn og opholdt sig 14 Dage paa Hotellet. Han var Handelsagent for et Firma i Manchester, en Islænding, langt ude beslægtet med mig. Vi blev gode Venner, og da der efter Midten af Maj tilbød sig en Lejlighed for mig til at rejse til Østlandet i Island med et lille Skib »Uller«, hjalp han mig til at faa Plads som Passager med dette Skib og betalte for mig de 12 Kroner, det kostede.

Saa drog jeg afsted og tog Afsked med mine Venner i Thors-havn. Med Tak og gode Minder skiltes jeg fra mine Værtsfolk, som havde været saa flinke mod mig, og med Sorg sagde jeg Farvel til Drengene, som havde vist mig saa stor Venlighed og været mig til saa megen Glæde. Særlig svært faldt det mig at tage Afsked med Christen Isaksen og Sophus Evensen. De var mine kæreste Venner blandt de unge. Sophus saa jeg ikke mere, for han døde ung.

Saa gik Rejsen hjemad. Den 20. Maj naaede vi Seydisfjord. Vejret var lidt koldt og barsk, og der laa inde paa Fjorden nogen Drivis, saa vi maatte lande ved et lille Fiskerleje ude i Fjorden. Der gik vi i Land. Jeg anbragte min Kuffert hos en Mand til Op-bevaring, og sammen med nogle Færingere vandrede jeg saa en Times Gang ind til Købstaden. Jeg havde en færøisk Hue paa Hovedet og færøiske Sko paa Fødderne. Da vi nærmede os Byen, mødte vi to Mænd. Den ene hilste os og vilde hyre os som Fiskere til Sommerfiskeriet. Han var fra Borgarfjorden paa Østlandet og var noget vigtig og højt oppe. Han spurgte mig, om jeg vilde være hos ham og talte noget, som skulde være Færøisk. Jeg svarede ham, som jeg syntes, han fortjente, og sagde, at jeg ikke syntes om ham; han saa mig ikke ud til at kunne betale mig saa meget, som jeg maatte forlange, for jeg var den mest berømte Fisker paa Færøerne. Færingerne var ved at dø af Latter. Saa gav Manden ondt af sig og sagde, at han ikke vilde tale mere med mig, og henvendte sig til en af de andre. Den anden, som saa meget ligefrem og agtværdig ud, spurgte mig paa Islandsk, om jeg var Færing. Jeg fortalte ham Sandheden. Han sagde: »Ja, jeg havde en Anelse om, at De vilde drive Løjer med ham.« — Han var en Bonde paa Mjoafjord, en af de mægtigste Mænd der. Senere lærte jeg ham at kende; han var en meget nobel Mand. Jeg kendte Lægen paa Seydisfjord og

besøgte ham. Han bad mig om at gaa ud og ind hos ham, som jeg var hjemme. Jeg tog Ophold paa et lille Gæstgiversted og gjorde straks Kontrakt med Ejeren om at leje et lille Værelse for 25 Øre i Døgnet og betale Regningen om Efteraaret, naar jeg kom fra Landet. Jeg havde tænkt mig, at jeg vilde gaa op til Herredet og tage Tjeneste paa en Bondegaard som Daglejer ved Høslætten. Men der var en Maanedstid eller lidt mere, til dette Arbejde skulde begynde. I den Maaned vilde jeg saa være paa Seydisfjord og se Tiden an. Jeg spiste hos Lægen. Han var gift med en dansk Dame.

Efter at jeg havde været nogen Tid paa Seydisfjord, vilde jeg hente min Kuffert fra Fiskerlejet, hvor den blev opbevaret. En Aften fik jeg Lov til at være med i en Fiskerbaad, som skulde ud at fiske om Natten. Jeg skulde saa sættes i Land i Fiskerlejet, og næste Morgen, naar de kom tilbage fra Havet, vilde de hente mig og min Kuffert. Men Vejret var saa dejligt om Aftenen, at jeg, da vi var udenfor Fiskerlejet, udtalte det Ønske, at jeg vilde ro med dem ud paa Dybet og overnatte i Baaden og saa hente min Kuffert paa Hjemvejen.

Vi roede ud ad Fjorden til den Banke, hvor de vilde fiske. De fangede Fiskene ved Hjælp af Snører. De havde en ekstra Snøre med, og den fik jeg; jeg var meget heldig og fangede mange Fisk. Jeg syntes meget godt om dette Arbejde. Paa Hjemvejen fik jeg min Kuffert med. Da vi kom hjem, vilde Formanden, at jeg skulde have lige Part med de andre, og jeg fik saaledes 5 Kroner for Turen. Saa fik jeg Lyst til at prøve mere af Sømandslivet og skaffede mig Plads i en Baad, som skulde ud paa Fiskeri en Aften. Vi skulde af Sted Kl. 6 om Aftenen, men den Formand, som havde denne Baad, havde været beruset, og derfor kom vi først af Sted Kl. 8, efter at han havde sovet Rusen ud. Vi var tre Mand i Baaden: Formanden, noget medtaget, en gammel Mand, som næsten var blind, og jeg, som ikke havde noget Begreb om at fange Fisk med Line. Vi havde en lang Line med og Madding paa hver Krog. Paa Vejen ud saa jeg, at Formanden af og til tog sig en Slurk af en Flaske; jeg troede først, det var Vand, men jo længere vi kom ud i Fjorden, desto udygtigere blev han til at ro. Efter ca. 3 Timers Roning kom vi ud til Fiskebanken, noget udenfor det yderste For-

bjærg. Formanden lagde Linen, og jeg og den gamle Mand roede Linen ud. Saa roede vi Baaden et Stykke bort derfra og laa og ventede, indtil Linen skulde hales ind. Mens vi ventede, faldt Formanden i Søvn. Da den gamle Mand sagde, at nu var det paa Tide at begynde, forsøgte jeg at vække Formanden, men det var umuligt; det var Brændevin, som han havde drukket paa Vejen ud.

Nu var gode Raad dyre. Jeg maatte prøve at trække Linen ind, og det lykkedes under Vejledning af den gamle Fisker. Vi fik Fisk næsten paa hver Krog. Nu skulde der sættes ny Madding paa Krogene. Den gamle oplyste mig om, hvorledes jeg skulde bære mig ad. Efter at vi var færdige dermed, firede jeg Linen ud, saadan som jeg havde set Formanden gøre; den gamle passede Roringen. Det var et besværligt Arbejde for mig, særlig da jeg ingen Vanter havde. Men det lykkedes, og saadan blev vi ved til tidlig om Morgenen. Da vaagnede Formanden og blev højst forundret ved at finde Baaden fuld af Fisk. Saa gik Rejsen hjemad, og paa Hjemvejen kunde vi sætte Sejl til. Der blev omkring 22 Kroner til hver af os.

Jeg var meget medtaget de næste Dage, særlig var mine Hænder daarlige; men hvad gjorde det, naar man kunde øse Penge op af Søen. Endnu engang forsøgte jeg at tage ud paa Fiskeri; men paa den Tur svulmede min venstre Haand saadan op, at jeg ikke kunde ro. Jeg fik en ondartet Betændelse i Haanden. Lægen talte om, at der maatte vist skæres i den. En Nat kunde jeg ikke sove for Smærter; saa tog jeg min Lommekniv og skar i Bylden, pressede Blod og Materie ud og bandt et Lommetørklæde om. Næste Dag laa et af det Forenede Dampskibsselskabs Skibe paa Havnen. Blandt Passagererne paa Skibet var der to medicinske Kandidater; de forlængede Snittet og gav mig en ordentlig Forbinding. Derefter blev Haanden plejet af Lægen, som sagde, at det vilde tage en 3 Ugers Tid, inden den kunde bruges til Arbejde.

Sidst i Juni kom der et Skib fra Sydlandet med mange Folk, som vilde søge Arbejde ved Sommerfiskeriet. Ved den Lejlighed samledes der mange Bønder paa Seydisfjord for at leje Folk til deres Baadefiskeri. Paa Gæstgiverstedet, hvor jeg boede, kom der en Mand fra Mjoafjord. Han havde 3 Baade og vilde have fat i 9

Fiskere. Jeg kom i Tale med ham; han var en meget behagelig Mand at tale med. Jeg fortalte ham, at jeg vilde op i Landet at søge Arbejde, men hvis jeg blot havde været mere kyndig i Fiskefangsten, vilde jeg foretrække Søen for Landlivet. Han sagde, at han vilde gerne tage mig, for han manglede netop en Mand. Det blev saa fastslaaet, at jeg skulde ro paa en af hans Baade, og jeg skulde komme til ham efter en Uges Forløb, for til den Tid haabede jeg at være kommen over Følgerne af Betændelsen. — Vi skiltes som gode Venner. Men da jeg fortalte mine Venner paa Seydisfjord om denne Aftale, raadede de mig fra det, for jeg kunde ikke være falden i i nogen daarligere Mands Hænder. De sagde, at han var den mest berygtede Mand paa hele Østkysten. Han var drikkædlig og saa hidsig af Sind, at han endogsaa pryglede sine Sømænd. Desuden var han en meget daarlig Betaler. Lægen sagde, at han vilde give mig Attest for, at jeg ikke maatte arbejde saa haardt med Haanden. Men jeg lod mig ikke overtale. Jeg havde lovet, at jeg skulde komme. Saa vandrede jeg over den stejle Bjærgkæde, som ligger imellem Seydisfjord og Mjoafjord, og kom sent om Aftenen ned til det lille Handelssted, der ligger paa den nordlige Side af Fjorden; men mit Bestemelsessted laa paa den anden Side. Jeg kunde ingen faa til at skydse mig over Fjorden den Aften. Saa gik jeg hen til Præsten paa Stedet. Vi havde aldrig set hinanden, men da han hørte, at jeg var fra Latinskolen, tilbød han mig Nattelogi. Jeg blev behandlet som en kær gammel Bekendt, og Præsten og jeg forblev altid gode Venner siden. Hans Navn var Thorstein Haldorsson. Han skaffede mig Baad næste Morgen og bad mig om at komme og besøge ham, saa tit som jeg kunde.

Mit nye Sted hed Midhus. Det var et lille Hus, som laa tæt ved Stranden. Der var overordentlig lidt Plads, og kun to Stuer. I den ene sov Sømændene, de laa tre i hver Seng. — Jeg begyndte saa min Gerning, men den første Uge syntes jeg Gang paa Gang, at jeg ikke kunde udholde den Tilværelse. Det værkede i hele Kroppen af det uvante Arbejde, og Nætterne var næsten de værste. Men efter at den første Uge var gaaet, var jeg bleven vant til det og fandt nu kun de behagelige Sider ved dette Liv paa Søen. Vi var tre i hver Baad, Formanden og to andre. Husbonden var meget god imod mig. Jeg tror, han havde Respekt for min Lærdom. Han

blev aldrig hidsig mod mig, og vi vedblev at være gode Venner. En Lørdag, da der blev sendt en Baad til Seydisfjord efter nogle Varer, blev der købt en hel Del Brændevin. Jeg vidste ikke noget derom.

Næste Dag gik jeg mig en lang Tur op i Bjærgene og kom ikke hjem før ud paa Eftermiddagen. Da var alle de andre blevet fulde, og der var Slagsmaal i Gang og et farligt »Leben«. De var kommet op at slaas, Husbonden og Formanden for min Baad, og saa havde Husbond jaget ham blodig af Gaarde. Jeg fik nu nok at bestille med at gaa rundt og tale dem til Rette. Endelig hen ad Kl. 6 havde jeg faaet dem til Sengs og Husbonden med. Saa sov de alle til hen imod Midnat. Da vækkede jeg dem, fordi de skulde ud at fiske.

Jeg vækkede Husbond og fortalte ham, at vi paa min Baad kunde ikke gaa ud, da vi manglede Formanden. Saa skældte jeg ham ud og sagde, at jeg ogsaa vilde tage bort, dersom jeg ikke næste Morgen fik Lov til at hente Formanden, og Husbond saa vilde bede ham om Forladelse og betale ham noget for Skam og Skade. Husbond blev meget myg og sagde, at jeg skulde være Formand paa Baaden og have Formandsløn, og at han selv vilde være den tredje paa Baaden. Jeg sagde nej; jeg vilde hente Formanden, ellers blev jeg ikke. Desuden maatte der ikke drikkes mere, og hver Søndag derefter skulde der holdes Husandagt og læses en Prædiken. Han gik saa ind paa alt dette, lovede Bod og Bedring og bad mig om at holde Husandagt de følgende Søndage. Det lovede jeg. Næste Morgen gik jeg til næste Gaard, hvor jeg vidste, at Formanden var gaaet hen. Jeg traf Formanden og skældte ham ud, fordi han havde været fuld og været i Slagsmaal med vor Husbond, og overtalte ham til at følges med mig hjem og bede om Forladelse. Saa fulgtes vi hjemad, og de to næsten røg i Favnen paa hinanden og bad om Forladelse begge to, og alt blev godt igen, og fra den Dag af læste jeg en Prædiken for dem hver Søndag.

Engang blev der holdt et Møde for alle søndenlandske Søfolk, der arbejdede i Mjofjorden, for at tale om, hvordan vi skulde komme til Sydlandet om Efteraaret. Forbindelsen var nemlig meget langsom, og Rejsen var dyr. Derfor blev der valgt en Komité til at

forhandle om at leje en lille Damper til at gaa til Reykjavik. Jeg blev valgt til Repræsentant for Mjoafjord, og saa maatte jeg tage en Tur til Seydisfjord for at mødes med de andre. Vi fik aftalt, at en Damper »Vaagen« skulde gaa til Reykjavik to Gange i den sidste Halvdel af September. Vi forpligtede os til at skaffe 150 Passagerer til den første Rejse. Den skulde gaa langs med Syd-kysten og ikke koste mere end 15 Kr. til hver. Til den sidste Rejse skulde der skaffes mindst 100 Passagerer. Saa blev Afrejsedagene aftalt, og alt lod til at være i den skønneste Orden.

Nu skete der ikke videre af Betydning, undtagen at vi engang fik en Fralandsstorm. Min Baad laa yderst, da Stormen begyndte. Vi havde lige lagt Linen, og vi forsøgte at hale den ind. Vi havde allerede en hel Del Fisk. Vi var de sidste til at søge Land, og Stormen blev saa heftig, at vi lige kunde holde Baaden mod Stormen og vinde lidt frem. Vi var alle overbevist om, at vi ikke vilde naa Land mere, men vi roede alt, hvad vi orkede. Vi var 9 Timer om at naa ind til Kysten, et Stykke Vej, som vilde have taget højst 1½ Time i godt Vejr. Vi smuttede ind i en lille Vig og maatte nød-lande der. Det var jo ingen Brænding, da Stormen blæste fra Land. Vi tømte Baaden for Fiskene og trak den paa Land. Vi spadserede saa hjem, meget trætte, men ogsaa meget glade. De andre Baade var ved Stormens Begyndelse rede til Hjemrejsen, saa de kom hjem, inden Stormen naaede sin fulde Styrke.

Tiden gik nu hurtigt, og den Dag kom, da Damperen kom og tog den første Ladning af Passagerer. Jeg skulde med paa den sidste Tur, som skulde gaa for sig 8 Dage senere, naar »Vaagen« kom tilbage.

Min Husbond holdt, hvad han havde lovet, og skiltes i bedste Forstaaelse fra alle sine Sømænd. Mod mig var han særlig god; thi foruden at hjælpe mig til at omsætte mine Fisk i rede Penge, forærede han mig sit Ur og desuden en pragtfuld Hue af Odderskind. Vi har altid siden været gode Venner.

Saa kom Dagen, da Damperen skulde komme og tage Resten af os. Men der kom ingen Damper, og vi ventede forgæves paa den i nogle Dage. Saa tog vi alle af Sted til Seydisfjord for at faa at vide, hvad der var i Vejen. Købmanden, som var Ejer af Skibet, kunde ikke give os nogen som helst Oplysning. Skibet var ikke

kommet tilbage. Men da vi fik at vide, at det havde haft Ordre til at rejse tilbage langs Nordkysten, syntes vi, at Købmanden var Skyld deri. Jeg gik til ham og forklarede ham, at vi tænkte paa at sagsøge ham.

Noget senere sendte han mig Bud om at komme og tilbød at betale os 500 Kroner, dersom vi vilde opgive Sagen. Jeg kaldte Sømændene sammen og forelagde dem Sagen, og vi vedtog at modtage Tilbudet, for selv om det ikke blev ret meget til hver, var det dog at foretrække fremfor den uvisse Proces. Men nu maatte vi vente paa det Forenedes Damper »Thyra«, som skulde komme den 4. Oktober. Jeg benyttede Ventetiden til at besøge nogle nære Slægtninge, som jeg havde omkring Seydisfjord. Jeg blev modtaget med aabne Arme. Min Moders Faster var blevet gift med en Storbonde i Lodmundarfjorden, og fra hende stammede disse Slægtninge. Jeg besøgte først den Gaard, Stakkahlid, hvor min Bedstefars Søster havde boet. Hun var død, men hendes Mand levede endnu, en rigtig Kæmpeskikkelse; han saa ud som en Høvding fra Sagatiden. Han hed Stefan Gunnarsson og var kødelig Grandonkel til Forfatteren Gunnar Gunnarsson. Han levede hos sin Datter og Svigersøn. Jeg havde stor Fornøjelse af at være der. Jeg overnattede ogsaa paa en anden Gaard Selstadir, hvor der ogsaa boede en Kusine til min Moder. Hun og hendes Mand var den Gang formuende Folk. Da jeg tog Afsked derfra, forærede de mig 30 Kr. i Guldpenge.

Den 4. Oktober ankom »Thyra«. Før vi gik om Bord, fik jeg af Købmanden de 500 Kroner i svenske Guldpenge. Komitéen var enig om først at uddele Pengene, naar vi kom ind i Faxebugten, for at Sjøfolkene ikke skulde bruge dem til Drik paa Anløbsstederne. Jeg skulde opbevare dem saa længe.

Jeg var imidlertid angst og bange for at have denne Sum i min Varetægt, og derfor gik jeg til Kaptajnen og spurgte, om han vilde opbevare dem for mig under Rejsen. Han gik ind derpaa med stor Elskværdighed. Den Kaptajn, som den Gang førte »Thyra«, var den bekendte Kaptajn Hovgaard, en højtstaaende Officer i Marinen. Han havde sejlet med Nordenskiöld paa Togtet igennem Nordøstpassagen. Han havde den Gang 3 Aars Orlov og var i den Tid i det Forenede Dampskibsselskabs Tjeneste og førte Damperen

»Thyra« i al den Tid. Jeg tror ikke, at nogen Kaptajn nogen Sinde er blevet saa afholdt i Island som Kaptajn Hovgaard. Han blev beundret for sin Dygtighed og tillige for sin Elskværdighed. Mindet om ham lever endnu hos mange deroppe. Han var meget bekendt for den store Omhu, han viste mod Dækspassagerer. Han lod et af Lastrummene indrette saa hyggeligt som muligt og forhørte sig tit om deres Befindende.

Alle Sømændene, som skulde have været med »Vaagen«, rejste i Lasten. Jeg havde købt Billet til 2. Kahyt, for der var saa mange af mine Skolekammerater, men jeg var ogsaa tit nede i Lasten hos mine Søfolk. De havde deres Kost med sig og lavede selv deres Kaffe, hvortil de købte Vand hos Kokken. Men de var misfornøjede over, saa meget de maatte give for det varme Vand. Prisen var 5 og 10 Øre Kanden, alt eftersom den var stor eller lille. De klagede over dette til Kaptajnen, men han havde intet med det at gøre, da det var Kokkens Ekstrafortjeneste.

Den 2. Dag, vi var paa Skibet, sendte Kaptajnen Bud efter mig og sagde, at jeg skulde have fri Rejse til Reykjavik, dersom jeg kunde bringe en Overenskomst i Stand mellem Kokken og Sømændene. Jeg gik saa først til Kokken og fortalte, at Søfolkene vilde høre op med at købe Vand, men jeg kunde skaffe ham en lille Sum een Gang for alle, dersom han vilde forsyne dem med saa meget varmt Vand, som de behøvede, to Gange om Dagen. Han var villig til det, dersom der blev passet paa, at der ikke blev nogen Trængsel ved den Luge i Dækket, hvorigennem Kanderne blev rakt ned og op. Saa gik jeg ned i Lasten og lod dem betale 20 Øre een Gang for alle. Jeg fik saaledes omkring 15 Kroner, hvoraf jeg straks gav Kokken de 7, og jeg sagde, at han skulde faa Resten, naar Rejsen var til Ende. Jeg maatte love at staa Vagt ved Lugen Kl. 7—8 om Morgen og Kl. 6—7 om Aftenen.

Kaptajnen blev meget glad over denne Ordning og sagde, at jeg skulde have fri Rejse. Han gjorde endog mere for mig, for han skaffede mig et særligt Lukaf i Gangen til 2. Kahyt. Saaledes fik jeg mit eget Værelse og kunde have mine Venner inde hos mig til et Parti Skak. Naar jeg stod paa min Post og dirigerede ved Lugen, følte jeg mig næsten som en officiel Person paa Skibet.

Kaptajnen var mig god og bød mig et Par Gange ind til sig selv, gav mig en Cigar og lod mig fortælle om mit Liv. Jeg kom til at holde umaadelig meget af ham.

Men Rejsen tog lang Tid; der var saa mange Havne, vi skulde ind til, og mange Gange fik vi ogsaa meget daarligt Vejr. Saaledes laa vi 5 Døgn paa een Havn. Endelig kom vi forbi Snæfellsjøkel og sejlede ind i Faxebugten. Da hentede jeg Guldet og fik det vekslet hos Styrmanden. De 500 Kroner skulde deles mellem 85 Mand, saa det blev lige 5 Kr. 85 Øre til hver.

Efter at den Uddeling var overstaaet, holdt Søfolkene i Lasten en Raadslagning og blev enig om at sende Kaptajnen en Takke-skrivelse. Jeg affattede den for dem, og saa blev der valgt 2 Mand foruden mig til at overbringe Kaptajnen den. Han blev øjensynlig glad og takkede for den i varme Ord.

Dette var den sidste Dag, den 23. Oktober. Vi havde saaledes været 19 Dage om Bord.

Den Dag kom jeg næsten i Livsfare. Jeg var inviteret til Kaffe i Damesalonen, og saa kom jeg til at sige: »Det har været en dejlig Rejse; bare vi havde 19 Dage tilbage, inden vi kom til Reykjavik.« Men alle Kvinderne, baade de gamle og de unge, blev saa harmfulde, at jeg troede, de vilde rive mig i Stykker for mit ugudelige Ønske. Jeg slap dog levende fra dem.

Om Aftenen ankom vi til Reykjavik. Men jeg maa fastholde for mit Vedkommende, at denne Sørejse er en af de allerbedste Rejser, jeg har oplevet. Da jeg ved Landgangen afleverede min Billet, fik jeg alle de Penge tilbage, jeg havde givet for den ved Rejsens Begyndelse.

14. Kapitel.

HJEMME IGEN

Nu var jeg igen kommen til Reykjavik, men vidste ikke rigtig, hvor jeg nu skulde føres hen. Alle mine rigtige Kammerater var i det forløbne Foraar blevet Studenter. Jeg var sakket to Aar bagud.

Spørgsmaalet var nu, om jeg skulde fortsætte eller helt opgive mine Studier. To Dage efter Hjemkomsten fik jeg Tilbud om at læse med en Dreng i første Klasse. Han hed Eirikur Kjærulf og var Søn af en Læge paa Østlandet, men blev opdraget hos sin Bedstemoder, Enkefru Maria Einarsdatter. Hun var Søster til Fru Sigrid Magnusson, som var gift med den bekendte og lærde Bibliotekar i Cambridge, Eirikur Magnusson.

Jeg skulde saa hjælpe lille Eirikur med hans Lektier. Jeg skulde dele Værelse med ham og spise Frokost hos hans Bedstemoder; det Hus, hvor jeg skulde bo, kaldtes »Vinaminni« (Venners Minde). Fru Magnusson havde ladet det bygge og indrette til en Pigeskole, en meget stor og statelig Bygning efter de Dages Forhold.

Min Moder havde lejet sig et Værelse hos nogle gode Folk, som blev hendes særlige Venner. De øvrige Maaltider vilde jeg saa indtage hos hende. Jeg kunde godt bestride vore fælles Udgifter, for jeg fik en Del Undervisning ude i Byen. Jeg tænkte saa smaat paa at læse til Artium, men det blev ikke til saa meget med systematisk Læsning, saa jeg var mest tilbøjelig til at slaa mig til Taals med det, jeg havde. Men jeg plejede dog megen Omgang med mine Skolekammerater og deltog i det litterære Liv i Skolen. Jeg var Medlem af Skolens store Forening, »Fremtiden«, og Æresmedlem af flere Klasseforeninger, for jeg havde i sin Tid hjulpet til med Dannelsen af dem. — Jeg plejede Omgang med de fleste af Skolens ledende Disciple. Vi var tre sammen om et litterært haandskrevet Blad, som kaldtes »Urdur«, og som blev oplæst paa »Fremtiden«s Møder. Den ene var Thorstein Gislason, den Gang i sjette (øverste) Klasse, nu en af Islands bedste Digtere og Udgiver af det bekendte Tidsskrift »Odin«. Den anden var Benedikt Grøndal, ogsaa en vordende Digter, og den tredje var mig. — Vi havde vore Digternavne. Jeg hed saaledes Palnatoki, hvilket blev forkortet til Toki. Det Navn, tænkte jeg, skulde blive mit »berømmelige« Digternavn. — Der var mange baade af Skolens yngre og ældre Elever, som besøgte mig og Eirikur den Vinter, og vi havde ogsaa smaa Klubber med forskellige Opgaver. De, som jeg kom til at holde mest af, var særlig tre, Knud Zimsen, senere i mange Aar Borgmester i Reykjavik, dengang i 5. Klasse, Eggert Claëssen fra Sandarkrok og Jon Thorlaksson, Søn af en Gaardmand paa Nordlandet. De var

alle meget begavede og Dukser i deres Klasser. — Björn Vilhjalms-son var ogsaa blandt mine særlige Venner.

I det hele taget var jeg meget lykkelig den Vinter og levede mest for mig selv med mit religiøse Liv, som jeg ikke delte med nogen undtagen min Moder og Husfruen i »Vinaminnic«, Eirikurs Bedstemoder, som var en meget gudfrygtig og god Kvinde.

Der boede ogsaa en ældre Dame, en Veninde af hende, og jeg havde stor Opbyggelse af at tale med de to Damer om Troens Hemmelighed. De havde den københavnske Præst Blædels Postille, og den læste jeg om Søndagen højt for Damerne; den blev mig meget kær og bestyrkede mig i mit ensomme og noget uklare Tros- liv. Jeg gemte som en dyrebar Skat den Erfaring, jeg havde faaet, men den var dog ikke stærk nok til at hindre, at der kom Tider, da det kristelige traadte i Baggrunden. Somme Tider bruste Verden i mig og bragte mig til at give Digterdrømmen den første Plads i mit Sjæleliv. Ogsaa de skuffede Kærlighedsdrømme kunde faa Magt over mig og tvinge mig til at udøse mine Følelser i smægtende Elskovsdigte og vemodige Elegier, fulde af Medynk med mig selv. Senere har jeg tilintetgjort de fleste af disse Udgydelser; nogle skrev jeg i vort Blad »Urdur«. Saaledes gik nu den Vinter hurtigt og behageligt. Kun een stor Sorg fik vi, idet en af vore mest haabe- funde Kammerater døde. Han var Søn af vor store Salmedigter Valdemar Briem og gik i 4. Klasse, var meget afholdt af alle og havde en ret betydelig digterisk Aare. Vi Tremændingene, Urds Fædre, som vi tit kaldtes, optog ham som Medarbejder ved vort Blad, og han skulde fortsætte efter vor Afgang fra Skolen. Paa »Fremtiden«s sidste Møde før Halvaarsprøven i Februar blev han optaget som Medejer af Bladet og debuterede med nogle Digte, som gjorde stor Lykke. Under Halvaarsprøven fik han en heftig Lungebetændelse og blev indlagt paa Hospitalet paa Eneværelse. Jeg sad tit hos ham den halve Dag; han talte det meste af Tiden i Vildelse og var somme Tider ret uregerlig; derfor var det meget velset, at jeg var hos ham, saa var han altid roligere. Somme Tider laa han og talte om lange Rejser med de vildeste Fantasier; men selv i den største Vildelse kunde man høre, hvor begavet og fuld af Lune og Vid han var. Den 29. Februar syntes det, som man kunde mærke nogen Bedring, og Lægen gav godt Haab om hans

Helbredelse. Næste Morgen omkring ved Kl. 9 gik jeg derhen og gik, som jeg plejede, uanmeldt ind paa hans Værelse. Da jeg aabnede Døren, slog en isnende Kulde mig i Møde, Vinduet stod aabent, og i Sengen laa min Vens Lig. Jeg stod som ramt af et Lyn. Saa knælede jeg ned ved Sengen med Haanden paa den kolde Pande, fuldstændig som bedøvet. Jeg kunde hverken tænke eller græde. Pludselig kom en Tanke flyvende til mig. Det var en Linje af et Digt i Bjørnstjerne Bjørnsons »Fiskerjenten«: »Ej døde hæfter paa Livets Rejse«.

Da rystede jeg Bedøvelsen af mig og rejste mig. Jeg tænkte paa den afdøde Vens unge Broder Olaf, som gik i første Klasse. Han maatte føle sig meget forladt nu saa langt fra alle sine. Saa opsøgte jeg ham, og vi spadserede sammen det meste af Dagen. Fra den Dag var vi Venner.

Hele Skolen viste stor Deltagelse ved den udmærkede unge Mands Død. Thorstein Gislason og jeg fik den Opgave tildelt at digte Mindesange over ham.

Mit vilde ikke lykkes, saadan som jeg ønskede, for det var, som en Tynge hvilede paa mig; men jeg var meget glad over, at Thorsteins Digt lykkedes overordentlig godt. Vore Digte blev sunget i Kirken. Jeg var saa misfornøjet med mit, at jeg lavede et Smædedigt til min »Muse« og tænkte paa at vise hende bort for stedse. Men saa tilfaldt det mig at skrive den afdødes Nekrolog i »Urd« til det næste Møde i »Fremtiden«, og da jeg havde skrevet den Artikel, blev jeg oplagt til at skrive et Digt, hvori jeg kunde tolke noget af det, der laa mig paa Hjærte. Kammeraterne var meget glade for Digtet, og vor Lærer, den lærde Dr. Björn Olsen, som fik det at se, roste det meget og bad om, at det maatte blive sendt til hans Ven, Salmedigteren Valdemar Briem, den Afdødes Fader. Om Foraaret sendte hans Moder mig en meget smuk Skrivemappe, broderet af hende selv, og dermed fulgte et overmaade hjærteligt Brev fra Salmedigteren.

I Paaskeferien blev jeg indbudt til at tilbringe nogle Dage i Havnefjord hos min Ven Knud Zimsens Forældre. Hans Fader, Christian Zimsen, var Købmand der. Han og Fruen var fra Sønderjylland, hvis jeg husker rigtigt, men havde været meget længe i Island. Jeg havde nogle dejlige Dage i det skønne Hjem. Det var

et Hjem, hvor Godhed og Dannelse fulgtes Haand i Haand. De Dage er ogsaa et smukt Minde fra min Skoletid.

Paa Vejen hjem havde jeg det Uheld at brække min Stok; i de Tider kunde unge Mennesker ikke undvære en Spadsrestok. Men kort efter oprandt den »første Sommerdag«. Jeg var hjemme ved 12-Tiden; for en Ven havde sagt, at han vilde komme til mig ved den Tid. Pludselig hørte jeg ude paa Gaden en Gang af reglementerede Fodslag af mange Mennesker. Jeg saa ud af Vinduet og blev ikke lidet overrasket ved at se Latinskoleeleverne komme marcherende. De traadte ind og fyldte min Stue og Forstuen til Trængsel. Og saa sang de et Digt til mig, forfattet af Thorstein Gislason; det var et muntret Digt om mit »Æventyr paa Fodrejsen« fra Havnefjord, hvor jeg havde smadret min Stok, og saa blev der overrakt mig en meget fin Stok som Gave med en Sølvplade, hvor der stod: »Toki, den første Sommerdag 1892 fra Skolekammerater«. Jeg fulgte Kammeraterne til Skolen, svingende min nye Stok. Toki var nu mit Digternavn. Jeg havde i den Vinter lavet 9 eller 10 Digte, som var udkomne under det Navn i et illustreret Blad for Sømænd, som blev udgivet af en meget nidkær Præst, der rejste omkring og kun tænkte paa Sømændenes aandelige og legemlige Vel. Desuden var han meget begejstret for Ydre Mission, men blev misforstaaet af mange. Han var en meget ejendommelig Mand, og jeg var meget glad for at lære ham at kende. Han bad mig om disse Digte. Hans Navn var Oddur Gislason. Senere kom han til Amerika og virkede der som Præst til sin Død. Hans ældste Datter, som havde faaet sin Uddannelse i Sverige, underviste denne Vinter ved Pigeskolen i »Vinaminni«. Hun laante mig en hel Del svenske Bøger, deriblandt en Digtsamling af Malmström, hvoraf jeg lærte et Digt udenad, som senere skulde blive af stor Betydning for mig. Det hed: »Hvi suckar det så tungt udi skogen«. Men Fortællingen derom kommer senere paa sit Sted.

En af mine Kammerater i 6. Klasse blev ogsaa af stor Betydning for mig i denne Vinter. Det var Sigfus Blöndal, nu Bibliotekar ved det kongelige Bibliotek. Han var Skolens største Græker og desuden en stor Latiner og dygtig i alle de andre Sprog. Han fortalte mig meget om de gamle græske Digtere og blev ved sin Begejstring for Klassikerne Aarsag til, at jeg aldrig helt kunde

bekvemme mig til at opgive Studiet. Saa da der kun var 14 Dage tilbage til Foraarseksamen, blev jeg helt betaget af den Tanke at komme ind paa Skolen igen, for jeg saa, at jeg aldrig uden for Skolen vilde have Energi nok til at læse til Studentereksamen. Jeg ansøgte om at faa Lov til at indstille mig til Eksamen med 5. Klasse, og opnaaede Tilladelsen dertil. Jeg læste som rasende de 14 Dage og kom nogenlunde godt igennem. Kun i Græsk, som jeg slet ikke havde læst i alle de Aar, og Fysik, som jeg heller ikke havde læst, og Fransk, som jeg kun kunde meget lidt af, stod jeg mig ikke godt, men fik dog ikke »minus« i noget af de Fag. Knud Zimsen havde hjulpet mig en Del med det franske. I nogle Fag fik jeg en høj Karakter, f. Eks. i Historie. Natten før vi skulde have Historie om Eftermiddagen, drømte jeg, at jeg var Soldat i Karl den Tolvtes Hær ved Narva, og saa læste jeg om Formiddagen Karl den Tolvtes Historie meget grundigt og fik den ogsaa til Opgave. Næste Vinter skulde jeg saa gaa i 6. Klasse.

Om Sommeren opholdt jeg mig i Reykjavik; jeg fik Plads i en Butik, som skulde sælge ud, da Ejeren var bleven syg. Jeg blev hjulpet i Butiken af Købmandens unge Sønner, og Salget gik meget godt. Sommeren gik hurtigt og godt uden særlige Begivenheder. Om Aftenen samledes jeg gerne med nogle af de Skolekammerater, som opholdt sig i Reykjavik, og vi havde en Klub, hvori vi øvede os i at disputere. Kun een Begivenhed fandt jeg vældig interessant. Paa det gamle, historiske Sted Bessastadir boede der den Gang en meget betydelig Mand, Dr. Grimur Thomsen, en af vore betydeligste Digtere og meget bevandret i de klassiske Sprog. Han var Altingsmand og havde før været Legationsraad i den diplomatiske Tjeneste i Danmark, men da hans Embede blev nedlagt, beholdt han sin Løn og rejste op til Island og købte den store Gaard, som han drev. Paa Grund af hans Digte havde jeg altid set meget op til ham. Nu saa jeg en Dag, at han skyldte Forretningen omtrent 100 Kroner, og saa skrev jeg en Regning og fik mig en Hest og red til Bessastadir, skønt nogle havde forsikret mig, at han ikke var god at komme nær i saadant Ærinde. Jeg var meget spændt paa at møde den store Mand. Ved Ankomsten sendte jeg Bud ind til ham. Han kom ud. Jeg præsenterede mig tillige med Regningen. Han saa paa den og sagde, at den var rigtig og

lovede at betale den, naar han næste Gang kom til Reykjavik. Han spurgte, om jeg ikke vilde have Kaffe, og førte mig ind i Stuen. Saa kom vi i Samtale om Digtning og Litteratur. Jeg førte Samtalen ind paa de danske Digtere i hans Tid i København; jeg vidste, han havde færdedes i litterære Kredse og været en af de første, som havde ydet H. C. Andersen offentlig Anerkendelse. Han havde ogsaa haft en litterær Fejde med en af Digterne, jeg tror nok, det var med Heiberg. Jeg spurgte, om det var muligt at faa fat i hans egen Doktordisputats om Lord Byron; han troede, at den ikke vilde være let at opdrive.

Kaffe og Kager blev bragt ind. Men den bedste Aroma ved Trakteringerne var dog Digterens aandrige og behagelige Samtale. Da jeg skulde af Sted, forærede han mig sin Bog om Byron. Jeg tog af Sted saa begejstret, at det var et Held, at Hesten ikke var i samme Stemning som jeg, for ellers er jeg bange for, at jeg vilde have redet i fuld Galop hele Vejen. Om Efteraaret afleverede jeg Butikken samt Regnskabet til rette Vedkommende og fik min Løn og nød derefter Familiens Venskab.

15. Kapitel.

VED DØDENS PORT

Om Efteraaret 1892 begyndte jeg saa paany i Skolen. Jeg syntes, jeg igen var kommen hjem efter at have tilbragt en lang Tid i en Slags Udlændighed. Men jeg saa tillige, at der forestod mig et besværligt Arbejde i den kommende Vinter. Jeg maatte rigtig nok tage fat. Der var nu Skolen; jeg havde jo mistet en hel Del i disse tre Aar. Særlig var det Græsk og Fransk og Fysik, det kneb med. Jeg læste alt, hvad jeg orkede. Men desuden skulde jeg undervise for at kunne leve. Jeg boede samme Sted som forrige Vinter og havde de samme Fordele. Det næste Hus ved »Vinaminni« var et Bageri. Det ejedes af en dansk Bager, Frederiksen, som var gift med en Islænderinde. De havde 4 Børn. Jeg fik Tilbud om at undervise dem og fik Middagsmad og Aftensmad som Løn. Hr. Frederiksen var en meget ædel Mand, stræbsom og meget agtet

af alle i Byen. Hans Hustru var umaadelig godgørende; hun kunde ikke se nogen i Nød uden at prøve at hjælpe. De var overordentlig gode mod mig, og jeg kom snart til at føle mig som hjemme. Desuden havde jeg et Par andre at forberede til Latinskolen. Jeg havde saaledes 5—6 Timer at undervise hver Dag. De første Maaneder gik alt godt i Skolen, medens vi i Fysiken læste den sidste Del (om Lyset); for det havde de andre heller ikke haft før. Saa fik vi Astro-nomi. Det gik mig ikke saa godt i den, maaske ogsaa fordi jeg ikke gav den saa god Tid, som jeg burde have gjort. Men i Juleferien gik jeg hver Aften til min Ven, Navigationsskolens Forstander Markus Bjarnason, og paa Taget af Skolen gav han mig Vejledning i at kende og forstaa alle de Buer og Cirkler og de forskellige Stjerne-tegn, saa derefter magtede jeg den saa godt, at jeg altid fik »ug« i Timerne. Da vi derefter begyndte at repetere, hvad de havde lært i Fysik i 5. Klasse, kneb det noget; vi fik saa meget for, at jeg tit maatte læse til Kl. 3 om Natten. — Jeg havde tænkt, at jeg i Vinterens Løb kunde naa at læse 5. Klasses Græsk. Men det blev der aldrig Tid til.

I Januar kom der noget nyt til, som jeg ikke havde taget med i Regningen. Lidt før Jul blev min Ven og Frænde, Björn Vilhjalms-son, syg. Han gik dengang i tredje Klasse. Han var meget godt be-gavet, men jeg syntes ikke, at han læste saa godt i Vinterens første Maaneder, som han før havde gjort. Naar jeg enkelte Gange besøgte ham, laa han tit paa sin Divan uden at arbejde. Jeg bebrejdede ham hans Dovenskab og søgte at sætte lidt Fart i ham, men forgæves. Saa blev han syg, og jeg tilbragte det meste af Juleferien hos ham. Lægen mente, at det var en let Lungebetændelse. Efter Nytaar ven-tede man Bedring, men den udeblev, og saa blev Landfysikus kaldt til ham. Jeg var til Stede, da han blev undersøgt. Af Lægens Spørgs-maal gik det op for mig, at det muligvis var Tæring, han led af. Jeg blev meget angst, men sagde naturligvis ikke noget; saa gik Lægen til hans Onkel, Docent Thorhallur Bjarnarson, i hvis Hus Björn den Gang boede sammen med en Klassekammerat. Den Kam-merat blev saa fjærnet og flyttede andet Steds hen. Jeg var nu sik-ker i min Sag, og da Björn ytrede Ønske om, at jeg vilde komme og bo hos ham, gik jeg til hans Onkel og talte med ham derom. Han spurgte mig, om jeg vidste, hvilken Sygdom han havde. Jeg

svarede ja. »Ved De,« sagde Docenten, »at det er en smitsom Sygdom?« Ja, det vidste jeg, men fortalte, at jeg ikke var bange for Smitte, for jeg blev aldrig smittet af noget, jeg kendte i Forvejen. »Men ved De,« vedblev han, »at det er en uhelbredelig Sygdom?« Ja, det vidste jeg, men jeg vilde alligevel bo hos ham og pleje ham. Saa fik jeg det sat igennem og sov derefter i hans Værelse, hvor jeg ogsaa læste mine Lektier. Det var mig en Fryd at pleje ham. Han vidste ikke, hvad det var, han fejlede. Denne Sygdom var saa ny der i Landet, og jeg fik ingen Vejledning om, hvorledes jeg skulde desinficere mig selv efter at have været i Berøring med ham. Jeg havde heller ingen Tanke for det selv.

Tæringen blev snart galopperende og hærgede baade i Maven og Lungerne. Processen gik derfor rask fremad. Til sidst blev han ikke stort andet end Skind og Ben. Han holdt meget af mig og vilde ikke, at nogen anden skulde rede hans Seng eller flytte ham mellem Sengene. Han selv var altid meget rolig og glad og nærrede Haab om, at han skulde blive rask. Det eneste, der somme Tider gjorde ham noget modfalden, var Tanken om, at hans Forældre, som boede ved Øfjorden, havde i Sinde at rejse til Amerika om Foraaret; han kunde ikke tænke paa at forlade Island, men vidste, at han vilde blive meget ensom, dersom hele hans Familie udvandrede. Vi talte tit derom, og jeg søgte at opmuntre ham ved at oprulle Billeder for ham af det æventyrlige ved saadan en Rejse, men han sagde altid, at selv om de allesammen rejste fra Landet, vilde han ikke med. — Jeg vidste, at han aldrig vilde gøre den Rejse; for ham nærmede sig med Kæmpeskridt en anden Rejse, som han skulde betræde, men det vidste han endnu ikke.

I denne Tid passede det godt for mig, at jeg ikke behøvede megen Søvn. Denne Tid var ogsaa god for mit Studium, særlig af Fysikken og af Homers Digte; for om Eftermiddagen var jeg hos ham, undtagen i mine Undervisningstimer. Ogsaa om Aftenen var jeg altid hos ham, besøgte ingen og fik heller ikke Besøg af nogen.

Med Februarposten fik han et Brev fra sin Fader. Jeg maatte tit læse det for ham. Hans Fader skrev blandt andet, at han vilde komme en Gang i Marts Maaned; men altid, naar jeg læste det, paastod han, at det maatte være en Misforstaaelse, for det var hans Broder Halldor, som skulde komme.

I Marts kunde man tydelig se, at Døden nærmede sig hurtigt. Han havde aldrig heftige Smærter, men det var i Særdeleshed Mavnen, som gjorde Sygelejet besværlig. Men han var altid taalmodig og ligevægtig, beklagede sig aldrig og var tit munter og glad.

Første Gang jeg saa ham forknytt og sørgmodig, var Søndagen før han døde. Jeg søgte at opmuntre ham med at udmale for ham, hvor herligt det vilde blive, naar Foraaret kom, og han var bleven saa rask, at han kunde spadserere ude i det gode Vejr. Men saa sagde han pludselig: »Jeg tror ikke, jeg har saa længe tilbage at leve.« Jeg spurgte, hvad der havde bragt ham paa de Tanker.

Han fortalte, at han havde drømt om Johan Briem, som havde ligget i Sengen hos ham. »Jeg bad ham om at række mig Vandglasset paa Bordet, men han sagde: Nej, nu er det din Tur.«

Jeg drejede Samtalen i en anden Retning. Dødstanken var kommen til ham, skønt han ikke talte mere derom indtil næste Torsdag; da sagde han: »Kære Fætter, nu maa du sige mig Sandheden. Er det ikke sikkert, at jeg skal dø; du kan godt sige det, for jeg er slet ikke bange for at dø.«

Jeg, som vidste, at Dagene snart var talte, ansaa det ikke for nødvendigt at skjule det for ham og sagde, at for Menneskeøjne saa det ud til det, skønt ingen kunde vide det med Sikkerhed. Han var ganske rolig og sagde, at han i de sidste Dage havde haft en Anelse derom. — Saa blev han munter igen. De sidste Nætter vaagede jeg helt ved hans Leje, og det var let at se, at vi nærmede os Slutningen. Lørdag Aften var jeg sikker paa, at det vilde blive hans sidste Nat. Han laa i en Døs og aandede meget besværligt. Kl. 10 vaagnede han og var ganske klar. Han bad, om jeg vilde læse noget for ham af Jesu Afskedstaler hos Johannes. Jeg læste 14. og 15. Kapitel. Saa blundede han til Kl. 11½ og vaagnede ved, at han fik et meget slemt Anfald. Han spurgte, om jeg ikke troede, at det vilde blive hans sidste Nat. Jeg sagde, at det kunde godt være. »Aa, hvor det vilde være godt!« sagde han. Ved næste Anfald bad han mig om at kalde paa hans Onkel, for at han kunde sige Farvel til ham. Jeg gjorde det. Björn sagde: »Du maa undskylde, at jeg lod dig kalde, men jeg havde Lyst til at sige dig Farvel.« Hans Onkel spurgte, om han var bange for at dø. »Nej,« sagde Björn, »jeg er vis paa, at Gud tager imod

mig, og saa er det godt at dø. Jeg vilde gerne leve, indtil min Broder kommer, men det gør ikke noget; du bringer min Hilsen til dem alle.«

Kort efter sagde han: »Jeg er saa glad over, at jeg ikke skal rejse til Amerika; jeg har aldrig kunnet udholde at tænke derpaa.« — Saa spurgte han, om hans Onkel vilde bede med ham, og vi bad saa sammen, og tilsidst gav Præsten ham Velsignelsen med Haandspaalæggelse (Docent Bjarnarson havde været Sognepræst, før han blev Docent). Björn var saa stille og fredfyldt, at det næsten var, som om han kun skulde ud paa en Rejse. — Da næste Anfald kom, havde hans Onkel ikke Kraft til at se paa den unge Brodersøns Dødskamp og fjærnede sig. Henad Klokken 3½ kom Björn til sig selv igen og sagde: »Nu er det bedst, at vi siger hinanden Farvel.« Saa bad han mig bringe Hilsen til Skolekammeraterne, brænde hans Breve o. s. v. Han var fuldstændig klar og rolig. Han spurgte, hvad Datum vi havde. Jeg sagde, at det var Søndag den 19. Marts. — »Det er dejligt, det er min Bedstemors Dødsdag, og det er ogsaa skønt at gaa hjem paa en Søndag.« Derpaa kom der et nyt Anfald. Da det var i Anmarch, sagde han: »Det bliver saa mørkt, giv mig din Haand.« Saa knælede jeg ned ved Sengen med venstre Arm under hans Hoved og holdt ham i Haanden med min højre. Han døde Kl. 4½. Jeg laa længe i samme Stilling. Jeg syntes, Tiden var forsvunden, og Evighedens dybe Fred traadte i Stedet. Jeg følte Guds Nærhed, og det var saa godt at hvile i ham. Jeg ønskede mig at dø paa lignende Maade med fuld Bevidsthed indtil de sidste Øjeblikke. Manfreds sidste Ord kom mig i Hu: »Da er det ej saa tungt at dø,« og jeg syntes, Døden i Troen paa Gud ikke var noget skrækindjagende. Jeg kom til at tænke paa det sidste, jeg havde læst for ham, det om de mange Boliger i Faderens Hus, som Jesus sagde, at han vilde berede for sine Venner, og jeg tænkte paa det Baand, som nu var blevet knyttet mellem mig og de evige Boliger. Jeg var meget rolig og følte en dulmende Salighed i at mærke Trykket af min afsjælede Vens Hoved paa min Arm.

Saa rejste jeg mig og lagde Liget tilrette i Sengen og lukkede hans Øjne og Mund, og derpaa meldte jeg Dødsfaldet til hans Onkel. Saa begyndte jeg at bringe Værelset i Orden; alt, hvad jeg foretog

mig, blev udført i en Slags Aandsfraværelse, en fredfyldt Indadvendthed, som jeg godt husker, men ikke kan beskrive. Tiden gik, og jeg sandsede det ikke, indtil Docenten kom ind og indbød mig til Morgenkaffe. Vi sad længe sammen, og jeg fortalte ham om min Oplevelse paa Rejsen til Færøerne og den første Aften der, da min Frelser mødte mig. Thorh. Bjarnarson var saaledes den første, jeg betroede denne Begivenhed til. Min Vens Sygeleje og Død og Samtalen med Bjarnarson hin Morgen havde dyb Betydning for mit Sjæleliv og min Tro.

Tidlig om Morgenen gik jeg hen til min Mor og fortalte hende om min Vens Død. Først da aabnedes mine Taarekilder, og det var, ligesom en Sluse var blevet aabnet.

Igennem Thorh. Bjarnarson fik jeg Hilsen fra den vagthavende Lærer, at jeg ikke behøvede at komme til Søndagsandagten paa Skolen. Jeg gik saa en lang Tur alene, gik tidlig i Seng om Aftenen og kunde nu sove trygt, for Vennen, som laa i den anden Seng, behøvede ikke længere min Hjælp. Denne og den næste Nat sov jeg i Værelset, inden jeg flyttede til min Bolig i »Vinaminni«.

Da først kom Savnet og Tomheden og blev endnu større efter Begravelsen. Jeg længtes næsten efter at faa Tæring, jeg syntes, det var saa skøn en Død. Ellers var jeg munter og læste af alle Kræfter og tog passende Del i Skolens Liv.

Den 1. April hørte Timerne i Skolen op for os Dimittender, for nu skulde vi repetere og forberede os til Studentereksamen. I Midten af Maj skulde vi helst være færdige med Græsk og Latin, og de følgende 2 Uger var beregnet til Historie. De øvrige Fag maatte saa nøjes med de 18 Dage indtil Eksamens Begyndelse.

Den 8. April paa Kong Christian den Niendes Fødselsdag blev Skolens store aarlige Fest fejret. Det var Skik, at alle Byens Dignitaer blev indbudt med deres Damer. I de Dage blev det anset for Byens fineste Bal. Skolen havde fri i tre Dage. Der skulde holdes Taler for Kongen, Fædrelandet, Stiftsøvrigheden, Rektor o. s. v. -- Jeg fik tildelt at udbringe Rektorens Skaal. Jeg forberedte Talen paa Latin, men lod ingen vide noget derom. Jeg omskrev den flere Gange og lærte den udenad. Jeg havde valgt som Tekst:

Quo semel est imbuta recens servabit odorem Testa diu (Hor. Ep. I, 2, 69).

»Den Lugt, Karret faar, medens det er nyt, beholder det længe« (Jak. Badens Oversættelse).

Om Formiddagen gik jeg ud til Björn Vilhjalmssons Grav og lagde nogle Blomster derpaa, for det var ogsaa hans Fødselsdag. Der repeterede jeg min Tale.

Om Aftenen under Spisningen, der foregik i den lange Sovesal, der nu var pyntet som smuk Festsal, holdt jeg min Tale. Rektor svarede paa Latin, og vi, Kammeraterne, var enige om, at Rektor var mere veltalende paa Latin end paa Islandsk. Bagefter takkede flere af Lærerne mig for Talen og sagde, at den havde været udmærket. Men næste Dag, da jeg kom i Biskoppens Hus, roste Biskoppen den ogsaa, men sagde, at han havde fundet en Fejl deri; jeg havde sagt »adventibus« i Stedet for »præsentibus«. Jeg blev meget ked af det og syntes, Glansen var gaaet af det hele. — Om Eftermiddagen, da jeg hjalp til at bringe alt i Skolen i Orden igen, blev jeg kaldt ind til Rektorfruen til Kaffe. Rektor kom selv ind og takkede mig for Talen og sagde, at den havde været klassisk. Jeg sagde, at desværre havde en »error« sneget sig ind, og fortalte, hvad Biskoppen havde sagt. »Ja, jeg lagde Mærke dertil,« sagde Rektor, »men jeg betragter det ikke som »error«, for det er rigtigt dannet, og det er meget muligt, at det har været brugt i det levende Sprog, selv om det ikke har faaet Plads i Skriftsproget.« — Saa forærede han mig sit store Værk: »Supplement til Islandske Ordbøger«, med en smuk Paaskrift. Det var en meget værdifuld Gave, og jeg gik stolt og trøstet derfra.

Nu gjaldt det om at tage fat paa Læsningen. Men om Morgenen den 12. April vaagnede jeg med Hoste og Blodspytning. Jeg havde Feber og Smerter for Brystet. Jeg blev pludselig grebet af en stor Lykkefølelse. Jeg troede, at jeg havde faaet Tæring, og efter faa Maaneders Forløb skulde jeg nu gense min Ven. Jeg laa i Sengen den Dag og spekulerede paa dette. Jeg fremkaldte i Tanken Enkelthederne i Sygdommens Gang, saadan som jeg havde iagttaget den under Björns Sygdom. Næste Dag blev jeg undersøgt af Lægen. Han sagde: »Det er Lungehindebetændelse.« Jeg havde stor Lyst til at kaste ham Arnesens latinske Leksikon i Hovedet; jeg havde det hos mig i Sengen.

Jeg maatte nu forlige mig med Tanken om Virkeligheden, men

ellers kom denne Sygdom mig helt ubelejligt. Jeg laa 3 Uger i Sengen og var længe efter saa mat og træt, at jeg ikke kunde læse noget nævneværdigt. Som Rekonvalescent benyttede jeg Tiden til at gaa paa Hospitalet, hvor jeg for Resten ogsaa fik elektrisk Behandling, men jeg kom der dog hovedsagelig for at se til nogle syge Franskmænd, der laa der inde. I den Tid kom saa mange franske Fiskerskibe ind til Reykjavik, og der laa altid adskillige derinde. Jeg blev snart en velset Gæst hos dem og lærte en hel Del Fransk, skønt det just ikke var Pariserfransk. Jeg læste ogsaa det franske Pensum, og fik en vældig Interesse for dette Sprog. Blandt de syge Franskmænd var der en Dreng, 15 Aar gammel. Han havde en Sygdom i Benet og var blevet opereret. Han var en meget smuk Dreng og godt begavet. Han hed Prosper Meleard og var fra Côté de Nord. Vi blev snart gode Venner.

Paa Stuen laa der mange Franskmænd. Blandt dem var der ogsaa en ung Mand ved Navn François. Jeg husker ikke hans Efternavn. Han havde en Sygdom i den store Taa, men han var meget underlig, næsten som om han var halvfjøllet. Somme Tider var han fuld af alle Slags Løjer og gebærdede sig som en Nar, somme Tider sad han den halve Dag paa sin Seng med et Tæppe over Hovedet og stønnede, eller han laa paa tværs i Sengen og spyttede op ad Væggen. Franskmændene lo ad ham og drillede ham for at faa ham rigtig paa Gled. Sygeplejerskerne vidste ikke deres levende Raad; han agtede slet ikke paa, hvad de sagde. — Der var ingen alvorlig syge paa den Stue. En Eftermiddag, da jeg var der, opførte han sig fuldstændig som tosset. Naar de drillede ham, enten lo han eller græd. Den eneste, som ikke tog Del i de andres Drillerier og slet ikke lo med, var lille Prosper. Jeg morede mig over hans Galskab og lo med somme Tider. Pludselig stillede han sig lige overfor mig og begyndte at sige noget til mig; jeg forstod ikke et Muk; det gik altfor hurtigt. Jeg tog saa min Lommebog og Blyant og gav ham dem og sagde, at han skulde skrive, hvad han vilde sige. Han skrev saa noget og gav mig Bogen tilbage. Der stod skrevet med en smuk og klar Haandskrift: »Dersom De havde en syg Søn i et fremmed Land, og alle var onde mod ham, saa vilde De ikke le. For Guds Skyld, forær mig et Par Strømper eller Sko.«

Da jeg læste den første Del, blev jeg ramt i min Samvittighed

og fik Taarer i Øjnene, men ved det sidste kunde jeg ikke lade være at smile. Jeg skyndte mig hjem og fik fat i et Par gode Strømper og et Par meget bløde Morgensko og gik hen paa Hospitalet og hjalp ham Strømperne paa. Han havde kun de bare Fødder i et Par Trækklodser. Han græd af Glæde, og derefter blev han helt anderledes og gjorde alt, hvad jeg ønskede; de andre hørte ogsaa op med at drille ham. Da han saa var kommet sig godt med sin Taa, tog jeg ham lidt ud at spadserere. Han viste mig en aldeles rørende Hengivenhed. Og da han blev hjemsendt, og jeg fulgte ham ned paa Bryggen, omfavnede han mig og kyssede mig paa begge Kinder. Han lovede at skrive til mig, men jeg fik aldrig Brev fra ham. Mellem Prosper og mig blev der et dybere Venskab. Han var en vidunderlig Dreng, sart og uskyldig. En Uges Tid laa han alene paa Stuen, da alle de andre var udkrevne. I den Uge var jeg det meste af Dagen hos ham og læste min Fransk der og blev øvet i at tale. Om Aftenen, før jeg gik, havde vi vor Aftenbøn sammen. Han bad sine Bønner højt, og jeg bad paa Latin »Pater noster« og »Ave, Maria«.

Han fortalte mig om sine Forældre og Søskende og deres lille Husholdning. Jeg forærede ham Billeder af »Ecce homo« og »Mater dolorosa«; han var meget glad for dem. De hang paa Væggen over hans Seng. Engang spurgte jeg ham om Betydningen af et fransk Udtryk, som jeg tit havde hørt hos Søfolkene. Jeg vidste, at det maatte være en Ed, men kunde ikke finde det i Ordbogen. Han blev meget forskrækket og sagde: »Det maa du ikke sige, det er saa stygt.« Han saa bedrøvet paa Kristusbilledet, jeg tænker næsten, at han bad om Tilgivelse paa mine Vegne.

Jeg sagde, at jeg ikke havde vidst, at det var saa slemt, og bad ham om Forladelse, fordi jeg havde saaret ham. Saa blev han glad igen.

Nogen Tid efter blev en Franskmand indlagt paa samme Stue. Han hed Pierre og var en munter og fornøjelig Mand. Jeg var glad ved, at Prosper ikke længere var saa ensom. En Dag, da jeg sad inde hos dem og læste min franske Grammatik, hørte jeg pludselig, at de var ved at disputere om noget. Jeg begyndte at lytte og forstod saa meget, at de talte om mig. Jeg forsod, at de var kommet op at disputere, om jeg var Katholik eller Protestant. Lille Prosper

paastod, at jeg maatte være Katholik, da jeg havde taget mig saadan af ham. Pierre paastod, at alle i Island var Protestanter, men kunde være meget gode Mennesker alligevel. Men Prosper blev heftig, og jeg kom til at tænke paa, hvad jeg skulde svare, dersom han spurgte direkte. Jeg var ikke saa stiv i det franske, at jeg kunde forklare ham, at jeg var en Kristen og betragtede de katholske som Brødre i Troen. Den Tanke slog ned i mig: dersom han nu tror, at det alt sammen har været Hykleri hos mig, kunde det saa ikke forarge ham og maaske være ham til Skade i hans barnlige Tro. Jeg var jo døbt til den »almindelige« (katholske) Kirke, og hvad kunde det skade, at han troede, at jeg var Katholik; formodentlig skulde vore Veje aldrig krydses mere.

Saa kom Spørgsmaalet, og jeg sagde, at jeg var Katholik. Han blev saa glad. Pierre sagde ikke noget. — Jeg havde sagt Sandhed, men dog paa den Maade, at jeg godt vidste, at han troede, at jeg var romersk Katholik i Stedet for evangelisk Katholik.

Efter at han var begyndt at komme op, tog jeg ham med til en Fotograf og fik taget et Fotografi af os begge to.

Da han skulde tage af Sted, blev det et meget smerteligt Farvel. Han skrev ret flittigt til mig, og jeg fik ogsaa et Brev fra hans Forældre. I to Aar vekslede vi Breve. Men saa hørte han op med at skrive. Først 10 eller 11 Aar derefter fik jeg at vide af en fransk Sømand, som kendte ham og genkendte ham paa Billedet, at han var død to Aar efter, at han kom fra Island. Jeg glæder mig til Gensynet med ham senere.

Jeg gik til Lektoren ved Præsteskolen, Helgi Halfdanarson, og fortalte ham om hin Samtale med den lille Franskmand og spurgte, hvad han mente om, hvad man i saadanne Omstændigheder burde gøre. Han mente, at det, jeg sagde, vist var det bedste, og den »reservatio mentis«, selv om den var »pia fraus«, dog var at foretrække fremfor at risikere at komme til at forarge en af de smaa.

Nu var der kun kort Tid tilbage til Studentereksamen. Lærerne tilbød at eksaminere mig næste Efteraar, men jeg vilde have det overstaet. Saa blev jeg enig med mig selv om at bruge de 8 Dage, jeg havde tilbage, til at læse Historie og Fysik og lade Latin og Græsk ligge. Jeg var ikke bange for Latin, men derimod kunde jeg godt faa minus i Græsk, og det frygtede jeg meget for, særlig da

Græsk gav eller trak fra det dobbelte af det, man fik. Men det var mig om at gøre at faa »Haud«; thi jeg havde besluttet, at jeg vilde til København. Islandske Studenter med I og II Karakter var privilegerede til Regens og Kommunitet i fire Aar.

Det gik ogsaa godt og bedre, end jeg havde gjort mig Haab om, til Trods for, at jeg var meget uheldig i Latin, hvor jeg kom op i Tacitus' Germania, som jeg aldrig havde set, da den var blevet læst i 5. Klasse. — Jeg fik bare $g \times$ i Stedet for $mg \times$, som jeg havde gjort Regning paa, men derimod i Græsk fik jeg $g \div$, som gav mig $7\frac{1}{2}$ Points. Jeg blev saa Student med højeste anden Karakter og havde saaledes naaet mine Ønskers Maal. Efter Eksamen gjorde jeg en stor Rejse til Nordlandet; det var en Rejse paa 5 Uger, hvor jeg besøgte mine Venner og Frænder. Jeg havde kun een Bog med mig. Det var »Sans Famille« af Hector Malot, en skøn Fortælling i 2 Bind. Jeg læste i den paa de lange Fjældveje, hver Gang jeg lod Hesten hvile, og fik den læst 5 Gange. Jeg havde meget stor Gavn deraf for mit Fransk.

Saa kom jeg tilbage til Reykjavik i Begyndelsen af September og begyndte at udruste mig til Rejsen.

16. Kapitel.

KØBENHAVN

Den 14. September gik jeg for anden Gang om Bord paa S/S »Laura«, men hvor helt anderledes var det ikke nu. Første Gang næsten som en Flygtning fra mig selv ud i det uvisse, nu som Student paa Vejen til Universitetet for at studere mig Fremtid og en Stilling til.

Vi var 12 Studenter paa anden Plads og desuden Mandskabet fra en forlist dansk Skonnert. Vi var alle meget muntre og havde nogle herlige Dage. Paa første Plads var der ogsaa en Del Passagerer, og der var den bedste Forstaaelse mellem os, Studenterne, og dem paa første Plads; de besøgte os tit, og vi kom agter ud og spadserede med Passagererne der; somme Tider fik man sig ogsaa en Svingom paa Agterdækket, hvor der var god Plads. Vejret var

ogsaa udmærket de fleste Dage, og derfor var der ingen nævneværdig Søsye.

For mig gik Dagene som i en dejlig Drøm, fyldt af straalende Forventning. Naar jeg var alene, gav jeg min Fantasi frit Løb og udmalede mig de skønneste Eventyr, som vilde møde mig i den store By med de mange Muligheder; jeg syntes, Vejen gik opad til Ærens og Ophøjelsens straalende Tinder.

Paa Færøerne anløb vi de sædvanlige Havne. I Thorshavn havde jeg den Glæde at se flere af mine Venner, og jeg og en anden Student spadserede til Kirkebø; Paturson var ikke hjemme, men vi fik en venlig Modtagelse af hans Søster. Naturligvis gjorde vi kun kort Ophold der, for vi vilde nødig, at Skibet skulde løbe fra os. I Transisvaag kom der en Student om Bord, som skulde til København. Han hed Johan Mortensen og blev god Kammerat med os andre. Saa sejlede vi til Skotland og laa i Granton, som er en af Edinburghs Havnebyer. Tidlig om Morgenen tog vi op til den store, smukke By, den første Storstad, jeg skulde se. Jeg ventede at se saa mange store og mærkelige Ting, at jeg havde fundet det nødvendigt at forberede mig med et Ordsprog fra Horats' Breve:

Nil admirari prope res est una etc. (»Man skal ikke lade sig imponere«). Vi kom op til Princes Street, og det var, som om Alverdens Herlighed aabnede sig for os; mange Gange maatte jeg gentage for mig selv: »Nil admirari!«

Vi besøgte Kastellet, og da jeg stod paa det øverste Taarn og saa ned i Dalen dybt nede og paa den anden Side Princes Street med de pragtfulde Bygninger og Walter Scott's Monument hæve sig over blomsterbevoksede Skrænter, forekom det mig, at jeg var blevet hensat til en anden Verden.

Næste Morgen tidlig slog vi os sammen fire Kammerater, af hvilke de tre havde været i Byen før, og tog op til Princes Street og ind paa det fineste Hotel for at faa os en tidlig Morgenmad, The og nyt Hvedebrød med nykærnet Smør. Jeg syntes, jeg aldrig havde smagt et lækrere Maaltid i alle mine Dage. Men vi maatte skynde os tilbage til Skibet for ikke at komme for sent. Saa sejlede vi af Sted og fik dejligt Vejr over Nordspøen.

Blandt Mandskabet fra det forliste Skib var der en Dreng, ca. 15 Aar gammel. Han hed, om jeg husker ret, Karl Schmidt og var

fra Svendborg, tror jeg. Han var en meget livlig og opvakt Dreng og havde den dejligste Sangstemme. Vi holdt meget af at høre ham synge, og han kunde ogsaa et Utal af Sømandsviser, nogle meget morsomme, med denne særegne melankolske Tone, som tit gaar igennem selv lystige Sømandssange; nogle var lidt kaade og paa Grænsen af det sømmelige.

En Eftermiddag, da jeg sad oppe i Nedgangen til Salonen, hørte jeg ham synge dernede. Han sang en Vise, som jeg ikke havde hørt før; han sang den med Følelse og Alvor i Stemmen. Den greb mig stærkt. Den lød saaledes:

Til Fængslet jeg vandrer saa stille,
Mine Hænder ere bundne med Jærn,
Ad Kinderne Taarerne trille,
Saa maa jeg forlade mit Hjem.
Min Fader og Moder derhjemme
De sukke og græde for mig.
Jeg synes, jeg hører den Stemme:
»Du vandrer paa vildfarne Vej.«
Ak, Fejle dem har vi jo alle,
Som her i Verden maa gaa.
Det er saa let for en Yngling at falde,
Som aldrig sin Gud tænker paa.

Om Aftenen bad jeg om at tale med ham oppe paa Dækket og lærte Visen af ham; saa kom vi ind i en alvorlig Samtale om Følgerne af at glemme sin Gud. Han lukkede sin unge Sjæl op for mig, og vi talte længe sammen, medens Skibet gled hen ad den spejl-blanke Flade, og lette Bølger, lysende af Morild, dansede ud fra Skibets Sider.

Det var min første Samtale om Kristendom med en dansk Dreng. Først nogle Aar senere forekom det mig, at den lille Begivenhed havde været som et Fingerpeg i Retning af, hvad jeg skulde finde i Danmark. Vi blev meget gode Venner, og han besøgte mig et Par Gange paa Regensen; saa ved jeg intet om ham senere.

Jeg glemmer aldrig det Øjeblik, da vi fik Landkending af den svenske Kyst. Jeg saa betaget derhen og tænkte paa de gamle Sa-

gaer, som beskriver saa mange Begivenheder i det sagnrige Land. Næste Nat sejlede vi tidlig om Morgenen ind i Øresund. En kom ned ved Sekstiden og raabte: »Nu sejler vi med Land paa begge Sider.« Nogle sprang ud af Køjerne, men jeg mumlede: Nil admirari! og vendte mig til Vægs og faldt i Søvn igen. Jeg vaagnede ikke, før nogen kom ned og meldte, at vi snart vilde være ved Toldboden. Vi var allerede ved Langelinie.

Jeg lod saa rolig, som om jeg hvert Aar havde set det Syn, men rejste mig dog op i Sengen og saa ud ad Køjet. Det eneste, jeg saa, var den øverste Del af en Statue, som gled forbi. Jeg syntes, jeg skulde kende den fra den græske Mythologi, Sejersgudinden Nike. Jeg blev grebet af en betagende Følelse og kunde ikke dy mig, men raabte højt: »Omen accipio, Victoria, Victoria!« (»Jeg modtager Varslet, Sejr, Sejr!«) Jeg skyndte mig i Klæderne. Skibet lagde til ved Toldboden, og alt blev nu eet Virvar. En stor Skare af Islændinge kom om Bord, og man hilste paa gamle Bekendte. Blandt de mange Bekendte blev jeg mest glad ved at se min Ven Sigfus Blöndal, min højre Haand i alt, hvad der vedkom Ansøgning og andre Ting angaaende Universitetet. Han kom for at tage imod mig og bød mig velkommen til Danmarks Hovedstad med en velklingende græsk Sætning, som jeg desværre ikke forstod, men Klangen i Stemmen, som vidnede om Glæde og Venskab hører jeg endnu efter de 40 mellemliggende Aar.

Sigfus Blöndal var en Ven, jeg vidste, jeg kunde stole paa. Jeg havde altid beundret hans Begavelse, hans umiddelbare, næsten barnlige Begejstring og hans livfulde Maade at være paa; jeg bemærkede hans Sprogkundskaber og særlig hans Dygtighed i Græsk; jeg var ikke fri for at misunde ham disse Gaver. Vort første Bekendtskab var baseret paa vore fælles Interesser for litterære og æstetiske Studier, men jo længer jeg kendte ham, desto større Agtelse fik jeg for hans uegennyttige og ædle Egenskaber. Jeg gav mig nu under hans Vejledning og en Slags Formynderskab og fik ikke Grund til at fortryde det.

Da jeg hoppede i Land fra Skibet, kom jeg til at slaa med min Stok mod Bolværket, og saa skete det, at Sølvpladen med mit tænkte Forfatternavn faldt af og sank ned mellem Skibet og Bolværket. Jeg blev et Øjeblik pinlig berørt og vidste ikke, hvad Slags »omen«

det var; jeg fandt ingen Sætning til at vende det til Fordel. Forfatteren »Toki« var og blev paa Havets Bund, og det var alligevel nok det bedste.

Nu havde jeg da dansk Grund under Fødderne, og Blöndal førte mig gennem Gaderne og viste mig alt det mærkelige, vi mødte. Vi gik forbi Amalienborg, og jeg saa paa Kongeborgens Mure med dyb Ærbødighed. Jeg havde Lyst til at blotte mit Hoved, men turde ikke for de andre. Vi gik over Kongens Nytorv, og der hilste jeg paa to Bekendte, Holberg og Oehlenschläger, der sad i deres majestætiske Ro foran det kongelige Theater. Endelig kom vi til Regensen. Jeg var aldeles betaget af at staa der, hvor saa mange udmærkede Landsmænd havde levet i deres Studieaar. Blöndal præsenterede mig for den hundredaarige Lind, som jeg hilste paa med stor Ærbødighed, men vi blev aldrig rigtige Venner, for jeg var altid lidt nervøs ved at sidde under dens løvrige Krone af Frygt for, at noget Utøj muligvis skulde falde ned i min Kop »Portnerkaffe«, som tit blev drukket derunder.

Efter at vi en Stund havde siddet inde paa Blöndals Værelse og taget en Kop Kaffe sammen, kom to Regensianere for at hilse paa mig: Fridrik Hallgrimsson, Søn af Biskoppen hjemme, og Biskoppens Søstersøn, Haraldur Nielsson, mine to gode Venner, og saa gik vi alle sammen til Trinitatis Kirke til Gudstjeneste. Pastor Schepelern prædikede. Han var en stor Prædikant og gestikulerede en hel Del. Jeg fandt Talen god, og Sangen og Orgelspillet henrev mig. Om Eftermiddagen besøgte vi en islandsk Dame, som modtog os ganske godt; vi besøgte Ørstedparken, og jeg blev meget indtaget i den Park, særlig beundrede jeg de mange Billedstøtter, jeg saa der. — Derefter gik vi hen at hilse paa Regensprovsten, Professor Ussing. Han var meget venlig. To af os nye Studenter var kommet før og havde faaet Løfte paa at bo derinde; nu var vi ogsaa to, som begge helst vilde bo paa Regensen, men kun den ene af os kunde faa Plads.

Der kom aarlig 3 Islændinge til at bo paa selv Regensen; de andre maatte bo i Byen og faa Huslejegyldtgørelse, 10 Kroner om Maaneden. Ussing lod os trække Lod, og min Kammerat, Magnus Arnbjarnarson, vandt. Jeg skulde saa bo ude i Byen, men havde mest Lyst til at være paa Regensen. Bagefter gik vi ud at leje et

Værelse for den kommende Uge; for Magnus skulde først flytte ind den 1. Oktober. Vi fik et lille, meget pænt Værelse ude paa Olufsvej Nr. 3. Saaledes gik den første Dag i København; det var Søndagen den 24. September 1893.

De første Dage var meget fornøjelige. Der var mange Ting at se, og vi nye brugte Øjne og Øren godt. En af Dagene var jeg saa heldig at komme ned til Havnen i et stort Øjeblik. Der var en stor Mængde Mennesker for at se Kejser Alexander den Tredjes Afrejse. Jeg fik en meget god Plads og kunde følge Begivenhedernes Gang. Jeg saa Kongen og Kejseren, da de tog Afsked med hinanden, og Kejseren steg ned i Baaden.

Kejseren var en meget imponerende Skikkelse og meget smuk. Det var sidste Gang, han rejste fra Danmark. Jeg var ogsaa betaget af Synet af vor egen Konge, den herlige Mand, — den første Konge, som besøgte Island (ved Tusindaarsfesten i 1874). Paa Vejen op i Byen kom der et voldsomt Regnskyl med Torden og Lynild. Jeg var ganske imponeret af denne mægtige Lyd, som rullede over os i Skyerne. Jeg syntes, Navnet Torden, *Tordøn*, var ganske betegnende; det var jo for vore gamle Forfædre som Billedet paa de Døn, som Thors Bukke og Vogn frembragte, naar han kørte frem. — Jeg var ude af mig selv af Henrykkelse over at have set vor Konge og den mægtige »Kejser over alle Russere«, og oven i Købet at opleve mit første ordentlige Tordenvejr.

Jeg færdedes meget i de Dage inde paa Regensen og var meget ked af ikke at skulle bo derinde. Saa kom det paa Tale mellem Thorstein Gislason og mig, om vi ikke kunde bytte, saa at jeg kunde komme til at flytte ind, og han faa Lov til at bo i Byen. Han havde boet et Aar paa Regensen. Vi gik op til Ussing, og Thorstein fremsatte vort Ønske. Det vilde Professoren ikke høre Tale om.

Nu havde Thorstein boet der et Aar, saa skulde jeg flytte ud efter 3 Aar, og saa kunde der komme Forviklinger deraf. Sagen syntes haabløs, og Thorstein lavede sig til at gaa. Da indskød jeg den Bemærkning: »Dersom nu Hr. Professoren vilde tillade os at bytte, kunde jeg saa ikke komme til at bo sammen med en dansk Student?« — »Hvorfor det, hvorfor?« sagde han noget ivrig og gned Hænderne mod hinanden. »Fordi jeg har stor Lyst til at øve mig

i det danske Sprog,« svarede jeg. »Ja, ja, det finder jeg ganske rigtigt; ja, det kan nok lade sig gøre alligevel!« Saa gav han os Lov til at bytte, og vi skyndte os glade ned i Gaarden, og Thorstein fortalte, hvor diplomatisk jeg havde været. Men det var nu alligevel min oprigtige Mening. Jeg havde virkelig det Ønske at bo sammen med en Dansker for Sprogets Skyld.

Næste Lørdag flyttede jeg ind og fik Værelser paa 6. Gang 1 og en ung Student fra Hillerød som Kontubernal. Han hed Christian Jensen og var Søn af en Skolelærer i Frederiksborg Nyhuse. Han var 18 Aar, dimitteret fra Frederiksborg Latinskole. Fra den Skole var der to Studenter aarlig privilegerede til Regensen. For saa vidt var dette Kontubernalskab maaske ikke saa heldigt, for vi var begge nye Studenter, og vore Værelser blev, skønt de var temmelig smaa, en Slags Central for baade Islændinge og Frederiksborgensere. Det kunde gaa ud over Studiet, men den Fordel var der dog, at ingen af os havde noget at lade hinanden høre paa Grund af Renderiet. Vi blev snart meget gode Venner, og det Ven-skab har holdt i alle disse 40 Aar.

»Ke,« som vi forkortede hans Navn til, var en umaadelig behagelig Kontubernal. Han var meget godt begavet og digterisk anlagt, og dertil munter og venlig. Jeg mindes ikke, at vi nogensinde kom til at veksle et uvenligt Ord, saa længe vi boede sammen. Jeg kom til at holde meget af ham. Han studerede Theologi og gik til filosofiske Forelæsninger hos Professor Kroman, mens jeg havde valgt Medicin og hørte Professor Høffding i Filosofi. At jeg havde valgt Medicin, var dels, fordi jeg havde stor Lyst dertil, men ogsaa fordi jeg havde den Opfattelse, at jeg bedre som Læge kunde arbejde for Kristendommen end som Præst, for ingen vilde tænke om en troende Læge, at han var Kristen for Levebrødets Skyld. Jeg begyndte saa at søge de forskellige Foredrag: Botanik hos Warming, Zoologi hos Lütken, Kemi hos Julius Thomsen og Fysik hos Christiansen.

Jeg var som i den syvende Himmel. Jeg var mest glad ved Timerne i Fysik, for Professor Christiansen var meget opmuntrende og sagde mange Vittigheder. Han talte med en bred jydsk Udtale, som lød vældig godt i mine Øren. Mange Aar senere nød jeg den Lykke flere Gange at komme som Gæst til Professor Warming

og Professor Christiansen. De var ædle Personligheder og oprigtigt troende Mænd. Jeg havde deres Sønner at takke for denne Opløftelse og Ære, som jeg aldrig glemmer. Jeg gjorde hurtig Bekendtskab med mange Studenter, særlig dem, som lige var begyndt paa det medicinske Studium. De havde Lyst til at vide noget om Island, men kendte i Forvejen saare lidt til Islands Natur og Historie. Det var mig en stor Nydelse at kunne oplyse dem derom.

Jeg lagde Mærke til, at nogle Studenter mødte op i en Slags Uniform. Jeg syntes meget godt om den Uniform, den grønne Vaabenfrakke, de sorte Benklæder samt Bælte og Bajonet under den sorte, klædelige Studenterhue. Jeg vilde gerne vide mere derom og henvendte mig til en saaledes uniformeret Sidekammerat og spurgte ham, hvad det skulde betyde. Han var en overordentlig elskværdig og tiltalende ung Mand. Han fortalte mig saa om »Akademisk Skytteforening« og Livet der. Det tiltalte mig meget. Han tog mig hjem til sig, hvor han boede sammen med sin Broder, som ogsaa studerede Medicin. De hed Theobald og Johan Georg Gliemann. De var meget begejstrede for den Forening, og de gav saadan en glødende Beskrivelse deraf og skildrede det gode Kammeratskab og den gode Aand, der herskede blandt dem, i saa stærke Farver, at jeg fik stor Lyst til at være med, og der gik ikke lang Tid, inden jeg var blevet Medlem og havde faaet min Uniform, en Riffel og Bajonet. Øvelser for Rekrutterne blev holdt hver anden Morgen Kl. 6½—8½. De var temmelig strenge, og nu angrede jeg, at jeg ikke havde deltaget i Gymnastik, for saa var Øvelserne blevet mig lettere. Men jeg prøvede paa at hænge i, hvad jeg kunde. Jeg fik mange gode Venner der, og Førerne var meget flinke mod mig.

Jeg havde mange gode Oplevelser den Vinter. Kort efter, at jeg var kommet ind paa Regensen, kom en norsk Student og spurgte efter mig. Det var Eyvind de Lange fra Bergen; han var ogsaa blevet Student sidste Foraar. Vi var gode Venner, skønt vi aldrig havde set hinanden. Vi var kommet i Korrespondance, først som Medlemmer af vore respektive Skoleforeninger, og siden personligt. Jeg var naturligvis meget spændt paa at vide, hvorledes han saa ud, og det samme var Tilfældet med ham. Han agtede at opholde sig nogle Maaneder i København, og han boede hos sin Moster.

Eyvind og jeg kom meget sammen; jeg kom tit med ham til hans Tante og fik altid en hjertelig Modtagelse. Han var en udmærket ung Mand, og vort gennem Brevveksling begyndte Ven-skab blev nu styrket og uddybet ved personlig Omgang.

Omkring Midten af Oktober besøgte jeg den gamle Digterinde, Frøken Benedikte Arnesen Kall. Hun boede i Classensgade. Anledningen til dette Besøg laa langt tilbage. Da jeg studerede de danske Digtere derhjemme, medens jeg gik i 3. og 4. Klasse, stødte jeg paa dette Navn, og da hun var af en islandsk Slægt, følte jeg særlig Interesse for hende. Saa skrev jeg et Brev til hende, hvori jeg bad om nogle Oplysninger om, hvilke Bøger hun havde skrevet, og hvor de kunde faas. Jeg fik et meget venligt Brev, og dette blev Begyndelsen til en Brevveksling mellem os. Digterinden var Datter af Rektor Paul Arnesen, som havde udarbejdet to Leksika, et græsk og et latinsk; det sidste blev meget brugt i min Tid i Skolen. Han var gift med en dansk Hustru af fornem Slægt. Deres Datter, Benedikte, blev opdraget hos Kammerraad J. C. Kall og adopteret af ham. Da jeg besøgte hende, var hun nær ved firsindstyve Aar og næsten blind. Hun var meget venlig imod mig; vi talte om Island, og hun fortalte mig om sine to Rejser til Island. Hun kendte godt den islandske Historie og havde ogsaa læst Islandsk. Hun bad mig gentage mit Besøg, saa tit jeg kunde. Jeg kom ogsaa et Par Gange. Hendes Hukommelse var næsten usvækket, og hun fortalte godt.

Den 13. November fyldte hun de firs. Islandske Studenter sendte hende en meget smuk Buket og et kalligraferet Digt, som jeg havde lavet. En Deputation paa tre Studenter blev sendt med Buketten og Digtet. Hun blev meget glad ved at faa den Hyldest fra sit gamle Fædreland.

Lige i Forvejen, den 10. November, blev Digteren Kristian Arentzen 70 Aar. Jeg havde ogsaa læst en hel Del af hans Digte og havde selv 2 Digtsamlinger af ham; i den ene var der nogle varme og smukke Digte om Island. Jeg sendte ham en Hilsen med Tak for den Glæde, jeg havde haft ved at læse hans Digte. Han sendte mig et yderst elskværdigt Brev og en Indbydelse til et Besøg hos ham. Jeg besøgte ham een Gang og blev meget godt modtaget.

Endnu en Oplevelse havde jeg i November Maaned. Jeg fik Tilbud om at give en Kaptajn i Generalstaben, Kofoed-Jensen, Undervisning i Islandsk og Færøisk. Han boede paa Vesterbrogade. Han var meget venlig og aftalte med mig, at jeg skulde komme hver Tirsdag og Fredag Kl. 7, spise til Aften og derefter undervise ham, og saa vilde han desuden give mig 10 Kroner om Maaned. Jeg var i den syvende Himmel, særlig fordi jeg derved kom i Berøring med en baade dannet og yderst elskværdig Familie. Grunden til, at Kaptajnen vilde sætte sig ind i de to Sprog, var den, at han haabede at blive sendt op til Færøerne eller Island til Opmaaling og Kortlæggelse af Landene. Jeg glædede mig til de Dage, da jeg skulde derud. Det var dejligt at faa et udmærket Maaltid, men endnu mere glædede jeg mig til Samværet med Kaptajnen. Aftens Program var saadan, at først blev der spist, og derefter fik vi gerne lidt Musik eller Sang. Fruen havde en stor og smuk Sangstemme, og jeg var henrykt, da hun sang: »Undrer mig paa, hvad jeg faar at se, over de høje Fjælde«, og mange andre Sange. Kl. 8—9 havde vi Sprogtimen sammen; derpaa blev der bragt to smaa Glas ind med en let Romtoddy, og saa sad vi hyggeligt og røg en Cigar og talte sammen om mange Ting. Jeg lærte meget af de Samtaler, og disse Mennesker blev mig mere og mere kære. Jeg følte ogsaa, at de var gudfrygtige. Vi gik til Bords med en kort Bordbøn, og hele Tonen i Hjemmet var saa smuk og forædlende. Engang ved Bordet blev der trykkende Tavshed. Jeg havde sagt noget, og jeg følte, at det maatte være noget usømmeligt, men jeg kunde ikke finde ud af, hvad det var. Jeg sagde: »Sig mig, hvad har jeg sagt? Det maa have været noget upassende.« Kaptajnen smilede og sagde: »Aa, De bandede bare!« — »Det er umuligt, for jeg bander aldrig paa Islandsk, endsige da paa Dansk.« — »Jo, det gjorde De; De sagde s'gu; det er en Ed.« — »Saa,« sagde jeg, »det har jeg ikke vidst, og jeg har hørt Studenter sige det, og jeg troede, det var det samme som det islandske »sko«, som betyder: »Se her!« og kommer af *skoda*, skue.« — Vi lo ad denne Fejltagelse, men jeg blev klog af Skade. Kaptajnen havde 4 Børn, to yndige Piger, 7 à 8 Aar gamle, og to Drengene, henholdsvis 2 og 5 Aar. Dem havde jeg ikke set; de var altid gaaet i Seng, naar jeg kom. Fruen fortalte mig, at Mogens, den ældste, var meget spændt

paa at se den »Islænder«, som underviste Far. — »Hvorledes kan en Islænder komme op ad Trapperne? Har han Mulepose paa?« saadan sagde Fruen, at han blev ved at spørge. Hans Onkel havde 2 Islændere, d. v. s. Heste. Han troede, det var en Hest, der kom, og de lod ham blive i den Formening. Saa blev det engang aftalt, at jeg skulde komme Kl. 6½ for at gøre Bekendtskab med lille Mogens. Jeg tror næsten, at jeg var lige saa spændt som han. Jeg kom og sad derinde i Dagligstuen. Døren gik op, og paa Tærskelen stod den yndigste 5 Aars Dreng i sin fineste Puds.

Jeg ser ham endnu for mine Øjne saadan, som han stod der og saa sig omkring med de store, spændte Barneøjne. Hans Moder sagde: »Det er Islænderen!« — Jeg har aldrig set en tydeligere Skuffelse malet i noget Barneansigt end hans. »Ikke andet. Det er jo bare et Menneske.« — Naa, vi blev nu alligevel rigtig gode Venner, og lille Mogens blev mig igennem alle mine København-Aar til stor Glæde.

Julen nærmede sig, den første Jul i Danmark. Jeg var Juleaften inviteret til Eyvind de Langes Tante og havde en dejlig Aften. Eyvind forærede mig nogle Digte af den unge norske Digter, Sigbjørn Obstfelder, og Mosteren forærede mig en smuk Slipsnaal. Om Aftenen, da jeg kom hjem, laa der et Kort fra B. Arnesen Kall. Foruden en varm Julehilsen stod der, at jeg næste Onsdag Kl. 7 var inviteret til at drikke »The i al Tarvelighed« i hendes Hjem.

Juledags Morgen overværede jeg Højmessen i Vor Frue Kirke. Det var meget betagende og blev særlig uforglemmeligt, fordi den gamle Komponist Hartmann den Morgen selv spillede Orgelet. Om Aftenen var jeg i Jakobskirken paa Østerbro. Ved min Hjemkomst fandt jeg et Kort fra Kaptajn Koefod-Jensen, hvori han indbød mig Onsdag Aften 4. Juledag. Næste Dag gik jeg ned til Kaptajnen for at undskylde mig. Vi blev enige om, at jeg kunde komme ud til Kaptajnen, efter at jeg havde været hos Digterinden, for sandsynligvis vilde den gamle 80aarige Dame ikke holde længere ud end til Kl. 10 i det højeste.

Jeg tænkte næsten, at jeg kunde komme i mine Hverdagsklæder, for »The i al Tarvelighed« vilde nok betyde en almindelig Aftensmad sammen med den næsten blinde Dame, men da jeg

bagefter skulde til Selskab hos Kaptajnen, maatte jeg selvfølgelig være rigtig paaklædt. Jeg pyntede mig, saa godt jeg kunde, og tog ud til Classensgade og ringede paa. Den gamle Dame aabnede selv og bød mig velkommen og føjede til: »De er den mest præcise.« Saa begyndte Folk at strømme til, alle festklædte Herrer og Damer. Det var en Overraskelse. Vi var tolv til Bords. Digterinden tog mig selv til Bords. Bordet var smykket med et Utal af Blomster i fine Vaser, Lys i Sølvstager med mere. Der var fire Retter med tilsvarende Vine. Jeg tænkte ved mig selv: Og det skal være »The i al Tarvelighed«. — Digterinden rejste sig og holdt en Tale for Island og den islandske Gæst. Hjærtet sank i mig ved den Tanke, at det vist var min Pligt at svare paa Talen. Saa tog jeg mig sammen og holdt en Tale for Digterinden, Datteren af gamle Islændinge. Hvorledes jeg slap fra denne min første Tale paa Dansk, ved jeg ikke, men alle var saa elskværdige og høflige at lade, som om de var meget fornøjede. Senere blev der danset. Jeg maatte aabne Ballet med Værtinden. Kl. 1½ drak vi Kaffe og kom først derfra Kl. 2. Jeg maatte saa til Vesterbrogade den næste Dag for at fortælle, hvorledes »den The« var gaaet. Jeg var som beruset af al den Elskværdighed, jeg mødte hos disse fornemme og dannede Mennesker, jeg havde været sammen med. Flere af dem var af den Kallske Slægt.

Lige efter Nytaar foretog jeg min første Jærnbanerejse. Jeg var inviteret til min Kontubernals Hjem i Frederiksborg Nyhuse. »Ke« havde sagt, hvilket Tog jeg skulde rejse med. Jeg tog af Sted fra Nordbanegaarden og havde taget Tur- og Returbillet, som gjaldt i 4 Dage. Udover de 2 Kroner, den kostede, havde jeg ikke en rød Øre. Jeg var meget spændt, og jeg havde taget en fransk Roman med for at forkorte Tiden. Dog hørte jeg nøje efter, naar Stationernes Navne blev raabt. Endelig syntes jeg, der blev raabt Frederiksborg. Jeg fo'r ud paa Perronen og spurgte Konduktøren, om det var Frederiksborg. Nej, det var Fredensborg. Jeg gik ind igen og begyndte at læse. Saa kom Konduktøren og spurgte, hvor jeg agtede mig hen. Til Frederiksborg. Ja saa var jeg kørt forbi, for Stationen hed Hillerød. Jeg blev meget forskrækket. Hvad skulde jeg gribe til? Konduktøren sagde, at jeg maatte rejse til Helsingør og med næste Tog tilbage. Saa fortalte jeg, at jeg ikke

havde flere Penge end lige til Hillerød frem og tilbage. Da han hørte, at jeg aldrig havde rejst med en Jærnbane før, blev han rørt og sagde, at jeg skulde køre med til Helsingør og vente der til Kl. 4 om Eftermiddagen; saa kørte han med tilbage, og jeg skulde ikke betale noget. Jeg var meget taknemmelig, og vi kørte videre. Men da vi kom til Snekkersten, kom den venlige Konduktør og tog mig over i et andet Tog, som holdt paa Stationen og skulde til København, og han bad Konduktøren der om at vejlede mig. Han var lige saa elskværdig, og saa kom jeg da vel til Hillerød. Jeg spurgte mig for, til jeg naaede mit Bestemmelsessted. De blev ikke lidt forundrede ved at se mig paa den Tid, da intet Tog ventedes fra København. Jeg fortalte mit Eventyr, og vi lo allesammen hjerteligt over min første Jærnbanerejse. Det var et dejligt, harmonisk Hjem, og jeg havde fire dejlige Dage der. Lærer Jensen var en ganske herlig Mand, munter og fuld af Skæmt og Lune, Fruen meget moderlig mod mig, og Børnene baade fornøjelige og høflige, ligefremme og velopdragne. Der var ingen Tvang. Faderen var som en Kammerat overfor Børnene. Jeg følte mig fuldstændig som hjemme og kom til at holde meget af den Familie, som om jeg tilhørte den ganske og aldeles.

En af Dagene tog de mig ud at se Frederiksborg Slot. Jeg var som himmelfalden over al den Pragt, jeg saa i Salene, de historiske Minder og Malerierne. Det var særlig to Malerier, som blev ligesom indprentede i min Sjæl. Det ene var »den døende Kansler«. Jeg fo'r sammen, da jeg traadte ind i Salen. Jeg syntes ligefrem, at det var en Gruppe af levende Mennesker omkring en døende. Det andet Maleri forestillede Kongefamilien, vor Konge Christian den Niendes Børn, Svigerbørn og Børnebørn. Jeg var stolt og betaget af at se vor Konge omgivet af saa stor en Skare af Europas største kronede eller vordende kronede Hoveder. (Da jeg 29 Aar senere stod foran det samme Billede, fik jeg Taarer i Øjnene: Sic transit!). Riddersalen var dog mest imponerende af alt, ligeledes Kirken med de mange Minder. Jeg var saa heldig at faa Øje paa Islands afdøde Biskops, Pjetur Pjeturssons Storkors-Skjold med Indskriften: »Per ardua ad astra«.

Dagene gik hurtigt, og snart skulde jeg sige Farvel til alle disse nye Venner, de elskværdige Værtsfolk, de to Døtre og to Sønner.

»Kærs Broder Aksel var en prægtig Fyr, ca. 11 eller 12 Aar, og vi var blevet ret gode Venner.

Da jeg kom ud fra Nordbanegaarden i København, følte jeg meget stærkt Forskellen mellem Land og By. Den vældige Larm, der slog imod mig, lød for mig som et Gny af brusende Fossefald, og dog syntes jeg, at Bylivet var mere tiltrækkende for mig end Livet udenfor Byen. Byen drog mig, og jeg blev som hjærgtagen, og jeg befandt mig godt ved det. Jeg syntes, alt det bedste og mest fuldkomne udfoldede sig bedst i Byen.

I denne min første Vinter i København gik jeg ikke meget paa Museer, men Thorvaldsens Museum besøgte jeg to Gange om Ugen og tog kun en lille Del ad Gangen.

Det forekom mig nyttigere at se eet Museum grundigt, end mange flygtigt.

I Teatrene kom jeg kun sjældent; jeg havde ikke Raad til det. Jeg kom nogle Gange i Dagmar-teatret, for vi fik en hel Del Fri-billetter paa Regensen. I det kongelige Teater var jeg fire Gange og saa *Macbeth* alle fire Gange. Jeg vilde gerne have set det oftere, hvis jeg havde haft Raad dertil. I alt har jeg set *Macbeth* 16 Gange paa Scenen og altid opdaget noget nyt. Jeg mente ogsaa den Gang, at man var bedre tjent med at se et Stykke flere Gange, dersom det i det hele taget var værd at se, end at se mange Stykker, ligesom det er bedre at læse een god Bog 3 Gange, end tre Bøger, selv om de er nok saa gode.

De Aftener, jeg holdt mest af, var dog Aftenerne hos Kaptajn Koefod-Jensen. Een Aften der staar meget klar i min Erindring. Vi sad og spiste; saa siger Kaptajnen pludselig: »Ja, det bliver nu min sidste Time i Sprogene; for jeg har faaet at vide, at jeg ikke kommer til at arbejde deroppe, og saa har jeg ingen Grund til at fortsætte med Sprogene.« Jeg følte et Stik af Smærte fare som Lyn gennem mig, men jeg lod mig ikke mærke med det og sagde, at det forstod jeg ganske godt. Saa blev Talen ført over til andre Ting, og Maaltidet sluttede under munter Samtale. Bagefter, da vi talte sammen ved Toddyen, sagde Kaptajnen: »Det forekom mig, at De har fortalt mig, at De var en Bondesøn fra Nordlandet i Island?« Jeg bekræftede det. »Og er De opdraget der?« spurgte han. Jeg fortalte ham, at jeg havde levet i mit fattige Hjem, indtil jeg var 13

Aar, og saa været Tjenestedreng i adskillige Bøndergaarde, indtil jeg begyndte at studere. Han saa paa mig og sagde: »Hvor har De lært at beherske Deres Minespil saa godt, at De ikke røber Deres Følelser, naar De vil beholde dem hos Dem selv?« Jeg spurgte lidt forundret, hvad han menté. Han sagde: »Jeg er sikker paa, at den Efterretning, jeg gav Dem ved Bordet, baade kom uventet og har været ubehagelig for Dem; for jeg var selv ked af at meddele Dem det. Men trods nøje Iagttagelse kunde jeg ikke se saa meget som en Skygge af Skuffelse vise sig hverken i Deres Ansigt eller Tale. De tog imod det som en sand Adelsmand.« Jeg sagde: »Jeg maa tilstaa, at den Efterretning kom meget uventet og gav mig et Stik i Hjærtet, men for det første havde jeg ingen Ret til at vise nogen Misfornøjelse, og for det andet ligger det i den islandske Folkekarakter ikke at tabe Fatningen hverken ved behagelig eller ubehagelig Overtaskelse. Det har vi lært af vore Forfædre i de islandske Sagaer, for da blev det anset for en Ære ikke at forandre en Mine ved Saar eller Bane.« Jeg fortalte Kaptajnen Historien om Gudrun Osvifursdatter, hvorledes hun tog Meldingen om sin Mand Bollis Drab. Jeg fortalte ham saa om den islandske Skik at læse de gamle Sagaer i de lange Vinteraftener og om Folkenes Samtaler bagefter om det læste.

Om Aftenen, da jeg vilde til at gaa, bad de mig, om jeg vilde komme og spise til Aften de samme Dage som før. Jeg modtog dette ædelmodige Tilbud med stor Glæde og Tak og kom der saa de Aftener indtil om Foraaret. Under hele mit Københavnsophold blev det Hjem et af mine dyrebare Steder. Lille Mogens blev mig ogsaa til stor Glæde ved sin barnlige Hengivenhed.

Regenlivet med sit ejendommelige Præg, med Vækkerforeningerne og mange gode Kammerater, baade islandske og danske, var mig baade til Gavn og Glæde. Al denne Deltagelse i Livet paa Regensen og i det udmærkede Kammeratskab i Akademisk Skytteforening forhindrede mig noget i mine Studier, men dog mødte jeg stadig til Forelæsningerne. Særlig Forkærlighed havde jeg for Forelæsninger hos Professorerne Warming og Christiansen; Kemi kedede mig derimod. Jeg havde heller ikke Penge til at gaa paa Laboratoriet, for det kostede omtrent Halvdelen af mine Indtægter; desuden var Bøgerne til det medicinske Studier ret dyre, og jeg

tænkte til med Gru paa den Tid, da Stipendiet vilde ophøre, og hvorledes det saa skulde gaa. Desuden kan jeg ikke sige, at jeg følte noget stærkt indre Kald til den uvisse fremtidige Lægevirk-somhed.

Foraaret kom tidligt. Jeg var henrykt over al den Herlighed, jeg saa springe ud for mine Øjne i Haver og ude paa Landet. Derud kom jeg hver anden Søndag med Akademisk Skytteforening. Det var dejlige Ture, selv om det kunde være trættende. Vi kom altid glade og fornøjede hjem om Aftenen efter saadan en vellykket Tur. Engang hændte der mig et Uheld. Jeg laa paa en Grøftekant sammen med min Trop, og det var meget magtpaaliggende, at vi ikke blev opdagede, før det rette Øjeblik kom. Vi laa meget spændt med Fingeren paa Aftrækkeren for at være parat til at skyde. Paa een Gang hopper der noget grønligt og slimet over min højre Haand. Jeg havde aldrig i mine Levedage set saadant et Utyske og trak uvilkaarligt Haanden rask til mig, glemmende Tid og Sted. Derved gik Skuddet af og røbede os for Fjenden. Det var utilgiveligt, men dog fik jeg Tilgivelse, efter at de havde faaet at vide, at jeg aldrig havde set nogen Art af Frøer, da saadanne ikke lever i Island. I det hele taget havde vi gode Dage i Foreningen. Med Glæde og Tak mindes jeg mange baade blandt Førerne og Kammeraterne. Engang fik vi Besøg af Hans kongelige Højhed Prins Christian (vor nuværende Konge). Jeg blev forestillet for ham som den eneste Islænding i Korpset. Nogen Tid efter hændte der mig et Uheld. Jeg stod i Frederiksborggade paa Fortovet og ventede paa en Ven. Jeg var i Uniform og saa en Officer til Hest paa den anden Side af Gaden. Jeg stod i mine egne Tanker. Pludselig hilste han med Haanden til Huen. I det samme var det, som en Taage lettede, og jeg saa, at det var Prins Christian. Jeg rettede mig i en Fart og hilste. Jeg tænker, Bevægelsen var noget kejtet og i ukontrolleret Fart, for hans kongelige Højhed nikkede smilende til mig og red videre. Jeg blev meget ked af dette og tænkte: Bare Prinsen ikke havde genkendt mig, at jeg var den Islænding, som var blevet forestillet for ham, saa jeg havde gjort baade Korpset og mit Land Skam.

Nu kom den Tid, da man skulde slide i det til den filosofiske Eksamen. Jeg sled nu rigtignok ikke ret meget, for jeg var optaget af adskilligt andet. Blandt andet maatte jeg ofre god Tid paa en

ung Mand, som nylig var kommet fra Island og følte sig meget ensam og havde stærk Hjemvé.

Jeg syntes, jeg havde stor Forpligtelse til at være saa meget som muligt sammen med ham, for vi havde været Uvenner en Tid, men netop i den Tid havde han engang meget ædelmodigt taget sig af min Hest og derved gjort mig en stor Tjeneste. Ved vort Samvær i København forsvandt lidt efter lidt al Modvilje, og vi blev gode Venner. Men det kom til at gaa ud over Filosofien.

Eksamen nærmede sig; jeg skulde op den 16. Juni, og i Begyndelsen af Juni tog jeg fat for Alvor. Grundlovsdagen sad jeg inde og læste hele Dagen, indtil jeg om Aftenen gik ud i Kongens Have, hvor Højres Grundlovsfest blev fejret. Jeg traf nogle Bekendte fra Skytteforeningen, og vi enige om at samle de Studenter sammen, som befandt sig i Haven. Vi blev tilsidst 70 à 80, og i et Hjørne af Haven stillede vi lange Borde og Bænke op og bestilte en »Gammel Carlsberg« til hver. Det var alt, hvad vi fik af Drikkevarer, men det var nok; for Stemningen gik højt alligevel. Vi havde ogsaa to norske, en svensk og to finske Studenter iblandt os. Vi sang Studentersange og Fædrelandssange, og der blev holdt et Utal af Taler, og snart blev vi omringet af en tæt Menneskemasse, hidlokkede af Sangen og Talerne. Der blev holdt Taler for Fædrelandet, for »Højre«, der blev talt for de norske, svenske og finske Studenter, og de svarede. En Tale blev holdt til Damernes Pris o. s. v., og vi raabte kraftige Hurraer, som de omkringstaaende istemte. Jeg sagde til min Sidekammerat, at jeg fandt det skammeligt, at ingen havde talt for Hans Majestæt Kongen. Saa raabte Kammeraten til »Magister bibendi«, at her var een, som begærede Ordet. »Op med ham!« blev der raabt, og »nolens volens« maatte jeg op paa Bænken. Jeg var ved at tabe Modet, da jeg saa ud over den store Menneskemængde. Bænken, jeg stod paa, rystede og svajede, saa jeg maatte støtte mig til en jættestor Gardist, som stod tæt ved Bænken. Jeg begynde min Tale med at skælde Studenterne ud for deres Mangel paa Loyalitet, idet de havde glemt at udbringe en Skaal for Hans Majestæt paa selve Grundlovsdagen ved Højres Fest, og da de danske Studenter undlod at gøre det, vilde jeg, som talte daarligt Dansk, tale for Islands Konge. Saa talte jeg noget om, hvor god Kong Christian den Niende altid havde

været mod Island, om hans Besøg der oppe og om den Grundlov, han havde givet os, og udbragte saa et Leve. Studenterne og alle Tilhørerne raabte 9 Gange kraftigt Hurra. Bagefter rejste en Student sig og holdt en Tale, hvori han sagde, at den Irettesættelse, som Islændingen havde givet dem, var fortjent, men at han i sin Godhed ikke havde paataalt den Forglemmelse, de havde gjort sig skyldige i, nemlig at de havde holdt Taler for Norge, Sverige og Finland, men glemt Island. Han talte saa nogle venlige Ord til Island, og der blev raabt meget begejstret Hurra for Island.

Nu var vi færdige med vor Bajer og rejste os. Vi tog en rask Tur i Procession rundt i Haven og skiltes ad under stor Begejstring over en vellykket Aften.

I Politik holdt jeg mest af Højre, omend skønt der var meget, jeg ikke syntes om. Jeg syntes, det Parti ogsaa var alt for parlamentarisk, for jeg hadede Parlamentarismen dengang som nu.

Den 16. Juni tog jeg Filosoficum, mod min Forventning med »Laud«. Jeg tror, at jeg hovedsagelig havde Professor Høffdings Elskværdighed og Velvilje at takke for den gode Karakter.

Om Foraaret blev Christian Jensen og jeg enige om, at vi gjorde klogest i at skilles, men denne Vinter havde dog lagt Grundvolden til et livsvarigt Venskab mellem os to, og skønt vi ikke længer var Kontubernaler, blev jeg dog i hver Sommerferie inviteret til hans Hjem, hvor jeg opholdt mig 4 Dage ad Gangen.

De vilde tit beholde mig længer, men jeg syntes ikke, jeg kunde undvære Byen mere end de 4 Dage. — I Juli 1894, mens jeg var derude, gjorde jeg for første Gang Bekendtskab med Myrerne. De optog mig meget, og jeg brugte mange Timer daglig til at iagttage deres Færd, og fra den Tid af er de mine eneste Venner blandt Insekterne. Jeg har siden læst alle de Bøger, jeg har faaet fat i, som handler om Myrer og deres Levemaade og Virksomhed.

17. Kapitel.

VENDEPUNKTET

Jeg har ikke talt ret meget om den kristelige Side af mit Liv i denne min første Vinter i København. Det er heller ikke ret meget,

som jeg kan berette derom. Rigtignok blev jeg ved en af mine Kammerater i Skytteforeningen, Bøggild, gjort bekendt med Studenterhjemmet i Studiestræde, den kristelige Studenterforening. Jeg skylder ham en Tak for det, og for al den Venlighed, han viste mig. Jeg kom der af og til og hørte flere gode Talere og gode Diskussioner om kristelige Livsspørgsmaal. Jeg syntes ogsaa godt om Foreningens Formand, Pastor Steinthal, og hans bestemte Vidnesbyrd. Men dog blev jeg aldrig rigtig hjemme der. Der var ogsaa mange Ting, som optog mig og spredte mine Tanker, saa at mit Trosliv stod temmelig svagt. De nye Omgivelser, alt det nye, der mødte mig, nye Venner og Deltagelse i interessante Foreninger baade paa Regensen og udenfor Regensen, alt det bevirkede, at det kristelige kom til at staa i Skygge. — Min Læsning uden for Studiet var heller ikke egnet til at fremme det kristelige. Jeg læste mest franske Bøger den Gang, dog mest for Sprogets Skyld. Maupassant, A. Daudet og Emile Zola var mine mest dyrkede Forfattere, men jeg vendte mig dog ret hurtigt fra Zola; jeg fandt ham for usædelig.

Jeg læste ogsaa en hel Del af danske Forfattere, af de nyere især H. Drachmann og I. P. Jacobsen, af de ældre M. Goldschmidt. Han blev min Yndlingsdigter. Jeg syntes, der var noget betagende ved hans Stil og Fremstillingsmaade.

Jeg gik i Kirke hver Søndag, og det hjalp mig meget. Jeg vidste og følte, undertiden meget klart, at jeg var alt for letsindig og overfladisk i mit religiøse Liv. Jeg var overbevist om, at jeg tilhørte Kristus og vilde være hans, men tillige var det mig klart, at jeg ikke levede i Overensstemmelse med hans Lære. De mange gode Prædikener, jeg hørte, undlod ikke at gøre Indtryk paa mig, og mange Gange syntes jeg, at det var møntet paa mig. Jeg kendte ikke ret meget til de kirkelige Retninger.

Indre-Missions Retningen hørte jeg som oftest meget bagtalt, men kendte ingen, som tilhørte den Retning. Jeg fik Indtryk af, at den var en fanatisk, sværmerisk Retning, som gik ud paa at dræbe hver Gnist af uskyldig Livsglæde.

De Præster, jeg hørte mest, var Pastor Schepelern ved Trinitatis, Stiftsprovst Paulli ved Vor Frue Kirke og Pastor Fenger ved Garnisonskirken. Jeg syntes meget godt om deres Forkyndelse, særlig Fengers. Jeg holdt ogsaa meget af at høre Pastor Bruun ved

St. Angars Kirken i Bredgade, men det, som dog mest drog mig derhen, var den katholske Messe, særlig efter at jeg havde sat mig ind i Ceremoniernes dybe Symbolik. Det, som især betog mig, var Tilbedelsen af den hellige Hostie, og jeg syntes, det nærmede sig til en Altergang at overvære Messen. Fra Barndommen var jeg vant til at føle Mystiken ved Altergangen, og jeg troede fuldt ud paa den fuldkomne Forvandling af Brødet og Vinen til Jesu Allershelligste Legeme og Blod. Jeg tog Ordene: »Det er Jesu sande Legeme« aldeles bogstaveligt. Først langt senere opdagede jeg, at Læren om »Transsubstantiationen« var en katholsk Lære. Efter den Opdagelse turde jeg ikke gaa til Alters af Frygt for, at Præsten vilde afvise mig, dersom han kendte min ulutherske Anskuelse, og jeg vilde ikke komme uden hans Vidende derom. Men jeg længtes til Herrens Bord, særlig efter min Oplevelse ude paa Atlanterhavet. Jeg tænkte tit paa at gaa over til Katholicismen for at kunne komme til Alters med god Saamvittighed. Jeg følte ogsaa altid under den katholske Gudstjeneste en dyb Ærefrygt og Tilbedelse, men der var ogsaa en rent æstetisk Nydelse for mig i den gamle Sang og det latinske Sprog.

Saaledes stod nu Sagerne i Foraaret 1894. I Slutningen af Juni oplevede jeg en lille Begivenhed, der gav Anledning til den store Strømkæntring i mit Liv.

I Begyndelsen af Juni gjorde jeg Bekendtskab med en stud. theol., som nylig var flyttet ind paa Regensen. Han hed Carl Wagner og forberedte sig til Præstegerning i Grønland. Han havde gjort en Rejse til Smyrna i Lille-Asien og havde mange Ting at berette derfra. Vi blev snart gode Venner. En Dag fortalte han mig, at han skulde rejse til sit Hjem i Sommerferien. Han havde nogle Spisebilletter, fortalte han, til Middagsabonnement i K. F. U. M. Nu vilde han gerne forære mig dem, da han selv ikke havde Brug for dem. Jeg havde tit den Vinter gaaet forbi et Hus i Fiolstræde, hvor der over Porten prangede med store Bogstaver: »Kristelig Forening for unge Mænd«. Jeg havde tænkt mig, at det maatte være en sekterisk og sværmerisk Konventikel, ukirkelig og usund. Ellers havde jeg aldrig tænkt videre paa det. Da Wagner udtalte K. F. U. M.s Navn, følte jeg Ubehag ved at modtage denne Gave og spurgte, hvad Slags Forening det var. Han fortalte, at det var

et kristeligt Arbejde indenfor Folkekirken, som ikke gav Grund til Betænkeligheder af nogen Art. Jeg havde alligevel en hel Del at indvende, men han paastod, at det ikke var saa smittende, at det kunde være forbundet med nogen Fare at spise der en Maanedstid og blive indskrevet paa en Gæsteliste, for jeg behøvede ikke at lade mig optage som Medlem. Han overvandt mine Betænkeligheder og tog mig med ud i Fiolstræde, til Sekretær Rudolph, som gav mig et Gæstekort. Jeg fik 13 eller 14 Spisebilletter og brugte dem hveranden Dag, men ellers lavede jeg min Mad selv.

Jeg kom i Foreningen for at spise og havde Øjnene med mig. Jeg talte ikke med nogen, og ingen talte til mig. Maden var udmærket. Jeg lagde Mærke til, at mange Soldater kom og sad derinde. En Mand gik iblandt dem og var øjensynlig Ven med dem alle. Der var noget ved den Mand, som fangede min Opmærksomhed. Senere fik jeg at vide, at han hed H. H. Brandt og var Soldatermissionær.

Jeg var i København hele Juli Maaned undtagen de fire Dage, som jeg tilbragte hos min Ven Ke Jensen. Ellers sad jeg mest hjemme og læste hovedsagelig Skønlitteratur. Jeg satte mig for at lære hele Sider af M. Goldschmidts »Arvingen« udenad, for at det danske Sprog rigtig kunde faa Magt over mig.

I August rejste jeg en Tur til Bergen; min Ven Eyvind de Lange havde inviteret mig, og jeg havde stor Lyst til den Rejse, skønt det kneb noget med Pengene. Jeg kunde dog spare 27 Kroner sammen og laante desuden 5 Kroner. Jeg havde regnet ud, at de Penge vilde slaa til, dersom jeg tog Tur og Retur som Dækspassager til Göteborg. Den Billet kostede 9 Kroner, og paa samme Maade fra Göteborg til Bergen. Frøken Finne, Eyvinds Tante, vilde rejse med det samme Skib, selvfølgelig paa første Kahyt.

Der var mange Passagerer ombord i Skibet, som hed »Falken«; Kaptajnen var svensk. Det var et lille Skib; Vejret var temmelig koldt, og der var intet Læ paa Dækket. Jeg havde lovet Frøken Finne at bringe hende en Taske og opsøgte hende paa første Plads. Da jeg kom derfra, traf jeg Kaptajnen. Han forlangte at se min Billet, og da han saa, at jeg var Dækspassager, blev han rasende paa mig og vilde aldeles ikke høre paa min Retfærdiggørelse, men bandede som en Tyrk (maaske Tyrkerne slet ikke bander). Saa gik

jeg min Vej og stillede mig midt paa Dækket nær ved Skorstenen; der var lidt varmere. Kaptajnen kom derhen og begyndte at skælde mig ud, fordi jeg var paa den Del af Dækket, som hørte anden Kahyt til. Jeg sagde, at jeg ikke havde vidst det. Tredje Gang traf han mig, hvor jeg heller ikke maatte være, og var nu for Alvor vred. Næste Dag skældte han ogsaa ud paa mig; denne Gang anede jeg ikke Grunden.

Om Aftenen kom vi til Halmstad. Jeg gik i Land og vandrede en lang Tur ud paa Havnemolerne. Søen var ligesom et Spejl, og Maanen spejlede sig deri. Jeg var henrykt over at have svensk Jord under Fødderne. Jeg syntes, alt var saa romantisk.

Ved Midnat kom jeg om Bord igen. Der traf jeg en stor og statelig Mand i Uniform. Han var Passager, og der kom en Samtale i Gang mellem os. Han var Politibetjent og havde været i Halmstad for at besøge sin gamle Mor. Han blev Fyr og Flamme, da han fik at vide, at jeg var fra Island, og spurgte om mange Ting derfra. Saa gik vi hen at søge os Læ, for han var ogsaa Dækspassager. Han havde et vældig stort Tæppe og tilbød mig at nyde godt deraf. Kl. 5 vækkede han mig og spurgte, om jeg ikke vilde deltage i hans Maaltid, for hans Mor havde forsynet ham saa godt. Vi spiste det dejligste Smørrebrød. Han tog mig i Land i Varberg, og vi besaa ved Solopgang nogle Fæstningsruiner. Vi var en Time i Land, og saa rejste vi videre til Göteborg, hvor vi ankom før Middag. Jeg traf min Ven Kaptajnen, da jeg skulde i Land, og spurgte, om jeg havde Lov til at gaa over Dækket til Landgangsbroen. Jeg bukkede dybt. Han bad mig rejse ad . . . til. Jeg spurgte, om det var i Göteborg. Saa skiltes vi uden særlige Komplimenter.

To Timer efter skulde saa det Skib gaa, som vi havde bestemt at rejse med. Jeg købte Tur- og Returbillet, som kostede 20 Kroner. Det var et stort Skib, Fragtdamper, med første og tredje Kahyt. Tredje Kahyt var et stort Fordæk og et lille Lukaf i Forstavnen.

Saa sejlede vi afsted. Frøken Finne og jeg var de eneste Passagerer. Der var en dejlig Promenade paa Fordækket, men »Kahytten« —! I Køjerne var der ingen Madrasser, og hele Rummet var fyldt af Spindelvæv. Et Sted saa jeg en vældig Edderkop, den største jeg har set. Jeg tænkte, at jeg vilde foretrække at vandre hele

Tiden paa det aabne Dæk og sove deroppe fremfor at være nede i Hullet. Det værste var, at der var ingen Ting at sidde paa. — Da jeg havde vandret en Stund, kaldte Kaptajnen paa mig og bad mig at komme op paa Kommandobroen. Lidt forundret kom jeg derop og hilste paa Kaptajnen. Der var udspændt Solsejl over et rummeligt Promenadedæk. Han tilbød mig at sidde der oppe, saa meget jeg vilde. Frøken Finne havde fortalt Kaptajnen, at jeg var en Student fra Island. Han vilde gjerne have Oplysninger om Island. Han hed Einarson og var svensk. Nu havde jeg Siddeplads og godt Selskab. For Styrmandene var ogsaa meget høflige. Om Aftenen sendte Kaptajnen mig ned i sin egen Kahyt for at sove der paa en Divan, og om Morgenen Kl. 4, da han kom ned efter Hundevagten, trakterede han med svensk »Banko«. Saa gik jeg op. Ud paa Eftermiddagen sendte han mig ned at sove, og da han vækkede mig, stod der dækket Kaffebord, som Kaptajnen indbød mig til. Saadan gik det hele Rejsen op til Bergen. Vi anløb Christianssand og Stavanger. Sejladsen var ogsaa ganske henrivende indenfor Skærgaarden, forbi Øer og Steder, jeg i min Ungdom havde læst om i Sagaerne. Endelig ankom vi til Bergen. Indsejlingen og Byens Beliggenhed betog mig ganske. Eyvind de Lange modtog os og førte os hen til sit Hjem i Sandviken, en af Bergens Forstæder. Den Bydel har baade Skole og Kirke, og der var Eyvinds Fader Skolebestyrer.

Her boede jeg i 15 frydefulde Dage. Hele Familien modtog mig, som om jeg helt hørte dem til. Der var tre Børn; Eyvind var den ældste, derefter Datteren Borghild, og den yngste, Harald, var i Paraplymagerlære. Fru de Lange var en udmærket Dame. Det var usædvanlig tørt og solrigt Vejr de Dage, jeg opholdt mig i Bergen. Det var ogsaa godt for mig, for jeg havde ingen Paraply. Ellers regner det meget i Bergen, saa at alle Mennesker havde Paraply med. Det fortaltes, at Heste kunde blive helt sky, dersom de saa et Menneske paa Gaden uden Paraply. — Vi, Eyvind og jeg, gjorde mange Udflugter op i de herlige Fjælde, og han viste mig alt det mærkelige i den gamle By. Fru de Lange tog mig ogsaa en Dag ud for at se den gamle Stavkirke.

Jeg syntes, Folkelivet i Bergen var fuldt af Liv og Energi. Nogen Tid, før jeg kom der, havde Stortinget vedtaget at bevilge Midler

til at lægge Jærnbane til Bergen fra Christiania. To Timer efter Afstemningen var hele Byen blevet illumineret, og det blev en stor Festaften. I de Dage, jeg var der, var der et meget bevæget politisk Liv og stærke Brydninger. Det var særlig Konsulatsagen, som satte Sindene i Bevægelse, og de politiske Bølger gik højt. »Højre« og »Venstre« kæmpede, og endog smaa Drengene var optagne af de politiske Kampe. Jeg hørte engang paa Gaden en 10 Aars »Gut« sige til en anden: »Er du Højremand, Far?« — »Nej, jeg er Venstremand, jeg.« Saa gik de løs paa hinanden.

En af Dagene blev der holdt et politisk Møde under aaben Himmel. Bladene fortalte, at der havde været over 10,000 Mennesker til Stede. Der var Stortingets Formand, Uhlmann, og Statsraad Berner. De var Venstremænd. De talte begge to. Venstre klappede meget, men Højre modtog Talerne køligt. Bagefter blev der sunget: »Ja, vi elsker dette Landet«. Der mødtes alle, og den mægtige Sang genlød fra Bjærgene.

Disse Dage i Bergen har altid været mig uforglemmelige. Jeg glemmer aldrig den Familie; der saa jeg en sand Gudsfrygt med Nøjsomhed.

Selve Byen havde mange gamle Minder, nogle som strakte sig helt op til Sagatiden og var af stor Interesse for mig. Der var de gamle Kirker, Tyskebryggen fra Hanseaternes Tid og Hakonshallen, som dog den Gang var meget forsømt, med rødt Teglstenstag, som aldeles ikke passede til den. Ibsen digtede ogsaa meget harmfuldt om denne nationale Skandale og sammenlignede den ærværdige gamle Hal med »Kong Lear paa den golde Hede«. — Nu har Nordmændene afvasket denne Plet ved at restaurere den i den gamle Stil.

Byens Historie optog mig meget baade den Gang, og efter at jeg var kommen tilbage til København.

Næsten før jeg vidste af det, var Dagene til Ende. Med megen Taknemmelighed tog jeg Afsked med disse mine Venner og rejste tilbage til Göteborg, desværre ikke med den samme Damper. Vi fik Taage ind til Göteborg, hvilket forsinkede os saadan, at den Damper, jeg skulde med til København, var gaaet, inden vi naaede til Byen. Følgen deraf var, at jeg var nødt til at opholde mig i Göteborg i to Dage. Jeg havde kun 2 Kroner tilbage af mine Rejse-

penge, saa der maatte spares paa Udgifterne. Jeg benyttede Tiden til at se mig om i Byen. Jeg saa paa denne Vandring en stor, gammel Kirke, og da den var aaben, gik jeg derind og blev meget imponeret af den herlige, rene gothiske Stil. Jeg satte mig i en af Kirkestolene for at hvile mig. Saa gav Klokkerne sig til at ringe, og Folk begyndte at komme ind. Det var altsammen gamle Folk. Efter nogen Tids Forløb kom der et Ligfølge. Der var ikke mange Mennesker, men jeg var højst forundret. Jeg tror næsten ikke, at der var nogen under 60 Aar; nogle støttede sig til Krykker. Seks højtbedagede Oldinge bar Kisten ind i Kirken, øjensynlig med stort Besvær. En ung Pige, omkring de tyve, var den eneste unge i hele Forsamlingen. Jeg syntes, hun var meget smuk. Hun gik bag ved Kisten. En gammel Præst holdt Talen. Jeg hørte, at den afdøde havde været 95 Aar gammel. Det var den gamle Generation, som fulgte ham til Graven. Jeg antog, at de kom fra et Alderdomshjem.

Om Natten sov jeg paa et billigt Hotel, hvor Opholdet kostede 50 Øre om Natten. Fru de Lange havde forsynet mig saa godt med Madvarer, at jeg ikke led Nød. Næste Dag genoptog jeg min Vandring. Saa fik jeg Øje paa et Skilt, hvorpaa der stod: »Kristliga Föreningen af unga Männ«. Jeg gik derop og foreviste mit Gæstekort fra København. Jeg fik en meget god Modtagelse, og jeg spiste en god Middag for 50 Øre. Der erfarede jeg, at Foreningen var et internationalt Foretagende, ikke en dansk Konventikel, som jeg før havde troet. Det stemte mig gunstigere overfor Foreningen. Jeg rejste saa til København med et stort Skib »Lübeck« fra samme Selskab som »Falken«. Vi anløb baade Helsingborg og Malmö. Jeg gik i Land i begge Byerne og morede mig godt. Det var dejligt Vejr med overmaade stærk Varme. Da vi nærmede os København, saa vi, at Byen var indhyllet i sorte Skymasser. Vi saa den mørke Skybanke nærme sig. Skibet gled ind i den. Forstaven laa i Mørke og øsende Regn, Bagskibet i straalende Solskin. Snart var hele Skibet omgivet af Uvejret. Saa kom der et Lyn, som slog ned i Vandet lige ved Siden af Skibet, og Søen rejste sig i en høj Søjle, saa Skibet krængede. Samtidig lød der et mægtigt Tordenskrald, og Regnen fossede ned. Derpaa gled Skibet ud af Skybanken, som fjærnede sig over ad Skaane til, mens København laa

i straalende Solskin. Det var en interessant Slutning paa denne herlige Rejse. Ved Ankomsten skyndte jeg mig op til Regensen og skiftede Klæder, for jeg var vaad lige til Skindet efter Styrtebadet i Regnbygen.

September Maaned var en dejlig Tid. Jeg havde faaet et større Værelse og boede foreløbig ene. Det var Nr. 5 paa 6. Gang.

Jeg kom ikke mere i K. F. U. M. og tænkte slet ikke paa den Forening.

En Aften kom jeg gaaende fra Østerbro paa Vejen hjem. Jeg var alene og gik i mine egne Tanker. Uden at jeg husker Anledningen dertil, begyndte jeg at anstille Betragtninger over mit Liv, og pludselig stod det klart for mig, at jeg ikke levede i Overensstemmelse med den Oplevelse, jeg havde haft paa Færøerne, da jeg overgav mig til Gud. Jeg følte med Rædsel, at jeg havde fjærnet mig fra Gud og var opfyldt af Verden og verdslige Ting. Denne Opdagelse tog stærkt paa mig, og mine Synder blev saa lyslevende for mig, som om de stod der med Flammeskrift. Jeg fyldtes af Angst og Rædsel og skyndte mig hjem. Jeg styrtede op til min Ven Haraldur Nielsson, som var Theolog, og hvem jeg havde fuld Tillid til. Han var ene hjemme, og jeg udøste mit Hjærte for ham. Vi talte længe sammen, og noget beroliget gik jeg ned paa mit Værelse, hvor jeg had og kæmpede i Bønnen til langt ud over Midnat. Saa kastede jeg mig udmattet paa Sengen, umaadelig nedbøjet. Jeg faldt i Søvn uden at klæde mig af eller slukke Lyset. Da drømte jeg. Jeg var i et Værelse, men et andet end mit eget. Derinde var kun en Seng og ikke flere Møbler. Jeg var i en Brydekamp med en ukendt Mand, først godmodigt ligesom for Spøg. Saa kom der mere Alvor ind i Brydekampen, og den blev til sidst en Kamp paa Liv og Død. Efterhaanden gik det op for mig, at min Modstander var Djævelen selv. Han voksede, og jeg følte, at jeg var nær ved at segne. Da raabte jeg fuld af Angst: »Herre Jesus, hjælp mig!«

Da følte jeg mine Kræfter vokse, og Modstanderen blev mindre og mindre, indtil jeg kunde løfte ham op, som om det var en Dreng; men hvorledes skulde jeg aabne Døren for at kaste ham ud. Da fløj Døren op, og der stod en ung Mand ved Døren i skinnende Klæder og sagde langsomt og bestemt: »Smid ham ud!«

Efter at jeg havde gjort det, vendte jeg tilbage og spurgte den unge Mand, hvem han var. Han smilede og sagde: »Jesus har sendt mig. Jeg hedder Aloisius.« Saa vaagnede jeg. Drømmen og den unge Mand stod klart for mig. Jeg stod op, skrev Navnet ned, klædte mig af og sov roligt til om Morgenen. Jeg spurgte mange, om de kendte Navnet Aloisius, men der var ingen, som kunde give mig Oplysning om ham. — Senere overværede jeg en Fest i den katholske Kirke, og der blev en Fane baaret foran en Procession af Drengene. Paa Fanen var der et Brystbillede, og pludselig kendte jeg den unge Mand fra Drømmen. Bagefter fortalte Kirketjeneren mig, at det var et Billede af den hellige Aloisius af Gonzaga. For at skaffe mig nærmere Oplysning tog jeg saa en Dag ud til Ordrup til Pater Jon Sveinsson, som var Lærer ved den katholske Skole der og selv var Islænding. Jeg havde lært ham at kende ved hans Afrejse til Island om Foraaret, da han vilde besøge sit Fædreland. Han laante mig en Bog om den hellige Aloisius, en Bog, som blev mig til stor Hjælp for mit Liv og fremtidige Arbejde.

I Efteraaret 1894 hørte jeg op med at studere Medicin, fordi jeg indsaa, at jeg ikke havde Raad til det og desuden manglede baade Energi og Udholdenhed dertil. Jeg valgte i Stedet at studere de romanske Sprog med Latin som Hovedfag. Min nye Kontubernal læste ogsaa Latin og var en dygtig Latiner. Han hed Haraldur Thorarinsson (nu Præst i Island).

Nu gik jeg til Forelæsninger hos Professor Gertz i Latin og hos Professor Vilhelm Thomsen i sammenlignende Sprogvidenskab. Ved denne Tid døde Professor Sundby, Lærer i de romanske Sprog, og Professor Kr. Nyrop blev hans Efterfølger. Men han var paa Studierejse den Vinter, hvilket bevirkede, at jeg ikke kunde begynde paa de andre Sprog, undtagen Fransk, hvori jeg tog Kursus paa en privat Undervisningsanstalt.

I Begyndelsen af Oktober fik jeg Besøg af en Mediciner, som kom fra K. F. U. M. for at hente mit Gæstekort til Foreningen og spørge, om jeg vilde lade mig optage som Medlem i Foreningen, i hvilket Fald jeg skulde møde Fredag den 12. Oktober. Jeg syntes, det var fløvt at have været paa Gæsteliste saa længe uden at betale noget, og saa at nægte at blive optaget, naar man skulde til at betale Kontingent. Jeg tænkte, at jeg kunde lade mig op-

tage, og saa kunde jeg melde mig ud af Foreningen efter 3 Maaneders Forløb. Jeg lovede at møde den bestemte Dag.

Jeg var nu ikke saa lidt spændt paa, hvad der vilde ske, om man skulde afgive et Løfte eller gøre rede for sin Trosbekendelse eller optages under bestemte Ceremonier. Jeg mødte den Aften. Pastor Dahlhoff holdt et Foredrag om »Arbejde for de Arbejdsløse« og fortalte om sine Rejser i Tyskland. Efter Pausen holdt Formanden, C. Bangert, en kort, men meget smuk Velkomsttale til os nye og bød os velkommen med et Haandtryk. Jeg syntes, det hele var sundt og naturligt, uden at det dog gjorde noget dybere Indtryk paa mig. Det var heller ikke min Mening at blive rodfæstet i den Forening. Om Efteraaret var Foreningen flyttet fra Fiolstræde til Vendersgade 26, men holdt alle de større Møder i Bethesda. Jeg kom nogle Gange i de nye Lokaler, men ikke til Møderne.

Saa skete der tre Begivenheder, der især vandt mig for Sagen. Den første var et Fælles-Samvær i Foreningen Juleaften. Den anden var en Række Foredrag om Kong Saul, der blev holdt af Pastor Steen, og den tredje og mest afgørende var mit Bekendtskab med Ungdomsafdelingen i Bethesda. — De tre Begivenheder aahned helt mine Øjne for Betydningen af en saadan Forening. Jeg maa beskrive de Begivenheder nærmere.

Om Efteraaret 1894 kom der en ung Mand fra Island til København. Jeg kendte ham fra min Ungdomstid, og vi var allerede den Gang gode Venner. Han var ogsaa i Slægt med mig. Han gik paa en Handelsskole. Jeg var meget sammen med ham, for han var meget ensom. Jeg kunde ikke tænke paa, at han skulde være alene den hellige Juleaften, medens jeg kunde nyde Livet hos den kære Kaptajn Koefod-Jensens Familie, hvortil jeg var inviteret. Saa afslog jeg denne Indbydelse og købte to Billetter til Fællespisningen i K. F. U. M., som særlig blev arrangeret for unge Mænd uden Familie i København. Det var ogsaa en dejlig Aften. Vi var omtrent 30 Deltagere, og H. H. Brandt ledede Aftenen. Efter et godt Fællesmaaltid samedes vi om et tændt Juletræ, og der talte Brandt jævnt og enfoldigt om de forskellige Lærdomme, man kunde hente fra et Juletræ. Aftenen sluttede med en Andagt. Det var en stille Fest, som mindede os to Islændinge om Juleaften i

vore Barndomshjem. Jeg tænkte, at en Forening, som tager sig saa godt af sine hjemløse Medlemmer, dog var værd at lære at kende. Jeg gik ikke i Seng om Natten, for Højtiden fyldte mig, og saa gik jeg Kl. 4½ ned til St. Ansgarskirken at høre Messen.

Jeg fik en Siddeplads. Nu begyndte den højtideligste Gudstjeneste, som jeg nogen Sinde havde overværet. Den herlige Sang henvendte mig. Under Lovsangen: »Gloria in excelsis« kom jeg næsten i fuldkommen Ekstase. Sangen lignede en »Fuga«; Stemmerne steg og sank som et mægtigt Bølgeslag; de lyse Stemmer løftede sig, og andre fulgte efter, højere, højere. Jeg var næsten bange for, at de maatte briste. Jeg turde ikke aande af Spænding. Det forekom mig, at jeg ikke befandt mig inde i et Kirkerum, men ude paa Bethlehemsmarkerne, og hørte Englesangen; jeg lukkede Øjnene og ønskede mig, at jeg maatte dø med det samme, saa at min Sjæl kunde blive baaret op til Guds Trone paa Vingerne af disse guddommelige Toner. — Klokken 8 gik jeg ind i Garnisonskirken og hørte en dejlig Tale af Pastor Fenger. Fra Garnisonskirken gik jeg op til Regensen og købte mig Kaffe hos Portneren og gik saa til Højmesse til Frue Kirke, hvor jeg havde en herlig Time. Jeg syntes, Kirken var fuld af Mystik, idet den gryende Dags Skær blandedes med det straalende Lyshav derinde og frembragte en ejendommelig Belysning, saa fantastisk, drømmeagtig og betagende, at den fyldte mig med andagtsfuld Højhed under den overvældende Salmesang. Den Sang var rigtignok af en helt anden Art end den, jeg havde hørt om Morgenen, ikke saa triumferende, himmelstræbende, men til Gengæld dybere og vægtigere. Hin lød som Englesangen, denne som Menneskehedens Svar. Her var det ikke alene et Kor, der sang, thi Korsangen druknede i en Brænding af Menighedssang og Orgelbrus.

Jeg spiste saa til Middag i K. F. U. M. og var om Eftermiddagen i Jakobskirken. Om Aftenen var jeg meget træt og meget salig.

Mellem Jul og Nytaar kom jeg en hel Del i K. F. U. M. og begyndte at gøre Bekendtskab med adskillige af Medlemmerne. Der var særlig en ung Mand, Glarmesterlærlærling Viggo Berg, som blev en af mine første Bekendte. Han var langt ude af islandsk Slægt, og vi blev snart gode Venner. Jeg lærte den Gang ogsaa at kende en stud. theol. Peter Severinsen. Han var en Kæmpe af

Vækst og vidste utrolig meget om Salmer og deres Historie. Selv om gamle islandske Salmer vidste han ikke saa lidt mere end jeg. Han blev mig en oprigtig og kær Ven. Jeg begyndte at føle mig hjemme i den Kreds af unge Mænd, der samledes i Lokalerne.

Efter Nytaar begyndte jeg saa at komme til Tirsdagsmøderne i Bethesda. Anledningen dertil var den, at jeg fik at vide, at Pastor Steen, dengang Præst ved Johanneskirken, skulde holde 5 Foredrag om Kong Saul. Jeg havde længe tænkt paa at lave en Tragedie om Kong Saul og studerede alt, hvad jeg kunde faa fat i om det Emne. Jeg blev meget optaget af Foredragene, men det blev ikke til noget med Tragedien. Jeg følte, at jeg ikke magtede Opgaven. Men jeg kom til Erkendelse af, at den Forening, som kunde byde sine Medlemmer saa vægtige Foredrag, nok fortjente at agtes og æres.

18. Kapitel.

UNGDOMSAFDELINGEN

Men den mest afgørende af de tre Begivenheder, den, der kom til at gribe dybest ind i mit Liv, fandt Sted den 6. Januar 1895. Det var en Søndag Eftermiddag ved 5-Tiden. Jeg sad inde i Dagligstuen i K. F. U. M. Peter Severinsen havde faaet mig anbragt midt i en hel Kreds af unge Mænd, og for første Gang fortalte jeg om Island, og de andre lyttede velvilligt til mine Skildringer af Islands vældige Natur. Ved 6-Tiden kom der en Dreng, 15 Aar gammel, og spurgte paa Svensk, om der her var Møde for Drengene. Severinsen forklarede ham, at Drengemødet blev holdt i Bethesda. Men da Drengen ikke vidste, hvor Bethesda laa, tilbød Severinsen at ledsage ham dertil. Severinsen siger til mig: »Har De ikke Lyst til at komme med og se vor blomstrende Ungdomsafdeling.« Jeg spurgte, hvad det var for noget, og fik at vide, at det var en Afdeling for 14—17aarige Drengene. Jeg gik med. Vi kom igennem en Gang ind i en stor Sal. Der slog mig en Støj og Larm i Møde, som mindede mig om Larmen i de store Skillefolde om Efteraaret hjemme, hvor Tusinder af Faar drives ind. I Salen myldrede det med Drengene; nogle gik i Klynger og talte højrøstet sammen, andre

løb omkring og legede mellem Bænkene; atter andre sad med store Billedbøger og illustrerede Blade o. s. v. Jeg følte mig næsten forvirret. Viggo Berg kom mig i Møde og førte mig rundt, og andre sluttede sig til ham. Saa blev jeg præsenteret for adskillige Drengene, baade en Skorstensfejerlærling og en Grevesøn, Handelslærlinge og Latinskoleelever. Jeg var som himmelfalden. »Kunde der virkelig samles saa mange københavnske Drengene fra alle Samfundslag?« tænkte jeg. Jeg blev præsenteret for nogle af Lederne. Viggo Berg sagde: »Du maa endelig hilse paa Olfert Ricard.« Han sagde det med umiskendelig Beundring i Tonen. Han trak mig hen til et Hjørne til en stor Klynge. Midt i den stod en ung Mand i ivrig Samtale med sine Omgivelser. Viggo masede sig frem og præsenterede Islændingen for cand. theol. Ricard. Han rakte mig Haanden, venlig, men noget ligegyldig. Jeg trak mig tilbage; jeg saa, at han var saa optaget, og hørte, at han modtog Lykønskninger, fordi han lige var blevet Kandidat. Jeg lagde Mærke til en Dreng og ønskede mig ham til Ven. Han havde store, klare Øjne.

Pludselig blev der ringet med en Klokke. Øjeblikkelig blev alt stille, og saa blev der et Røre, mens Bøger og andre Ting blev fjærnede. I utrolig kort Tid kom alt i Orden. De ca. 300 Drengene havde sat sig paa Bænkene, og Ro og Stilhed herskede i Salen. En Salme blev sunget; hvor de Drengene kunde synge, unisont og ukunstlet, men med Kraft og Begejstring. Det var aldeles vidunderligt. — Kort Bøn — Hovederne bøjede sig, som om Vindpust var gaaet over en Ager. — Lydløs Stilhed. Talen, en opbyggelig Bibelforklaring, paa-hørtes med stor Opmærksomhed, og saa den herlige Sang igen. Jeg sad som forstenet. Var det muligt at samle saa mange københavnske Drengene og faa dem til frivilligt at lytte til Guds Ord. Som jeg sad der, begyndte Syner at lyse for min Sjæl. — Hverken jeg eller nogen anden anede, at i denne Stund blev der grebet ind i en Menneskeskæbne, og Grunden lagt til en helt forandret Fremtid.

I Pausen gjorde jeg Bekendtskab med Drengen med de klare Øjne. Han hed Paul Andersen og blev senere en af mine bedste Venner. Efter Pausen holdt Foreningens Sekretær, Secondløjtnant N. P. Pedersen, et Foredrag, og saa sluttede Mødet med Bøn og Sang. Jeg gik hjem. Min Kontubernal var ude. Jeg knælede ned og talte med Gud om den Oplevelse, jeg havde haft, og spurgte, om der var

Plads for mig i saadan en herlig Gerning. Nu saa jeg, at den Forening var værd at elske og arbejde for. Jeg var helt overvundet. Den Aften regner jeg for min egentlige Optagelsesaften i K. F. U. M. Nu begyndte jeg at interessere mig for Foreningen i det hele og for dens Møder. Jeg købte nogle Spisebilletter til Middagsbordet, gjorde Bekendtskab med mange af Medlemmerne og begyndte at holde af dem. Enkelte, syntes jeg, var for snæversynede, og nogle snakkede alt for meget om aandelige Ting, men de fleste var sunde og naturlige og dog fuldkommen afgjorte i deres Tro. I det hele taget var Foreningslivet præget af Friskhed, Glæde og Alvor paa een Gang. Alle uden Undtagelse var venlige overfor mig.

I den Tid, jeg spiste der, lærte jeg en meget interessant ung Mand fra Jylland at kende. Han hed Niels. Han spiste i Foreningen. Han var lille af Vækst og spinkel, duknakket og uden Holdning. Han var født Musiker og havde paa egen Haand lært at behandle Piano, Harmonium og Violin. Da han var meget fattig, havde nogle Venner hjulpet ham til et Ophold i København for at faa Undervisning i Musik. Første Gang jeg saa ham, var ved Middagsbordet. Jeg troede først, at han ikke var ved sine fulde fem; han opførte sig saa naragtigt. Det saa ud til, at han manglede al Selvbeherskelse baade i sin Tale og sine Bevægelser, lo fjollet ad alt og intet og gjorde underlige Grimasser med Ansigtet. Jeg var forundret og havde ondt af ham. Den tredje Gang vi mødtes ved Bordet, var han meget vild. Efter at vi havde spist, samlede vi inde i Dagligstuen; Niels var med. Pludselig løb han hen til Flygelet og sagde: »Ho, ho, nu skal jeg spille!« Vi vidste den Gang ikke noget om hans musikalske Evner. Han aabnede Instrumentet og satte sig. Det var næsten, som om der skete en Forvandling med ham lige for vore Øjne. Han rettede sig og blev helt spændstig. Han begyndte at spille. Alle sad vi tavse og aldeles ude af os selv af Forbavselse. Det var ikke et sædvanligt skolet Spil. Der var en Ild, Kraft og Skønhed, som ikke kan beskrives. Jeg ved ikke, hvad han spillede, om det var noget udenadlært af en Opera, spillet paa hans Maade, eller om han spillede impromptu ud af sin egen Fantasi. Vi sad som magtstjaalne, vi havde snart mest Lyst til at græde, snart til at springe op og løbe omkring for at ryste en Fortryllelse af os. Sommetider kunde man mærke Følelsen af en kold Rislen ned ad Ryggen. Han spillede

længe, og det var, som om ingen turde røre sig. Han var selv et helt andet Menneske. Pludselig sprang han op og slog ud med Armene og lo. Latteren virkede uhyggeligt paa os alle. En Student, som selv spillede meget godt, udbrød: »Vidunderligt; jeg har aldrig hørt noget lignende.« Niels blev spurgt, hvad han havde spillet. »Ved ikke,« svarede han.

Derefter spillede han tit for os; selvfølgelig udøvede det ikke den samme Virkning paa os, naar det ikke kom saa uventet. Jeg havde ved den Tid taget Undervisning hos en stud. mag. i dansk Stil. Nogen Tid efter dette skrev jeg en Stil: »Tre Uvejrnsætter: Uvejrnsat paa Landjorden, Uvejrnsat paa Havet og Uvejrnsat i Sjælen«. Læreren roste mig for den, og jeg var stolt af mig selv. En Dag efter Middagsbordet sagde jeg til Niels: »Nu skal du høre noget!« Jeg begyndte at læse Stilen for ham. Efter at jeg havde læst et Par Sætninger, sprang han op og sagde: »Dette maa jeg spille.« Han trak mig hen til Harmoniet i Soldaterstuen. »Læs sagte, saa spiller jeg.« Jeg læste, og han spillede Stormen, Trærnes Susen, Tordenen og den piskende Regn. Det blev altsammen til Toner.

Engang holdt K. F. U. M. en musikalsk Underholdning, hvor Niels assisterede og spillede Violin. Der var nogle til Stede fra det kongelige Konservatorium; de blev saa forbavsede over hans Spil, at de fik nogle formuende og kunstelskende Mænd til at interessere sig for Niels og hjælpe ham. Det begyndte saa lovende, og hans Fremtid syntes sikret, men alt strandede paa hans totale Mangel paa Karakter. Det var, ligesom Naturen havde givet ham dette ene paa Bekostning af alle andre Egenskaber. Saa begyndte han at drikke og kunde ikke hjælpes. Mange Aar senere hørte jeg, at han var blevet et Vrag og levede af at spille paa ubetydelige Restauranter ovre i Jylland.

Hver Søndag mødte jeg præcis Kl. 6 i Ungdomsafdelingen. Jeg benyttede Timen fra 6—7 til at gøre Bekendtskab med Drengene og tale med dem. Der lærte jeg et stort Antal Drenge at kende. Jeg kom til at holde af dem og mærkede, at de ogsaa holdt af mig. Jeg kom ogsaa til at kende den udmærkede Stab af Arbejdere, Udvalgets 24 Medlemmer. Byen var blevet delt i Kredse, og Kredslederen skulde særlig arbejde for Drengene i sin Kreds og samarbejde med de andre til fælles Bedste.

I Begyndelsen af Marts blev jeg anmodet om at tage en Kreds og træde ind i Udvalget. Jeg havde store Betænkeligheder, dels fordi jeg ikke følte mig Arbejdet voksen, dels paa Grund af Tanken om mine katholske Tendenser, som sandsynligvis vilde føre til min Overgang til Katholicismen, hvilket vilde blive des større Skuffelse for mine Venner, jo fastere jeg blev knyttet til Arbejdet i Foreningen. Omsider gik jeg ind paa at tage en Kreds, som manglede Kredsleder, indtil videre. Men før jeg vidste af det, var jeg begyndt at arbejde i Kredsen med Liv og Sjæl. Efterhaanden blev jeg saaledes knyttet med stedse flere og stærkere Baand til Arbejdet. Vennekredsen udvidedes ogsaa med rivende Fart. Mange af de nye Venner fik stor Betydning for mig, baade ældre og yngre. Jeg mindes foruden dem, jeg allerede har omtalt, Isenkræmmer Andreasen, Brødrene Christian og August Lund og senere deres yngste Broder Otto; de Brødre og deres Hjem er mig en dyrebar Erindring fra de Aar. Skulde jeg omtale dem alle, hvis Navne og Ansigter dukker frem for mit Syn, vilde det udgøre en større Liste, end der kan rummes i denne Bog. Foruden alle dem fra Ungdomsafdelingen lærte jeg mange at kende oppe i Vendersgade. Jeg kan ikke undlade at nævne lille Christian Gylden, en meget tiltalende ung Mand. Han havde været i Amerika, og vi blev meget gode Venner. Jeg kom ogsaa tit i hans Hjem og til hans Tante, hvor jeg altid fik Styrkelse i min Tro. — Jeg blev indbudt til Viggo Bergs Fødselsdag den 2. Februar. Hans Moder var Enke med mange Børn. Hun var meget dygtig, og jeg beundrede hendes Mod og Udholdenhed og kom siden ofte derhen. Hjalmar, den næstældste Søn, og de mindre Brødre Gunnar og Edvard blev mig meget kære.

Paa Vejen hjem fra mit første Besøg gik jeg forbi Assistenskirkegaarden. Det var ganske stille dernede, hvor jeg gik, men ovenover sejlede tunge Skyer over Himlen, og Maanen viste sig af og til mellem Skyerne. En sagte Susen hørtes i de høje Træer inde paa Kirkegaarden. Jeg kom i en meget ejndommelig Stemning og digtede en fantastisk Spøgelsesang, en »Dødningsedans«, som gjorde megen Lykke blandt Kammeraterne paa Regensen.

I Februar og Marts havde jeg mange herlige Timer ogsaa i Studenterhjemmet. Særlig to Aftener husker jeg nøje. Provst Dr. Rør-

dam holdt indledende Foredrag om den »daglige Omvendelse« med en udmærket Diskretion-bagefter. Pastor Chr. Sørensen fra Garnisonskirken talte imod og sagde, at han ønskede, at Pastor Vilhelm Beck havde været til Stede for at tale om »Omvendelsen een Gang for alle«. Studenterne anmodede Pastor Sørensen om at sørge for, at Beck kom engang i næste Maaned. Det lykkedes, og en Aften i Marts kom Pastor Beck og talte om Omvendelsen. Det var en herlig Tale. Rørdam, som imidlertid var blevet Sjællands Biskop, var til Stede.

Bagefter gav Pastor Steinthal Ordet frit. Der blev en lang Tavshed; ingen ønskede at tage Ordet i Forventning om, at Bispen skulde tale først, men heller ikke han rørte sig. Efter tre Gange forgæves at have opfordret de tilstedeværende til at udtale sig, sagde Steinthal: »De Herrer Studenter har maaske ventet, at her skulde foregaa en Tyrefægtning, men det var ikke Meningen.« Saa rejste Biskop Rørdam sig og talte om Berettigelsen af den daglige Omsindelse; han citerede ofte det nye Testamente paa Græsk. Saa fulgte der en livlig Diskussion, hvor mange talte, og Pastor Beck til sidst. Jeg fik et overordentlig skønt Billede af de to Kirkens ypperste Mænd i Danmark. I Hovedsagen var der den skønneste Harmoni imellem de to. Begge bestemte og saglige, begge hensynsfulde og beherskede og yderst taktfulde overfor hinanden. Spillende Lune og Vid mod den rolige Saglighed; men intet, der kunde saare eller støde. Vi fik Indtrykket af, at de to ærede og anerkendte hinanden. I løftet Stemning forlod vi Mødet henad Kl. 2 om Natten.

Olfert Ricard og jeg fulgtes ad i en dyb Samtale, først om, hvad vi havde hørt, og siden om den store Altergang, der næste Søndag skulde finde Sted i Johanneskirken for Ungdomsafdelingen. Ricard sagde: »De kommer vel med?« Jeg svarede: »Nej, jeg kan ikke; jeg har en helt anden Opfattelse af Sakramentet end I.« — »Tror De da ikke paa Sakramentets Kraft?« spurgte Ricard. — »Jo, det gør jeg tilfulde, men ikke paa luthersk Vis. Jeg deler aldeles den katholske Tro i det Stykke.« — »Aa, Gud ske Lov! Ikke andet!« sagde han. Jeg fortalte ham saa om mine Betænkeligheder ved at gaa til Alters hos en luthersk Præst. Han mente, at jeg kunde tale med Pastor Steen, som skulde holde

Altergangen næste Søndag. Jeg talte med Præsten. Han var overmaade venlig og spurgte, om jeg troede paa »Forvandlingen« under den lutherske Præsts Indstiftelse. Ja, det troede jeg paa. Saa sagde han, at han i det Tilfælde ikke kunde se noget til Hinder for, at jeg kom med, for Hovedsagen var ikke vor Forstaaelse af det, der skete, men Troen paa det store Under og Underets Virkelighed. Saa gik jeg derhen sammen med de 100 Dreng og Voksne og fik saa stor en aandelig Oplevelse ved Alterbordet, at det, som stærkest drev mig over til Katholicismen, løstes af sig selv og faldt bort. Men min Opfattelse af Underet i Nadveren er uforandret, og jeg hylder ogsaa nogle andre af den katholske Kirkes Læresætninger. Jeg har altid næret megen Sympati for den Kirke og haft stor Hjælp af katholske Bøger. Jeg har ogsaa i Aarenes Løb kendt mange troende Katholiker, som jeg ærer som Brødre i Troen. Jeg skylder en Jesuit-Pater meget; han blev mig til større Hjælp og Velsignelse i aandelige Ting, end han selv har Anelse om. En finere og noblere Sjæl har jeg sjælden lært at kende. Det var Pater Jon Sveinsson, den Gang i Ordrup, nu en meget kendt og skattet Forfatter baade i Tyskland og Frankrig foruden i sit Fædreland.

Efter den før omtalte Altergang begyndte først for Alvor Venskabet mellem Ricard og mig. Fra den Tid var han mig den »usvigelige Ven« i Ve og Vel. I det første Brev, han skrev til mig efter min Afrejse fra Danmark, brugte han selv det Udtryk: »Du har i mig en usvigelig Ven,« og det opfyldte han til det sidste. Medens vi arbejdede sammen, kom vi altid godt ud af det. Der var ingen Mislyd, ingen Misstemning. Jeg var fire Aar ældre end han og var ham meget underlegen i alt undtagen i Latin, men han lod mig aldrig føle sin Overlegenhed. Vor Fortrolighed voksede med Aarene og knyttede mit Hjærte til ham med Taknemmelighedens inderlige Baand. I vort Venskab var han altid den ydende, og jeg den nydende; men alt, hvad han ydede, blev givet paa saadan en Maade, at det ikke bragte den nydende i Afhængighedsforhold eller blev ydmygende.

Vort Venskab bestod ikke i, at vi altid behøvede at vise det eller klumpe os sammen; vi gav vor Tid til Drengene og blev for dem, hvad vi kunde; vi var sikre paa hinanden, i alt Fald var jeg saa sikker paa ham, at jeg ikke følte Trang til at faa Breve eller

hyppige Samtaler med ham. Jeg syntes ikke, at vi havde Raad til at spendere alt for megen Tid paa hinanden, da det vilde berøve dem, der trængte til os, noget af, hvad der tilkom dem. Jeg glædede mig over hans voksende Vennekreds, som ikke altid faldt sammen med min, og jeg har Grund til at tro, at det samme var Tilfældet med ham overfor mine særlige Venner.

I nogle enkelte Tilfælde kunde vi have fælles fortrolige, Drengene, som kom med deres Vanskeligheder til os begge; vi vidste det, men udfrittede aldrig hinanden og glædede os over, naar det gik en af vore godt. Jeg følte mig bæret ved hans Venskab, hvad han ikke kunde føle sig ved mit, men det Misforhold medførte dog lige saa lidt Snobberi paa min Side som naadig Nedladenhed paa hans. Jeg tror, at jeg kan sige, at vort Forhold havde noget af Broderforholdet i sig. Jeg følte mig egentlig trods mine flere Aar som hans yngre Broder, og jeg er tilbøjelig til at tro, at han følte sig som den ældste, hvad han ogsaa var i Henseende til Lærdom og Dannelse.

I hans fine Hjem følte jeg mig først noget genert, men hans Moders ligefremme og taktfulde Venlighed drev snart Genertheden paa Flugt, saa at jeg altid følte mig overmaade vel til Mode i det Hjem. Gud gav mig sandelig meget i ham, meget mere, end jeg kan beskrive.

Saaledes var den Medarbejder eller — skønt han aldrig docerede — den Læremester, jeg havde i disse for mit fremtidige Liv saa grundlæggende Aar.

Mange flere fik ogsaa Betydning for mig. Der var K. F. U. M.s Formand, Fuldmægtig Conrad Bangert. Jeg lærte ham ikke meget personlig at kende i de Aar, men jeg lærte at se op til ham som den stille, bramfri og vindende Mand, som i al sin Færd viste en taktfuld Kærlighed, der vidnede om hans afgjorte og dog ydmyge Trosliv.

Beundrende saa jeg op til Grev J. Moltke, Kronprinsens Hofchef, der vandrede iblandt os som en af vore Ligemænd. Jeg syntes, det var en stor Ære for en fattig Forening i sin Bestyrelse at have ikke alene en Adelsmand, men en, som tillige færdedes i Tronens Nærhed. Men netop af den Grund turde jeg ikke nærme mig ham, for fremfor alt i Verden vilde jeg ikke vise mig paatrængende. Der gik ogsaa et Aar, inden jeg blev bekendt med ham. Grev J. Moltke

er en af de mange, jeg takker Gud for at have mødt paa min Livsvej.

I de første Maaneder, jeg arbejdede paa Prøve i min Kreds, stod jeg som paa en Skillevej. Det var mig ikke klart, at jeg havde mødt mit Livskald, og jeg havde somme Tider visse Betæneligheder ved at give mig hen i Arbejdet, selv om jeg følte mig tiltrukket af det.

En Tid efter den førømtalte Altergang blev der forberedt et Forældremøde for Ungdomsafdelingen. Jeg bragte Indbydelsen ud til Forældrene og kom derved i Kontakt med mange Hjem. Saa kom Forældremødet. Det blev holdt i Salen ovenpaa, hvor Tirsdagsmøderne fandt Sted. Salen var helt fuld. Jeg sad paa een af de forreste Bænke. Ricard og en anden holdt Taler til Forældrene og beskrev Virksomheden og Foreningens Maal og Idealer. Ricard talte med glødende Veltalighed, og jeg var dybt rørt. Pludselig hørte jeg en Mumlen ved min Side og opfattede Ordene: »Ja, men nytter det noget!« Jeg saa til Siden og bemærkede en gammel Mand, som sad der. Han var noget foroverbøjjet. Øjnene laa dybt, og Udtrykket var noget saa tungsindigt og saa pessimistisk, at jeg studsede. Jeg sagde: »Hvad behager?« — Han saa gennemtrængende paa mig og sagde ganske sagte: »Tror De, det gavner?« — Jeg sagde meget spagfærdig: »Jo, jeg tror nok, det gavner.« — »Ja saa, De tror det gavner. Det tror De?« — Jeg følte mig noget underlig til Mode, og jeg begyndte at føle ligesom Tvivl og Mismod liste sig ind i min Sjæl. Det var, som om der gik en Gysen igennem mig, og jeg gav mig til at spekulere paa, om det dog til syvende og sidst gavnede noget alt dette store Apparat. Den gamle vedblev at mumle dette samme for sig selv, saa at jeg blev helt uhyggelig til Mode. Saa flyttede jeg mig længere bag i Salen og begyndte igen at lytte til Ricards dejlige Tale. Paa en Gang hørte jeg ved min Side Ordene: »Mon det gavner noget?« Undrende saa jeg op. Den gamle Mand sad ved min Side. Han hviskede til mig: »Saa De tror virkelig, at det gavner?« Jeg svarede: »Ja, jeg antager, det gavner.« — »Det gør De!« sagde han. Jeg saa, at der var en Plads paa bageste Bænk i Salen. Jeg listede mig derhen. Efter et Øjeblik's Forløb sad han ved min Side igen med det samme Spørgsmaal. Jeg var blevet meget irriteret og svarede lidt brøstigt: »Ja, jeg er aldeles sikker paa, at det gavner meget.« — »Ja saa!« svarede han, og derefter saa jeg ikke til

den Side mere. Jeg havde stærkt paa Følelsen, at han var Djævelens Udsending, om ikke den Onde selv. Efter Mødet i Trængselen ved Garderoben traf han mig igen og sagde til mig i en meget ironisk Tone: »Saa De tror, at det gavner!« — Jeg svarede ikke og trængte paa for at komme ud. Siden har jeg ikke set ham. Senere kom jeg til at tænke paa, om han var et virkeligt Menneske eller kun et Foster af min Fantasi. Men det være som det vil. Dette havde i alle Fald til Følge, at jeg blev urolig og tvivlende; men det endte dog med, at jeg lod mig bevæge til at tage Kredsen og blev Medarbejder i Udvalget.

Denne Vinter var meget stræng, med stærk Frost og megen Sne. Man kunde tage lange Spadsereture ud paa Sundet, og Kulden var meget bidende. Jeg opholdt mig meget hos min Fætter, Snorre Johansson, som boede i Østersøgade, og læste der. Jeg var tit alene, for der var saa roligt, især naar han var i Skolen. En Morgen ved 10-Tiden var jeg der, og da Værtinden var ude, gik jeg hen og aabnede Døren, da der blev ringet. Der udenfor stod en Dreng i meget lasede Klæder og de bare Tæer ragende ud af Skoene. Han spurgte, om der ikke muligvis fandtes et Par gamle Sko eller Træsko, som han kunde faa. Jeg tog ham indenfor og gav ham The og noget Brød, for Snorre og jeg lavede selv vor Morgenmad. Jeg sagde til Drengen, at han skulde komme igen næste Morgen, saa kunde det være, at jeg havde noget til ham. Jeg havde nemlig et Par gode Sko, som var for smaa til mig, men de var nede paa Regensen. Næste Morgen tog jeg Skoene og et Par Strømper med til ham; men den Dag kom han ikke. Næste Dag kom han og blev meget glad ved den lille Gave. Jeg spurgte ham om hans Navn og Adresse, for jeg havde faaet at vide, at K. F. U. M. havde en hel Del gode brugte Drengeklæder, som af velvillige Forældre var blevet givet, for at Kredslederne kunde disponere derover til fattige Dreng. Drengen opgav sit Navn og sagde, at han boede i St. Pedersstræde Nr. 41. Saa gik han. Jeg fik igennem Venner i K. F. U. M. et godt Sæt Tøj, som jeg troede vilde passe ham, og vandrede hen til St. Pedersstræde 41. Men der havde han aldrig boet. Jeg søgte ham allevegne i Ejendommen. Jeg var meget ked af, at han havde givet mig en urigtig Adresse. Godt og vel en Maaned derefter traf jeg ham paa Gaden og spurgte

ham, hvorfor han havde gjort dette. Han sagde, at han havde været bange for, at jeg vilde anklage ham for Tiggeri. Jeg overbeviste ham om, hvor dum han havde været, for jeg vilde nok ikke have foræret ham et Par Sko, dersom jeg havde haft noget saadant i Sinde. Han fik Klæderne og blev meget glad. Han kom efter sin Konfirmation i Skorstensfejerlære og kom en Tid hyp-pigt i U. A.

Vinteren gik. Dybere og dybere kom jeg ind i Arbejdet, og stadig fik jeg flere Venner blandt de unge. Mit Studium begyndte at lide noget derunder. Dog læste jeg en hel Del, studerede særlig Latin hos Professor Gertz og passede mine Timer hos Vilhelm Thomsen. Jeg læste ogsaa en Del franske og tyske Bøger, deriblandt »Wilhelm Meister« af Goethe. Af danske Bøger læste jeg ivrigt »Arvingen« af M. Goldschmidt og lærte store Stykker af den udenad.

Med Hensyn til det økonomiske blev denne Vinter temmelig svær. Jeg var heller ikke saa sparsommelig, som jeg skulde være, benyttede min Kredit i Regensianernes Brugsforening for meget og maatte saa somme Tider sulte. Jeg blev ogsaa undertiden nødt til at tage nogle af mine Sager hen til Laanekontoret; men deri var der ikke megen Hjælp. — Nogle Gange havde jeg ingen Ting. Jeg husker saaledes en Gang, at jeg ikke havde spist noget i to Dage. Om Morgenen paa den 3. Dag deltog jeg i Øvelserne i Skytte-korpset. Jeg var saa slap, at jeg ikke rigtig kunde følge med. Jeg kom bagefter med alt, hvad der blev befaleet. Min Fører skældte mig ud, og jeg rappede mig alt, hvad jeg kunde, men lige meget hjalp det. Paa Vejen hjem syntes jeg, Geværet var meget tungere, end det plejede at være. Jeg var meget nedbøjet. Saa kom jeg i Tanker om, at det maaske stammede fra min ufrivillige Faste. Da jeg kom hjem, begyndte jeg at rode i min Garderobe, om jeg kunde finde noget til at »sætte« paa Laanekontoret. Jeg fandt intet, som egnede sig dertil. Men pludselig fandt jeg i et Hjørne af Klædeskabet en Sodavandssifon. Da huskede jeg paa, at længe før Jul havde der været en Nordmand i Besøg, som jeg ønskede at traktere med noget, og da han gärne vilde have Sodavand, løb jeg ind til Urtekræmmeren og købte en Sifon. Indholdet kostede 16 Øre, og 3 Kroner 50 Øre maatte jeg erlægge i Pant for Flasken.

Saa havde jeg stillet Flasken ind i Klædeskabet og fuldstændig glemt den. Det var en god Opdagelse. Jeg tog Flasken til Urtekræmmeren og fik mine 3,50 Kroner for den og gik saa ud paa et Spisehus og købte mig et Maaltid for 50 Øre. Mæt og vel til Mode gik jeg ud paa Nørrebro, hvor jeg traf en lille Dreng paa Gaden, som gik og gnaskede paa en Brødskorpe. Jeg følte mig saa salig, da jeg var mæt og endda havde Penge i Lommen. Jeg gav ham noget at spise, og han blev meget glad.

Nogen Tid efter fik jeg den Besked fra K. F. U. M., at en unavn-given Ven havde betalt Middagsmad for mig i 2 Maaneder. Jeg fik aldrig at vide Navnet paa denne min Velgører.

Sommeren 1895 hændte der ikke noget mærkværdigt. Største Delen af min Tid brugte jeg til at arbejde i min Kreds, og særlig søgte jeg at tage mig af de Drengene, som var vanskelige, og dem, der var paa Vej til at forlade Foreningen. Jeg oplevede rigtignok en hel Del med mine Drengene og deres Hjem, men tildels husker jeg det ikke saa godt, og tildels vilde det blive for langt at optegne det. Men det vil jeg sige, at nogle af de Drengene, som den Gang gjorde mig mest Besvær, senere blev blandt mine trofaste Venner. Men ogsaa de Vanskeligheder, jeg mødte, havde den Betydning for mig, at jeg kom til endnu mere at elske dette Arbejde, og jeg syntes, at jeg nu først havde fundet mig selv. Arbejdet blandt de unge blev næsten en Lidenskab for mig. Jeg syntes, min Kreds var mit Kongerige, og somme Tider kunde jeg vandre til langt ud paa Natten op ad Gade og ned ad Gade i min Kreds og standse foran de Huse, hvor Drengene boede, og sende en Bøn op for dem derinde. Det blev næsten min eneste Interesse, som opslugte alt andet. Jeg kunde Navnene udenad paa mine Drengene og kendte deres Familieforhold og deres Vanskeligheder. Dette bragte mig dybere ind i Bønnerne og blev mig saaledes til Velsigelse. Men saa kom Efteraaret. Forelæsningerne begyndte, og jeg mødte nogenlunde regelmæssigt til at begynde med, men stadig var der noget, der trak mig bort fra Studiet, noget jeg havde at gøre i min Kreds. Saaledes gik det til ind i November; da begyndte jeg at blive urolig ved Tanken om Forholdet imellem det frivillige Arbejde og mine Pligter mod Studierne. Jeg følte, at jeg ikke var i Stand til at forene de to Ting. Andre kunde maaske gøre en god

Gerning i Foreningsarbejdet og dog opfylde deres Pligter. Jeg kunde det ikke. Dersom jeg skulde læse og studere, som jeg burde gøre, vilde jeg blive nødt til at trække mig helt tilbage fra K. F. U. M., indtil jeg var færdig. Paa den anden Side indsaar jeg, at det vilde koste en vældig stor Kraftanspændelse og Selvfornægtelse, dersom jeg skulde rive mig løs fra Foreningen. Jeg syntes ogsaa, at det i saa Fald vilde være en Troløshed mod mange blandt de unge, som jeg dog fandt, at jeg kunde være til nogen Hjælp. Jeg vilde gerne tjene disse to Herrer, men det blev med hver Dag sværere. Dette blev i mit Sind til en Konflikt mellem to Pligter. Men i Grunden var det dog saaledes, at Pligten stod paa den ene Side og Tilbøjeligheden paa den anden, og Pligtfølelsen trak altid det korteste Straa. Men det gik ikke af uden Kamp, og Kampen blev stadig mere tilspidset.

Den 30. November om Aftenen kom det saa til et Opgør med mig selv. Den Tanke var begyndt at fæste Rod, om det maaske var Gud, som vilde føre mig ind paa den Bane og havde bestemt, at jeg paa den Vis skulde tjene ham. Jeg følte, at det vilde være saligt at faa det som Livskald at arbejde i en Forening som K. F. U. M.; men det andet Maal, at naa til Eksamen og derigennem til noget stort og herligt, havde ogsaa sin Tilløkkelse.

Den Aften kom det til en stor Kamp, som endte med, at jeg nu lagde hele den Sag i Guds Haand ubetinget. Jeg bad Gud om at vise mig den Vej, jeg skulde gaa efter hans Vilje, og lovede ham den fuldeste Lydighed. Hvis det var hans Vilje, at jeg skulde sætte alle Kræfter ind paa Studiet og melde mig ud af K. F. U. M. foreløbig, saa vilde jeg gøre det, hvor svært det end vilde være. Men jeg tryglede om at faa fuld Vished, saaledes at jeg fuldstændigt kunde vide, hvad der var hans Vilje med mig. Jeg forlangte intet bestemt Tegn, for det syntes mig formasteligt; alene dette: »Vis mig din Vilje saa klart, at jeg ikke kan tage fejl.« Jeg fik den indre Bevidsthed om, at jeg var bønhoert, og saa ventede jeg rolig og tillidsfuld paa Svaret. Jeg gik til Alters næste Dag og gav det hele i Guds Haand og stadfæstede mit Lydighedslofte ved Herrens Bord.

Saa fik jeg Fred og fuld Forvisning om, at Svaret vilde komme i Guds Time. Jeg var ikke engang nysgerrig med Hensyn til den Sag.

Saa gik der 12 Dage. Om Morgenen den 12. December laa jeg i min Seng og vaagnede op fra en dejlig Drøm. Jeg drømte, jeg stod et Sted og saa en lille Flok Drengede defilere forbi mig een for een. Jeg kendte dem; det var de Drengede, jeg havde undervist i Reykjavik i Vinteren 1888—89. En af dem, som havde været en af de flinkeste, saa paa mig og sagde: »Der er en Ting, jeg ikke forstaar i Katekismen; vil du forklare det for mig?« Jeg sagde ja, og han gik videre; en anden sagde: »Kommer du ikke snart og besøger mig og Mor?« Jeg svarede: »Jo, jeg kommer snart.« Saa gik de alle forbi, og jeg vaagnede. De Drengede stod levende for mig, som de var den Gang: 8—10 Aar gamle. Jeg laa med halvt lukkede Øjne og tænkte paa dem; i mange Aar havde jeg slet ikke tænkt paa dem, jeg fandt det troløst af mig, og jeg følte et Stik i mit Hjærte. Jeg kunde skrive til dem for at faa at vide, om jeg ikke kunde være dem til nogen aandelig Hjælp. — Medens jeg laa og halv-døsende nød Drømmen, blev der banket paa Døren. Paa mit: »Kom ind!« traadte Postbudet ind ad Døren og lagde to Breve paa Bordet og fjærnede sig. Jeg tog Brevene og læste det ene; det var fra min Moder. Jeg kendte ikke Haandskriften paa det andet. Det var skrevet med en fast, ejendommelig Haand. Der stod: »Hr. cand. phil.« udenpaa. Jeg tænkte: Mon det skal være en Fornærmelse, som om jeg var bleven »cand. phil. perpetuus«? Min forrige Kontubernal, Haraldur Thorarinsson, kom ind og saa, at jeg havde faaet Post fra Island, og vilde høre nyt hjemmefra. Jeg nægtede at aabne det Brev og puttede det ned i min Skuffe. Han blev lidt stødt og gik. Jeg tog Brevet igen og spekulerede paa, fra hvem det kunde være. Jeg følte, som om det maatte indeholde noget ubehageligt. Endelig fik jeg det aabnet. Jeg saa efter Underskriften. Det var fra min Velynder Lektor Thorhallur Bjarnarson. Jeg begyndte at læse; der gik en Gysen igennem mig. Brevet begyndte med at fortælle, at nu lige hen ad Midnat efter at have sluttet sin Korrespondance, som skulde gaa med Danmarksskibet, var det faldet ham ind at skrive til mig angaaende en vigtig Sag. Han vidste, at jeg arbejdede en hel Del i K. F. U. M. og saaledes var den eneste Islænding, som af Selvsyn kendte denne Bevægelse. Han havde ogsaa hørt, at min Interesse for det kristelige Arbejde var blevet saa stor, at mit Studium var begyndt at træde i Baggrun-

den. Nu vilde han henstille til mig, om jeg ikke helt vilde opgive mit Studium og komme til Island og arbejde der for den kristelige Ungdomssag. Jeg kunde saa samtidig gaa paa Præsteskolens for at have Eksamen derfra i Baghaanden. Han antydede, at jeg burde gøre dette, da islandske Drengene stod mig nærmere end de danske o. s. v.

Jeg kom i stor Sindsbevægelse ved at læse dette Brev. Jeg kastede det fra mig og sagde til mig selv, at det aldeles ikke lod sig gøre. I Danmark vilde jeg blive! Jeg begyndte at klæde mig paa. Pludselig kom den Tanke til mig som et Lyn: Men dersom dette nu var Guds Vilje? — Men hele min Sjæl gjorde Oprør imod den Tanke. Jeg var lige ved at dukke mit Ansigt ned i Vaskefadet. I det samme gik der en Tanke igennem mig, jeg syntes næsten udtalt i en fremmed Stemme: »Det skal blive dig haardt at stampe mod Brodden!« Jeg syntes næsten, der klang en Antydning af Latter igennem Stemmen. Rædselsslagen dukkede jeg mig ned i Vandet.

Efter Vaskningen knælede jeg ned og begyndte at tale med Gud om denne Sag. Jeg tryglede og argumenterede. Jeg følte, at det mest umulige for mig var at vende hjem; at komme hjem uden Eksamen var det samme som at vende tilbage som en slagen Mand, som en forulykket Student. Desuden syntes jeg, alt var saa haabløst derhjemme, alt saa dødt og sovende i kristelig Henseende. Der var intet Samfund, ingen Vækkelse, ingen bevidst troende; det var som fra det klare Solskin at træde ind i knugende Mørke. Desuden vilde de ikke kunne forstaa mig; jeg vilde blive forhaanet og gjort Nar ad. De islandske Drengene var helt anderledes haarde Halse end de danske Drengene. De vilde bare lave Spektakler og drille mig, naar jeg vilde vidne for dem. Alt var saa haabløst i mine Øjne. Og saa var der det allerværste. Jeg var ikke nogen Personlighed; jeg havde mange Mangler og Fejl; jeg savnede Evner til at være Banebryder og Organisator. Jeg kunde maaske være brugbar til Arbejde under andres Ledelse, men til at staa alene manglede jeg alle Betingelser. Saadan omtrent argumenterede jeg med Gud. Dette kunde ikke være hans Vilje. Jeg bad og græd, men hin Stemme lød ubarmhjærtigt i min Sjæl, bestandig med de samme Ord fra Apostlenes Gerninger: Det skal blive dig haardt at stampe mod Brodden.

Der kom en Uge fuld af en frygtelig Kamp. Jeg bad om at blive sendt, om det saa skulde være, til Afrika, som Missionær blandt de Vilde der; bare ikke hjem til Island.

Jeg tænkte paa en Oplevelse, før jeg kendte K. F. U. M. Det var en Aften i Methodistkirken i Ryesgade, hvor en afrikansk Prins, Prins Bessalon (hvis jeg husker det rigtige Navn), holdt Tale og beskrev den aandelige Nød, der herskede i hans Fædreland. Kongen, hans Fader, var blevet dræbt i et Oprør, da Drengen var 8 Aar gammel; han var selv blevet anbragt nede ved Havet for at lære Engelsk hos en amerikansk Missionær. Hans Onkel tilrev sig Magten og stræbte den lille Kronprins efter Livet. Missionæren sendte ham til Amerika, hvor han blev opfostret hos en methodistisk Familie, studerede til Præst og vilde være Missionær. Men saa kom der et nyt Oprør i hans Land. Onkelen blev dræbt, og der blev sendt Bud efter den retmæssige Tronarving. Nu rejste han tilbage til sit Rige med nogle Missionærer og Lærere og Haandværkere med det Forsæt at kristne og civilisere sine Undersaatter. Han vilde gerne have Hjælpere ogsaa her fra Danmark. — Jeg syntes meget godt om denne unge Neger, som forekom mig glødende i Troen og vel uddannet og talte flydende Engelsk. Jeg tænkte dengang paa at tilbyde min Tjeneste og rejse med ham. Men det blev ved Tanken alene. Nu dukkede Erindringen om dette op i mit Sind, og jeg syntes, at Rejsen til dette afrikanske Folk var langt ønskeligere end Rejsen til mit Hjemland.

Saaledes rasede Kampen i mig og gjorde mig meget ulykkelig, men jeg betroede mig ikke til nogen. Senere, efter at jeg var kommet op til Island og tænkte tilbage paa denne ubetvingelige Modvilje, som ganske og aldeles beherskede mig, kunde jeg ikke begribe, hvorfor det havde været saa svært. Jeg tænker, det nærmest var min Egoisme, der laa til Grund for det. Jeg elskede Arbejdet i Danmark blandt mine kære Venner.

Efter en Uges Tid tog jeg engang Brevet og læste det igen. Da opdagede jeg, at det var dateret den 30. November og saa, at det var skrevet sent om Aftenen. Da mindedes jeg, at den Aften havde jeg bedt Gud vise mig hans Vilje aldeles klart og lovet ham ubetinget Lydighed. Det slog mig. Jeg havde bedt Gud om et tydeligt Svar. Et Par Timer senere havde Thorhallur Bjarnarson faaet det

Indfald at skrive til mig og opfordre mig til at komme hjem og hellige mit Liv til det kristelige Ungdomsarbejde. Var dette Tilfældighed, eller var det Svaret fra Gud? Saa kom jeg til at mindes Drømmen om de islandske Drengene hin Morgen, da Brevet kom. Var det maaske ogsaa et Vink? Jeg var bange og vilde dog nødig overgive mig.

Saa kom jeg i Tanker om en Udvej eller maaske en Udflugt. Jeg skrev et langt Brev til Lektoren og aabnede mit Hjærte for ham. Jeg skildrede nøje for ham alle mine katholske Tendenser og talte om de Dogmer, hvori jeg stod paa katholsk, men ikke paa luthersk Grund. Jeg understregede dette noget fastere end højst nødvendig, nok i den Forhaabning, at Lektoren vilde blive afskrækket ved Tanken om at indføre en saadan katholsk Ulv i den lutherske Faarefold. Men dog betonedede jeg i Overensstemmelse med Sandheden, at Hovedsagen for mig var den at føre de Unge til Jesus Kristus og ind i Livet med ham, og at jeg ikke ansaa de katholske Anskuelser for Salighedsbetingelser. Til Slut skrev jeg: »Dersom De nu efter at have læst dette fremdeles ønsker, at jeg skal komme hjem, saa kommer jeg, men dersom De indser, at jeg ikke er skikket dertil, saa skriv uforbeholdent derom. Hvis De siger, at jeg ikke skal komme, vil jeg blive gladere derved.«

Saaledes skubbede jeg Ansvaret fra mig over paa Ledelsen i Haab om, at Afgørelsen vilde stemme overens med mit Ønske. Jeg ventede rolig paa Svaret. Jeg arbejdede som før i Ungdomsafdelingen og holdt mit Studium tilpas gaaende. Jeg gik til Forelæsninger i Gammelfransk hos Professor Nyrop og var meget interesseret i Overgangen fra det latinske Folkesprog til det franske.

Lidt før Jul fortalte jeg Ricard om disse Planer. Han sagde, at det var herligt at faa Lov til at være Banebryder for saa dejlig en Sag. Det syntes jeg ogsaa, men sagde, at jeg ikke fandt de Egenskaber hos mig, som en Banebryder nødvendigvis skulde og maatte have. Jeg manglede baade Visdom og Karakterfasthed dertil. Han sagde noget i den Retning, at det ikke kom mig ved, hvad jeg manglede; dersom Herren vilde have mig til det, vilde han sørge for det nødvendige. Han kendte nok mine Mangler og Fejl bedre end jeg selv. Jeg begyndte nu at se lidt lysere paa det. Jeg var meget ked af, at Ricard skulde ud at rejse, saa at jeg for en

lang Tid skulde undvære ham og hans vise Raad. Han skulde overtage Gerningen som Sekretær for Hovedforeningen næste Efteraar og rejse i Udlandet det meste af Tiden indtil da. Han skulde rejse lige ved Begyndelsen af det nye Aar.

Jeg husker ikke ret meget om Julen 1895. Jeg husker kun Julefesten i Ungdomsafdelingen den 29. December. Det var en meget vellykket Fest med ca. 300 Deltagere. Pastor Gad talte ved Juletræet. Jeg var meget optaget af den Tale. Ricard havde digtet en Sang, der blev sunget med stor Begejstring. Det var Sangen: »Da jeg var en Smaadreng«. Ricard sluttede med en kort Tale om »de tre Led i Herrens Velsignelse«. Jeg havde inviteret en islandsk Ven, stud. theol. Haraldur Nielsson, senere en kendt Professor ved Universitetet i Reykjavik. Efter Ricards Tale hviskede han til mig: »Det var en Personlighed, der talte.«

Aaret 1896 oprandt for mig under et herligt Bedemøde i Hovedforeningen i Midnatstimen. Der var stuvende fuldt af unge Mænd, og mange bad højt. Min Sjæl blev meget stille for Herren, og jeg bad ham helt raade for min fremtidige Vej. Styrket ved Bønnen og Samværet gik jeg ind i det nye Aar.

Denne Vinter oplevede jeg ogsaa mange skønne Ting, baade i Ungdomsafdelingen og blandt de ældre. Min Bekendtskabskreds udvidedes, og jeg følte mig mer og mer som hjemme i Arbejdet og de kære Venners Samfund.

Paa den Tid lærte jeg gamle Gaardmissionær Clausen at kende. Han fik stor Indflydelse paa mig. Han var ogsaa en i Sandhed imponerende Skikkelse, en Kæmpe i Højden og Drøjden, med et bredt og langt hvidt Skæg, der bølgede ned til Bæltestedet omtrent. Han havde en vældig Stemme, der fyldte Baggaarde helt op til 5. Sal, hvad enten han sang eller talte. Han var kendt af Navn og Udseende af næsten hele Befolkningen i København. Han var altid yderst velklædt, sædvanlig i en sort »Havelock« med høj Silkehat. Han mindede mig altid om en af de gamle nordiske Høvdinge. Han var en glødende Troens Mand, stærk og djærv i sin Tro og Tale, men barnlig og glad; een af dem, man aldrig glemmer. Foruden i Gaardmissionen arbejdede han ogsaa i Midnatsmissionen, imod den lovbeskyttede Usædelighed. Han var ikke bange for nogen, men vidnede for høje og ringe om Synd og om Frelsen i

Jesus Kristus. Han kunde tale med de rige og mægtige, for han kendte deres Fristelser og Farer; han havde selv engang været rig og stor i denne Verden og vidste Besked om den »forgyldte Elendighed«. Men ogsaa til de dybest faldne kunde han tale; og jeg er sikker paa, at for mange blev han til Oprejsning. Jeg lærte Clausen at kende i Foreningen, og han fik mig overtalt til at arbejde een Aften om Ugen i Midnatsmissionen sammen med en Stab af frivillige. Det var ikke nogen behagelig Gerning, men den var dog fuld af Eventyr. Jeg mindes mange Ting fra den Tid. Vi vandrede to og to op og ned ad de Gader, hvor de offentlige Utugts-huse var. Vi søgte at tale med alle, som vilde derind, og advare dem. Mange vendte tilbage ved vore Overtalelser, men om det i Grunden havde noget at betyde for dem, var højst usikkert. De fik dog noget at tænke paa. Nogle disputerede eller skældte ud, og de offentlige Kvinder sendte os Tonen; men dem maatte vi ikke tale med.

Engang stod jeg alene nede i Laxegade; den, som skulde være sammen med mig, udeblev. Det var Paaskelørdag. Jeg vandrede saa op og ned fra Kl. 9 Aften til Kl. 3 om Natten. Ved 12-Tiden kom der to unge Mænd, meget velklædte, og vilde derind. Jeg gik i Vejen for dem og brugte al min Overtalelseskunst. De disputerede længe og skældte ud. Endelig blev de vrede, og den ene af dem kom farende ud paa Gaden med knyttet Næve. Jeg lagde Hænderne paa Ryggen og stod stille. Han løftede Armen ligesom til Slag, men lod den saa synke og sagde: »Jeg tror alligevel ikke, jeg slaar Dem.« Jeg sagde ganske rolig: »Det kan De gøre, som De vil. Jeg kan godt taale et Slag for min opstandne Mester.« Det svarede han ikke paa, men gik tilbage til sin Kammerat. Han sagde: »Lad os hellere gaa ind og lade være med at høre længere paa det Fjols!« Saa gik de ind i Gangen. Jeg fulgte dem til Tærskelen og udslyngede efter dem: »Ja, gaa kun ind og skynd jer! Men naar I ligger paa Hospitalet, plaget af en stinkende Sygdom, vil I se, hvem der havde Uret; eller om ikke før, saa naar I vaander jer i den dybeste Helvedes Pine. Skynd jer bare ind!« — Pludselig vendte de om, skubbede mig til Side og gik rask ned ad Gaden og forsvandt. Jeg begyndte at bede for de to.

Om Eftermiddagen næste Dag gik jeg i Trinitatis Kirke og sad

i Stolen lige nedenfor Prædikestolen. Under Salmen før Prædiken kom der tre unge Mænd og satte sig ind i Stolen ved min Side. Jeg saa paa dem og kendte de to igen. De kendte ogsaa mig og blev helt røde i Ansigtet. Jeg kiggede skyndsomst ned i min Salmebog og saa ikke mere til den Side. Under Pastor Ferdinand Jensens Prædiken havde jeg nok at bestille med at bede for dem. Under Salmen efter Prædiken mærkede jeg, at de begyndte at røre paa sig. Jeg saa ikke til Side, men lagde min Haand ned paa Stolen ligesom tilfældigt. I det samme mærkede jeg, at den blev grebet og trykket med Varme. Saa gik de unge Mænd ud. Jeg saa dem aldrig mere. Muligvis træffes vi histoppe.

Af og til kunde der komme smaa opmuntrende Begivenheder, smaa Glimt, som pegede paa, at dette Arbejde dog ikke var helt forgæves. Engang, da jeg var med Clausen, hørte jeg hans Samtale med en meget fin Svensker, øjensynlig en højt kultiveret Mand. Den Mands Hjærte syntes at smelte, og de talte længe sammen. Han sagde tilsidst, at han gerne vilde besøge Clausen og tale nærmere med ham om de Ting, men da Clausen tilbød at komme til ham, svarede han, at det kunde ikke ske, og at hans Navn maatte forblive skjult for hans Stillings Skyld. De aftalte et Møde næste Dag hjemme hos Clausen. Jeg ved, at han kom, men videre vilde jeg ikke spørge Clausen om den Sag. Igennem denne Virksomhed lærte jeg Grev Adam Moltke at kende. Han var vistnok Formand for Midnatsmissionen. Han og Clausen kom en Aften ned i Farvergade, hvor jeg var posteret, og vi gik ind i Missionens Stue, hvor vi bad sammen. I Vinduet i den Stue var der et vældig stort Billede af Jesus paa Korset, belyst af stærkt Lys, saa det skinnede ud paa Gaden.

De islandske Kammerater var meget utilfredse med, at jeg havde optaget denne Gerning. De syntes, det var en Skam; men aldrig traf jeg nogen Islænding paa mine Vandringer i de Gader. I det hele taget maatte jeg tit forsvare min Tro og selve Kristendommen overfor mine Landsmænds Angreb, men mange Gange havde jeg paa Fornemmelsen, at de snarere vilde drille mig, end at der laa noget egentligt Kristendomsfjendskab bagved.

Hen ad Foraaret blev der en Forandring paa Regensen, idet Regensprovst Ussing tog sin Afsked, og Professor Julius Lassen

blev hans Efterfølger. Regensianerne holdt en stor Afskedsmid-
dag for vor gamle, kære Regensprovst, hvor de ogsaa vilde byde
den nye velkommen. Det var et meget fint Selskab, holdt i Stu-
denterforeningen. Der var mange Professorer og en Del gamle
Regensianere til Stede. Der blev holdt mange udmærkede Taler.
Jeg var meget glad ved at være til Stede, selv om det sved noget
til min Pengepung. Men Professor Ussing havde altid været mig
meget god, og jeg skyldte ham ogsaa Tak for de belærende Fore-
drag paa Glyptoteket, hvori jeg havde deltaget. Festen varede ud
over Midnat, og selv om jeg, da det var Fastetid, ikke nød andet
end Franskbrød og Mælk, fik jeg saa megen aandelig Opbyg-
gelse ved at høre de Taler, som baade Ussing og Julius Lassen
holdt, at jeg syntes, jeg havde faaet en stor Velsignelse. Det var
ogsaa skønt at høre Domprovst Poulsen rose Ussing for hans
værdifulde Medvirken ved deres fælles Oversættelse af det Nye
Testament og Ussings Vidnesbyrd om den aandelige Berigelse, han
havde faaet ved Arbejdet med den hellige Tekst. Professor Jul.
Lassen holdt ogsaa en saare smuk Tale om, hvorledes han først
havde tænkt at studere Theologi og altid haft Interesse for det
Studium, og hvilken Hjælp det havde været for ham i hans Tros-
liv. Jeg gik opløftet og glad hjem fra den Fest.

I Begyndelsen af Marts fik jeg det ventede Brev fra Lektor
Thorhallur Bjarnarson. Hans Dom faldt paa den Maade: »Efter at
have læst Deres gode og lange Brev glæder jeg mig endnu mere
til at faa Dem hjem.« Saaledes blev den Sag afgjort, og ligeledes
blev det bestemt, at jeg skulde komme hjem i Sommeren 1897.
Saa vilde jeg benytte Tiden indtil Hjemrejsen til at sætte mig saa
godt, jeg kunde, ind i Arbejdets forskellige Grene. Jeg fandt Fred
i den Tanke, at nu kunde jeg med god Samvittighed give mig helt
og holdent hen til det elskede Arbejde i Foreningen. Nu var der
ikke længer nogen Spaltning i min Sjæl. Jeg havde en af de stør-
ste og vanskeligste Kredse i Ungdomsafdelingen, som strakte sig
over nogle af de mest skumle Gader i den gamle By. Jeg oplevede
meget, næsten hver Dag havde jeg noget at varetage i min Kreds.
Jeg mindes mange skønne Timer i mine unge Venners Hjem, i fat-
tige Hjem, hvor Glæden boede, i velstaaende Hjem, hvor Glæden
for en Tid var blevet fordunklet af Sønnens forvænte og udsvæ-

vende Liv, og hvor jeg prøvede at hjælpe Hjemmet med at forsøge at indvirke paa deres unge Mand til Forandring af skæve Forhold. Somme Tider havde jeg den overvættets Fryd at se nogen Frugt, somme Tider følte jeg smærtetfuld Afmagt, hvor alt mislykkedes, og blev selv derved ydmyget og bragt nærmere til Gud.

Hvor dyrebare er for mig de mange Erindringer fra Møderne og Festerne og Udflugterne med Drengene, Erindringer om Møder, som gav saa meget, og Møder, hvor min Hovedopgave bestod i at holde Urostiftere og Spasmagere i Tømme. De allerfleste af den Slags Elementer var fra min Kreds, og jeg havde Ansvaret for dem, og en Del af min Tid blev optaget af Kampen for at føre dem ind paa bedre Veje og vinde dem for Kristus. I det hele taget fik jeg i den Tid megen Brug for Apostlenes Formaning: »Paa-minder de uskikkelige, trøster de modfaldne, tager Eder af de skrøbelige og værer langmodige imod alle«, 1. Thess. 5,14. Naar jeg tænker tilbage paa de uvorne blandt mine Venner, fyldes jeg af Tak til dem; for af dem lærte jeg i Grunden mere end af de gode og velopdragne Drengene, som aldrig gav Anledning til andet end Glæde.

Det kunde være fristende at skildre nogle enkelte Episoder fra denne Tid, men det vilde føre for langt og optage mange Ark i denne Fortælling. Det vilde ogsaa blive for langt, dersom jeg skulde følge mit Hjertes Trang til at beskrive Samarbejdet i »Udvalget« og opregne kære Navne, som ustandseligt dukker op. Mange herlige Minder har jeg — ogsaa mange smærtetfulde om Skuffelser og min egen Afmagt.

Jeg brød mig ikke ret meget om at tale ved Møderne. Dog husker jeg, at jeg talte en Gang ved et Ungdomsafdelings Mandagsmøde over et Afsnit af Lidelseshistorien; den blev gennemgaaet hver Mandag i Fastetiden. Min første egentlige Tale holdt jeg ved en Medlemsoptagelse i April. Jeg var noget ængstelig; jeg skrev den vist 2 eller 3 Gange og lærte den udenad. Jeg talte ud fra Jesu Ord til de to Johannes-Disciple, som fulgte efter Jesus, hvor han vendte sig og sagde til dem: »Hvad søge I efter?« (Joh. 1,39). Jeg var en Smule stolt af denne min første Tale og forærede Ricard Manuskriptet. Jeg blev ikke lidet overrasket ved at se den i Udtoget trykt i Maanedsbillet for Marts 1899.

19. Kapitel.

KØBENHAVNERDRENGE

Om Foraaret kom Ricard tilbage fra sin Udenlandsrejse, men var kun en kort Tid hjemme. Han talte dog en Gang eller saa i Ungdomsafdelingen, og bagefter fik vi os en lang Spadseretur.

N. P. Pedersen, som altid havde været mig en rigtig god Ven, tog i Maj sin Afsked fra Sekretærstillingen og rejste fra Byen. I hans Sted blev min særlig gode Ven Peter Severinsen ansat som fungerende Sekretær indtil November Maaned, da Ricard skulde tiltræde Pladsen. Jeg havde mange herlige Timer sammen med Severinsen og lærte meget af ham. Jeg mindes ham med megen Tak for et varmhjærtet Venskab. Ogsaa en anden maa jeg nævne, som særlig i dette og det følgende Aar viste mig stor Godhed paa mange Maader; det var V. Vollertsen, som redigerede vort Maanedsblad. Naturligvis var der mange flere, særlig blandt de unge, hvis Navne jeg aldrig kan glemme. Nogle af dem vil efterhaanden dukke op i disse Erindringer.

Af Bøger, som havde særlig Betydning for mig i dette Aar, vil jeg kun omtale een. Det var Digteren Johannes Jørgensens lille Bog: »Livsløgn og Livssandhed«. Den var udkommet noget før Jul sidste Aar og vakte stor Begejstring i vide Kredse. Tillige gik det som Løbeild over Landet: Johannes Jørgensen er blevet Kristen! Jeg blev helt optaget af Bogen og læste den om og om igen, indtil jeg kunde den næsten helt udenad. Jeg var ogsaa betaget af at lægge Mærke til de Udtryk af Glæde, som lød igennem alle kristelige og kirkelige Blade over den Begivenhed, at han var blevet troende Kristen. At han var blevet katholsk, syntes ikke at gøre noget Skaar i Glæden. For mig var det et mægtigt Vidnesbyrd om det dybe Fællesskab, som trods alt dog faktisk er til Stede mellem alle Kristne. I den lykkelige Følelse deraf skrev jeg et Digt, som blev trykt i Maanedsbladet og hedder: »Jeg er Kristen«. — Siden kan jeg regne Johs. Jørgensen blandt mine store Velgørere, skønt jeg kun een Gang har set ham; det var ved et Møde i Studenterhjemmet. Hans Bøger har betydet meget for mig, mere end jeg kan sige.

Fra Sommertiden 1896 har jeg ikke mange Enkeltheder at be-

rette. Dog maa jeg nævne een Begivenhed. Jeg skrev engang til nogle af mine islandske Venner og kaldte dem sammen til et Møde og foreslog dem at slutte sig sammen og stifte en islandsk Afdeling inden for K. F. U. M., og da ikke saa faa viste sig villige dertil, blev Kredsen stiftet den 1. August og blev stadfæstet af Bestyrelsen, som godhedsfuldt laante os Lokaler til at holde vore Møder hver Lørdag Aften. Jeg havde megen Glæde af dette nye Arbejde, og derigennem vandt jeg Venner, som har været meget trofaste og dyrebare for mig gennem Aarene.

Mange kære Venner havde jeg ogsaa blandt de islandske Studenter, selv om min Særstilling i kirkelig og kristelig Henseende satte sit Præg paa min Omgang med dem. De vedblev at være gode Kammerater, som jeg altid havde Glæde af at besøge og modtage Besøg af. Der var andre, som altid vilde disputere med mig om religiøse Spørgsmaal, og nogle enkelte var fulde af Haan og Spot, men de var dog yderst faa. — En af dem, som aldrig kunde lade være med at bringe disse Spørgsmaal frem, var en af mine kæreste Venner, Knud Zimsen. Han spottede aldrig, men drog alt i Tvivl og benægtede hele den kristne Tro og var meget ivrig til at rive ned paa det hele. Vi kunde aldrig være en Times Tid sammen uden at blive uenige og tilsidst heftige. Jeg taalte heller ikke hans Modsigelser saavel som de andres, formodentlig fordi jeg holdt saa meget af ham. Somme Tider, naar vi i al Venskabelighed begyndte paa et Parti Skak, kunde en Bemærkning faa os i Harnisk, og det kunde hænde i Kampens Hede, at vi i Mangel af bedre Argumenter slog alle Brikkerne omkuld og skiltes i Vrede. Jeg husker særlig engang hjemme hos mig, da det gik saaledes. Efter en haard Omgang gik vi ud og skiltes paa Nørrevold. Jeg sagde, at jeg troede, det var bedst for os begge at høre op med at omgaas for ikke helt og holdent at ødelægge vort Venskab. Saa kunde vi maaske lære at beherske vore Følelser, som nu tit løb af med os. Saaledes skiltes vore Veje for en Tid. Naturligvis var vi venlige, naar vi tilfældigvis mødtes. Jeg savnede ham meget og bad for ham.

Alle disse Stridigheder og al den Modstand, jeg mødte hos mine Kammerater, styrkede mig i Troen; men det lærte jeg, at Stridigheder, Kiv, Ordkløvierier og Kampe om Troen er unyttige og frugtesløse og aldrig baner Kristendommen Vej til Hjærterne.

Med Udgangen af September Maaned var min Tid paa Regensen udløbet, da jeg som før omtalt havde faaet Lov til at flytte ind i Stedet for en anden, som havde tilbragt eet Aar derinde. Nu skulde jeg flytte ud og have Kommunitetet i mit fjerde Studenteraar. Jeg lejede saa en Lejlighed i Nørre Farimagsgade 57. Der var en stor Stue og et lille Værelse med egen Udgang. Jeg flyttede derhen med mine Møbler og fik laant et stort Bord og nogle Stole. Jeg havde ogsaa et lille Køkken. Lejligheden laa i Sidebygningen og kostede 18 Kroner om Maaned. Det, som bevægede mig til at leje en hel Lejlighed, var den Tanke, at jeg saaledes mere frit kunde samle mine unge Venner hos mig; for selv om de tit besøgte mig paa Regensen, maatte jeg altid passe paa, at de ikke generede min Kontubernal. Jeg havde bestemte Aftener til forskellige Grupper af Drengene. Hver Fredag Aften var bestemt for de urolige og vanskelige Drengene, som hverken havde Vilje til at opføre sig sømmeligt eller var fortrolige med ordentlige Folks Manerer. Mit Kendskab til dem begyndte saaledes, at de kom til Ungdomsafdelingens Møder for at lave Optøjer, og saa blev det min Opgave at passe paa dem. Det var nu ikke altid saa let. Nogle af dem var blevet indskrevet og optaget som Medlemmer i Afdelingen, men havde opført sig saaledes, at Udvalget saa sig nødt til at vise dem bort. Undertiden kom jeg endda i Konflikt med Udvalget angaaende saadanne Drengene. Jeg søgte at holde paa dem saa længe som muligt i Haab om at vinde dem. Saaledes var der to fra min Kreds, som jeg maatte døje en hel Del med. De var urolige paa Møderne, og jeg maatte helst sidde hos dem, for at de kunde holde sig i Skindet. Engang, da jeg havde talt i Filialen paa Østerbro og saaledes ikke overværede Mødet i Bethesda, var de blevet saa ustyrlige, at de med Magt blev sat paa Døren. Næste Søndag kom de og havde taget nogle ligesindede Gadedrengene med. Jeg sad hele Mødet midt iblandt dem og kunde nogenlunde magte dem indtil Afslutningen; da begyndte de at støje under Bønnen. Medens Slutningssalmen blev sunget, tog jeg dem saa med ud, og der skældte jeg dem ud og forbød dem at komme igen næste Maaned. De gik temmelig slukørede bort. Da jeg kom ind igen, og alle Drengene var gaaet, var der en af Udvalget, som begyndte at beklage sig over disse uopdragne Drengene og sagde, at vi maatte se at blive helt fri for dem. Han var meget ophidset; mit

Blod var ogsaa paa Kogepunktet efter Sindsbevægelsen derude, og jeg begyndte at modsige ham. Jeg sagde tilsidst: »Ved du, hvad vi er i dette Udvalg. Vi er alle nogle Pjalte, og vi mangler baade Tro, Udholdenhed og Kærlighed, for ellers maatte vi kunne paavirke saadanne Bøller som disse.« Min Ven blev meget saaret og klagede over mig til Foreningens Formand. Paa næste Udvalgs møde skulde der saa forhandles om disse Drengene. Jeg kom en Tid efter, at Mødet var begyndt. Bangert selv ledede Mødet. Han begyndte meget hensynsfuldt at meddele mig, at Udvalget havde bestemt at vise disse to ud af Ungdomsafdelingen. Han gjorde det saa læmpeligt, som han kunde, og sagde, at han godt kunde forstaa mine Følelser, men

Jeg afbrød ham og sagde, at naar Udvalget var blevet enigt om denne Sag, havde jeg ikke Spor at sige og bøje mig derfor, men jeg vilde bare sige, først og fremmest til Skam og Skændsel for mig selv, at vi dog maatte være nogle Pjalte, som manglede baade Tro, Udholdenhed og Kærlighed, eftersom vi var ude af Stand til at tumle saadanne Drengene, som mere end nogen andre behøvede Hjælp. Jeg havde paa Følelsen, at der var en Storm i Anmarch, men Bangert sagde paa sin rolige og milde Maade: »Skal vi saa være enige om at bøje vore Knæ og bede Herren om at give os mere af de Egen-skaber, Fridriksson vistnok med Rette siger, at vi mangler.« Saa bad vi sammen, og Misstemningen forsvandt, og den sædvanlige gode Forstaaelse blev genoprettet.

Saa meddelte jeg de to bortviste Anførere denne Udvalgsbeslutning og inviterede dem til at besøge mig hver Fredag Aften. Dette skete om Foraaret, før jeg flyttede ud af Regensen.

I Sommermaanederne boede jeg alene, da min Kontubernal var bortrejst, og saa kunde jeg modtage dem. De to Anførere, Frederik og Alfred, besøgte mig nu regelmæssigt; stundom var de to alene, stundom tog de andre med. Det var tit ejendommelige Møder. Men jeg kom til at holde meget af disse Drengene til Trods for deres Uoder. Den værste Aften var engang, da de havde samlet en halv Snes Stykker, og de forelagde mig en hel Bunke Udklip af de værste Smudsblade, Artikler, som var skrevet mod Præster og Kirker og Kristendommen. De vilde have, at jeg skulde gendrive dette, saa de kunde faa Lejlighed til at disputere. Jeg sagde til dem, at Præsterne

maatte selv forsvare sig, hvis de fandt det Umagen værd; Kirken behøvede ikke mit Forsvar, og Kristendommen var for hellig til at tages op til Drøftelse med saadan nogle, som de var; desuden var min Opgave at forkynde dem Sandheden, men ikke at disputere med dem. Under Andagten var nogle af dem lidt urolige. Saa skældte jeg dem ud med nogle venlige Ord og sagde, at de ikke skulde besøge mig, før de havde lært noget mere af almindelig Velopdragenhed.

Kort Tid efter, at jeg var flyttet ind i Farimagsgade, traf jeg Frederik og fortalte ham, hvor jeg boede, og at jeg var hjemme for dem hver Fredag Aften. De begyndte at komme og opførte sig nogenlunde godt. Men saa tog de een med fra Aabenraa, som satte ondt Blod i dem. Til Jul skrev jeg et meget alvorligt Brev til Alfred og Frederik. Noget efter Nytaar var jeg hjemme en Fredag Aften; da kom de begge to. Da de skulde til at gaa, holdt jeg som sædvanlig en lille Andagt med dem. Midt under Bønnen hviskede Frederik til sin Kammerat, men saa højt, at jeg kunde høre det, en saa raa og ugudelig Gudsbespottelse, at jeg blev ligesom lamslaaet. Jeg gik i Staa midt i en Sætning, og egentlig uden at vide, hvad jeg gjorde, gik jeg stille hen for Bordenden, tog en lang og højelig Lineal og gav ham et Slag paa Kinden. De sprang op begge to og stod overfor mig med knyttede Næver; saaledes stod vi en Stund og saa hinanden i Øjnene uden et eneste Ord paa nogen af Siderne. Endelig fik jeg sagt, jeg antager med lidt dirrende Stemme: »Ud med jer, Spottere!« Pludselig vendte de om og gik ud i Entreen, hvor de tog deres Huer. Jeg fulgte dem ned gennem Gaarden og ud igennem Forhuset. De løb ned ad Vendersgade uden at se sig tilbage. Jeg gik op og bad for dem, men jeg var saa fortunlet, at jeg maatte ud for at komme i Ligevægt. Jeg tog saa med Sporvogn ud i Slagelsegade til min Ven V. Vollertsen og havde en god Stund hos ham.

Næste Fredag ventede jeg dem ikke og havde indbudt nogle unge, pæne Drengene. Vi sad fredeligt sammen, og jeg gik op og ned ad Gulvet, mens jeg fortalte noget og viftede med min Lineal i Haanden. Saa blev der ringet. Jeg gik ud og aabnede Døren. Derude stod de to, og idet jeg bød dem indenfor, skottede de lidt til Linealen. De opførte sig meget pænt. Efter at vi havde drukket Kaffe, og jeg vilde til at holde Andagt, kaldte jeg de to ud i Gangen og sagde

til dem, at vi skulde til at holde Aftenandagt, og det var bedst, de gik forinden. De sagde, at de gerne vilde være med. Jeg fortalte dem, at det turde jeg ikke, for jeg vilde ikke risikere, at de andre skulde høre noget saadant, som var fremkommet sidste Fredag. De bad og tryglede og lovede at være ganske stille. Saa gav jeg efter, og alt gik efter Ønske. Efter at de andre var gaaet, gav jeg de to det glatte Lag, og de gik temmelig hede om Ørene.

Næste Fredag havde jeg igen nogle artige Dreng. Saa blev der ringet. Udenfor stod Frederik. Han sagde: »Dersom du møder Alfred, saa maa du ikke sige, at jeg har været her, for vi er blevet enige om at høre op med at besøge dig.« Jeg lovede det og tog ham ind til de andre. Lige efter ringer det igen. Jeg ud. Der stod Alfred og bad mig om ikke at fortælle til Frederik, at han havde været hos mig, »for vi er blevet enige om aldrig at besøge dig mere.« Jeg lovede ham det, men bad ham om at komme Lørdag Aften, da jeg var optaget i Øjeblikket. Han gik. Efter Andagten holdt jeg Frederik tilbage. Vi satte os saa, og jeg begyndte at vise ham hans Spejlbillede og beviste ham med mange Illustrationer, at han var paa Vej til at blive en af Byens største Pjalte og Døgenigter. Under den Samtale kom August Lund, som senere rejste til Kina. Han var af samme Mening, og da Frederik ikke kunde benægte mine Paastande, vendte jeg Bladet og viste ham, hvor herlig en Dreng han kunde være. Han var smuk og kraftig, godt begavet o. s. v. Dersom han tog sig sammen og fik sig noget Arbejde og begyndte at lære noget og deltage i gavnlig Sport, og særlig dersom han vilde give Gud sit Hjærte, kunde der blive meget godt og herligt af ham. Han blev meget tavs. Saa bad August og jeg for ham og med ham og fulgte ham tavse til hans Gadedør. Han blev ved at komme, og en Dag kom han for at melde mig, at han havde faaet en Plads, for nu vilde han fremad. Senere kom han og bad mig om lidt Undervisning i Tysk, for nu vilde han lære noget. Kort efter begyndte han at drive en sund og god Sport (Rosport) og blev en dygtig Mand. Men jeg tror, at han endnu har det bedste tilbage.

Endnu maa jeg omtale et Arbejde, som jeg fik, og som blev mig meget kært. Det var Arbejdet i Søndagsskolen. Efter at det var blevet afgjort, at jeg skulde hjem til Island, vilde jeg forinden søge at lære saa meget som muligt af det kristelige Ungdomsarbejde, og

derfor besluttede jeg mig til at deltage i en eller anden Søndags-skole. Jeg valgte Søndagsskolen i Garnisons Menighedshus, først som Tilskuer og siden som Lærer. Jeg fik min Klasse og havde mange herlige Drengene, som blev mig meget kære. Ogsaa i deres Hjem fik jeg en kærlig Modtagelse. Pastor Davidsen ledede Skolen, og der herskede god Forstaaelse mellem Lærerpersonalet. Jeg har mange gode Minder fra denne Gerning og en Rigdom af Erfaringer.

Om Efteraaret 1896 oplevede jeg en meget herlig Tid. Ricard overtog Sekretærposten i K. F. U. M. den 1. November, og den 8. September talte han hos os i Ungdomsafdelingen. Den Aften skete der noget, som satte Sindene i stærk Bevægelse. Vi havde lige begyndt at synge en Salme Kl. 7. Da kom der Bud til Ricard, at en Politibetjent stod ude i Gangen og vilde tale med ham. Han gik ud under Sangen og kom ind igen ved sidste Vers. Jeg lagde Mærke til, at der var noget i Vejen. Efter Salmen bad han os synge en Salme til, og saa talte han. Da han havde talt, kaldte han mig hen til sig og bad mig anmode Kredslederne om at vente efter Mødet, dersom han ikke var kommet før. Jeg gjorde det, og vi ventede i nogle Minutter, efter at Drengene var gaaet. Da han kom, fortalte han os, at en af de Drengene, som før havde været med i Afdelingen, men ikke var kommet der i de 2 sidste Aar, var blevet fundet med en Kugle i Panden; det var Selvmordsforsøg. Drengen var i Live, men uden Bevidsthed. I hans Lomme fandtes der 3 Breve; et af dem var til Ricard, og deri forklarede han, at han ikke kunde leve længere, da hans Liv var blevet ham utaaleligt. Ricard havde saa været paa Hospitalet og faaet at vide, at Lægerne havde sagt, at han ikke vilde kunne leve Natten over. Ricard sagde: »Han maa ikke dø saadan. Vi maa bede om hans Liv!« Vi bad for ham og blev enige om at komme sammen igen næste Dag. Ricard skulde skaffe Efterretning om hans Tilstand. — Drengen levede næste Dag. Lægerne paastod, at han vilde dø, og vi bad Dag efter Dag, og stadig levede Drengen uden at komme til Bevidsthed. Vi bad med Haab imod Haab.

I Ugen efter Ulykken kom Smudsbladene med vældige Beskyldninger mod K. F. U. M. og udbredte sig om, at Drengen i religiøst Vanvid, næret eller fremkaldt ved de usunde Lærdomme i Foreningen, havde begaaet denne fortvivlede Handling. Vore

Drenge var udsatte for mange Drillerier og Genvordigheder i denne Tid, og enkelte fik Forbud af deres Forældre mod at besøge vore Møder. Ricard skrev en Artikel i Decemberbladet og gendrev disse Beskyldninger. Bladet blev trykt i langt større Oplag end sædvanligt, og en Aften stillede et helt Mandskab fra K. F. U. M. sig op foran Skoler og Værksteder og uddelte Bladet i Hundredvis. Stormen gik over, og vi led ikke ret meget Tab ved disse Angreb.

Om den unge Mand er der det at sige, at han i Januar Maaned næste Aar blev overført til en Sindssygeanstalt som legemlig helbredet, men som uhelbredelig Idiot. Det var næsten værre end Døden, og nogle af os var af den Mening, at vi skulde holde op med at bede for ham.

Jeg har aldrig set Ricard saa nedbøjet som den Gang, da han bragte os denne Efterretning. Da var der een, som sagde: »Da vi nu øjensynlig har bedet ham tilbage til Livet, saa er det vist Guds Mening, at vi ogsaa skal bede hans Forstand tilbage.« Saa blev nogle af os ved at bede, og næste Foraar blev han udskrevet som helt helbredet. Han kom ud paa Landet og senere til Søes, og en Tid vidste ingen, hvad der var blevet af ham. Men han fandt hjem igen, ogsaa til Gud. Dette gjorde det stærkeste Indtryk paa mig og havde stor Indflydelse paa mit Bønsliv.

20. Kapitel.

EN BEVÆGET JUL

Jeg var nu i dette Efteraar kommet saa dybt ind i Arbejdet i Foreningen, at jeg følte det som mit Livs store Kald og levede glad og fornøjet i Bevidstheden derom. Men midt i min Glæde kom der engang en Tanke, der greb forstyrrende ind i mit Liv og fremkaldte en stærk Storm. Det var Tanken om Kommunitets- og Regens-Stipendiet. Havde jeg nu under de ændrede Forhold Ret til denne Understøttelse, da jeg i Grunden ikke studerede? — Først søgte jeg at skyde Tanken fra mig, men den kom igen endnu stærkere. Jeg maatte optage den til Drøftelse i min Sjæl. Jeg søgte at

argumentere den bort. »Der er jo mange Studenter, som slet ikke læser, men driver Tiden hen, ja endda med slemme Udskejelser, mens jeg arbejder i en god Sag. Det kommer ikke Universitetet ved; det kan ikke støtte hver en god Sag. Stipendiet er givet til at studere. Ja, men Stipendiet er givet til unge Mennesker for at uddanne dem til en Tjeneste i Stat og Kirke. Mit Arbejde i K. F. U. M. er ogsaa Forberedelse til min Livsgerning i Kirkens Tjeneste, selv om det ikke sker under de vante Former.« Saaledes prøvede det trætte Hjærte at bringe Samvittigheden til Tavshed. Det vilde ikke lykkes. Den indre Uro voksede. Men stærkere end alle Argumenter blev dog Tanken om, hvad jeg skulde leve af, dersom jeg ikke havde de 50 Kroner om Maanedes; for den Smule, jeg underviste, strakte ikke langt. Hen imod Jul, da vi skulde have vore Flidsattester paa tegnet og indleveret, blev Kampen større, men endte med et Nederlag; jeg fik min Flidsattest i Orden, undertegnet af mine Professorer. Men jeg kunde ikke faa mig til at sende den ind, for Samvittigheden sagde, at det var Bedrageri. Saa kom Julen og gav mig for en Tid andet at tænke paa.

I Søndagsskolen var vi i fuld Gang med at forberede Julefesten for Børnene. En ny Dreng var kommet i min Klasse. Han var fra et meget fattigt Hjem, hvor der var Masser af Børn. Jeg var derinde med Indbydelse til Drengen til Juletræet. Jeg bad ham komme og besøge mig, for jeg havde et eller andet Klædningsstykke til ham. Han kom, og jeg lavede Kaffe til ham. Medens vi talte sammen, kom jeg til at spørge ham om hans Søskende. Jeg sagde i Spøg: »Du har saa mange Brødre, at du kunde forære mig een af dem.« — »Ja,« sagde han, »De kunde vist faa lille Hans.« — »Tror du, dine Forældre vilde af med ham?« Det vidste han ikke. Næste Søndag sagde han til mig, efter at Søndagsskolen var forbi: »Mine Forældre siger, at De godt kan faa lille Hans.« Jeg svarede: »Det var da dejligt, saa kommer jeg nok og henter ham engang.« Saa skiltes vi, og jeg tænkte ikke mere paa dette, for jeg tog det som Spøg.

Om Eftermiddagen skulde den Komité, som Udvalget for Ungdomsafdelingen havde valgt til at forberede Afdelingens Julefest, komme sammen nede i Ny Toldbodgade hos Ricard. Jeg var Komitéens Formand. Alt var i den skønneste Orden angaaende den første og anden Del af Festen. Jeg havde talt med Pastor Schack, og han

havde lovet at holde Talen ved Juletræet. Alle Varer til Festens anden Del var anskaffet; det havde de andre besørget: Chokolade, Kager og Frugter o. s. fr. Men ingen af os havde fundet paa noget til den tredje Afdeling, Underholdningen. Vi vidste ikke vort levende Raad. »Det bliver Fiasko,« mente Ricard. Vi drøftede alle Muligheder og fandt ingen Udvej. At læse Historier eller Julefortællinger duer ikke, det gjorde vi i Fjor, og desuden kendte de alle saadanne Fortællinger. Jeg sagde til Ricard: »Kunde der ikke laves nogle nye Fortællinger, som kunde have Nyhedens Interesse?« — »Ja, gør bare det« sagde Ricard. Jeg sagde, at jeg havde ment, at han skulde gøre det. Nej, det var der ikke Tale om. Vi skiltes uden Resultat, og saa skulde vi mødes næste Aften igen.

Jeg gik lige derfra til Bethesda. Drengene var begyndt at samles. En prægtig, rødhaaret Dreng, der nylig var kommet i Afdelingen, overrakte mig en Krone fra sin Fader til at betale for fire fattige Drengene til Festen; saa sagde han: »Jeg skulde spørge fra Far, om I ikke kunde bruge Flag og Vimpler og kinesiske Lygter til at dekorere Salen med?« Hans Fader var Dekorator. Jeg spurgte, om han havde mange Flag. Ja, vi kunde faa over 100, om saa skulde være. Pludselig saa jeg det hele for mig: Salen fuldstændig klædt i rødt og hvidt, med Vimpler under Loftet og et Utal af kulørte Lygter uden andet Lys, og Fortællinger i den Ramme. Jeg bad Drengen takke sin Fader og sige, at jeg skulde komme næste Dag. Saa snart Mødet var forbi, ilede jeg hjem. Jeg satte mig ned og skrev i Løbet af Natten 3 Fortællinger. Jeg tænkte mig det saaledes: En Forhøjning med Tæppe over, hvorpaa der skulde staa et Bord og fire Stole. Det skulde forestille en ung Latiners Værelse, hvor tre af hans Kammerater var til Stede, og de fire skulde saa fortælle deres Juleoplevelser. Den rødlige Belysning i Salen skulde forestille Ildskæret fra Kakkellovnen. Jeg skrev nu de tre; det var henholdsvis Latinerens, Smedelærlingens og Butiksdrengens Fortællinger, jeg fik færdige. Den fjerde skulde være Snedkerlærling. Saa sendte jeg de tre færdige med Forklaring til Ricard. Kl. 2 om Eftermiddagen kom han farende ind i min Stue og omfavnede mig og sagde, at jeg havde reddet Situationen. Om Aftenen blev de vedtaget i Komitéen og oplæst, og det blev bestemt, at Ricard skulde agere Latineren Peter, og tre andre blev udset

til at fortælle de øvrige. Saa skulde jeg lave endnu en til Snedkerlærlingen.

Hos Dekoratøren fik jeg 90 Flag, lige saa mange Vimpler og Lygter. Det blev bragt hjem til mig lille Juleaften. Saa fik jeg den Idé at dekorere min Stue, saadan som jeg tænkte mig Salen dekoreret. Det blev vældig hyggeligt med de 16 kinesiske Lygter og alle Flagene. Jeg samlede nogle af mine smaa Søndagsskolevenner sammen, 6 eller 7 Drengene, og vi havde en herlig Stund. De vilde have en Historie, og saa fortalte jeg dem et Juleeventyr fra Island om en Dreng, som Juleaftensdag forvildede sig i Snestorm og af Alferne blev taget med til Elverkongens Slot, blev Ven med Kongens Søn og var der et helt Aar.

Efter at Drengene var gaaet, faldt det mig ind, at den Fortælling kunde benyttes som den fjerde; Snedkerlærlingen kunde sige, at han ingen Juleoplevelse havde at fortælle, men han havde en god Ven fra Island, som havde fortalt ham et Juleeventyr, som han vilde fortælle dem. Jeg skrev den ned i stor Begejstring og forandrede den efter Behov, — jeg havde lavet den, medens jeg fortalte den til Drengene.

I Mørkningen Juleaften gik jeg hen i Klosterstræde, hvor den Familie boede, som havde de mange Drengene. Jeg havde en lille Pakke med, en lille Julegave fra Søndagsskolen. Da jeg kom derind, saa alle Børnene meget vist paa mig. Jeg sagde ikke noget om, hvad Drengen havde sagt. Saa begyndte Konen lidt stammende at om-tale, hvad Drengen havde fortalt, og spurgte, om det var Alvor med at tage lille Hans. Jeg forklarede, at jeg ikke havde troet, at det var Alvor, og at jeg selv var fattig og næste Sommer skulde rejse til Island o. s. v. Men jeg vilde være meget glad, dersom det kunde lade sig gøre. Jeg mente: om jeg var i Stand til at have ham. Da sagde Faderen: »Lille Hans, gaa saa hen til din nye Far!« Drengen kom og lagde sin Haand i min og sagde: »Skal vi saa gaa!« Jeg var helt forstumlet af Angst og Spænding. Jeg husker slet ikke, hvad jeg egentlig tænkte, eller om jeg sagde andet end: »I Guds Navn da!« Det husker jeg, at jeg sagde, og saa rejste jeg mig. Hans fik sin Trøje og Hue paa. Jeg havde en Klump i Halsen og en dump Fornemmelse af noget, som jeg var bange for, skulde udløse sig i Graad. De sagde Farvel til Hans og omfavnede ham. Jeg mærkede,

der var stærk Bevægelse hos Moderen, men hun græd ikke. Saa lagde Hans igen sin Haand i min, og vi vandrede ud og hjem. Da vi kom hjem, lod jeg ham knæle ved min Side, og jeg bad og sagde: »Er det din Julegave, min Gud?« eller saadan noget. Saaledes havde jeg pludselig faaet en Søn. Hans syntes, han aldrig havde set noget saa herligt som inde hos mig, da jeg havde tændt Lysene i den flag-smykkede Stue. Jeg fortalte ham om Julen og om Gud i det høje og Jesusbarnet i Krybben. Saa klædte jeg ham af og lagde ham i min Seng. Selv sov jeg næsten ikke den Nat.

Denne Jul var en underlig Tid; der var noget ved den, som ikke kan beskrives. Jeg var ogsaa underlig til Mode, naar jeg tænkte over, at jeg nu ikke var alene, men havde en Søn, hvis Fremtid var knyttet til min; men jeg stolede paa, at dersom dette var Guds Vilje, vilde han ogsaa hjælpe mig. Hvad mine Venner tænkte eller sagde, ved jeg ikke; jeg mødte blot Venlighed fra deres Side.

Anden Juledag skulde jeg mødes med dem, som havde faaet det Hverv at fortælle ved Julefesten, og saa skulde jeg bringe den fjerde Fortælling med. Jeg var helt bange for, at de vilde synes, den var for fantastisk. Ricard havde bedet vor gode Veninde, Fru Casse, som var en yndet Oplæserinde i Ungdomsafdelingen, være med som Kunstdommer. Efter at de tre havde fortalt hver sin tildelte Historie, blev jeg saa anmodet om den fjerde. Jeg gjorde den Bemærkning, at enten var den ubrugelig, eller ogsaa var den den bedste af dem alle. Da jeg havde læst den, udbrød Fru Casse: »Den vilde jeg rigtignok gerne fortælle.« Ricard mente, at det dog vilde være lidt for meget for Drengenes Fantasi at antage Fruen for Snedkerlærling. Jeg sagde, at det var der Raad for. Fru Casse kunde spille Peters Moder, en Islænderinde, gift med en dansk Embedsmand. Hun kunde bringe Kaffe ind til Drengene og sætte sig i en Lænestol og høre paa Drengenes Fortællinger, og da Snedkerlærlingen ingen Oplevelse havde, kunde hun passende fortælle Eventyret. Det blev vedtaget.

Saa kom Julefesten, Søndagen mellem Jul og Nytaar, den 27. December. Den blev meget vellykket. Da Drengene kom fra Kælderen op i Midtersalen ind i den rødlige Belysning, hørte man flere Udraab af Beundring og Overraskelse. Ogsaa Fortællingerne gjorde

Lykke, især Fru Casses. Fruen beredte os ogsaa den Overraskelse at møde i islandsk Festdragt.

Lige efter Nytaar rejste jeg med lille Hans til Haslev og opholdt mig nogle Dage hos en Møller, hvis Søn havde inviteret mig. Paa Møllergaarden havde vi gode Dage. Om Aftenen kørte vi ind til Haslev, hvor der blev holdt en Bedeuqe. Højskoleforstander David- sen bad mig om at indlede Bønnen for de forfulgte Armeniere. Jeg havde aldrig talt til saa stor en Forsamling. Efter 4 dejlige Dage drog vi hjem med gode Madgaver fra den elskværdige Familie.

Lørdag den 9. Januar fik jeg et Brev fra Regensprovst Las- sen, hvori han bad mig senest Mandag Morgen at sende ham min Flidsattest; for ellers vilde jeg miste mit Kommunitet. Nu kom jeg i den heftigste Sindsbevægelse; Frygten for at være uden Eksistens- midler og Bevidstheden om, at jeg ikke længere havde nogen Ret til disse Penge, kæmpede i mit Sind. Jeg talte med Gud om Sagen, og endelig besluttede jeg mig til at give Afkald paa Pengene og stole paa Guds Hjælp. Jeg skrev saa et Brev til Professor Lassen og fortalte ham, hvorledes Sagerne stod. Underskriften var lokket ud af Professorerne, thi jeg havde ikke studeret noget sidste Se- mester. Nu vilde jeg herved frasige mig Stipendiet. Jeg lagde Flids- attestbogen med ind i Brevet og puttede det i Postkassen. Da jeg kom ind igen, var jeg blevet ganske rolig og havde faaet Fred i min Samvittighed.

Om Morgenens gik jeg i Vartov Kirke. Jeg stod ude ved Døren; Kirken var overfyldt. Ved Slutningen af Gudstjenesten saa jeg Pro- fessor Lassen komme hen til Udgangen, hvor jeg stod. Han rakte mig Haanden og sagde: »Tak for Brevet. Jeg ved ikke, om jeg havde kunnet gøre det. Men kom op til mig i Morgen Kl. 10.« Han tryk- kede min Haand. Jeg spekulerede paa, hvad han havde ment, om det var en Bebrejdelse.

Næste Morgen besøgte jeg ham. Han modtog mig meget venligt og begyndte straks at tale om dette. »Har De noget andet at leve af?« spurgte han. Jeg svarede, at jeg havde lidt Undervisning, som gav mig 12 Kroner om Maaneden. Han sagde: »Dersom De nu angrer at have skrevet til mig, kan jeg betragte det som uskrevet, og Flids- attesten er gyldig.« Jeg stod fast ved mit og sagde, at jeg troede, at Gud ikke behøvede stjaalne Penge for at holde mig i Live, men nok

vilde sørge for mig. Det gav han mig Ret i. Han vilde, at jeg skulde skrive til Stipendiebestyrelsen og fortælle om mine ændrede Planer og spørge, om jeg kunde beholde Understøttelsen mod at love at gaa til theologiske Forelæsninger, da jeg agtede at studere Theologi i Island. Han dikterede Brevet, men sagde, at han ikke var sikker paa, at det vilde udrette noget. Saa gik jeg hjem. Der gik en Uge. Da kom der Bud, at jeg skulde komme ned paa Regensen. Professor Lassen meddelte mig, at Stipendiebestyrelsen ikke kunde gaa ind paa mit Andragende, og dermed endte saa den Historie. Jeg følte en meget stor Lettelse ved dette, for den af Professor Lassen foreslaede Ansøgning havde ikke tiltalt mig, da jeg var bange for, at forlænget Nydelse af Understøttelsen vilde føre mig ind i en ny Samvittighedskonflikt. Professor Lassen fortalte mig, at Professor Har. Westergaard vilde tale med mig. Til Afsked lagde Professoren Haanden paa min Skulder og bad Gud velsigne mig, og saa tilføjede han: »Dersom De kommer i stor Nød, saa kom og fortæl mig det.« Jeg takkede for al hans Godhed og gik trøstig hjem. Jeg følte mig saa let, som om en Byrde var taget af mine Skuldre. Jeg nynnede paa Hjemvejen: »En Vej eller ~~om den~~, vor Herre ved Raad«.

21. Kapitel.

BEFAL DU DINE VEJE

Da jeg kom hjem, meddelte Hans mig, at han var blevet sulten. Vi satte os til at spise. Alt, hvad jeg havde, var et halvt Sigtebrød og en Klat Svinefedt og ikke en eneste Øre i Lommen. Da vi satte os til at spise, randt mig i Hu: »Melet i Krukken skal ikke fortæres, og Oliekruset ikke blive tomt«, — saa var der ikke noget at frygte for. Inden vi rigtig fik begyndt, blev der ringet. En af mine islandske Venner, stud. med. Sigurd Magnusson, en Brodersøn af Rektorinden i Reykjavik, kom ind. Han havde en stor Pakke med. Han fortalte mig, at blandt de Sager, hans Tante havde sendt ham, var denne Pakke til mig. Jeg aabnede Pakken. Den indeholdt en stor Krukke Smør, en anden med henkogt Kød, desuden en Rullepølse og et røget Lammelaar. Melet i Krukken og Oliekruset havde alle-

rede faaet Tilvækst. Maaltidet fik pludselig et festligt Præg, og mit Hjærte fyldtes af Lovprisning. Lige efter at vi havde spist, og min Ven var gaaet, blev der igen ringet. Det var en Halvfætter af mig, en Snedkersvend, som om Efteraaret var kommet fra Norge og straks var kommet med i den islandske Afdeling. Han var en meget stille og beskeden ung Mand. Jeg var kommet til at holde af ham. Han kom ind og satte sig og rømmede sig et Par Gange. Jeg havde paa Følelsen, at han havde noget paa Hjærte. Pludselig sagde han: »Er du vel forsynet med Penge?« Jeg følte et lille Stik i Hjærtet, for jeg vilde saa gerne have hjulpet ham, men højt sagde jeg: »Nej, desværre har jeg ikke en rød Øre.« — »Ja, det tænkte jeg nok, for Studenter har vist ikke ret meget. Jeg plejer at sætte ind i en Sparekasse, hvad jeg ikke bruger af min Løn, og nu var jeg paa Vej ned i Banken, men lige paa Trappen ved Landmandsbanken faldt det mig ind, at du maaske var i Trang, og saa gik jeg her hen med de tyve Kroner; de kan lige saa godt være hos dig som i Banken.« Jeg sagde: »Jeg er nu bange for, at det er en daarlig Forretning. Det kunde hænde, at baade Kapital og Renter gik tabt.« — »Ja, det er det samme,« sagde han, »du kan betale dem, naar du kan, og hvis ikke, saa er de dig vel undt.« Jeg sagde: »Saa tager jeg imod dem, for jeg ser Guds Finger heri. Han har sendt dig, ikke saa meget for disse Penges Skyld, som for at fortælle mig, at jeg behøver ikke at at være bange.« Saa fortalte jeg ham, hvorledes Sagerne stod, og han blev saa glad, som om han havde faaet en Gave af mig. Jeg synes, at jeg skylder Gud at fortælle dette saa omstændeligt; det har altid været mig aldeles uforglemmeligt.

Næste Dag besøgte jeg Professor H. Westergaard. Han talte meget venligt med mig og spurgte, hvilke Fag jeg bedst kunde give Undervisning i. Jeg fortalte ham, at jeg godt kunde undervise i Latin og læse Mathematik og Fransk med Skoleelever. Han talte mange opmuntrende Ord til mig. Jeg var meget glad ved at tale med Professor Westergaard, baade fordi min Ven, Digteren Revisor Indridi Einarsson, saa tit havde talt rosende om ham, og fordi jeg vidste, at han var en troende Mand.

Nogen Tid efter fik jeg Brev fra Inspektøren ved Østersøgades Latinskole, hvori han bad mig komme ud til ham. Forundret efterkom jeg denne Opfordring. Han spurgte, om jeg vilde hjælpe en

Elev ved Skolen i Mathematik; det var en Søn af en Ritmester, og jeg skulde læse med ham 3 Timer om Ugen for een Krone og fem og tyve Øre i Timen, hvilket var en fin Betaling. Jeg paatog mig det og spurgte Inspektøren, hvorledes han var kommet til at kende mit Navn. Han sagde, at jeg stod paa Listen over de Studenter, som ansøgte om saadant. Jeg sagde forundret, at jeg ikke havde sendt nogen Ansøgning. Han slog op i en Protokol, og der stod mit Navn som Nr. 104 med følgende Anbefalere: Professorerne Lassen og Westergaard og Pastorinde Krag. Hvorledes Fruen var kommet til at anbefale mig, ved jeg ikke, for jeg kendte kun Pastor P. Krag fra Jakobskirken. Jeg havde aldrig truffet ham personlig, men jeg satte ham overordentlig højt paa Grund af hans kraftige Forkyndelse. Jeg underviste saa Ritmesterens Søn lige til Eksamens-tiden. Det var en stor Hjælp. Jeg gennemgik ogsaa Lektier med en overordentlig tiltalende Dreng, Theodor Thorngreen, hvis Fader havde en Legetøjsbutik nede paa Strøget. Jeg fik saaledes Under-visningstimer hist og her. Ricards Far sendte mig engang 50 Kroner, saa jeg kunde købe Tøj til Hans, og alt gik taalelig godt.

Rigtignok fik jeg engang en brændende Udlængsel. Det var, da Grækenland kom i Krig med Tyrkiet, og adskillige Danske meldte sig som Frivillige. Jeg fik meget stor Lyst til at rejse som Frivillig og forespurgte paa Amalienborg, om jeg kunde komme i Betragtning, hvis jeg meldte mig; det kunde jeg godt, og jeg fik at vide, at Hans Majestæt Kong Georg af Grækenland havde ordnet det saaledes, at de Frivillige fik Rejseomkostningerne betalt af den græske Konges egne Midler. Men mit Løfte om at komme hjem næste Sommer, og navnlig Hensynet til Hans, forhindrede mig i at indlade mig paa dette Eventyr.

Om Foraaret flyttede jeg fra Farimagsgade ud til Hallingsgade 15, til en solrig Kvistlejlighed, som ogsaa kostede 18 Kroner om Maaneden. Jeg fik hurtigt mange Venner der i Gaden, særlig blandt Smaadrene; flere af dem blev lille Hans's Legekammerater. Paa min Fødselsdag bragte en af dem mig en Havannacigar i et Glashylster som Fødselsdagsgave. Jeg opbevarede Hylsteret i mange Aar, men glemte Drengens Navn og betegnede ham, naar jeg kom i Tanker om at bede for ham, som Drengen med Havannacigaren. Om Efteraaret 1907 traf jeg ham igen; da var han

blevet Udvalgsmedlem i Yngsteafdeling, en saare skøn Skikkelse. Han hed Kjeld Nielsen og var en udmærket Løber.

Det var nu en lille Afstikker. Foraarstiden i Hallingsgade var saare skøn, skønt den blev en streng Tid med Hensyn til det økonomiske; for mine Indtægter formindskedes meget ved, at adskillige af mine Elever ikke længer behøvede Hjælp, efter at Eksamen-slæsningen begyndte. Dog havde jeg som oftest nogenlunde, hvad vi skulde spise, men det kneb haardt med Huslejen. Jeg havde for Resten i Hallingsgade bedre Møbler, end jeg nogensinde før havde haft. Min Ven Carl Wagner var blevet Kandidat og blev ordineret som Præst til Grønland, hvortil han skulde rejse den Sommer. Han tilbød mig at lade en Del Møbler staa i min Lejlighed. I det hele taget var han mig som en kær Broder.

Angaaende Arbejdet i Foreningen og Søndagsskolen er der det at sige, at jeg den Vinter og Foraar oplevede mange skønne og herlige Ting, baade hos de ældste og yngste i Foreningen. Jeg mindes med Glæde adskillige Grupper af Drengene, som blev mig overmaade kære. Det var saaledes en Gruppe af Telefondrengene, som holdt særlige Møder hos mig; nogle var i Ungdomsafdelingen, og nogle udenfor den. Saa var der en hel Flok Smedelærlinge, som ogsaa havde smaa Sammenkomster hos mig. Den, som var mig kærest iblandt dem, var Lauritz Lövgreen; hans Venskab har holdt sig til denne Dag.

Der var ogsaa en lille Klub af Latinere, som havde deres særlige Aften om Ugen, hvor de diskuterede og læste op, og vi havde det meget fornøjeligt. Deriblandt var lille Gunner Engberg i forreste Række, og en, som hed Steenstrup, en meget tiltalende Dreng, som jeg endnu ser for mig, skønt jeg ikke har set ham siden og ikke ved, hvad han er blevet til. Alle disse Drengene var villige til at give mig en Haandsrækning, naar der var noget, jeg behøvede Hjælp til. Jeg skal anføre noget, der har givet Anledning til et ret udbredt Sagn. Jeg manglede noget til at have Hans's Sengeklæder i om Dagen. Jeg fik ude paa Nørrebro laant en stor Kommode-skuffe eller Divanskuffe, og Gunner Engberg og nogle andre hjalp mig at hente den. Drengene har maaske troet, at Hans skulde sove i den, og saaledes er Sagnet opstaaet om »Drengen i Kommode-skuffen«. Hans var den 26. Januar fyldt seks Aar og var en temme-

lig stor og kraftig Dreng af sin Alder, saa det skulde være en stor Kommodeskuffe, hvis han skulde ligge i den.

Den største Glæde, jeg oplevede i Hallingsgade, var dog den at faa Besøg af min Ven Knud Zimsen. Jeg havde nogen Grund til at tro, at der var sket en stor Forandring med ham med Hensyn til hans Stilling til Kristendommen. Saaledes havde jeg til Jul faaet et Julekort fra ham, sendt fra Kolding, hvor han tilbragte sin Juleferie. Jeg kom i en hel Sindsbevægelse ved at læse Kortet. Der stod: »Jeg ønsker dig en velsignet Julefest i Jesu Navn.« Jeg tænkte: Enten er han sunket saa dybt, at han skriver saadan for at spotte (og det kunde jeg ikke tiltro ham, for han var for alvorlig og ædel til det), eller hans Standpunkt er forandret. Efter Juleferien undgik jeg at møde ham af Frygt for, at vi skulde komme til at disputere, og at jeg derved kunde skade ham, dersom han var begyndt at nærme sig Kristendommen. Nu besøgte han mig første Gang, siden vi i Kampens Hede skiltes paa Nørrevold, som før omtalt. Jeg var meget forsigtig i mine Udtalelser, men saa kom hans Bekendelse, klar og bestemt. Han havde fundet sin Frelser, og Glæden i Gud med ham. Nu kom vi ikke op at skændes, for nu var hans Erfaring den samme som min. Hvilken Fryd! Vi sad sammen til langt ud paa Natten, og han fortalte mig det hele, hvorledes det var gaaet til. Men det refererer jeg ikke, for det er ikke min Ejendom; jeg havde desværre heller ikke bidraget noget dertil. Min Glæde var ubeskrivelig; thi nu saa jeg, at Gud havde sørget for en Eftermand til Arbejdet i den islandske Afdeling.

I Begyndelsen af Juni oplevede jeg strenge Dage. Jeg havde ingen Penge til at betale Huslejen med. Den ene Dag gik efter den anden, og jeg var bange for at faa Besøg af Kongens Foged. Jeg havde engang lovet Hans at tage ham med i Skoven Grundlovsdagen den 5. Juni. Om Morgenen den 5. havde jeg ingen Penge. Jeg stod ude i vort lille Køkken og vaskede op efter vort beskedne Morgenmaaltid. Da kom Hans ud til mig og sagde: »Skal vi saa i Skoven i Dag?« Jeg sagde: »Nej, lille Hans, du maa ikke være ked af det. Jeg har ingen Penge, hverken til Husleje eller Mad, og det koster 2 Kroner at komme i Skoven. Hans funderede en Stund paa dette Spørgsmaal. Saa sagde han: »Jeg ved Raad for at skaffe os Penge.«

— »Gør det saa,« sagde jeg. Han gik ind. Efter en lille Stunds Forløb hørte jeg ham tale højt med nogen. Jeg troede, at der var kommet nogen, og gik ind i Soveværelset og kiggede ind i Stuen. Der laa Drengen paa Knæ ved en Stol, og jeg hørte ham sige: »Kære Gud, du maa hjælpe Far med Huslejen, og glem saa ikke at give os 2 Kroner at komme i Skoven for.« Jeg trak mig lydløst tilbage. Hans kom ud til mig og sagde: »Er Pengene kommet?« — »Nej, endnu ikke,« sagde jeg. — »Ja, de kommer, for jeg har bedt Gud om dem.« — Jeg tænkte: »Barnets Tillid maa ikke rokkes. I Skoven maa vi; det andet maa saa gaa, som det vil.« Saa besluttede jeg mig til at løbe ned i Frederiksholms Kanal til min gode Ven Isenkræmmer Andreassen og bede ham om de 2 Kroner. Jeg havde taget den Beslutning under de forhaandenværende Omstændigheder at holde mig fra at bede nogen om Laan, da jeg ingen Udsigt havde til at betale det tilbage. Men Andreassen var en af de Venner, jeg turde bede om dette som en Tjeneste. Jeg vilde saaledes hjælpe Gud at høre Barnets Bøn. Saa sagde jeg til Hans, at han skulde lege ude paa Gaden, til jeg kom tilbage.

Jeg løb ned ad Farimagsgade og ned igennem Sølvgade. Der mødte jeg Pastor Steen. Da han saa mig, standsede han og gav mig Haanden og fortalte mig, at han, lige før vi mødtes, var blevet standset af en velklædt Mand, som havde sagt, at engang for flere Aar siden var han kommet til Præsten og havde bedt om 10 Kroners Laan og faaet dem. »Præsten har vist aldrig ventet at faa dem tilbage; for den Gang saa jeg ud som en Vagabond, men nu vil jeg gjerne bede Præsten om at tage imod Pengene,« havde Manden sagt. — Pastor Steen sagde, at han ikke havde haft den mindste Erindring om dette; men Manden paatvang ham Pengene. »Og nu saa jeg Dem,« fortsatte han, »og tænkte, at de maa ske havde Brug for dem.« Han forærede mig de 10 Kroner. Nu behøvede jeg ikke at gaa videre. Saa traf jeg en Ven, som jeg gik med ned til Sct. Annæ Plads. — Paa Hjemvejen kom jeg forbi et Gadehjørne, hvor der i Kælderen var en Urtekræmmerbutik. Pludselig blev der banket paa Ruden til mig. Det var Ejeren af Butikken, en af mine Medarbejdere i Søndagsskolen. Han havde altid været meget god imod mig. Han havde tit sagt, at det vilde være ham en Glæde, dersom han kunde gøre mig en Tjeneste; men jeg

havde taget det som en velvillig Høflighed og aldrig benyttet mig deraf. Jeg gik ind til ham, og vi talte en Stund sammen. Saa sagde han: »De kommer aldrig til mig, men jeg vilde saa gerne gøre noget for Dem; er der ikke noget, jeg kan hjælpe Dem med.« Jeg sagde: »Dersom De vilde overlade mig 10 Kroner, som De muligvis aldrig faar tilbage, saa gjorde De mig en stor Velgerning.« Han tog 12 Kroner med det samme og lagde dem i min Haand. Derfra skyndte jeg mig ned til Husejeren, betalte min Husleje, og saa hjem og med Hans af Sted i Skoven. Hans spurgte: »Bragte Gud Pengene selv?« — »Nej, han sendte et Par af sine Tjenere med dem.«

Næste Maaned var det lige saa galt med Huslejen. Husejeren gav mig Henstand til den 5. Om Aftenen den 4. bad jeg Gud om Hjælp og lagde hele Sagen i hans Haand og sagde: »Hvis det er din Vilje at lade den Skam overgaa mig at blive smidt paa Gaden, vil jeg ogsaa være forvissat om din Naade, for det vilde være forskyldt.« Pludselig kom der saadan en Trøst i mit Hjærte, at jeg følte mig tryk. Saa sov jeg ganske rolig. Om Morgenen havde jeg den samme Tryghedsfølelse og satte mig til at vente paa Herrens Hjælp. — Omkring Kl. 10 blev der ringet. »Der kommer Hjælpen,« tænkte jeg og lukkede op. Nej, det var en Dreng, som spurgte, om jeg kunde skaffe ham en Plads som Bydreng. Jeg bad ham komme Kl. 5, saa skulde jeg gaa ud med ham. Jeg tænkte, at saa vilde det være overstaet paa en eller anden Maade. Han gik. Jeg satte mig hen og ventede. Lidt efter blev der ringet igen. »Hjælpen!« tænkte jeg. Nej, det var Pastor Wagner. Vi talte sammen om Dagen og Vejen. Paa een Gang siger han: »Det er sandt, jeg har Penge til dig?« — »Saa? Er det dig, som bringer dem?« — »Hvad ved du om det?« — »Jeg sidder her og venter paa dem, men jeg troede ikke, at du skulde bringe dem. Hvor kommer de fra, og hvor meget?« Han sagde: »Jeg har 19 Kr. 79 Øre.« — »Ja, det passer,« sagde jeg. Han blev meget forundret og fortalte mig, at han og hans Hustrus Familie havde været i Skoven den foregaaende Dag. De havde moret sig godt; da de til Slut sad og drak Kaffe i det frie, havde hans Svigerinde talt om, at det næsten var Synd at bruge saa mange Penge til Fornøjelse, og havde saa foreslaet, at de skulde give, hvad de havde tilbage af deres medbragte Penge,

i godtgørende Øjemed. Det blev den ovennævnte Sum, og de havde paalagt ham at uddele dem. Saa sagde han: »Da jeg skulde til at bede min Aftenbøn, kom du stadig i mine Tanker og forstyrrede mig i Bønnen, og saaledes gik det ogsaa til i Morges. Saa kom jeg til at tænke paa, at du muligvis behøvede dem.« — Jeg fortalte ham min Situation. Og den gensidige Glæde var stor. Saaledes kom Husleje-Spørgsmaalet i Orden. Jeg fandt ogsaa en Plads til Drengen.

Uforglemmelig bliver Søndag Aften den 11. Juli og Dagen derpaa. Efter Mødet i U. A. gik min gode Ven Vilhelm Buch med mig hjem, og efter at Hans var falden i Søvn, fulgte jeg Buch ud paa Nørrebro under dyb Samtale. Vi kom til at tale om Livets store Spørgsmaal, og han fortalte mig om sin Barndoms Oplevelser, og vi talte om Guds Førelse og mange andre aandelige Ting. Vore Sjæle forenede sig i det kristne Venskabs Glæde, og vi vandrede ude i Udkanten af Nørrebro, indtil Lygteskinnet slukkedes, og den ny Dag begyndte at gry. Saa skiltes vi i den graa Morgendæmring, og jeg gik hjem gennem de øde Gader. Ingen Lyd forstyrrede Freden, indtil en Rumlen af flere Vogne paa St. Hans Torv vækkede mig af mine Drømmerier, og jeg saa en Række Sygevogne køre i Retningen af Blegdammen. Der maa være sket noget, tænkte jeg og gik hjem. Næste Dag om Eftermiddagen gik jeg ned i Byen. Der var underlig stille i Gaderne, og ved hvert Gadehjørne stod der tætte Klynger af Folk, som talte i dæmpede Toner. Jeg løb ned i en Kælder og købte en Avis og læste deri med Rædsel om den store Jærnbaneulykke ved Gentofte.

Senere hen kom jeg sammen med to, som nylig var vendt hjem efter den for Grækerne saa sørgelige Krig, ind paa Lighuset, hvor de mange lemlæstede Lig laa til Skue og Genkendelse. De to sagde, at de aldrig i Krigen eller paa Lazaretterne havde set et saa frygteligt Syn. Det hele gjorde et langvarigt og dybt Indtryk paa mig.

Jeg var meget optaget af at høre Beskrivelserne fra Grækerkrigen, og glad var jeg ved igen at træffe min kære Ven, Peter Severinsen, som i Egenskab af Kristeligt Dagblads Korrespondent havde set Krigen paa nært Hold.

Et af de Hjem, jeg holdt af at besøge, var den føromtalte Christian Gyldens Moder. Hendes Søster, Frøken Østergaard, var For-

standerinde for St. Jakobs Sogns Børne-Asyl. Hun bad mig om at komme en Dag og se Børnene. De var alle i Alderen fra Vuggen op til syv Aar. — Ved det Besøg fik jeg den strengeste Bodsprædiken, jeg nogen Sinde har faaet. Jeg kom der, og Frøken Østergaard førte mig ind i Børnenes Legestue, en lille Sal med faste Bænke omkring. Ind til Salen førte Fløjddøre, og saa var der et Par Trappetrin ned i Salen. Da Frøkenen aabnede Døren, præsenterede hun mig for Børnene paa den Maade: »Her kommer jeres Ven!« Børnene stod i Klynge ved den modsatte Væg. De saa op og stirrede maabende paa mig. Jeg kom nærmere og begyndte at tale med dem. De svarede ikke, bare stirrede paa mig. Endelig traadte en af de største, en syv Aars Dreng, frem og stillede sig op foran mig og sagde: »Er der ikke meget smukt i Himlen?« — »Jo,« sagde jeg, »rigtig dejligt.« — »Hvorledes ser der ud?« spurgte han. — »Aa, det er umaadelig herligt.« — »Er det længe siden, du kom fra Himlen?« — »Ja, jeg har ikke været der endnu, men jeg haaber at komme der engang.« — »Ja, men er du da ikke Jesus?« spurgte han. Den lille fine Barnestemme lød for mig som en Torden, og det var, som om Lynet slog ned i min Samvittighed. Jeg følte, hvilken uendelig Afstand der var imellem, hvad jeg var, og hvad jeg burde være med Hensyn til at ligne vort store Forbillede. Jeg søgte at forklare Børnene, at jeg var en Ven af Jesus og af dem, og siden kunde jeg faa dem til at snakke og le. Jeg formodede, at Sammenhængen var denne: Plejemoderen fortalte dem tit om Jesu, og at han var deres Ven; de sang ogsaa Børnesange som f. Eks. den: »Naar han kommer, naar han kommer at samle Juveler«. Da hun sagde: »Her kommer jeres Ven!« — saa er Tanken kommet. Men det Spørgsmaal levede altid siden i min Sjæl og ydmygede mig og prædikede for mig.

22. Kapitel.

AFSKED MED DANMARK

Nu maa jeg fortælle om min sidste Kamp, som jeg maatte udkæmpe, før jeg kom af Sted fra Danmark. Den begyndte i Juni ved Tanken om, at nu var mit Danmarksophold snart til Ende.

Jeg hang ved mine Kreds drenge og Søndagsskole drenge. Det var mig en usigelig Kval at tænke paa at skulle forlade dem og alle mine mange Venner. Desuden forekom det mig, at hjemme ventede der bare Kulde og Ligegyldighed og et aandeligt Øde. Jeg saa ikke andet end et haabløst Mørke, og at komme hjem som havareret Student pinte mig. Alt i mig gjorde Oprør, skønt jeg vidste, at det var Herrens Vilje, og jeg kunde ikke bøje mit genstridige Hjærte. Utallige Skræmmebilleder viste sig for mig. Jeg overtalte mig lidt efter lidt til at tro, at det muligvis var en Fejltagelse, at jeg var udvalgt til dette Pionerarbejde, og jeg bad tit hæftigt om at maatte være fri. Jeg begyndte saa smaat at tale med mine Venner, om der ikke kunde findes en Udvej, saa jeg kunde leve og arbejde for Guds Rige i Danmark. Nogle mente, at det kunde maa-ske lade sig gøre, og en Del indflydelsesrige Mænd arbejdede henimod dette Maal, men alt var forgæves. Enkelte Gange saa det lovende ud. Ricard meddelte mig, at der var Planer om at skabe en Fremtidsstilling for mig. Men ogsaa de Planer gik i Stykker. Jeg havde Grund til at tro, at de ikke saa gerne vilde af med mig, hvis det kunde ordnes saadan, at jeg kunde leve her. Ricard holdt en Sommerferie i Bøvling hos Pastor Busch og skrev et begejstret Brev til mig om det aandelige Liv i Bøvling og de to herlige Brødre, Doktor og Pastor Busch. Jeg skrev et lidenskabeligt Brev tilbage om de mørke Fremtidsudsigter, jeg havde, hvis jeg rejste hjem. Efter Midten af Juli kom Ricard hjem. Lørdag den 17. Juli fik jeg Bud fra Ricard om at komme hen i Vendersgade og tale med ham. Jeg blev heftig bevæget; jeg havde paa Følelsen, at Afgørelsen nærmede sig. Saadan var det ogsaa. Ricard vilde vide, hvornaar jeg vilde rejse, eller om jeg kom til at rejse. Jeg bad ham om Frist til næste Dag med Svaret. Saa gik jeg hjem. Den Nat stred jeg i Bønner, som jeg aldrig før havde stridt. Kampen i mit Indre rasede hele Natten og endte med, at jeg overgav mig og min Vilje fuldstændig i Guds Haand, og jeg vilde bære enhver Formædelse for hans Skyld. Jeg udøste hele min Sjæl for ham. Kl. 6 var jeg helt udmattet og tog tilsidst Bibelen og aabnede den paa maa og faa. Mine Øjne faldt paa det Ord, der stod i 1. Kor. 10,13: »Ingen Fristelse er eder paakommen uden menneskelig, men Gud er trofast, som ikke vil lade eder fristes over Formue, men skal

gøre baade Fristelsen og dens Udgang saaledes, at I det kunne taale.«

Jeg modtog dette som Svar fra Gud og lagde mig paa Divanen og sov til Kl. hen ad 9. Da vaagnede jeg, vaskede mig skyndsomt og løb af Sted ned til Garnisonskirken og naaede lige at kunne komme med til Skrifte. Pastor Fenger holdt Skriftetalen og begyndte med Ordene: »Ingen Fristelse er eder paakommen o. s. v.« Han talte saa ud fra de Ord, som om han havde min særlige Tilstand for Øje. Det var mig til indre Stadfæstelse, og medens jeg knælede ved Alterbordet, tog jeg den Beslutning at rejse hjem uden at kny. Jeg følte en dyb Fred bemægtige sig mit Hjærte og gik trøstet hjem. Senere gik jeg hen til K. F. U. M. og meddelte Ricard, at jeg vilde rejse med »Vesta« den 18. August fra København. Fra den Dag af var jeg stille for Gud og saa lysere paa Fremtiden, kun følte jeg Sorgen over at skilles fra mine Venner. Jeg brugte nu den Tid, jeg havde tilbage, til at gaa rundt i mine to Kredse; der var ca. 90 i fjerde Kreds og 130 Drengene i femte Kreds. Ellers mindes jeg ikke noget fra disse Dage, indtil Lørdag Aften den 14. August. Da holdt den islandske Afdeling Afskedsfest og forærede mig et smukt Ur. Knud Zimsen havde overtaget Ledelsen af Afdelingen. Søndag den 15. August var hele Ungdomsafdelingens Udvalg til Alters hos Pastor Fenger i Garnisonskirken. Fenger brugte den samme Tekst i sin Skriftetale (1. Kor. 10,13), men med en helt anden Anvendelse. Jeg var meget bevæget under Altergangen, og jeg tror, det var en rig Stund for os alle. Kl. 5 om Eftermiddagen begyndte Mødet i Ungdomsafdelingen. Det blev holdt oppe i Midtersalen, hvor Ricard talte overordentlig smukt udfra 1. Kong. 19,4—8 om Elias' Ørkenvandring til Horeb. Saa gik man ned i Kældersalen og blev bænket ved dækkede Borde til Fest. Der blev holdt flere Taler og sunget to eller tre Sange, særlig digtede i denne Anledning. Som Afskedsgave fik jeg fra Drengene et smukt Krucifiks og et meget stort indrammet Billede af alle Udvalgets Medlemmer, ordnede paa en meget smagfuld Maade. I Midten var et stort Billede af Bangert, og der omkring var grupperet de andre Brystbilleder. I de øverste Hjørner var der haandmalet Foreningens Emblem og Dannebrog.

Da vi skiltes, stod jeg ude paa Fortovet udenfor Døren og tog

alle de mange Drengene i Haanden. Det var det sværeste. Graaden sad mig i Halsen, og to eller tre Gange var jeg nær ved at miste Herredømmet over mig selv. Hele Udvalget fulgte mig hjem, og efter at alle var gaaet, blev Ricard tilbage og gik først hen ad Kl. 3 om Natten. Siden plejer jeg altid at holde en Fest den 15. August og enten have nogle faa Drengene hos mig eller holde et Møde — alt efter Omstændighederne. Saaledes mindes jeg mine Københavneraar og Ungdomsafdelingen i Bethesda.

Tirsdag Aften blev jeg sat til at tale i Stedet for Formanden. Der tog jeg Afsked med Hovedforeningen, og der blev taget Kollekt til at bekoste min Rejse hjem. Efter Mødet samledes en stor Flok inde i Sidesalen, hvor der blev holdt et Bedemøde, hvor det ligefrem lignede med Bønner.

Næste Morgen, Onsdag den 18. August Kl. 10, sejlede »Vesta« af Sted. Henimod 100 af mine Venner var mødt for at sige Farvel. Da Skibet gled ud af Dokken og var lige ved at forsvinde bag Pakhusets høje Gavl, stod jeg og saa med taarefyldte Øjne den store Skare Venner staaende paa Kajen, og som den sidste Hilsen slog jeg et stort Kors med mit Lommetørklæde. Det blev forstaaet i Land, for alle gjorde det samme, og for mit blændede Syn tog det sig ud som et Mylr af svævende hvide Duer. Saa gled vi ud af Syne. Jeg stod som bedøvet, mens Damperen sejlede ud af Haven; jeg saa intet, heller ikke Sejrgudinden paa Langelinie; jeg sejlede nu bort, ikke sejrende men besejret, besejret af det kristne Broderskabs uløselige Baand. Jeg holdt Hans ved Haanden; han var ogsaa musestille. Efter at have passeret Trekroner rettede jeg mit Blik mod den elskede Bys Taarne, som lidt efter lidt blev utydeligere. En Mand, som sad paa en Luge, rejste sig og gik hen imod mig. Han hilste og sagde: »Var det ikke Dem, som engang for mange Aar siden underviste i Dansk paa Styrmandsskolen i Reykjavik?« — »Jo.« — Han havde været blandt Eleverne den Gang og var nu paa Vejen hjem efter mange Aars Omflakken. Jeg huskede ham, da jeg hørte hans Navn. Han var troende, og jeg fik megen Glæde af Samværet med ham. Da vi sejlede forbi Kronborg, saa jeg, at der stod en Mand paa eet af Taarnene og viftede med et Lommetørklæde. Jeg viftede ogsaa, for jeg vidste, hvem han var. Det var Sergent Chr. Olsen, en af Udvalget i Ungdomsafdelingen.

Jeg vidste i Forvejen, at han vilde staa der. Det var den sidste Hilsen fra K. F. U. M.

Vi fik det dejligste Vejr hele Vejen, og Hans blev ikke søsyg. Det var en stor Behagelighed. Selv har jeg aldrig kendt Søsyege af egen Erfaring. Vi anløb Leith og laa der omkring 30 Timer. Jeg besøgte K. F. U. M. der og fik en venlig Modtagelse af Mr. Brown, Sekretæren. — Hans var meget optaget af alt, hvad han saa; det var saa nyt og fremmedartet for ham. Da vi ikke skulde anløbe Færøerne, sejlede vi gennem Pentlandsfjorden mellem det skotske Kontinent og Ørknørerne. Det var første Gang, jeg sejlede derigenem, og Synet af Landet paa begge Sider bragte mig i Aanden helt tilbage til Oldtiden, da de nordiske Vikinger færdedes der. Jeg tænkte paa Ørknøjarlene og Olaf den Hvide, som erobrede den nordlige Del af Skotland og blev Konge der over. Jeg tænkte paa hans Dronning, Audur den Dybsindige, som efter at hendes Mand var død og hendes Søn, Kong Thorstein den Røde, var blevet dræbt, fik bragt alle sine mange Sønnebørn ud af Landet hele Vejen op til Island. Jeg saa i Aanden hendes Sejlads og tænkte paa denne første kristne Kvinde, som kom til Island, hvor hun endnu lever i Folkets Minde som en af Sagatidens mest lysende Kvindeskikkelser. Jeg blev varm om Hjærtet og begejstret ved alle de Sagaminder, der fremtrylledes som Luftspejlinger over disse Kyster. Saa sejlede vi ud paa det aabne Atlanterhav, der forblev skønt og roligt hele Vejen. Jeg mindes en overordentlig dejlig Solnedgang, og midt ude paa Havet begyndte jeg at mærke, hvorledes det endnu usynlige Fædreland udøvede sin dragende Tiltrækningskraft og vakte Længslen efter dets mægtige Bjerge. Alle mørke Tanker, der før havde besøgt mig, var forsvundne, og jeg glædede mig til Hjemkomsten.

Paa Skibet skrev jeg en Liste over alle Drengene i 5. Kreds og en hel Del Oplysninger om dem og deres Hjem og Forhold. Jeg vilde sende denne Liste til den, som blev min Eftermand i 5. Kreds. Til 4. Kreds havde jeg allerede, før jeg rejste, faaet min Eftermand, men vi manglede stadig en Mand, som vilde paatage sig 5. Kreds.

Jeg skrev ogsaa et Brev til ham, den ukendte, og sendte saa begge Dele til Ricard efter min Hjemkomst. Det Brev blev senere

trykt i Maanedsbladet med Overskriften »Hyrdehunden«, fordi jeg sammenlignede Kredslederens Forhold til Herren, den gode Hyrde, og til de unge med Hyrdehundens Forhold til Hyrden og Faarene, og ønskede, at min Eftermand maatte faa mere af en godt afrettet Faarehunds Egenskaber: Trofasthed, Udholdenhed, Kløgt til at opsnuse Spor, Lydighed o. s. v., end jeg havde. Den, som blev min Eftermand, var Frederik Balle, den Gang cand. theol., senere Præst i Grønland. Ricard skrev til mig om ham og roste ham meget, selv skrev han ogsaa et udmærket Brev til mig, men vi saa ikke hinanden før mange Aar senere.

23. Kapitel.

K. F. U. M. TIL ISLAND

Hjemrejsen gik saaledes meget godt, og den 27. August kom vi til Reykjavik. Jeg gik med Hans ved Haanden op ad en af Hovedgaderne i Byen. Der mødte jeg tre Dreng, der kom ridende imod mig. Han, som red foran, standsede sin Hest. Jeg kendte ham straks og gik hen til ham for at hilse. Han lagde sin Haand om min Hals kyssede mig. En Varmebølge af Glæde gennemrislede mig. Jeg syntes, det var Islands Ungdom, som saaledes bød mig velkommen. Dette var ogsaa den Dreng, jeg holdt mest af i Byen — Bødvar, Søn af Assessor Kristjan Jonsson — den Dreng, som fra mine Skoleaar var mig saa inderlig kær; de andre Dreng var hans Brødre, Jon og Thorarinn, og de tog ogsaa imod mig med stor Venlighed.

Opmuntret ved dette Møde gik jeg videre til det Hus, hvor min Moder boede. Hun var ikke i Byen, men opholdt sig paa en Gaard paa en lille Ø, ikke ret langt fra Reykjavik. Jeg tog ind i hendes Værelse og overnattede der. Efter at jeg havde købt noget til Aftensmad, og Hans var faldet i Søvn, satte jeg mig hen til Vinduet, hvorfra der var en god Udsigt over Byen, og sad længe fordybet i mine Tanker. Jeg følte, at i Grunden var et Afsnit af mit Liv til Ende. Jeg lod mit Liv passere Revy for mig og syntes at kunne skimte, at al Guds Førelse med mig havde været Forberedelse til mit egentlige Livskald: Den kristelige Ungdomssag i Island. Jeg syntes, at

jeg stod ved Indgangen til min Livsgerning og havde fundet den Arena, hvorpaa jeg skulde kæmpe. Jeg følte i mig en indre Styrke og Fred, for jeg var sikker paa, at jeg var der, hvor Gud havde stillet mig; saa maatte det øvrige blive hans Sag. Jeg følte klart mine Fejl og Mangler, men Tanken derom vakte ingen Uro i min Sjæl. Ogsaa det maatte være hans Sag, som kendte mig og mine Mangler endnu bedre end jeg selv. Jeg nærrede ingen Illusioner, byggede ingen Luftslotte. Alle ærgerrige Drømme var langt borte. »Antageligvis,« tænkte jeg, »skal jeg rydde op og bane Vejen, pløje Marken og rydde Sten bort; men først efter mig kommer den, som skal høste og bringe Negene i Lade. Muligvis skal jeg ikke se noget Resultat af min Virksomhed, og mit Liv vil blive en Kamp uden Sejr, men dog forberede Sejren.« Jeg tænkte paa mit Liv som et tilsyneladende Nederlag, men var vis paa Nederlagets Betydning. Jeg følte ingen Frygt og ingen Sorg ved disse Tanker.

Et Vers, som stod i min første danske Læsebog, randt mig i Hu:

»Og yder vort Liv blot et uset Frø
Til Aandens evige Sommer,
Saa lad kun vort Navn forglemmes og dø,
Koraldyret lig i den dybe Sø.
Vi bygge dog med paa den voksende Ø
Og berede den Verden, som kommer.«

Jeg følte en overstrømmende Fred i mit Hjærte; tilsidst aabnede jeg Bibelen og traf paa 2. Moseb. 14,14: »Herren skal stride for eder, og I, I skulle tie.« Augustnattens Halvskumring var forbi, og den korte Dæmring gik over i Solopgangen; da først lagde jeg mig til at sove.

De første Dage i Reykjavik var dejlige. Jeg hilste paa mange Venner, og Hans blev godt modtaget. Jeg traf nogle af mine gamle Elever, som nu var blevet store, voksne unge Mænd. Jeg mødte ogsaa unge Mænd og Dreng, som jeg ikke havde kendt før, og hilste paa dem. De var alle venlige mod mig. Saaledes mødte jeg en 16 Aars Dreng en af de første Dage. Jeg syntes godt om ham og spurgte: »Hvad hedder du?« — »Bjarni Jonsson,« var Svaret. Han fortalte mig, at han gik i 2. Klasse i Latinskolen. Jeg gav ham

Haanden og sagde: »Jeg ser dig nok senere.« Han gik undrende sin Vej. Jeg glemte ham igen, men han har senere fortalt om dette vort første Møde: »Jeg gik og undrede mig over denne fremmede Mand, som hilste mig saadan, og da jeg lige efter mødte en Student, spurgte jeg ham, hvem den Mand med det sorte Skæg kunde være. Studenten svarede: »Det har vist været denne gale Student fra København, Fridrik Fridriksson, han er vistnok ikke normal, har slaaet sig paa Kristendom og saadan noget.« Jeg blev lidt uhyggelig til Mode, da den gale havde truet med, at han nok skulde træffe mig senere.« Sandelig gik det i Opfyldelse, at vi skulde træffes igen, for ingen af de unge fra den Tid har faaet saadan Betydning for Ungdomssagen i Island som han; han er nu Domkirkepræst og Provst, men faar alligevel Tid til at være Formand for K. F. U. M. i Reykjavik.

Jeg meldte mig ind i Præsteskolens og blev meget godt modtaget af Lektor Thorhallur Bjarnarson. Han sagde, at jeg godt kunde faa Tilladelse til at tage Eksamen efter to Aar, da jeg allerede havde Filosofikum. Men jeg brød mig ikke om det, for jeg vidste, at jeg ogsaa blev nødt til at undervise meget. Angaaende Arbejdet for Ungdomssagen sagde jeg, at jeg ikke havde nogen Idé om, hvorledes Sagen skulde gribes an, og at jeg vilde vente og se Tiden an foreløbig. Det syntes ogsaa Lektor, var meget klogt gjort. Saa begyndte jeg at se mig om efter et Lokale at holde Skole i.

Jeg lejede et Par Stuer i et lille Hus paa Sudurgata (Søndergade). Dem indrettede jeg som Skole med Borde og Bænke, men lejede ogsaa et Soveværelse i det Hus, hvor min Moder boede. Hun kom hjem en Ugestid efter min Hjemkomst, og der blev megen Fryd paa begge Sider. Nu kunde vi bo sammen igen, og Hans blev snart som hjemme hos hende. Første Oktober skulde Præsteseminariet begynde sin Undervisning. Ved den Tid havde jeg sat min Børneskole i Gang. Jeg havde to Klasser og 12 Drengene i hver; desuden fik jeg ogsaa nogle Elever i Latin og andre Fag til Forberedelse til Latinskolen. Den Vinter havde jeg udelukkende Drengene.

Jeg begyndte saa paa Præsteskolens. Vi var ni Studenter, fem i samme Aargang som jeg. Foruden Lektor havde vi to Docenter, Pastor Jon Helgason, nuværende Biskop over Island, og Docent Eiríkur Briem, forhenværende Provst paa Nordlandet. Han havde

været min Religionslærer hele min Latinskoletid. Docent Jon Helgason var den yngste af Lærerne og var blevet ordineret til at prædike hver anden Søndag Eftermiddag i Domkirken. Han var en udmærket Lærer og deltog en hel Del i det Liv, som den Vinter udfoldede sig ved Skolen. Vi havde en Skoleforening, hvor vi drøftede theologiske Spørgsmaal, ogsaa med særlig opbyggeligt Formaal. Jeg savnede dog København i den første Tid og var umaadelig glad, naar Posten bragte mig Breve fra mine Venner i Danmark. Ricards Breve var de bedste; igennem dem fik jeg en hel Del at vide om Arbejdet dernede, og igennem Maanedtsbladet fulgte jeg med stor Spænding alt, hvad der fortaltes om vor store Byggesag.

Ellers gik Livet sin rolige Gang fra Dag til Dag. Jeg tænkte meget over Mulighederne for et organiseret Ungdomsarbejde, som jeg længtes efter. Vi havde et Tilløb dertil, idet vi fra Præsteskolens sammen med Docent Helgason og nogle theologiske Kandidater startede en Søndagsskole. Docent Helgason havde, den Gang han studerede ved Universitetet i København, været en Vinter hjemme og holdt Børnegudstjenester med Hjælp af nogle fra Præsteskolens. Men den Begyndelse faldt hen, da Helgason rejste bort, og nu var han meget glad ved at faa begyndt igen.

Nogen Tid efter Nytaar fik jeg en Søndag Besøg af 4 Elever fra Latinskolen. To af dem havde været i Skole hos mig, da de var meget unge, den Gang jeg selv gik i 4. Klasse i Latinskolen. Vi fik en rigtig god Samtale i Gang, og tilsidst blev vi enige om at holde en Bibeltime hveranden Søndag. Vi skulde læse Johannes' Evangelium sammen. Dette blev en Begyndelse til en lille Bibelkreds af Latinere. Lidt efter lidt kom der flere til, og om Foraaret var Antallet steget til over tyve. Den Kreds var mig til megen Glæde og Opmuntring, og mange af dem er blevet mine trofaste Venner den Dag i Dag.

Jeg havde ogsaa stor Glæde af min lille Skole, og nogle af de Drengene er nu Støtter for vor Sag i Reykjavik, og deres Sønner er blevet mine Medarbejdere i Arbejdet for Ungdoms- og Yngste-Afdelingen indenfor K. F. U. M.

Vi, som var paa Præsteskolens, holdt meget sammen om vor Lærer, Docent Jon Helgason, og havde mange herlige Timer. Dette tillige med Deltagelse i Afholdsarbejdet indenfor Goodtemplarorde-

nen, som den Gang arbejdede stærkt paa kristelig Grund, gav mig Erstatning for Foreningslivet i København, saa at jeg langtfra følte mig ene. Dog fik jeg tit Taarer i Øjnene, naar jeg læste de kærlige Breve fra Ricard og flere Venner i Danmark.

I Juleferien fik jeg en hel Del at gøre. De forskellige Loger i Goodtemplarordenen lod afholde kristelige Møder baade for ældre og yngre, og jeg talte ved mange af disse Møder. Saaledes blev jeg anmodet om at holde en Prædiken ved en Gudstjeneste Kl. 8½ Nytaarsaften, som Sømandslogen af I. O. G. T. holdt, hvortil alle Søfolk og deres Familier var indbudt. Den holdtes i Goodtemplarforeningens store Mødesal. Jeg mødte der, men var meget træt og noget uoplagt. Jeg havde dog arbejdet meget med min Tale. Det var regnfuldt og meget varmt og vaadt Vejr, og da Salen var stuvende fuld af Mennesker, mange med vaadt Overtøj paa, blev Luften meget tung og varm, og til at begynde med falte jeg som et vældigt Tryk hvile over mig og hele den store Forsamling. Jeg var som lammet og havde paa Følelsen, at ingen lyttede rigtig til, hvad jeg sagde. Jeg var fortvivlet og sukkede i mit Hjærte. Pludselig havde jeg som et indre Syn. Det var, ligesom jeg over den store Menneskemængde saa ind i en Sal med en Forsamling af knælende Mænd. Jeg kendte Salen; det var Soldaterstuen i Vendersgade. Jeg tog mit Ur op af Lommen. Kl. var 15 Minutter over 9. Da blev det mig klart, at nu var Klokkeren 11¼ i København, og i den selvsamme Stund var mine Venner forsamlede der til Midnats-Bedemødet. En mægtig Glæde betog mig, og nu var Træthed og Uoplagthed forsvundet. Jeg fik hele Forsamlingen med. En Dame, som havde rejst meget baade i Danmark og Norge og bevæget sig i kristelige Kredse, sagde til mig bagefter: »Saa storslaaet Tale har jeg aldrig hørt i Island før!« — Jeg var meget bevæget og glad og skrev om denne Oplevelse til Ricard. Han skrev tilbage: »Det var ikke saa underligt, for paa Bedemødet Nytaarsnat var der een, som bad højt for dig, og vi bad alle med.« — Saadanne Erfaringer styrkede Følelsen hos mig af det ubrudte Samfund med mine troende Venner trods Afstanden og de store Have.

Søndag den 13. Februar 1898 var de kristne Studenters Bededag. Jeg gjorde mig saa dristig, at jeg inviterede ikke alene Præsteskolens Elever, men ogsaa Lærerne og Biskoppen, Domprovsten og

alle theologiske Kandidater i Byen til et Møde om Aftenen, som jeg holdt for dem i mit Skolelokale. De mødte alle. Jeg indledede med nogle Ord om den kristelige Studenterbevægelse og talte særlig om den nordiske Gren af denne Bevægelse. Cand. theol. Haraldur Nielsson havde været paa det nordiske Studentermøde i Horten, og han beskrev det med glødende Begejstring. Saa anmodede jeg de tilstedeværende om at bede for Bevægelsen sammen med Studenterbrødrene i andre Lande og skildrede, hvorledes saadanne Bedemøder gik for sig. De fleste havde aldrig været med til et saadant Møde. Tre eller fire bad højt. — Jeg var meget glad, og mange af Deltagerne syntes, det var smukt, andre fandt det underligt. Domprovsten, Johann Thorkelsson, sagde bagefter til mig: »Saadan noget maa være ganske herligt for dem, som er vant til det. Det var, som om mine Øjne aabnedes under dette Møde.« Fra den Tid var denne meget elskelige Mand en af mine bedste Velyndere.

Jeg tænkte ofte paa, hvorledes Stiftelsen af K. F. U. M. skulde gaa for sig, naar Tiden var modnet dertil. Jeg tænkte mig, at under min Præsteskoletid maatte jeg se at vinde enkelte unge Mænd for Kristus og for hans Sag, og saa kunde der maaske opstaa en Forening med Tiden. Jeg mente, at først om tre eller fire Aar kunde der være Tale om at faa begyndt. — Men det kom helt anderledes, end jeg havde forestillet mig.

Søndag den 27. Marts vidste jeg, at Domprovsten læste med sine Drengekonfirmander nede i Kirken. Jeg gik derhen og fik Lov til at overvære Katekisationen. Der var omtrent 50 Dreng til Stede. Efter at Provsten havde sluttet Timen, spurgte han mig, om jeg ikke vilde sige noget til Drengene. Saa fortalte jeg dem om Konfirmandfesten i Ungdomsafdelingen i K. F. U. M. i København og sagde, at dersom der var nogen, som vilde vide mere om Livet i en saadan Forening, kunde de komme hjem til mig næste Onsdag.

Onsdag den 30. Marts samledes Konfirmanderne i mine Skolestuer. Der mødte 48. Jeg stod i Døren mellem Stuerne og fortalte dem om Drengenes Liv i Ungdomsafdelingen og om Foreningens Formaal og Virken. Jeg fortalte dem om Foreningens Stifter, Sir George Williams.

De lyttede meget stille, og da jeg saa sluttede med at sige, at

jeg haabede, at vi om nogle Aar skulde faa saadan en Forening oprettet i Reykjavik, sagde en af Drengene: »Kan vi ikke faa den straks?« — Jeg svarede, at det ikke var muligt, for Drengene i den Alder var ikke saa stabile, at en saadan Forening kunde bygges paa dem alene. Drengen sagde: »Kan vi saa ikke danne en Prøveforening?« — Jeg svarede, at dersom der var Drengene, som ønskede at danne en Sammenslutning i den Retning, skulde det være mig en Glæde at holde et Møde for dem hver Uge, og dersom det viste sig, at de holdt ud eet Aar eller to, kunde der maaske blive Tale om at grundlægge K. F. U. M. — Saa lagde jeg et Ark Papir frem og sagde, at de, som vilde være med, kunde skrive deres Navn derpaa; men det var en fuldstændig frivillig Sag. 45 Drengene skrev deres Navn og skulde nu møde næste Søndag. Paa det Møde gav jeg dem nogle Regler. Det skulde ikke hedde en Forening, og ingen andre kunde faa Adgang til Sammenslutningen end Foraarets og Efteraarets Konfirmander. — Jeg lovede at skaffe et Mødested.

Nu kom vi sammen hver Uge. Somme Tider fik jeg laant et Klasseværelse i Børneskolen, somme Tider laante vi Goodtemplarforeningens Sal, hvor vi holdt Møde i et Hjørne af Salen. Drengene var meget trofaste til at møde, indtil Skoletiden var ude, og de fleste af dem tog ud paa Landet for at tjene i Sommerferien.

I sidste Halvdel af April fik vi et meget kærkomment Besøg af Sekretæren for Christiania Ynglingeforening, Cand. Kjeld Stub. Han kom paa det nordiske Studenterforbunds Vegne og var ikke længe om at vinde manges Hjærter. Vi blev hurtigt gode Venner. Han besøgte vor lille Sammenslutning og satte Ild i Drengene. Han kom ogsaa til min lille Latinerkreds og talte der. Alle var meget glade over hans Besøg. Vi ordnede et stort Studentermøde for alle Byens ældre og yngre Studenter, hvor han beskrev den kristelige Studenterbevægelse og særlig de nordiske Møder og inviterede islandske Studenter til at deltage i disse Møder. Der blev ogsaa dannet en kristelig Studenterforening, som næste Aar, 1899, sendte en Repræsentant til det nordiske Studentermøde (paa Sætnesmoen).

I Juni rejste jeg til Skagafjorden med en hurtiggaaende Dampers for at overvære de nordlandske Præsters Stævne paa Saudarkrog. De fleste Præster paa Nordlandet havde givet Møde, og de modtog mig med aabne Arme og den største Venlighed. Den nord-

landske Præsteforenings Formand var den navnkundige Provst, Hjørleifur Einarsson, som først af alle Islændinge havde skrevet i Bladene om den kristelige Ungdomssag og K. F. U. M.-Bevægelsen og selv havde stiftet den første kristelige Ynglingeforening i Island i Foraaret 1897. — Præstemødets Leder var min gamle Velgører og Lærer, Provst Zophonias Halldorsson. Jeg boede hos Sognepræsten paa Saudarkrog, Pastor Arni Björnsson, hos hvem jeg havde været Huslærer Vinteren 1889—90. — Mødet varede i 3 Dage, og det var et godt og alvorligt Møde. Jeg holdt et Foredrag om Ungdomsbevægelsen, og Betydningen af at føre de unge ind i personlig Livsforbindelse med Kristus.

Efter Mødet opholdt jeg mig i nogle Dage i Skagafjorden for at besøge Slægt og Venner. Jeg besøgte min Onkel, min Moders og hendes Børns faderlige og trofaste Ven. Han var syg, og med Tak til Gud overværede jeg hans Død og kunde være ham til nogen aandelig Hjælp.

En Dag, medens jeg opholdt mig paa Saudarkrog hos min Ven Sognepræsten, gik vi to ind i den nye lyse og venlige Kirke. Da vi stod foran Alteret, foreslog jeg, at vi skulde knæle ned og bede sammen. Jeg bad en Bøn, og saa blev der Tavshed, indtil vi rejste os. Præsten havde Taarer i Øjnene og sagde: »Dette er velsignet, men det er saa nyt for mig, at jeg ikke syntes, jeg kunde bede højt selv.« Saa fik vi en lang og dyb Samtale derinde i Gudshusets Fred.

Syv Aar efter kom jeg igen til denne By, og atter gik vi sammen ind i Kirken. Præstens to ældste Sønner, henholdsvis 10 og 9 Aar gamle, ledsagede os. Paa Præstens Opfordring knælede vi ned med de to Dreng imellem os. Da bad Præsten først, og der var Evighedens Toner i hans Bøn. Drengene var slet ikke forundrede, hvoraf jeg skønnede, at dette ikke var noget fremmed for dem.

Jeg rejste over Land til Reykjavik og fik en meget fornøjelig Rejse i det herligste Vejr. Efter Hjemkomsten begyndte jeg paa en Sommerskole for smaa Dreng i Alderen 7—11 Aar. Jeg fik lejet et andet Lokale; det var et Foreningshus, som ikke var i Brug om Sommeren. Deri var der en lille Sal, som rummede omkring 100 Mennesker. Jeg underviste de 9—11 Aars Dreng fra Kl. 10—12 og de 7—9 Aars fra Kl. 1—3. Men Timen 12—1 var fælles for begge

Klasserne, og den Time brugtes mest til alle Slags Lege og smaa Udflugter. Jeg lærte dem at marchere og benyttede adskilligt, jeg havde lært i Akademisk Skytteforening. Drengene var meget glade ved dette, og jeg fik i det hele taget stor Glæde af dette Arbejde. Hver Fredag Aften holdt jeg saa kristelige Møder i den lille Sal, og de blev meget godt besøgt, saa at der mange Gange var lige saa mange udenfor de aabne Vinduer, som der var inde i Salen. -- Saadanne Møder var næsten ukendt før i Byen undtagen Møderne i Frelsens Hær, som ikke var populære den Gang; men de vandt dog en Del Tilhængere trods megen Modstand, og de blev mange til Velsignelse.

En særlig Begivenhed maa jeg omtale. En Aften fik jeg Bud, om jeg ikke vilde gaa hen og tale med en Enke, hvis Mand pludselig var faldet død om paa Gaden. Jeg gik derhen. Der var stor Sorg, men jeg beundrede den fredfyldte Tone, der mødte mig i Sørgehuset. Jeg fandt en dyb og inderlig Tro, som bøjede sig under Guds Vilje med Tillid til hans naaderige Førelse for Enken og de faderløse. Jeg kom i den Mening at bringe Trøst, men fik selv en stor Styrkelse og Vederkvælgelse. Der lærte jeg et af Børnene at kende, en 16aarig Latiner, og der opstod et hjærteligt Venskab mellem os to. Det viste sig, at Latineren var den samme Dreng, som jeg lige efter min Hjemkomst havde hilst paa paa Gaden, da jeg profeterede om, at vi nok vilde mødes igen. Det var Bjarni Jonsson, den nuværende Domprovst i Reykjavik og K. F. U. M.s Formand og stærke Støtte igennem en lang Række af Aar. Jeg holdt en Tale i Hjemmet ved Faderens Begravelse og kom i et meget nært Venskabsforhold til hele Familien. Der saa jeg sand Guds frygt forenet med ægte kristelig Nøjsomhed, som var en stor Vinding, der uden ydre Hjælp bragte Børnene god Fremgang.

Om Efteraaret, efter at min Sommerskole var endt, lejede jeg dette samme Foreningshus til min Skole, men om Aftenen blev det brugt til Foreningsbrug, saa jeg ikke kunde faa det til mine Møder. Ligeledes var det optaget om Søndagene. Jeg havde den Vinter en stor Skole paa omtrent 80 Børn og maatte tage Hjælpelærere. Om Formiddagen var jeg optaget af Præsteskolen. Jeg boede sammen med min Mor, og min Søster Kristine kom fra Nordlandet og hjalp min Moder med Husholdningen. Hans talte nu allerede Islandsk og

fik sin Undervisning paa Islandsk. Han voksede godt til og blev en stor og stærk Dreng.

Om Efteraaret begyndte Møderne i den om Foraaret stiftede Konfirmandforening. De vedblev at være trofaste. Mange andre Drengene, baade lidt ældre og lidt yngre, begyndte at ansøge om at maatte være med, men jeg tilstedte dem ikke Adgang. Men Efterspørgselen blev større og større. Jeg udgav en lille Sangbog med Salmer fra Kirkesalmebogen og nogle andre Sange; den udkom lige ved Juletid i et lille Format paa 5 Ark. I Tiden mellem Jul og Nytaar besluttede jeg mig til at aabne den lille Forening for andre, og Nytaarsaften 1899 hjalp Bjarni Jonsson mig at skrive en Meddelelse til vore 54 Medlemmer om at møde i mine Skolelokaler Kl. 8 Aften den 2. Januar. To af mine Kammerater fra Præsteskolen var indbudte til at overvære Mødet. Drengene mødte fuldtalligt, og der kom ogsaa nogle 15—16 Aars Drengene. Jeg holdt en Tale, hvori jeg beskrev Foreningens Formaal og Virkefelt og Idealer. Saa spurgte jeg dem, om de vilde indgaa som Medlemmer i saadan en Forening. Og paa deres »Ja« gav jeg dem Medlemskort og erklærede Foreningen stiftet. Dog vilde jeg ikke, at den skulde hedde KFUM, men gav den Navnet »Kristelig Ynglingeforening« og fortalte, at det egentlige Navn fik den først, naar vi efter 3 Aars Forløb fik dannet en Hovedforening. Jeg var meget bevæget og næsten bange. Jeg følte, at det var et voveligt Skridt. Der blev saa bedet og sunget. Efter at Drengene var gaaet, bad jeg sammen med de to fra Præsteskolen om Velsignelse over den nystiftede Forening.

Nu kom det Spørgsmaal: Hvor skal vi samles? Lektor Bjarnarson, som var Medlem af Byraadet, lovede mig at tale med Byraadet om at laane mig en lille Sal, som kaldtes Borgernes Sal, i Byens Tugthus. Den fik vi, og det første Møde blev holdt der næste Søndag. Den Dag meldte der sig mange nye Medlemmer. Nu oprandt en herlig Tid. Næsten alle Drengene i Byen fra 13—17 Aar vilde være med, og Antallet voksede meget stærkt. Det var som en Foraarstid fuld af spirende Liv, og der var herlig Sang blandt Drengene. Mange i Byen saa med milde Blikke paa den Gerning, der blev gjort for de unge, men der var ogsaa mange, som betragtede det med Mistillid og sagde, at det var et sært Paafund af den

fanatiske Særling at lave et kristeligt Samfund af Gadedrenge. De trøstede sig med, at det hurtigt vilde gaa i Stykker, for Drengene kunde ikke i Længden udholde al den »Gudsords Læsning og Salmesang«. Nogle var af den Mening, at kun de velopdragne, grundskikkelige Drengene kunde være Medlemmer af en »Kristelig Forening«. Mange, ogsaa blandt de velvillige, kom til mig og fortalte, at den og den Dreng var saa og saa slem, en rigtig Gadedreng, og gav mig det Raad at udstøde ham. — Jeg sagde, at alle Drengene var velkomne; de, som ikke vilde skikke sig, vilde nok udstøde sig selv. Jeg var ingen Hjærtekender, og muligvis vilde de værste Drengene blive de bedste, og de, som jeg ansaa for gode, vilde maaske svigte.

Ved selve Møderne gik alt godt; dersom nogen viste sig urolig, behøvede jeg bare at tale alvorligt med ham, og det hjalp. Drengene var endnu ikke saa mange; jeg kunde komme i personlig Kontakt med dem alle. Det forekom, at jeg maatte tage meget haardt paa en Dreng, men de taalte alt i den Retning. De vidste, at jeg vilde dem det vel, og naar jeg satte dem strængt i Rette i Enrum, var det alene, fordi jeg holdt af dem, og fordi jeg havde deres egen Ære for Øje.

Jeg havde bestemt, at de ikke skulde betale noget Kontingent, før de blev sytten Aar, og vi havde faaet en Hovedforening. Jeg maatte derfor bestride Foreningens faa og smaa Udgifter af min egen Lomme. Paa den Tid var det heller ikke at tænke paa at bede om Penge eller optage Kollekt ved de Voksnes Møder, som jeg af og til holdt; det vilde være blevet anset som Tiggeri.

Jeg sendte jævnlig Kort til Medlemmerne for at minde dem om Møderne, og dertil fik jeg tit Hjælp af de ældre iblandt dem. — Da jeg udgav den lille Sangbog, havde jeg først købt Papir til de 3 første Ark, men da de to sidste skulde trykkes, var den Slags Papir ikke til at opdrive, saa jeg maatte købe to Ris Papir af større Format og lade det beskære. Derved fik jeg en hel Mængde temmelig brede og lange Strimler tilovers. Saa faldt det mig ind paa disse Strimler at trykke et Maanedsskema og nogle Bekendtgørelser angaaende Foreningen. Men saa fik jeg at vide af Bogtrykkeriet, at det ikke vilde koste mere, om jeg lod trykke saa meget, som Papiret kunde rumme. Jeg skrev da nogle smaa Læse-

stykker og Efterretninger og lod det trykke. Derved blev det til et lille Maanedblad, som Drengene købte for 2 Øre Stykket. Nogle Drengene paatog sig at sælge det til andre. Det betalte Udgifterne. Ja, Junibladet blev solgt i 900 Eksemplarer og gav saaledes 18 Kroner.

I Fastetiden begyndte jeg at forberede en Altergang for de konfirmerede Drengene. I lang Tid var Alterbordet blevet meget forsømt i Menigheden, og der blev kun holdt Altergang to Gange om Aaret med Henblik paa Konfirmanderne. Jeg bestemte, at vi skulde have Altergang næste Skærtorsdag, og forberedte den hele Faste-tiden. Det blev stærkt understreget, at det var en fuldkommen frivillig Sag, og at ingen maatte være med blot for Kammeraternes Skyld. Der indskrev sig 30 Deltagere. Jeg havde ogsaa stor Lyst til og Længsel efter at modtage Absolutionen paa den Maade, som det var Skik og Brug i København, den personlige Absolution med Haandspaalæggelse, hvilket var fuldstændig ukendt i Island. Min Ven og gamle Skolekammerat, Fridrik Hallgrímsson, Biskoppens Søn, var i Efteraaret 1898 bleven ordineret som Præst ved det for kort Tid siden oprettede Hospital for Spedalske. Han havde lovet Domprovsten at holde Højmessens Skærtorsdag. Han delte mit Ønske i dette Spørgsmaal. Jeg spurgte Domprovsten, om han havde noget imod, at denne Forandring fandt Sted ved Skrifte-maalet. Han sagde, at det gjerne maatte ske saaledes, som vi ønskede det, dersom Biskoppen gav Tilladelse dertil. Pastor Hallgrímsson spurgte sin Fader, Biskoppen. Han sagde: »Du maa gøre det, dersom Fridriksson forlanger det gjort saaledes.« Da jeg fik det at vide, gik jeg til Biskoppen og forlangte det. Saa blev det bestemt.

Vi mødte til Skrifte, inden Gudstjenesten begyndte, og fik Til-sigelsen af Syndernes Forladelse med Haandspaalæggelse. Drengene var meget rørte. Menigheden gjorde store Øjne, og da de 30 Drengene sammen med mig gik op til Herrens Bord, syntes alle, at det var et højtideligt Skue, og mange af de ældre, som havde forsømt Herrens Bord, blev meget bevægede ved dette Syn. Det blev en stor Højtidsdag. Fra den Tid af havde Foreningen altid sin Altergang Skærtorsdag, senere sammen med Forældrene, og med voksende Tilslutning fra Menighedens Side, saa nu holdes der altid

en stor Altergang den Dag, og Antallet af Altergæster er stadig tiltaget ogsaa paa mange andre Dage. Ogsaa Skikken med Haandspaalæggelse ved Skriftemaalet har vundet Hævd i Menigheden.

I April Maaned bad Provsten mig engang at læse en Time med hans Konfirmandinder. Efter Timen spurgte en af Pigerne, om de ikke kunde faa en lignende Forening som den, Drengene havde. Jeg sagde, at de maatte vente, indtil Gud sendte dem en Dame, som kunde lede det Arbejde. De spurgte, om jeg ikke kunde gøre det. Jeg sagde Nej, for jeg havde ikke Forstand paa at arbejde blandt Piger. De spurgte, hvad jeg da gjorde for Drengene, og hvorledes Møderne gik for sig. Jeg sagde: »De synger Salmer, og saa taler jeg til dem ud fra Guds Ord og forklarer det for dem.« Saa sagde den Pige, som først havde talt: »Jeg tror, vi har lige saa godt af at høre Guds Ord som Drengene.« Det kunde jeg ikke nægte. Enden blev den, at jeg inviterede dem næste Lørdag Aften til et lignende Møde.

De mødte næsten alle, og saa blev det saaledes, at K. F. U. K. blev stiftet den 29. April. Det blev Begyndelsen til den store K. F. U. K., som nu arbejder i Reykjavik.

Søndag den 14. Maj fik jeg Lov til at bruge Domkirken til et Forældremøde. Baade Drengenes og Pigeres Forældre blev indbudte, og da de og de unge havde indtaget deres Pladser, blev Kirken aabnet for alle. Jeg havde faaet Docent Jon Helgason til at holde en Indledningstale. Det gjorde han meget smukt. Derpaa talte jeg ud fra den 110. Salme 3. Vers: »Dit Folk fremstiller sig frivilligt paa din Vældes Dag; i hellig Prydelse kommer dit unge Mandskab til dig som Dug af Morgenrødens Moderskød.« — Da først begyndte der at vaagne Interesse for Sagen og nogen Forstaaelse af dens Betydning.

Ved den Tid lejede jeg et helt Hus med en dejlig Blomsterhave foran. Der kunde jeg tage de unge hjem til mig, nogle faa ad Gangen. Ude i Haven stod der et lille bitte Lysthus. Det indrettede jeg som Bedeværelse med en Bedepult og en Knæleskammel Der kunde rummes 3 inde ad Gangen. Paa Bedepulten stod der 2 Lys. Der kunde jeg saa tale med de enkelte i Enrum. Det fik stor Betydning for mange.

24. Kapitel.

SØMÆND OG SPEDALSKE

Reykjavik var allerede dengang begyndt at drive Fiskeri i stor Stil. I Marts Maaned hvert Aar gik der en hel Flaade af store og smaa Kuttere ud fra Reykjavik og drev Fiskeri ude paa de store Fiskebanker. Til Fiskesæsonen strømmede mange unge Karle ind til Reykjavik for at faa Plads paa Kutterne, der havde en Besætning paa 20—30 hver.

Hver Maaned omtrent kom hele Flaaden ind i Havnen og blev liggende nogle Dage, medens Fisken blev ført i Land, hvilket gik for sig i smaa Baade, da Kutterne var for store til at lægge til ved Bryggerne. Dengang var der kun en aaben, naturlig Havn. I de Dage vrimlede det med Hundreder af unge Fiskere i Byen, og Knejerne og Brændevinsudsalgene tjente godt. Omkring den 14. Maj var der især livligt i Byen, for ved den Tid ophørte Vinterfiskeriet, og Sommersæsonen begyndte, mange af Fiskerne ude fra Landet blev afmønstrede, og nye strømmede til.

En Dag ved den Tid kom jeg ned paa Gaden og mødte en fuld Sømand, som kom slingrende hen ad Gaden. Det var den 15. Maj, Dagen efter Forældremødet i Kirken. Jeg hilste ham og sagde: »Hvor er det dog rædsomt at se saadan en Kraftkarl som dig gaa her vuggende som et Skib i Søgang, saa at du næppe kan staa paa dine Ben, du som godt kan staa paa dit Dæk, selv naar det blæser haardt.« Han saa paa mig og sagde: »Hvad hedder du, og hvem er du?« — »Det gør ikke noget, hvem jeg er,« svarede jeg. — »Prækede du i Kirken i Gaar?« spurgte han. — »Ja, hvad saa?« — »Jeg var der, og det var en dejlig Prædiken.« — »Det tror jeg ikke, det var, for saa havde du ikke drukket dig fuld. Men jeg holder af dig alligevel. Jeg ser, at du er en dygtig ung Mand.« — »Maa jeg komme hjem og tale med dig?« spurgte han. — »Nej, ikke i Dag, men kom i Morgen Kl. 3 fuldstændig ædru,« og jeg opgav ham mit Navn og min Bopæl.

Han kom saa næste Dag ædru, og efter at vi havde drukket Kaffe, tog jeg ham ud i mit lille Bedehus og talte alvorligt med ham om hans Sjæls Frelse. Saa knælede vi ned, og jeg bad for ham. Han rejste sig med Taarer i Øjnene. Han sagde, at han ikke

vilde drikke mere. Jeg sagde, at han skulde komme til mig, saa tit han kom i Land. Saa gik han ud paa Havet igen.

En Maanedstid efter kom han i Land og besøgte mig. Han holdt sig godt i de første Dage. Men Dagen før de skulde sejle, traf jeg ham, idet han kom ud fra en Butik, hvor der solgtes Brændevin. Han var ædru, men jeg saa et Glimt af en Flaskehals stikke op af hans Brystlomme. Han knappede hurtigt Trøjen til. Jeg lod som intet og gik med ham og styrede vore Skridt ned i den stenede Fjære. Der standsede vi, og med et rask Tag fik jeg revet hans Trøje op og grebet en Trepæglsflaske, som var fuld af Brændevin. Jeg smed den ned paa Stenene, saa den splintredes, og Indholdet oplugtes af Sandet. Jeg sagde roligt: »Saadan holder du dit Løfte, men denne Gang har jeg revet dig ud af Djævelens Snare, og her har du de Penge, som Flasken har kostet.« — Han stod et Øjeblik som forstenet. Saa sagde han uden Vrede: »Nej, jeg vil ingen Penge have. Du gjorde ret, — jeg faldt for Fristelsen.« Fra den Tid var vi Venner. Senere kom han ind i Troens Liv, og 6 à 7 Aar derefter var han med et Skib, som forliste med Mand og Mus.

Dette Møde med den unge Mand fik et Efterspil. Jeg fik derved Øje paa en ny Arbejdsmark. Det var alle de mange unge Sømænd, som ikke havde deres Hjem i Reykjavik og intet Sted, hvor de kunde komme og tilbringe deres ledige Timer, naar de var i Land. Der var kun et Par Steder, hvor de kunde købe Kaffe; men Knejper og Beværtninger, som solgte Spiritus, stod dem altid aabne. Jeg tænkte, hvad man dog kunde gøre for dem, men det var kun saa lidt. Jeg talte med mange paa Gaden og søgte at hjælpe dem en lille Smule; jeg lod dem vide, at de kunde komme hjem til mig, naar de ønskede at skrive Breve til Hjemmet, men mine Stuer var saa smaa, at der kun var Plads til 8 eller 10 Stykker ad Gangen. Mange benyttede sig af dette Tilbud, og tit havde jeg saa mange Gæster, at jeg ikke selv kunde faa Plads derinde. Jeg besøgte dem om Bord i Skibene og fik mange Venner iblandt dem. Men der blev ikke noget organiseret Arbejde deraf.

Om Efteraaret, da Foreningen begyndte at holde sine Møder igen efter Sommerferien, var Antallet af Drengene blevet saa stort, at den lille Sal i Arresthuset ikke kunde rumme dem alle; vi havde, som jeg udtrykte det, sprængt Salen. Men saa skaffede

Lektor Thorhallur Bjarnarson os Lov til at benytte den store Gymnastiksal i den store, nye Børneskole. Kl. 6½ hver Søndag samledes Drengene der, og der havde vi rummelig Plads. Nogle unge Mænd over 17 Aar begyndte ogsaa at besøge Møderne og begære at blive optaget som Medlemmer. Vi kunde tit samles over 200 Dreng og unge Mænd. Mange store Glæder havde jeg, da jeg mærkede, at det aandelige Liv begyndte at spire frem; men jeg havde ogsaa allerede dengang adskillige Skuffelser; men dem havde jeg ventet, og jeg lod dem ikke lamme mine Bestræbelser. Pigeferien gjorde ogsaa god Fremgang, og deres Møder blev holdt i Borgernes Sal i Arresthuset. En Købmand gav mig 20 Kroner til at købe nogle Bænke for; min Broder Kristinn, som var kommet til Reykjavik for at lære Snedkerhaandværket, lavede en Talerstol til os. Min Skole begyndte, og jeg havde lige saa mange Elever som sidste Vinter; desuden underviste jeg 4 begavede Dreng for ingenting og forberedte dem til Latinskolen. Det var mig en stor Glæde at undervise i Latin og tillige at faa Lejlighed til at afbetale noget af den Gæld, jeg stod i, fordi jeg selv havde modtaget min første Hjælp til at studere paa lignende Vis.

Jeg besøgte Timerne paa Præsteskolen nogenlunde godt, men mit Hjemmearbejde med Theologien blev hverken stort eller grundigt, og dog vidste jeg, at næste Foraar skulde jeg tage Afgangseksamen fra Skolen.

Den 2. Søndag i Advent prædikede jeg for første Gang ved Højmesse i Domkirken. Kirken var helt fuld, for den Gang var Folk, ligesom de i Athen, meget begærlige efter at høre noget nyt, og en stud. theol. var sikker paa at faa en stor Forsamling i Kirken ved sin første Optræden.

I Julen havde jeg en Oplevelse, som fik stor Betydning for mig. Jeg maa dvæle lidt ved den. Jeg havde altid følt en uovervindelig Væmmelse ved spedalske Mennesker. Naar jeg saa en Spedalsk, var jeg nær ved at faa Kvalme og kunde ikke taale at se paa de vansirede Ansigter og alle de Knuder og Bylder og Saar, hvormed deres Ansigter og Hænder var bedækkede. Det var mig en umaadelig Pine, som overgik min Medlidenhed. — Nu havde vi faaet et stort Hospital for Spedalske lige i Nærheden af Reykjavik. Deres første Præst var, som før omtalt, min Ven Fridrik Hallgrímsson;

i Sommeren 1899 var han blevet Sognepræst paa Utskalar, omtrent 60 Kilometer fra Reykjavik, og den paafølgende Vinter blev den lille spedalske Menighed betjent af en uordineret Cand. theol., en meget god Ven af mig. Han bad mig om at komme Juleaften og tale ved Julefesten derude. Oddfellowerne havde foræret et stort Juletræ, og det skulde dækkes med Gaver fra Oddfellowlogen i København. Jeg skulde tale ved Juletræsfesten. Jeg var meget tilbøjelig til at sige nej, men jeg tænkte, at det var usømmeligt af en Jesu Discipel og gav Løfte om at komme derhen og tale. Juleaften tog vi derud; der er omtrent $\frac{3}{4}$ Times Gang fra Reykjavik. Vejret var umaadelig koldt, og der blæste en stærk Storm, men dog var jeg hele Vejen badet i Sved. I den Grad ængstede jeg mig for det Syn, jeg skulde komme til at se, over 50 spedalske Mennesker. — Jeg talte ved Juletræet og saa hele Tiden ind i Træets Lyshav for ikke at se nogen af de syge. Bagefter gik jeg dog ind i deres Dagligstue og lagde paa Bordet en hel Del smaa Julehæfter, som jeg havde udgivet som Julegave til de unge i de kristelige Foreninger. Jeg bad de tilstedeværende modtage disse smaa Bøger som en Julehilsen fra de unge. Derefter vilde jeg skyndsomst fjerne mig, for jeg var saa ilde tilpas. — Pludselig kom en af Patienterne og rakte Haanden ud mod mig. Jeg var nær ved at løbe min Vej. Men jeg skammede mig over mig selv, opbød hele min Viljestyrke og greb den knudrede Haand.

Under Følelsen af, at jeg burde straffe mig selv for min Fejghed, holdt jeg Haanden noget længere end strengt nødvendigt for Høflighedens Skyld. Derefter modtog jeg Haandtryk af den ene efter den anden. Der var vistnok 17 eller 18, som saaledes ønskede at trykke min Haand. Men da det var overstaaet, var min Væmmelse helt forsvundet, og fra den Tid var jeg aldrig nervøs ved at se eller røre ved Spedalske. Det var en haard, men en god Kur. Dengang kom det dog ikke ind i min Tanke, at jeg skulde faa min første Præstegerning iblandt dem.

I Fasten plejede man at holde en Fasteprediken hver Onsdag Aften Kl. 6 ud fra den harmoniserede Lidelseshistorie. Biskoppen, Domprovsten, Lærerne ved Præsteskolen og enkelte navnkundige Præster udenfor Reykjavik plejede at holde disse Prædikener skiftevis. Domkirken var helt fuld.

En Tirsdag Aften kom min Velynder, Domprovsten, og fortalte mig, at en Provst i Nærheden af Reykjavik, som havde lovet at holde Fastepredikenen den følgende Dag, pludselig var blevet syg og havde meldt Forfald. Han skulde tale over det femte Afsnit af Lidelseshistorien, og da Biskoppen skulde tale næste Gang over det sjette Afsnit, var Domprovsten gaaet til ham for at spørge, om han vilde tale over det femte, men Biskoppen havde sagt, at det var for kort en Forberedelsesfrist, og havde foreslaaet at bede mig tage det. Jeg lo og sagde: »Enten tiltror De og Biskoppen mig større Evne til at lave en Prædiken med saa kort Varsel, hvad jeg ikke kan tro, eller Biskoppen mener, at da jeg ikke er Kandidat endnu, gør det mindre til Sagen, om jeg kommer til at gøre Skandale. Det er bedst, jeg paatager mig det.« — Domprovsten, som var en saare ydmyg og elskværdig Mand, sagde, at det ikke var saaledes ment, men de troede, at jeg, som var vant til at holde 2 eller 3 Taler hver Uge for de unge, var mere øvet i at klare mig uden lang Forberedelse. Saa blev det bestemt. Ved mig selv var jeg lidt stolt af at skulle prædike for en overfyldt Kirke og tillige glad over den Tillid, der vistes mig. Saa tog jeg fat paa min Forberedelse omkring Kl. 11 om Aftenen, da jeg var færdig med mit Dagværk, men jeg var træet og søvnic og kom til at føle, at jeg var aldeles ude af Stand til at tænke en ordentlig Tanke. Efter at jeg havde læst Stykket godt igennem og var kommet til Erkendelsen af min Afmagt, blev jeg helt fortvivlet og kastede mig paa Knæ for at bede. Jeg følte en stor Angst overfor denne Opgave og fortrød bitterligt at have indladt mig derpaa. Jeg bad længe, men pludselig stod denne Sætning mig klart for Øje: »Fra Gabbata til Golgata«. Jeg saa klart Hovedlinjerne i Talen og fik Forvisning om Hjælp fra oven.

Henad Kl. 1 om Natten satte jeg mig hen og begyndte at skrive. Jeg skrev næsten som i Feber, og Kl. 8 om Morgenen var jeg færdig. Kl. 9 gik jeg ned paa Præsteskolen, men fortalte ingen, hvad der forestod. Om Aftenen kunde jeg næppe trænge mig op paa Prædikestolen, saa stor var Trængselen; for alle ventede, at Provsten skulde tale. Jeg holdt min Tale og kom ned dryppende af Sved. Jeg banede mig Vej ud i Sakristiet, hvor der stod mange, deriblandt min Lærer, Docent Jon Helgason. Jeg var lidt bange

for hans Dom. Efter at Passionssalmen var blevet sunget, hvi-skede jeg til Læreren ved Udgangen af Kirkedøren: »Er De vred paa mig?« — »Ja, rasende,« svarede han. Men da vi var kommet ud paa Gaden, sagde han: »Vred, nej, sandelig ikke, for dersom De vil holde mange saadanne Prædikener, maa De gerne bryde alle de Regler, vi giver jer.« Det betød meget for mig, fordi jeg satte hans Dom meget højt.

Om Foraaret begyndte Eksamenslæsningen. Jeg havde tænkt at være meget flittig, men da Sømændene kom i Land, fristedes jeg til at give dem saa megen Tid foruden min Undervisning, at der ikke blev ret meget tilovers til min Læsning. Da Eksamen nærmede sig, følte jeg, at der var saa mange og store Huller i min theologiske Viden, at det maatte gaa galt. Jeg havde ogsaa saa vanskeligt ved at sige nej, naar sørgende Mennesker, der havde mistet nogen af deres Kære, kom til mig og bad mig om at holde en Mindetale i Hjemmet ved Begravelsen eller digte en Sang. — Alle mine unge Venner var meget spændt paa, hvorledes jeg vilde klare det; der var en af de unge, som sagde: »Vi er bange, fordi du har givet os saa meget af din Tid!« — Eksamen begyndte med det skriftlige, og det klarede jeg meget godt. Aftenen før, da jeg var ved at gaa i Seng, slog jeg Bibelen op paa maa og faa for at læse et Kapitel før min Aftenbøn. Jeg traf paa det ottende Kapitel i Romerbrevet. Jeg fik umaadelig Lyst til at se, hvorledes det lød paa Græsk; jeg læste fra det 18. Vers og saa efter i vor Fortolkning.

Næste Morgen, da vi alle var forsamlede nede paa Skolen, blev der talt om, hvad vi vilde faa i Bibelforklaring. Jeg sagde: »Jeg kunde tænke mig, at vi fik noget af Romerbrevets ottende Kapitel, det om de tre Suk. Det kunde de andre ikke tænke sig. Vi fik netop Rom. 8,18—28.

Næste Dag skulde vi have Dogmatik. Om Aftenen faldt jeg paa at læse Fil. 2. Kap. Jeg kom til at tænke paa Kenosislæren og læste den igennem i mit Kollegiehæfte. Om Morgenen sagde jeg: »Jeg antager, at vi faar Spørgsmaalet om Kenosislæren.« Det fik vi ogsaa. — Etik skulde være næste Dag. Om Aftenen fik jeg 1. Pet. 2. Kap. til min Andagtslæsning. Ud fra det 21. Vers: »Thi dertil blev I kaldede, efterdi Kristus har lidt for eder, efterladende eder et Forbillede, for at I skulle følge i hans Fodspor«, kom jeg

til at tænke paa de Afsnit, som i Sædelæren omhandler Jesu Forbillede og hans Efterfølgelse. Jeg læste de Kapitler, før jeg lagde mig til at sove. Dette Emne fik vi ogsaa. Dette hjalp mig meget, men saa fik jeg ikke mere Forudfølelse, eller hvad jeg skal kalde det, om vore Opgaver. Jeg kom igennem Eksamen nogenlunde godt og fik en meget god 2. Karakter. Jeg var meget fornøjet. Eksamen endte den 18. Juni. Det sidste Fag var Katekisation, og lige efter steg jeg til Hest og red ud af Byen for at tale ved Begravelse paa en Bondegaard. Da jeg efter Begravelsen kom hjem, stod der et dejligt Skrivebord i min Stue. Det var en Foræring fra mine unge Venner i Foreningen. Det rørte mig meget.

Den Sommer var jeg hjemme og passede min Sommerskole. Jeg havde ogsaa den Glæde, at mine 4 Elever alle blev optaget paa Latinskolen. Jeg blev deres Skoleformynder hele deres Latinskole-tid og havde stor Glæde deraf, for de stod alle i forreste Række i deres Klasse. Senere blev 2 af dem Læger, een Præst og een Forretningsmand. De staar endnu den Dag i Dag i uafbrudt Venskabsforbindelse med mig. En af dem døde for faa Aar siden.

Den Sommer fik jeg Tilbud om at blive Præst ved Spedalsk-Hospitalet. Jeg modtog Kaldet paa Grund af min Oplevelse i Julen, begyndte paa min Gerning i August Maaned og blev ordineret dertil den 14. Oktober, 18. Søndag efter Trinitatis, sammen med to af mine Kammerater.

Under Ordinationshandlingen var jeg meget betaget. Jeg følte mig som i en Drøm. Det var overmaade herlige Timer. Biskoppens Messen og Korets Sang paa Latin gav mig Følelsen af Kontinuitet med hele den hellige almindelige Kirke, og under Haandspaalæg-gelsen fremstillede der sig som et indre Syn for mig af den mægtige Række af Hænder lagt paa Hovederne af dem i alle Slægter, der skulde tjene for Herrens Alter, helt ned fra Apostlenes Dage. Først og øverst stod Apostelrækken med deres Hænder hvilende paa deres nærmeste Efterfølgere, deres igen paa det næste Slægtled og saa videre, Slægt efter Slægt, indtil i dette Øjeblik Biskoppens og de to Præsters Hænder hvilede paa mit Hoved. Det var som en Flod, der uafbrudt strømede ned ad en svagt skraanende Side af et himmelhøjt Bjærg, og jeg følte paa een Gang min dybe Uværdighed og den saligste Glæde. Jeg følte mig indviet til Her-

rens særlige Tjeneste, optaget iblandt Myriaderne af Kirkens indviede Mænd. Jeg bad om Hjælp fra det høje, at jeg maatte vandre paa en saadan Maade, at jeg kunde blive Gud til Ære og Mennesker til Hjælp. Jeg var meget bevæget. Jeg skulde saa prædike over Dagens herlige Tekst: »Hvad tykkes eder om Kristus, hvis Søn er han?«

Om Aftenen var der en fin Middag hos Biskoppen; jeg havde rigtignok gærne foretrukket at være i Ensomhed den Aften, men jeg kunde selvfølgelig ikke undslaa mig for at modtage Biskoppens Indbydelse.

Derefter begyndte min Præstegerning paa Hospitalet, men da vi kun havde en uindviet Sal, kunde den fuldkomne Messe ikke blive fejret. Det var kun et Møde med Prædiken og Salmesang. Jeg skulde prædike hver anden Søndag, begrave de døde og give den hellige Nadver til dem, som ønskede det.

Andet var der ikke at gøre. — Jeg syntes, det var for lidt, og saa gjorde jeg mig til Regel at være det meste af hver Onsdag derinde for at tale paa hver Stue og samtale med de enkelte, som ønskede det.

Den Vinter prædikede jeg tit i Domkirken for Sognepræsten, men jeg turde ikke messe, da jeg blev holdt tilbage af Frygt for at synge alene. Jeg vidste, at Folk bedømte en Præst meget efter hans Messen, og jeg tror, der var en hel Del Forfængelighed hos mig paa dette Punkt. Jeg foregav, at jeg havde bestemt aldrig at messe, før jeg havde faaet en indviet Kirkesal med et Alter inde paa Hospitalet.

Saa gik Vinteren med denne nye Tjeneste, det voksende Foreringsarbejde og Undervisning. Møderne var godt besøgt, og vi fik oprettet et Sangkor, først af Drengene og unge Mænd og senere et blandet Kor i Forening med K. F. U. K. Dirigenten var den dygtige Organist ved Domkirken, og Koret fik snart Ros for sin smukke Sang.

Om Foraaret rasede en stor Influenzaepidemi over hele Byen, og mange døde. Jeg hjalp Sognepræsten med de mange Begravelser og havde meget at bestille.

Imellem Jul og Nytaar foretog jeg en Rejse til Utskalar til min Ven, Pastor Fr. Hallgrimsson. Jeg rejste fra Reykjavik Søndagen mellem Jul og Nytaar, den 30. December, og holdt et Møde i Havne-

fjord; derfra rejste jeg over de store Lavamarker med de mange Kløfter og Sænkninger, som nu var fyldt med Sne. Ingen banet Vej førte igennem denne Ødemark, kun nogle utydelige Ridestier, der bugtede sig i utallige Svingninger. Jeg kom ud i en frygtelig Snestorm, efterfulgt af voldsom Regn, men efter mange Strabadser naaede jeg endelig frem til et Handelssted, som hedder Keflavik, omtrent 50 Kilometer fra Reykjavik. Et Kvarters Tid efter at jeg var kommet der, lagde Stormen sig pludselig, og det blev helt stille. Himmelen blev klar, og Fuldmaanen skinnede, Stjærnerne blinkede, og Nordlysene flammede i alle Farver. Det var lige ved den Tid, da Klokkerne begyndte at ringe til Modtagelsen af det nye Aar og det nye Aarhundrede, at vi fik dette pludselige Omslag fra det voldsomme Uvejr til noget af det skønneste Vejr, man kunde tænke sig. Alle Mennesker kom i den mest straalende Højtidsstemning, og da det rygtedes, at jeg var i Byen, kom der Anmodning om at holde en Midnats-Gudstjeneste. Jeg iførte mig mine halvvaade Yderklæder og holdt en Prædiken, og vi hilste det nye Aarhundrede med Salmesang og Bøn.

Næste Dag vandrede jeg til Utskalar, der ligger 10 Kilometer fra Keflavik. Præsten tog imod mig med aabne Arme. Han havde været ængstelig for, hvorledes det var gaaet mig i Uvejret. — Den 4. Januar stilftede vi saa en Kristelig Ynglingeforening med ca. 80 Medlemmer. Efter en Uges Ophold drog jeg i gunstigt Vejr tilbage til Reykjavik.

Arbejdet i Foreningen i Reykjavik led meget Afbræk den Vinter, for Byens Læge fandt paa at forbyde, at Børneskolens Gymnastiksal blev brugt til Møder og Gudstjenester. Og der var ikke andet Lokale at faa i Byen. Enkelte Gange fik jeg Lov til at holde et Møde i Domkirken, men ellers maatte jeg inddele de unge i smaa Afdelinger og have dem visse Aftener hjemme i mine smaa Stuer. Det var meget besværligt, og jeg mærkede nogen Afslappelse i Interessen hos de unge.

Ricard fulgte stadig med i, hvorledes det gik, og han skrev engang til mig, at der var blevet sat en Bevægelse i Gang for at skaffe os Midler til at faa vort eget Hus. Han skrev endvidere, at det vilde være meget gavnligt for Sagen, dersom jeg næste Sommer kunde komme til Danmark og rejse rundt og tale for vor Sag.

Det blev saa besluttet. Jeg begyndte at lægge nogle Penge til Side til Rejsen ned til København. Jeg skulde komme i Juli Maaned. Jeg glædede mig meget til at se mine kære Venner igen.

I Slutningen af Juni kom Formanden for de danske Oddfellows, Petrus Beyer, paa Besøg tillige med Arkitekt Thurén, som vistnok havde bygget Spedalsk-Hospitalet. — Patienterne var meget taknemmelige mod Storsiren, og han var rørt over alt, hvad han saa derinde. Patienterne bad mig om at lave et Takkedigt paa Dansk og Islandsk og lade det kalligrafere og indlægge i en fin Mappe; det hele maatte koste et Par Hundrede Kroner. Jeg paatog mig dette Hverv, og en meget bekendt Billedskærer, Stefan Eiriksson, udskar med stor Kunst Forsiden, og Gudmund Gamalielsson, en af vore bedste Bogbindere, komponerede en meget skøn Indbinding. Gaven blev overrakt Storsiren ved en Afskedsfest inde paa Hospitalet. Han var rørt til Taarer. Efter Festen foreviste jeg Arkitekt Thurén vor Forsamlingsaal og bad ham se, om der ikke kunde anbringes et Alter derinde, for Patienterne vilde saa gerne have en fuldkommen Kirketjeneste.

Han regnede ud, hvorledes det skulde være, og angav, hvor meget det skulde koste. Jeg fortalte, at jeg vilde prøve paa at faa Regeringen til at lade Arbejdet udføre.

Jeg skulde rejse med »Bothnia«, og med det samme Skib skulde de to rejse. Jeg rejste naturligvis paa anden Plads, og de paa første. Da vi var kommet om Bord, og Skibet skulde lette, stod vi tre sammen og saa hen til Hospitalet, som var smykket med Flag. Pludselig vendte Petrus Beyer sig til mig og sagde: »Jeg tror, De skal faa det Alter, Hr. Pastor! Tror du ikke, der bliver Raad til det, Thurén?« Jeg saa op og blev var, at hans Øjne var fulde af Taarer. Jeg takkede og saa derpaa hurtigt til Siden for ikke at røbe, at jeg havde lagt Mærke til hans Bevægelse.

25. Kapitel.

REJSE TIL DANMARK

Saa gled vi ud paa Havet. Vi fik dejligt Vejr, og jo længer vi kom, desto mildere og herligere blev det. Jeg var saa fuld af For-

ventning og Glæde, at det ligefrem sang og jublede i mig, særlig med disse Ord fra Johs. Jørgensens vidunderlige Bog »Den yderste Dag«: »Imod saa favr en Sommer —.« Der var yderst faa Passagerer paa anden Plads. Iblandt de faa var der en Marinesoldat fra Vagtskibet, som blev hjemsendt paa Grund af Sygdom. Han var bleven opereret paa Isafjord, men Saaret var ikke lægt endnu og skulde holdes aabent. Han havde ingen til at tage sig af ham, og jeg kom saa til at pleje ham. Det var saa heldigt, at en af Passagererne paa første Plads var Forstanderinden paa Diakonissestiftelsen, en overordentlig elskværdig Dame. Jeg gik til hende og spurgte hende til Raads, hvorledes jeg skulde bære mig ad med at rense Saaret og lægge Forbinding paa. Hun fulgte mig ind paa 2. Plads og viste mig egenhændigt, hvad der burde gøres. Saa gjorde jeg, hvad jeg kunde. Jeg kom til at holde meget af ham. Han spurgte mig engang, hvorfor jeg vilde ofre saa megen Tid paa ham. Jeg svarede, at det var, fordi han paa en Maade repræsenterede mine unge danske Brødre i København. Vi talte tit om gudelige Ting, og han var meget taknemlig og saa taalmodig, at det var en Fryd at hjælpe ham. — Aa, hvor den Sejlads over Nordspøen og senere ned igenem Skagerak og Kattegat var dejlig; Søen var hele Vejen som et Spejl. Paa første Plads var der en Latiner fra Latinskolen i Reykjavik. Han var Søn af en Købmand fra Østlandet, og hans Forældre havde bosat sig i København. Han var nu paa Vej til dem; han havde aldrig været i København og glædede sig dertil. Vi blev meget gode Venner. Han var en herlig Dreng.

Søndag den 21. Juli ankom vi til København Kl. 7 om Morgen. Da Julius (det var Drengens Navn) aldrig havde været i København, paatog jeg mig at følge ham ud paa Amager, hvor hans Forældre boede. Det var en lang Vej. Da jeg havde fundet Huset, forlod jeg ham, for jeg vilde ikke modtage en Forfriskning, som jeg var indbudt til, af Frygt for at komme for sent til Garnisonskirken, hvor jeg havde besluttet at høre min første Højmesse. Jeg gik meget rask og naaede til Kirken i rette Tid. Hviid Nielsen havde Gudstjenesten, og jeg var glad ved at høre ham. Der hørte jeg for første Gang den Salme: »Der er en Vej, som Verden ikke kender«. Mange af mine gamle Medarbejdere ved Søndagsskolen hilste overmaade venligt paa mig.

Efter Gudstjenesten gik jeg ned til Toldboden for at se til min syge Ven. Da var Skibet gaaet derfra ud til en Dok paa Christianshavn. Jeg løb derhen. Alle Passagerer var gaaet fra Borde, og den syge laa alene nede i den snævre Kahyt, hvor der var ulidelig varmt, og han gispede ligefrem efter Vejret. Han havde ogsaa høj Feber. Jeg gik til Styrmanden og spurgte, om han ikke kunde blive sendt paa et Hospital. Nej, det kunde de ikke, og allermindst da det var en Søndag. Jeg spurgte den unge Mand, om han havde nogen Bekendte i København. Han sagde, at han havde en Broder ude i Valdemarsgade. Saa løb jeg derhen, og Sveden haglede ned ad mig. Jeg ringede paa; intet Svar. Naboerne fortalte mig, at Familien var taget i Skoven. Jeg ned paa Christianshavn. Da fortalte den syge, at han havde en anden Broder i Absalonsgade. Saa skyndte jeg mig derhen; ogsaa de var ude i Skoven. Da jeg kom tilbage, havde den unge Mands Tilstand forværret sig i den Grad, at jeg frygtede for hans Liv. Jeg talte igen med Styrmanden. Samme Svar som før. Saa gik jeg op paa Politistationen og fortalte hele Sagen. De ringede ud til et Hospital og lovede, at Sygevoغن skulde komme. Jeg gik ned til Skibet og gjorde Patienten i Stand. Saa kom Vognen og førte ham bort.

Jeg følte en stor Lettelse, og nu begyndte jeg at tænke paa at gaa op til K. F. U. M.s nye flotte Bygning i Gothersgade 115. Jeg var uhyre spændt. Da jeg var naaet op til Kongens Nytorv, fik jeg pludselig saadan en voldsom Hovedpine, at det blev mørkt for mine Øjne, og jeg blev saa svimmel, at jeg næsten ikke kunde staa paa Benene. Jeg naaede dog hen til Sporvognen, der gik op ad Gothersgade, og kom saaledes til den store Bygning. Jeg gik ind i Restaurationen og bestilte en Kop Kaffe. Jeg satte mig hen i et Hjørne og iagttog dem, der gik forbi. Jeg kendte ingen. Da jeg havde siddet en Stund og søgt at overvinde min Hovedpine, kom der endelig een, som jeg kendte. Jeg tror næsten, det var Lille-Olsen. Han raabte højt: »Fridriksson er kommen!« Pludselig blev jeg omringet af en Flok unge Mennesker, som hilste paa mig med stormende Begejstring og tog mig med Magt og bar mig i Guldstol gennem Salene. Jeg troede, at det skulde blive mit sidste i denne Verden. Det var, ligesom Hovedet skulde sprænges. Jeg søgte dog at lade som ingenting. Endelig slap de mig, og jeg

bad om at faa Lov til at vaske mig. Saa stak jeg Hovedet under Vandstraalen og forblev en Stund i den Stilling. Det lindrede en hel Del. Da jeg havde forklaret dem, hvorledes jeg var kommen, førte de mig op i Spisesalen og bestilte Mad til mig. Jeg spiste saa meget, som den manglende Appetit tillod, og saa blev jeg ført et eller andet Sted hen for at hvile lidt.

Jeg hvilede mig en Times Tid, men havde ingen Ro for Længselen efter Ricard og Ungdomsafdelingen, som nu var ved at samles i en Sommerhave ude paa Strandvejen. Da jeg nu absolut vilde der ud, tilbød en af de unge Mænd mig at ledsage mig derhen. Vi gik hen til Kongens Nytorv og tog med en Sporvogn ud til Haven. Jeg undlader at skrive om Gensynets Henrykkelse, da jeg mødte Ricard og en hel Del unge Mænd, som jeg for 5 Aar siden havde taget Afsked med som Dreng. Skønt jeg ikke kendte nogen af de egentlige Ungdomsafdelingsmedlemmer, modtog de mig, som om jeg var en gammel Bekendt; saaledes havde Ricard og mine gamle Venner forberedt min Ankomst. Jeg blev snart som hjemme og havde været fuldkommen lykkelig, dersom ikke min voldsomme Hovedpine havde gjort et Skaar i Glæden. Ricard satte mig til at slutte Aftenen. Jeg fandt Es. 12. Kap. og sluttede ud fra det.

Ricard foreslog, at vi to skulde vandre sammen hjem. Vi gik saa uden om Strandvejen, i en Bue over Fællederne og over Dronning Louise Bro hjem. Vi talte om mange Ting og aabnede vort Hjærte og fortalte hinanden om vore Sorger og Glæder. Ricard fortalte mig om en ny Medarbejder, han havde faaet, Mads Samuel Jørgensen, som han var saa glad over, og han roste ham i høje Toner.

Ved Hjemkomsten blev vi modtagne af ventende Venner, deriblandt Mads Samuel, som straks vandt mit Hjærte. Jeg blev ogsaa præsenteret for Restauratøren, Carl Nielsen, som jeg kun flygtigt havde kendt i gamle Dage. Han modtog mig med aabne Arme. Vi opholdt os en Stund sammen og sluttede med fælles Bøn. Saa blev jeg ført ind i en stor og herlig Stue, hvor jeg skulde bo. Salig (trods min Hovedpine) vaagede jeg længe og tænkte paa min vidunderlige, næsten utrolige Lykke igen at være i mit elskede København.

De næste Dage døjede jeg meget af Hovedpinen, og dertil kom

en voldsom Ørepine og Tandpine. Jeg gik dog meget paa Besøg, for jeg havde ingen Lyst til at forholde mig rolig. Paa den fjerde Dag raadførte jeg mig med en ung Læge, som erklærede, at det var et Tilløb til Solstik, jeg havde faaet. Han gav mig nogle Pulvere, som lindrede Pinen noget, men Ugen ud vedblev jeg at være plaget af den og kunde ikke rigtig nyde Livet.

Søndagen den 28. blev en af de uforglemmeligste Dage i mit Liv. — Der var blevet forberedt en Udflugt af Hovedforeningen til Vallensbæk Præstegaard. Der skulde Ricard og jeg og Pastor Hoff tale ved et Friluftsmøde i Præstegaardshaven. Ricard havde skrevet om mig i Bladene og omtalt mig og det begyndte Arbejde med stor Velvilje. Jeg var bange for, at Folk gennem disse Artikler skulde bringes til at vente for meget af mig og saa blive skuffede. Natten mellem Lørdag og Søndag arbejdede jeg med min Tale, men følte mig sløj og kunde ikke finde noget, som duede. Jeg var meget ulykkelig; for jeg vilde nødig bedrøve mine Venner med noget alt for udvandet. Jeg husker ikke, hvilken Tekst jeg arbejdede med. Da jeg var færdig, syntes jeg, at min Tale var meget intetsigende.

Paa den fastsatte Time samledes vi saa paa Banegaarden. Der var omtrent 300 Medlemmer, som deltog i Udflugten. Ved Glostrup steg vi ud og vandrede derfra til Vallensbæk. Jeg holdt mig undervejs for mig selv og memorerede min Tale. Jo nærmere vi kom Stedet, desto ængsteligere blev jeg. Jeg syntes, at Talen maatte blive en stor Fiasko. Jeg var ked af det hele, baade for min egen Skyld, og fordi jeg derved vilde bringe Skam over mit Land. Saa kom vi til den dejlige Have. Mennesker strømmede til, og det blev en talrig Forsamling. Mødet begyndte. Ricard talte først. Det var en Tale med Lyn og Storm og stille Solskin. Der var Sommer i den og Fest over den. Jeg syntes, jeg aldrig havde hørt noget saa dejligt; ved Siden af hans Tale følte jeg, hvor umulig min Tale var, og jeg blev mere og mere nervøs, jo længere han talte. — Han blev færdig og kom hen og satte sig ved Siden af mig. Der blev sunget et Vers imellem Talerne. Jeg hviskede til Ricard, om jeg ikke kunde blive fri for at tale. Nej, det kunde der ikke være Tale om. Ved Slutningen af Verset stod jeg paa Talerstolen. Foran mig sad den store Forsamling og saa paa mig. Bag ved Talerstolen

var der en tæt Række Kastanietræer, Solen skinnede, Fuglene sang i Træerne, ikke en Vind rørte sig. Jeg saa ned paa Tilhørerkredsen og tav; for det eneste, jeg vidste, var, at jeg havde ingen Ting at sige. Forventningsfuld saa Folkeskaren paa denne fremmede Fugl; de troede maaske, at jeg holdt saadan en Kunstpause for at forberede den Strøm af Visdomsord, som nu skulde komme. Men Pausen varede lovlig længe; jeg stod der med navnløs Angst i Hjærtet og sendte fra det dybe Raab op til ham, som alene kunde hjælpe. Tilsidst tænkte jeg, at det var bedst at komme ned fra Talerstolen og lave Skandalen med det samme og saa rejse med næste Skib tilbage som en slagen Mand. Men da Sjæleangsten havde naaet sin yderste Grænse, kom Hjælpen. Et sagte Vindstød fo'r igennem Kastanieløvet og frembragte en hørlig Susen. Jeg vidste ikke, hvad jeg gjorde, men slog ud med Haanden og sagde: »Hys!« Der blev aldeles dødsstille, som om Tavsheden ikke var dyb nok i Forvejen. Jeg gentog: »Hys! Hør, hvor det sukker ude i Skoven!« Og i et Nu skete det, det ubeskrivelige. Jeg saa pludselig alt, hvad jeg skulde sige. Et svensk Digt af Digteren Malmström randt mig i Hu. Jeg kunde det udenad. Det begynder saaledes:

»Och liten pilt han sitter en kulen höstkväll« med Omkvædet »Då suckar det så tungt uti skogen«. — Jeg begyndte saa at fortælle Indholdet i Digtet, fortalte om den »liten pilt«, hvorledes han sad i sin Faders Have i sine egne Tanker og hørte det tunge Suk ude fra Skoven, hvorledes han greben af Rædsel sprang op, løb ud af Haven og forvildede sig ude paa Heden og spurgte Stjærnerne og Blomsterne paa Jorden om, hvem det var, der sukkede saa tungt ude i Skoven; men han fik intet Svar og løb grædende og angst paa sin vildsomme Sti. Hvorledes han saa kom derhen, hvor Elverfolket danser deres lette Ringdans paa Heden. Han bad dem om Svar, og den lille Elverdrønning beroligede ham og forklarede: »Naar Natten sagte skrider ud over Land og Sø, og Dagens Støj tystner, og alt bliver saa stille, da ser den arme, dystre Jord sit Billede i Himmelspejlet og ser til sin Gru alle de Synder, som er gaaet i Svang i Aartusinder; da gaar en Dødens Rystelse igennem dens inderste Marv. Da begynder Bjærgene at skrifte og Dalene at bede, og da kommer dette tunge Suk ud fra Skoven.« — Saa takker Drengen og siger tilsidst:

»Vel er jeg meget ringe, har hverken Gods eller Guld; men jeg gør det Løfte til Herren, at der aldrig skal succes saa tungt ude i Skoven for min Skyld.«

Det var Indholdet i Digtet, men saa førte jeg Fortællingen videre, fortalte om Drengens ærlige Kamp, indtil han fandt Jesus og fremtraadte som et Guds Barn. Saa var Sukket for hans Vedkommende hørt op, for Paulus siger, at al Skabningen sukker efter Guds Børns herlige Aabenbarelse. Saa talte jeg om de tre Suk fra Romerbrevets 8. Kap. — Jeg talte, som jeg nok tror, at jeg aldrig i mit Liv har talt før eller senere. Jeg mærkede, at jeg hele Tiden havde Forsamlingen med mig, og træt og sveddryppende gik jeg ned fra Talerstolen og satte mig ved Siden af Ricard. Han greb mig i Skuldrene og rystede mig og hviskede: »Og det vilde du snyde os for, dit Bæst!« Jeg var meget lykkelig og befriet, og paa Vejen hjem sagde Ricard: »Jeg vidste nok, du vilde klare dig, men jeg havde aldrig tænkt, at du vilde give os noget saa glimrende, som du gjorde i Dag.« Da fortalte jeg ham det hele, fortalte om min Afmagt og Uduelighed og Guds vidunderlige Hjælp. Dette Møde havde afgørende Betydning for mig, for jeg vilde aldrig have haft Mod til at rejse Landet rundt, dersom det var gaaet galt for mig; dertil kom, at jeg følte Afmagten hos mig selv, men havde erfaret, hvorledes Gud kan hjælpe.

Næste Uge var en dejlig Uge. Jeg var rask og kunde nyde Samværet med mine Venner, og alle var saa gode imod mig. Jeg fornyede Bekendtskabet med gamle Venner og vandt nye. I forreste Række var Mads Samuel, Restauratøren Carl Nielsen og hans Plejesøn Ludvig, som gik til Haande i Forretningen, Gimbel, Faber, Kylling og mange flere, som jeg maa undlade at nævne.

26. Kapitel.

STUDENTERMØDE PAA LECKÖ

Snart oplevede jeg en ny, herlig Tid. Det var det store nordiske Studentermøde paa Leckö. Vi rejste afsted fra København Lørdagen den 10. August. Jeg rejste sammen med Mads Samuel og

en stor Flok unge Studenter, hvoraf jeg kendte grumme mange. Det var en straalende Augustdag og meget varmt. Paa Vejen op til Göteborg samledes vi i een Kupé omtrent dobbelt saa mange, som vi kunde være. Det var et dejligt Samvær, selv om vi var lige ved at blive stegt af Varme. Mads Samuel var Midtpunktet; hans Vid spillede, og det ene Latterudbrud lød efter det andet. Snart lød alvorligere Toner. Mads Samuel oplæste for os et Brev fra Pastor Frederik Balle i Grønland. Saa blev vi enige om at holde et lille Bedemøde for ham og ogsaa for Studentermødet. Der var mange varme, gribende Bønner, der opsteg fra den lille overfyldte Kupé. Jeg sad ved Siden af en ung Student, den eneste jeg ikke kendte. Pludselig blev jeg meget bange; for den Tanke kom til mig: »Sæt nu, at den unge Student aldrig har kendt denne Form for Kristendom, saa han bliver forarget eller frastødt, naar dette kommer saa brat ind paa ham.« Saa bad jeg i mit stille Sind for ham alene. Bag efter lærte jeg ham at kende og fik at vide, at han hed Edvard Sørensen og var Søn af en Professor i København. Vi kom til at holde af hinanden. Han var saa elskelig og barnlig.

Vi skiftede Tog i Göteborg, og vi havde nogle Timers Ophold i Landsbyen Trollhättan. Jeg var meget spændt paa at se det berømte Vandfald. Jeg fulgte en Vej, hvor der paa talrige Steder var malet en Haand, der viste i en bestemt Retning, og ved hver Haand stod »till Trollhättan«. Jeg kom over en Bro, der førte over Elven, og undrede mig over, at jeg ikke kunde høre Vandenes Gny. Saa lagde jeg Mærke til, at Hænderne paa Vejviserne pegede i den Retning, hvorfra jeg kom. Jeg blev saa klar over, at Trollhättan var ikke en Fos i islandsk Betydning, men et Vandfald i en snæver og stærkt skraanende Kløft. Jeg var dybt skuffet. Den var ikke nær saa imponerende som Fossene i Island. Dog maatte jeg beundre de mægtige Vandmasser, der brusende og skummende trænger sig igennem den store Kløft. Jeg stillede mig paa Broen og saa paa den vældige Strøm, indtil det begyndte at flimre for mit Øje. Jeg blev betaget, næsten bedøvet, og glemte Tid og Sted; jeg syntes, jeg hørte Døn som af Tidens Flod og Menneskeslægtens stride Strøm ned gennem Tiderne. Det sang i mig: »Tider skal komme, Tider skal henrulle, Slægt skal følge Slægters Gang«, — og: »Herrens Røst er over Vandene«, over Historiens Gang, over Folke-

slagenes Brusen og Rigernes Skælven. Brudstykker af de hellige Slægtsregistre fra det gamle Testamente randt mig i Hu: »Ram avlede Amminadab, og Amminadab avlede Nakesson, og denne avlede Salma o. s. v.« Det var, som om jeg hørte et Gny af vekslende Glædessange, naar Sønner fødtes, og Sørgesange, naar de stedtes til Jordan. Jeg sank saa dybt ned i denne Grublen, at jeg fo'r sammen, da en af Vennerne slog mig paa Skulderen og spurgte, om jeg ikke kom med for at faa nogen Mad. Saa dumpede jeg fra de store Højder ned til Middagen paa Hotel »Utsikten«.

Vi rejste videre og ankom om Aftenen til Lidköping, hvor vi overnattede. Straalende herlig oprandt Søndagen, og vi gik om Bord i to smaa Dampskibe Kl. 7. Baadene var flagsmykket, og en stor Mængde Mennesker var forsamlet nede ved Havnen. Lige da Afgangssignalet lød, spillede et Orkester op til Salmen: »Vor Gud han er saa fast en Borg«. Alle stemte i, baade paa Skibene og i Land, og under denne vægtige Sang gled Skibene ud af Havnen. Saa sejlede vi over Vänern til Leckö. Mægtigt blev vi grebne, da vi — Mødets 420 Deltagere — gik ind ad Portene og igennem de to Borggaarde. Slottet var gammelt og ærværdigt. Det er bygget i det ellefte Aarhundrede. Dette historiske Slot med de tykke Mure, de store Sale, hvor kostelige Tapeter var begyndt at give efter for Tidens Tand, og med de mange skumle Gange skulde nu i otte Dage være Opholdssted for de 5 skandinaviske Nationers akademiske kristne Ungdom. I Salene var der paa Gulvet opslaaet Sengesteder med Halm i; Deltagerne medbragte Tæpper og Lagener, og Pudevaarene blev fyldt med Halm. Jeg kom til at ligge imellem den unge Edvard Sørensen og min kære Ven fra Bethesdas Ungdomsafdeling, Gunner Engberg, som nu var blevet stud. theol. — I den inderste Gaard var Bordene opstillet, og et mægtigt Telt spændt over hele Gaarden. Paa min højre Side ved Bordet havde Edvard sin Plads; om det var tilfældigt eller efter fælles Overenskomst, husker jeg ikke. Men vi blev knyttet sammen i Venskab, som jeg nok tør sige, vil vare ved til vor Dødsdag og videre gennem Evigheden. For paa dette herlige Møde havde han sin Oplevelse med Kristus.

Mødet begyndte med en saare skøn Gudstjeneste, hvor Ærkebiskop Ekman prædikede. Det vilde tage for lang Tid at beskrive

Mødet i alle Enkeltheder. Der blev holdt Taler af nogle af de skandinaviske Kirkers ypperste Mænd. Paa Svensk og Dansk blev der sunget. En af de Sange, som gjorde dybt Indtryk, var den svenske Sang: »Lev for Jesus«; ogsaa Salmen: »Jesus, Jesus, Jesus sigter« gik paa dette Møde først ind i min Bevidsthed og har siden været en af mine Yndlingssalmer. — Herligst var dog Samværet i Pauserne, hvor vi færdedes paa Slotspladsen og ude i de lave Birkeskove, spredt over Dale og Klippepartier med mange fredelige smaa Skovsøer. — Mange herlige Bekendtskaber gjorde jeg blandt de unge. Minderne myldrer frem og vil have Plads, men kun faa kan jeg optegne. Der var nu først Edvard; vi fulgtes saa meget ad, at Vennerne betegnede mig som hans Far, og ham som min Søn. Der var ogsaa noget af dette herlige Forhold i vort første Venskab; senere blev vi Brødre og Venner. — Der var Gunnar Brodersen fra Lyngby, som paa Grund af Navnet Brodersen blev min Brodersøn og kaldte mig Onkel. Hans Fader var troende Læge, og den unge Mediciner blev paa Mødet mægtigt draget hen til Kristus, og det førte til Omvendelse et Aar senere. Saa var der den for mig uforglemmelige Thorvald H., ogsaa Søn af en troende Læge oppe i Tromsø, Thorvald var Jurist fra Universitetet i Christiania, en elegant Skikkelse, skøn af Vækst og fager af Lød med dejlige mørkebrune Øjne. Jeg saa ham først paa Skibet fra Lidköping og fik saa megen Lyst til at gøre hans Bekendtskab, at jeg kom til at træde paa hans Taa og bede om Undskyldning, og saa var Bekendtskabet gjort. Ja, der var mange andre, men jeg maa vist hellere stoppe op her.

Mandag Aften efter Aftentalen var nogle af mine Venner fra København og jeg blevet enige om at mødes nede ved Stranden. Paa Vejen ud af Slottet traf jeg H. og inviterede ham med. Nede ved Søen satte vi os alle ned, og Samtalen gik med Liv og Lyst. Pludselig henvendte jeg mig til H. og sagde: »Sig mig, H., hvad var det, som trak dig til dette Møde her?« Jeg blev med det samme ked af, at jeg havde sagt det; jeg syntes, det var en Taktløshed. Men han svarede ganske stille og langsomt: »Jeg ved det saamænd ikke; jeg tror nærmest Nysgerrighed.« Jeg skyndte mig at føre Samtalen andet Steds hen. Men paa Vejen til Slottet blev vi to enige om at mødes næste Dag Kl. 3 og tage en Fodvandring ud i Naturen. Det gjorde vi saa, og da vi havde fundet os en dejlig Plet ved en

lille Skovsø i en Rydning, satte vi os ned, og jeg gjorde ham Undskyldning for mit Spørgsmaal den foregaaende Aften. — Saa fortalte den unge Mand mig uforbeholdent sin Historie, hvorledes han i Latinskolen i Bergen var kommet bort fra sin Barndoms Tro og nu næppe engang vidste, om han troede paa en Guddom; men han havde nu faaet Lyst til at komme og for billige Penge nyde Livet paa dette smukke Sted i et fremmed Land, — »og desuden,« sagde han, »havde jeg Lyst til at se, hvorledes Studenter, som er unge og raske, kunde tilbringe en hel Uge sammen paa et kristeligt Møde.« — Det med Nysgerrigheden forholdt sig altsaa rigtigt nok.

Saa tav han, og jeg ogsaa. Jeg vidste ikke, hvad jeg skulde sige; at argumentere med ham, følte jeg duede ikke, at prædike for ham endnu mindre. Jeg følte mig saa lille og ussel, og jeg bad om Visdom og Naade for os begge. — Pludselig kom et Vers af Sangen »Lev for Jesus« ind i min Tanke, dette Vers:

»Säg dem blott, vad själv du funnit,
vittna om vad själv du sett,
om den kärlek utan like,
om den nåd, Han dig betett.«

Højt sagde jeg: »Nu har du fortalt mig om, hvorledes du kom bort fra Troen; nu skal jeg lade Fortrolighed møde Fortrolighed og fortælle dig, hvorledes jeg kom til Troen.« Saa fortalte jeg ham, hvad jeg havde oplevet med Herren. Efter at vi havde talt sammen, saa længe vi kunde, spurgte jeg ham, om jeg maatte bede for os begge to, før vi skiltes. Det vilde han gerne. Saa bad jeg og anbefalede os til Guds Naade. Vi gik Arm i Arm hjemad, og han foreslog, at vi skulde tage en lignende Fodtur den næste Dag. Det var jeg henrykt over.

Ved Morgenmødet denne Dag kom Karl Fries til mig og spurgte, om han maatte præsentere mig for Digteren og Komponisten Gunnar Wennerberg. Jeg blev meget glad derover. Wennerberg var dengang vistnok 82 Aar gammel, en høj og imponerende Mand med saa rank en Holdning, at mange unge kunde have haft Grund til at misunde ham. Han talte længe med mig og spurgte om mange Ting fra Island; han roste meget Bjarni Thorsteinssons Komposi-

tioner og syntes, det var underligt, at saadan en Mand var begravet som Præst paa et lille afsides Sted i det nordlige Island; han bad mig hilse ham. — Jeg har altid været glad ved denne Samtale; for det var sidste Dag, han var paa Mødet; næste Dag hørte vi, at han var forkølet og laa i Sengen.

Torsdag den 15. August var der en lang Udflugt til Kinnekullen, hvor vi i øsende Regn spiste en splendid Middag paa et stort Turisthotel; der var ikke Plads til saa mange inde, saa Middagen blev serveret ude i Haven. Trods den hæftige Byge blev der spist med god Appetit og under stor Munterhed. Bygen ophørte snart, og saa blev der holdt Taler, blandt andet af Stedets Amtmand. Paa Hotellet boede Selma Lagerlöf, som Studenterne var meget begejstrede for. Hun kom ogsaa ud paa Altanen og blev hyldet med stor Begejstring. Hun talte nogle Ord til Studenterne.

Efter Hjemkomsten samlede jeg alle de Studenter, som havde været i Ungdomsafdelingen i mine Københavnerdage og derefter. Jeg husker ikke, hvor mange vi var. Vi samledes nede ved Søen og holdt et lille Møde. Gunner Engberg talte der, og jeg opfriskede gamle Minder. Det var en Fryd uden Lige. Hver Sommer havde jeg den Aften (den 15. August) samlet nogle Drengene og unge Mennesker og bekranset det store Billede af Udvalget fra 1897 og fortalt om hin Dag i U. A. i Bethesdas Kælder. Det har jeg ogsaa gjort hvert Aar siden, hvor som helst jeg opholder mig den Dag. Mange Ting mindes jeg endnu fra dette Møde. Grev Joakim Moltke havde stor Betydning for mig; han holdt hver Eftermiddag lige inden Aftensbordet et Bedemøde med en lille Kreds af Venner; hans Indledninger var saa skønne, og vi bad for Mødet og de unge Studenter. — En af de Mænd, der fik stor Betydning for Studenterne, var Skovgaard-Petersen; hans Tale om »Lovsangens Plads i det gamle Testamente« glemmes sent af dem, der hørte den.

Paa Leckömmødet var vi 5 islandske Studenter, deriblandt Cand. S. A. Gislason, som havde været Huslærer hos Pastor Bjarnason, Nørre Nissum, og senere blev Indremissions Udsending til Island.

Vi Islændinge blev enige om ikke at omgaaes ret meget under Mødet, men benytte Lejligheden til at berige os ved andre Bekendtskaber.

Den sidste Dag, Søndag den 18. August, blev der holdt en skøn

Altergang i Slotskirken. Der var vistnok 6 Præster, som fungerede. Det var en meget højtidelig Stund. H. talte med mig om Morgenen, om han skulde gaa med til Alters; vi havde haft vore Spadsere-ture hver Dag og talt sammen om aandelige Ting. Han var blevet mig meget kær. Jeg sagde ham, at det maatte være en fuldkommen personlig Afgørelse mellem Gud og ham; men selv om han endnu ikke kunde kalde sig troende, kunde han vistnok være med, dersom han følte Længsel efter Kristus. Han var i Kirken, men ikke til Alters. — Efter Aftensbordet vandrede vi alle op til den Herregaard, hvor Gunnar Wennerberg laa syg. Da vi kom ind i Haven foran Slottet, blev der af Studenternes Kor sunget en af Wennerbergs Sange. Bagefter traadte Grev Rudenschöld frem paa en Altan og takkede for Sangen i Wennerbergs Navn og sagde, at det havde glædet ham at høre en Studentsang nu paa det sidste; for de var klar over, at dette vilde blive hans Dødsleje. Vi havde hele Tiden troet, at det kun var en let Forkølse, som holdt ham hjemme. Saa fortsatte Greven med et Budskab fra den døende Digter til Nordens kristne Studenter og talte meget skønt om, at alene Jesus kunde hjælpe i Livet saavel som i Døden, og at Wennerberg glædede sig til Hjemgangen.

Det var en gribende Stund. Doktor Karl Fries steg op paa en Forhøjning og talte klart og langsomt og bragte Wennerberg en Tak fra Nordens Studenter, og særlig fra de svenske, for alt, hvad Wennerberg havde været for dem i Digtning og Sang, og ønskede ham god Hjemrejse til de evige Boliger. Der var saa stille i Haven, og dog følte man noget ubeskriveligt, noget som dirrede og fyldte Haven og Luften med Evighedens Bølgeslag, sat i Bevægelse af de Hundreder af unge Hjærter, som i Sommeraftenens Stilhed bankede i Takt i Nærværelse af Dødens Majestæt og Livets Alvor. Saa ordnedes Rækkerne som af sig selv, og vi marcherede ud af Haven og hjemad. Ingen sagde et Ord, og der blev ikke engang hvisket Mand og Mand imellem i Geledderne, før vi havde tilbagelagt Halvvejen, men da vi gik indad Lecköslottets yderste Port, begyndte Sangen »Dejlig er Jorden«. Det var, som om al den dybe, undertrykte Følelse gav sig Luft i Sangen. Saaledes havde de aldrig sunget den før. Det var en uforglemmelig Stund.

Efter Sangen, og da de fleste var gaet i Ro, var der nogle af

mine danske Venner, som havde fundet paa at forlænge Samværet med en lille Udflugt i en Baad ud paa Søen. De vilde have mig med. Jeg var ikke særlig begejstret for det og gjorde Indvendinger, men blev af Mads Samuel overtalt til at gaa med. Vi roede ud til nogle Holme og havde al Slags uskyldige Løjer for. Jeg vilde nok have moret mig, for saadant faldt i Grunden ret i min Smag; men jeg var nedtrykt og havde paa Følelsen, at vi ikke burde slutte dette dejlige Møde paa en saadan Maade. Vi havde ogsaa et Uheld. Ved Landgangen paa en af Holmene faldt Mads Samuel i Vandet og blev drivende vaad, og ved den Lejlighed blev jeg ogsaa vaad. Hen ad Morgenstunden, ved 4-Tiden, vendte vi tilbage og fik nogen Søvn.

Tidlig om Morgenen var alt i Forvirring ved Opbruddet til Afrejsen. Nogle skulde med Tog, andre med Baadene til Lidköping. Det faldt mig svært at tage Afsked baade med Stedet og med saa mange Venner. Det var tungt at sige Farvel til H. og vide, at han rejste uden at have faaet afgjort det store Spørgsmaal med Gud. Med vemodig Glæde tænkte jeg paa, at disse herlige Dage nu var forbi, men jeg var blevet beriget med mange Venner. Jeg var kommet til at holde af dem, og de fleste af dem saa jeg antagelig aldrig mere. Foruden mine gamle Venner fra København var der ingen af de ledende, jeg var kommet til at holde saa meget af som Dr. Karl Fries. Han var Hovedleder af Mødet, og han har altid siden vedblevet at være min fuldtro Ven og vist det ved mange Lejligheder. — Blandt de danske kan jeg foruden de unge nævne Mads Samuel. Han var ganske vidunderlig, det var, ligesom han voksede i aandelig Kraft, efter som Dagene skred frem, og hans aandsfyldte Bibeltimer staa for mig som noget af det bedste paa Mødet. Hans Skildring af Jesus og hans Betydning for Nutidens Studenter var mageløs, men fremfor alt var hans Beskrivelse af »Ham paa den hvide Hest« saa aandsfyldt, at det næsten forekom mig, at han selv maatte se den aabnede Himmel og hele Kongefølget med sine egne Øjne.

Saa rejste vi fra Leckö Mandag den 19. August. Den Dag saa jeg Trollhätten igen, men kunde ikke komme i samme Stemning som forrige Gang; der traf jeg uventet H., som havde forandret noget i sin Rejseplan. Jeg traf ham igen paa Banegaar-

den i Göteborg, og vi sagde Farvel ogsaa der. Vi andre rejste med Nattoget til København. Om Morgenen den syvende traf vi for sidste Gang hinanden paa Færgen over til Helsingør. Han var kommen med Toget, der gik senere fra Göteborg, men brugte den samme Færge som vi. Jeg sagde til ham, at det maatte betyde noget, at vi saadan Slag i Slag skulde mødes. Han blev helt tankefuld derved, men om det har haft nogen Indflydelse paa ham, ved jeg ikke.

Ved Ankomsten til København blev jeg meget glad ved at træffe Ricard; for det var det eneste, som jeg syntes, der havde manglet paa Leckö, at han ikke var med.

27. Kapitel.

REJSELIV

Efter Hjemkomsten fra Leckö var jeg en Ugestid hjemme i København. Jeg skulde kun rejse op til Græsted om Søndagen for at tale der om Aftenen. Ricard havde skrevet Togtiden op til mig, men havde taget fejl og set i Hverdagskøreplanen, saa jeg kom for sent til Toget. Jeg vilde ikke vende hjem, men tog med det næste Tog i den Tanke, at jeg kunde bruge Tiden til at besøge Lærer Jensens Familie i Hillerød. Ankommen til Hillerød skyndte jeg mig ud til Nyhuse, men fandt Skolen og Lærerboligen lukket. Jeg gik ind paa en lille Restaurant og fik Kaffe. Jeg spurgte mig for, om Familien var taget i Skoven eller bortrejst. Jeg fik at vide, at baade Læreren og hans Hustru var døde, og Børnene spredte. Jeg blev meget bedrøvet og nedslaaet, og saa vandrede jeg hen til K. F. U. M.; de var alle paa Skovtur og ingen hjemme. Jeg gik ud paa Kirkegaarden og søgte mine Venners Grave. Der sad jeg længe, længe i tunge Tanker og tænkte paa gamle Dage og paa min kære Ven Kristian Jensen og hans Søskende. Lidt før Toget skulde gaa, rev jeg mig løs og gik til Stationen og tog med Gribskovbanen til Græsted. Mødet var næsten forbi. Jeg fortalte, hvorledes det var gaaet til, at jeg kom saa sent. Pastor Stricker spurgte, om jeg ikke kunde holde Møde næste Aften. Det kunde

jeg, og det blev bekendtgjort. Efter Mødet gik vi hen i Præstegaarden, hvor jeg havde en lang Samtale med Præsten. Han var en ældre Mand og en baade dyb og varm Personlighed. Jeg kom til at holde af ham og hans stilfærdige og bestemte Maade at være paa. Han var oprigtig og ligefrem og dog kærlig og hensynsfuld. — Jeg blev hos ham næste Dag og overværede hans Bibeltime med Konfirmanderne. Om Eftermiddagen gik jeg med ham paa Sygebesøg og beundrede hans Maade at tale til de syge. Jeg holdt saa Møde om Aftenen for en stor Forsamling. Jeg mærkede, at Folk var glade ved min Forkyndelse. Tirsdag Morgen rejste jeg hjem til København og tænkte paa Vejen, hvorledes alle Ting bliver til det gode for dem, der elsker Gud. Jeg saa, at det lille Uheld med Toget fra København havde udvirket, at jeg fik Lov til at være en hel Dag hos denne herlige Præst og lære meget af ham.

Om Onsdagen skete der noget, der gjorde et overmaade dybt Indtryk paa mig. Jeg fik om Eftermiddagen Besøg af min unge Ven, Gunnar Brodersen. Vi sad inde paa mit Værelse. Han skulde med et bestemt Tog til Lyngby, og da han skulde af Sted, gik jeg med ham i den Hensigt at følge ham til Banegaarden. Vi gik ned paa Kontoret, hvor Mads Samuel og nogle Venner var til Stede. Der var Munterhed og Glæde. Vi standsede nogle Minutter og deltog i Samtalen. Paa en Gang fik Mads Samuel en ustandselig Blodstyrtning og segnede om. Vi blev meget bestyrtede og slog Alarm. En Læge blev tilkaldt, og vi bar Mads Samuel op i Carl Niensens, Husfaderens, Lejlighed. Saa kom Lægen. Efter at vi havde gjort, hvad vi kunde, gik Gunnar og jeg over paa mit Værelse, for det var blevet for sent at naa det paatænkte Tog. Vi sad længe dybt rystede, og vi havde ogsaa en meget alvorlig Samtale. Saa fulgte jeg ham til Stationen.

Næste Morgen tidlig tog jeg ud paa min lange Rundrejse i Danmark. Mit første Bestemmelsessted var Holsteinborg. Jeg kørte med Formiddagstoget til Sandved og blev hentet derfra i en Vogn til Greveslottet. Greven tog imod mig og førte mig til mit Værelse og derfra ind i Spisesalen, for at jeg skulde have Frokost. Medens jeg spiste, sad Greven og talte med mig; jeg spiste alene, da Familien allerede havde indtaget Frokost. En Tjener i Liberi opvartede ved Bordet. Jeg var meget genert og tænkte paa alle de

Bommerter, jeg muligvis vilde begaa. Jeg var bange for Tjeneren, som stod der bagved mig og ikke havde andet at gøre end iagttage mig og min Kejtethed; men jeg følte ingen Generthed overfor Greven. Jeg vidste, at han var en troende og en gennemdannet Mand. Jeg besluttede mig til at holde en saa animeret Konversation i Gang med Greven, at mulige Fadæser kunde skrives paa Regning af min Optagethed. Jeg kom saa Maaltidet igennem og jublede indvendig over Befrielsen. Greven var umaadelig elskværdig og viste mig Slottet og Staldene og de mange Køer, som var tøjrede paa Græsmarken. Ved Middagen med hele Familien var jeg ikke saa genert, for en fremmed Komtesse sad til Bords og blev selvfølgelig altid budt først. Ved ubemærket at bruge mine Øjne kunde jeg se og lære, hvorledes Komtessen bar sig ad.

Efter Middagen kørte jeg med Greven og Grevinden over til Hyllested, hvor jeg talte ved et godt besøgt Møde. Der havde jeg hele min Frimodighed. Jeg følte, at Folk var glade ved min Tale, som var en Sammenblanding af Prædiken og Fortællinger fra Arbejdet i Reykjavik og paa Spedalskhospitalet. Bagefter talte Greven meget varmt og anbefalede paa det bedste Ungdomssagen i Reykjavik baade til Forbøn og Pengegave. Ved Udgangen indkom der 150 Kroner, hvoriblandt der fandtes en Halvtredskroneseddel. — Saa kørte vi hjem til Slottet igen. Næste Formiddag gik jeg med Greven ned i Landsbyen paa Sygebesøg, bl. a. hos en blind gammel Mand. Paa Vejen hjem fortalte Greven mig, at han havde en Stalddreng, som hed Peter, 16 Aar, som han vilde, at jeg skulde tale med. Han førte mig ind i en af Staldene og præsenterede Drengen for mig. Saa forlod Greven os, og jeg talte med Drengen om aandelige Ting og hans Sjæls Frelse. Til at begynde med tror jeg næsten, at vi var lidt generte for hinanden, men vi blev snart gode Venner, og jeg fik nogen Tid senere et Brev fra Peter, som glædede mig meget.

Om Aftenen blev der holdt et Møde i Slotskirken, og næste Morgen, før jeg rejste, bad Greven mig holde Morgenandagten for hele Tjenerskabet, som hver Morgen samledes i en lille Sal, hvor der stod et godt Harmonium. Saa rejste jeg derfra Lørdag den 31. August til Odense. Paa Banegaarden blev jeg modtaget af Pastor H. F. Poulsen, Dalum, Generalsekretær for K. F. U. M.s Landsforbund. Pastor Poulsen var lidt skuffet over, at jeg røg;

han havde troet, at jeg var hørt op med den Uvane. Men da vi ankom til Præstegaarden, hvor jeg blev overmaade kærligt modtaget af Præstefruen og hans unge Sønner, bød Præsten mig straks en Cigar og lod det heller ikke skorte paa den kærligste Gæstfrihed.

Jeg fik om Aftenen et Brev fra Ricard, hvori han indstændigt lagde mig paa Hjærte at tale mindst tre Kvarter, helst en Time, paa mine Møder i Jylland, for ellers vilde Jyderne blive skuffede. Næste Dag, Søndag den 1. September, var der Møde i Odense K. F. U. M., hvor Foreningens elskelige og ærværdige Formand, Kordegn Axel Nielsen, bød mig velkommen. Lige før jeg skulde ind til Mødet, fik jeg et Telegram fra Ricard: »Mads Samuel er død«. Det overvældede mig, saa mine Følelser var nær ved at løbe af med mig. Jeg fik Lov til at sunde mig i 5 Minutter, og jeg gik saa ind til Mødet. Jeg sluttede min Tale med at læse Telegrammet. Det gjorde et stort Indtryk paa alle. — Efter Mødet fulgte jeg med Kordegn Nielsen til hans skønne Hjem. Paa Væggen hang et stort Billede af en ca. 12 Aars Dreng, saa levende og skønt, at jeg glædede mig til at gøre hans Bekendtskab, for jeg troede, at han var Søn af Kordegnen. Pludselig lagde jeg Mærke til, at der over Billedet var en Guirlande af noget eviggrønt, og den Tanke slog ned i mig, at Drengen var død. Jeg fik noget vaadt i Øjnene og rejste mig for at se nærmere paa Billedet. Jeg var tilfældigvis ene i Stuen. Jeg stod hensunken i denne Betragtning, da Fruen kom ind. Hun sagde: »Han er hos Gud.« Der var i Stemmen paa een Gang vemodig Sorg og en vis dirrende Glæde, saa jeg fik Taa- rer i Øjnene; det var, som om jeg havde faaet at høre om en kær Vens Død. Senere fik jeg et skønt Billede af lille Johannes, og mange Gange har jeg set paa dette vidunderlige Drengsansigt; det har tit været mig til Opmuntring og Glæde.

Fra Odense gik Rejsen over til Jylland. Jeg opholdt mig en Nat i Kolding, hvor jeg boede hos Formanden for K. F. U. M., Købmand Lind, som havde et Par dejlige Dreng. Næste Dag kørte jeg med Hestevogn ud til Sønder Bjert. Der blev jeg modtaget af Pastor Otto Moe. Jeg var lidt ængstelig til Mode ved at skulle tale hos en saa kendt Præst og Prædikant. I det hele taget oplevede jeg stadig den samme Ængstelse og Spænding; for næsten hver Dag skulde jeg staa over for en ny Forsamling paa et nyt Sted.

Det gjorde mig endnu ængsteligere, at jeg vidste, at Ricard havde skrevet en lang Artikel om mig i »Nationaltidende« og rost mig alt for meget; det forekom mig, at det vilde gøre det vanskeligere for mig, idet Folk vilde tro, at jeg var noget, og blive skuffede, naar de hørte mig. Jeg tænkte ogsaa paa Island, som vilde blive bedømt efter mine daarlige Præstationer. Det var det værste. Men jeg stolede paa Gud og følte, at han var med mig og skænkede mig gode Menneskers Velvilje og Venskab allevegne, hvor jeg kom.

Der var et fuldt Missionshus i Sønder Bjert, og efter at jeg havde talt, holdt Pastor Moe en kort Tale og anbefalede min Sag paa det varmeste. Jeg fik ogsaa her en smuk Gave med hjem.

Et Par Dage efter skulde jeg besøge Pastor Carl Moe i Skanderup, som jeg aldrig havde set, men fra min Studentertid hørt omtalt som en af de strængeste Indre Missions Præster i hele Danmark. Jeg var ikke saa lidt bange for ham. Da jeg ikke havde noget Møde før Onsdag Aften, rejste jeg med Nattoget til København, for jeg vidste, at den Dag skulde Mads Samuel begravnes. Om Morgenen, da jeg kom til København, fik jeg at vide, at Mads Samuels Lig var blevet ført til hans Hjemstavn til Troldhedeegnen. Saa rejste jeg med næste Tog tilbage lige til Lunderskov, hvor Pastor Moe modtog mig paa Banegaarden og førte mig til Præstegaarden i Skanderup. Da vi var kommet ind, begyndte vi at tale sammen; men jeg syntes, Præsten var noget mut, og jeg havde paa Følelsen, at der var noget i Vejen. Han gik frem og tilbage paa Gulvet, og sommetider syntes jeg, at hans Bemærkninger var lidt kolde og undertiden spydige. Pludselig gaar han hen og tager en lang Pibe og siger: »Ja, det er det samme, om jeg forarger Dem, Pastor Fridriksson; nu tænder jeg min Pibe.« Jeg gjorde store Øjne. »Forarge mig ved at ryge! Hvad mener De, Pastor Moe?« — »Ja, er det ikke en Hovedsag for Dem at faa de unge Mænd til at lade være med at ryge?« — »Nej, for ellers vilde jeg ikke selv ryge.« — »Ryger De virkelig?« — »Ja, og det første, jeg gjorde, efter at jeg kom her ind, var at se efter, om her var noget Askebæger eller andre Tegn paa, at der muligvis vilde vanke noget at ryge; — men hvordan i al Verden kom De paa disse Tanker?« — »Fordi der i Bladene ifjor stod en Udtalelse af Lektor Bjarnarson om Dem, hvori han som Eksempel paa Deres gode Indflydelse

paa de unge anførte, at hans unge Karl havde været en stærk Ryger, men efter at han gjorde Bekendtskab med Dem, var han aldeles ophørt med at ryge. Saa troede jeg, at Deres kristelige Virksomhed hovedsagelig bestod i saadanne ydre Ting.◄ Jeg begyndte at le, og Præsten bragte Cigarer; vi røg og talte nu uden Tvang sammen ogsaa om aandelige Ting. Da Tiden var inde, gik vi til Mødet, som blev holdt i Missionshuset; jeg talte længe og havde hele Tiden Forsamlingens udelte Opmærksomhed. Bag efter talte Præsten og opfordrede med stærke Ord Forsamlingen til rigelig at støtte min Virksomhed med en stor Gave. — Efter Mødet talte vi længe sammen, og jeg blev meget opbygget. Jeg holdt fra den Tid meget af Pastor Carl Moe.

Lørdag den 7. kom jeg første Gang til den store By Aarhus. Der skulde jeg være Søndag og Mandag over. Jeg boede paa K. F. U. M. og blev meget godt modtaget af Sekretæren, F. Friis-Berg, som jeg allerede kendte fra Studenterdagene og nu sluttede et inderligt Venskab med. Jeg syntes godt om Byen og brugte Dagene til at se mig om paa Gader og Stræder, og jeg talte med adskillige Dreng og unge Mænd paa Gaden. Nogle af mine nye Venner i K. F. U. M. tilbød at vise mig Byens herlige Omegn, men jeg holdt mere af at færdes paa Gaden midt i Menneskestrømmen. Søndag Aften talte jeg i Byens store Missionshus, og bagefter var der herligt Samvær i K. F. U. M. Der blev jeg bekendt med en ung Latiner ved Navn Marius Hansen. Vi kom i en alvorlig Samtale, som knyttede os sammen i Venskab og Fortrolighed og gav Anledning til en ret hyppig Brevveksling mellem os to. Han skrev lange og vægtige Breve, som jeg ogsaa havde megen Opbyggelse af. Han har været meget trofast imod mig, og det var mig til megen Glæde at mærke hans uforandrede Venskab, da jeg mange Aar senere besøgte ham i hans Præstehjem i København.

Mandag Aften var der Bibelsamtale i Hovedforeningen med Indledning af en Præst fra Landet. Han talte varmt og indtrængende ud fra Es. 41. Kap. Bagefter var der en meget opbyggelig Samtale, hvori mange deltog. Hele Mødet var præget af kristelig Alvor og Trosvarme. Efter Mødet myldrede der af unge Mænd og ældre Venner i Stuerne og ude paa Gangen. Jeg hilste paa mange og var meget glad ved at færdes iblandt dem. Jeg lagde Mærke

til en ung Mand, som holdt sig noget for sig selv. Jeg troede, at han var fremmed, og derfor hilste jeg paa ham. Jeg syntes, han var en lille Smule afvisende, og derfor gik jeg lige løs paa ham og spurgte, hvad han syntes om Præstens Indledning. Han svarede: »Jeg synes, det var det sædvanlige Præstevrøvl.« Saa mærkede jeg, hvorledes det stod til med ham, og spurgte, om han ikke syntes godt om Præsten og hans Maade at tale paa. Han svarede: »Det vil jeg ikke udtale mig om, for det var min Fader.« Jeg blev helt betuttet og vidste ikke, hvad jeg skulde sige. Saa førte jeg Samtalen ind paa mere personligt Omraade. Han fortalte mig, at han var Elev i Latinskolen og slet ikke vilde have noget med Kristendom at gøre; thi han ansaa det hele for Løgn og Tant, og Præsterne maatte være enten for dummede og fanatiske eller ligefrem Hyklere. — Jeg søgte at overbevise ham om det modsatte. Vor Samtale blev afbrudt ved, at vi blev kaldt ind for at drikke Kaffe. Der var mange, som deltog i Kaffebordet. Jeg sad ved Siden af den unge Mand. Efter at vi havde drukket Kaffe, blev Præsten opfordret til at slutte. Han gjorde det meget smukt og bad inderligt for Virksomheden o. s. v. Men pludselig blev jeg grebet af en stor Angst; for Præsten bad for sin »uomvendte Søn« og nævnte ham med Navn. Jeg blev ganske forfærdet over denne Taktløshed, som kunde blive meget skæbnesvanger for den unge Mand. Jeg bad ogsaa for Præstens Bøn, at den ikke maatte fjerne hans Søn endnu mere fra Guds Rige.

Da den unge Mand vilde gaa — for han boede i Aarhus —, spurgte jeg ham, om jeg maatte følges med ham, fordi jeg gerne vilde have lidt frisk Luft. Det havde han ikke noget imod. Jeg fik Gadedørsnøgle hos Sekretæren. Saa vandrede vi to af Sted, den unge Mand og jeg. Jeg optog straks Traaden i vor Samtale, og han var meget aabenhjærtig mod mig. Han fortalte mig, at han som meget ung havde mistet sin Moder, og siden havde han faaet en Stedmoder, en udmærket Kvinde, som havde behandlet ham som sin Søn. Livet i Præstegaarden havde været meget verdsligt og fornøjeligt. Men saa var der kommet en stor Forandring, for Præsten og hans Hustru havde omvendt sig, og saa var al Morskab forbi, og Tvang og Tyngde kommet i Stedet. Ved den Tid var han selv i Konfirmationsalderen og syntes, alt blev saa mørkt, og de talte

stadig om, at han maatte omvende sig, derfor havde han vendt sig fra Kristendommen i Trods og var nær ved at hade det hele.

Jeg sagde, at jeg godt forstod dette; det var dog ikke Kristendommens Skyld, men de Kristnes. Jeg søgte at vise ham, at det var meget naturligt, om et Menneske, og i Særdeleshed en Præst, som længe havde levet for Verden uden virkelig Kristendom, ved sin Omvendelse kunde blive for stræng imod sig selv og andre og saaledes for en Tid mod sin Vilje blive frastødende for dem, der ikke forstod den Forandring i Liv og Tone, som maatte følge med en sand Omvendelse. Desuden var de nye i Troen tit længe om at lære Visdom og kristelig Takt. Jeg sagde: »Jeg saa, at din Far ikke rigtig har lært det endnu, for ellers vilde han ikke have bedt for sin Søn i hans og fremmedes Nærværelse.« Jeg fortalte ham, hvor ængstelig jeg var blevet under den Bøn; men han, Sønnen, havde ogsaa Skyld, for han var nok gaaet videre i sin Modstand og Modsigelse, end det stemmede med sønlig Ærbødighed. Vi talte længe og fortroligt sammen, mens vi gik frem og tilbage mellem K. F. U. M. og der, hvor han boede. Kl. hen ad 3 stod vi ved hans Gadedør, og han vilde endnu en Gang følge mig tilbage, men jeg sagde bestemt, at jeg kunde finde Vejen, og at han skulde gaa i Seng. Saa spurgte han, om jeg ikke vilde komme med ham op paa hans Værelse og bede for ham. Det kunde jeg ikke sige nej til, og der paa hans Værelse knælede vi ned, og jeg bad for ham saaa inderligt, som jeg formaaede. — Da jeg kom til K. F. U. M. og sagte gik forbi Præstens Værelse paa Vejen til mit, aabnede han Døren paa Klem og spurgte, hvorledes det var gaaet. Jeg sagde: »Jeg tror, det er gaaet maaske over Forventning godt. Han trænger til, at der bliver bedet med ham i Enrum, men ikke, at der bliver bedet for ham blandt fremmede i hans Paahør.« — Senere lærte jeg denne udmærkede Præst at kende, og vi talte blandt andet om vort første Møde, og han gav mig Ret i det, jeg ankede over.

Jeg gik ikke i Seng efter Spadsereturen, for der var kun en Time, til jeg skulde af Sted for at naa Morgentoget Kl. 5. I den Time skrev jeg et Brev til Richardt, det var den unge Mands Navn. Saa kom jeg til Banegaarden og blev meget rørt ved at se min unge Ven staa der og vente paa mig. Jeg gav ham Brevet og steg op i Vognen efter at have taget en hjertelig Afsked med ham,

men idet Toget var ved at sætte sig i Bevægelse, rakte han mig et Brev ind ad Vinduet og vinkede saa, indtil jeg tabte ham af Syne. Spændt aabnede jeg Brevet. Der var et Kort indeni. Der stod: »Jesus er Vejen og Sandheden og Livet, ingen kommer til Faderen uden ved mig, siger Jesus. Mon? — Din taknemmelige R.«

I de nærmeste Aar skrev vi flittigt til hinanden. Sidst saa jeg ham i 1908, men tror ikke, at han rigtig var kommet til Troen; senere har jeg tabt ham af Syne, men haaber, at det nu er i Orden mellem ham, min kære Ven, og Gud.

Fra Aarhus gik min Vej til Vendsyssel. Om Søndagen var jeg i Skagen. Jeg gik til Alters Søndag Morgen, og den Altergang kan jeg aldrig glemme. Da jeg knælede ned ved Altersranken, og min Sjæl sænkede sig ned i Betragtningen af Sakramentets store, ubegribelige Mysterium, fik jeg paa een Gang den stærkeste Følelse af, at *Han* selv, Himlens og Jordens største Under, stod lige foran mig inden for Altersranken. Jeg mærkede hans Nærværelse saa tydeligt, som vi mærker et Menneskes Nærværelse ved vor Side. Der blev saadan en højtidelig Stilhed i min Sjæl, at det forekom mig, at jeg snarere oplevede Evigheden end Tiden. Jeg havde paa Fornemmelsen, at jeg kun behøvede at strække Armen, saa vilde jeg kunne røre ved Sømmen af hans Klædebon. Denne Følelse varede, indtil Præsten rakte mig hans Legeme under Brødets Skikkelse, og jeg modtog de dyrebare Gaver med dyb Tilbedelse og Tak for denne uforglemmelige Naadestund.

Medens jeg opholdt mig paa Skagen, boede jeg hos Toldkontrolør Matthiesen og hans Hustru i deres lille, men skønne Hus. Jeg følte mig saa lykkelig og fredfyldt, fordi jeg mærkede, at de i sjælden Grad ejede Guds Fred og Troens Salighed. De havde en Søn, der studerede ved Latinskolen i Aalborg, 15 Aar gammel. Paa Skrivebordet paa højre Side stod et Fotografi af Drengen; det var, som om han selv saa paa mig udfra Billedet. Jeg talte ved et Møde og fik en stor Gave til vor Byggesag.

Fra Skagen rejste jeg til Aalborg, hvortil jeg kom ved 4-Tiden om Eftermiddagen. K. F. U. M.s Sekretær, Cand. theol. Ejlert Morthensen, modtog mig paa Banegaarden. Det var ikke frit for, at jeg tænkte med Ængstelse paa Mødet om Aftenen i denne store og fine By. Mødet blev holdt i det store og skønne Missionshus

Tabor, der var helt fyldt af Mennesker. Jeg var til at begynde med angst og bange, da jeg, medens Salmesangen brusede fra et stort Orgelharmonium, saa ud over dette Hav af fint klædte Mennesker. Jeg kom paa Talerstolen og begyndte at tale, først noget famlende, men da saa jeg ude ved Døren en Flok store Dreng, hvoriblandt jeg syntes at kende min Ven fra Billedet i Skagen. Da fandt jeg min Frimodighed. Jeg talte ud fra Matth. 8,1—4 om den Spedalske, som mødte Jesus og sagde: »Herre, om du vil, kan du rense mig!« — Under Mødets sidste Sang gik jeg ned ad Midtergangen. Der sad en Dreng, omkring 12 Aar gammel, yderst paa en Bænk, og saa paa mig med store og klare Øjne. Han virkede paa mig som en Magnet. Jeg standsede ved hans Side, lagde Haanden paa hans Hoved, bøjede mig ned og hviskede til ham: »Der bliver en Mand af dig, hvis du holder dig fast til Gud.« Saa gik jeg videre og vilde vistnok have glemt Drengen og disse Ord, dersom jeg ikke havde mødt ham igen seks Aar efter og af ham var blevet erindret om denne lille Begivenhed, som, uden at jeg vidste det, skaffede mig en trofast Forbeder og senere i Studenten og Missionæren Carl Bindselev en sand og oprigtig Ven.

Efter dette lille Ophold hos Drengen gik jeg videre hen til Døren og stilede løs paa den Dreng, jeg troede var fra Skagen. Jeg rakte ham Haanden og sagde: »God Aften, kære Edvard Christian!« Han studsede og hilste igen paa en Maade, som gjorde mig sikker paa, at jeg ikke havde gættet fejl. Jeg bragte ham en Hilsen fra hans Forældre. Han vidste allerede, at jeg havde været der.

Efter Mødets Slutning gik jeg sammen med Edvard Christian i Retning af Missionshotellet, hvor jeg skulde overnatte, mens de ældre Venner fra K. F. U. M., som skulde drikke Kaffe sammen med mig, kom noget bagefter. Undervejs talte jeg med Drengen om hans Skole og Studium og spurgte, hvad han vilde studere, naar han blev Student. Han sagde: »Jeg vil helst være enten Præst eller Missionær?« — »Hvorfor?« spurgte jeg. — »Jo, for saaledes kan man bedst tjene Herren.« — »Ja, det kan nu en Skorstensfejer lige saa godt gøre,« sagde jeg, »thi det kommer an paa Hjærtet og ikke paa Stillingen.« — Ja, det vidste han nok. Men saa kom vi hen til et Gadehjørne, hvor vi skulde skilles. Da jeg sagde Farvel til ham, lagde jeg Haanden paa hans Skulder og sagde: »Hvor

det glæder mig, Edvard, at du vil tjene Herren, for det er Hovedsagen, hvad du end bliver.« Da skete der noget, som gjorde mig fuldstændig bestyrtet. Jeg følte pludselig to Drengearme slutte sig om min Hals og hørte en sagte Hulken ved mit Øre. Jeg blev saa forskrækket, at jeg saa mig omkring i den øde Gade. »Hvad er der i Vejen, Dreng,« sagde jeg. »Er det ikke altsammen i Orden med din Sjæl?« — »Det har jeg troet hidindtil,« stammede han. Saa rev han sig løs og løb op ad Gaden tilvenstre, for de ældre Venner nærmede sig. Jeg gik ganske tankefuld og tavs med dem hen til Missionshotellet, og snart sad vi bænkedede ved et Kaffeboard. Der blev jeg bekendt med mange af K. F. U. M.s arbejdende Medlemmer. Sekretæren, Ejlert Morthensen, betog mig ganske og aldeles ved sin ildfulde Munterhed og sit djærve, alvorlige Væsen. Det var en K. F. U. M.-Sekretær, som jeg syntes om, og det Indtryk, jeg den Gang fik af ham og hans Tro og nidkære Arbejde, er ikke blevet formindsket igennem Aarenes Bekendtskab.

Vi sad sammen under livfuld Samtale til hen ad Kl. 12. Saa tog de en hjertelig Afsked og gik hver til sit, men jeg kom op paa mit Værelse og følte, at jeg ikke kunde sove. Den Tildragelse med Drengen paa Gadehjørnet holdt mig vaagen, saa jeg besluttede at skrive et Brev til ham. Jeg raadede ham blandt andet til at raadføre sig med Sekretæren, dersom der var noget, der trykkede ham. — Saa sov jeg et Par Timer og tog af Sted, for Kl. 7 skulde den Dampbaad afrejse, som skulde føre mig til Thisted. Paa Vejen ned til Damperen puttede jeg Brevet i en Postkasse, og saa gik Rejsen videre.

Jeg har opholdt mig saa længe ved denne min første Aften i Aalborg, fordi den staar saa levende for mig, og fordi den fik saa store Følger for mig og mit Forhold til Aalborg.

Det var en lang, men overordentlig interessant Rejse tværs igennem Landet paa Limfjorden med dens ejendommelige Bugtninger, forbi utallige Øer, gennem smalle Sunde, mellem skønne Kyster, hvor frodige Agre, grønne Enge og lyngbevoksede Hedestrækninger skiftevis fremstillede sig for mine Øjne.

Vi anløb mange Steder, men ingen Steds kom jeg i Land. Om Aftenen kom vi til Thisted, hvor jeg overnattede. Næste Formiddag ankom der en Vogn for at hente mig ud til Nors Præstegaard.

En ung Dame, Pastor Krarups Datter, kørte, og jeg var en lille Smule bange for, at Vognen skulde vælte, eller Hestene løbe løbsk, men jeg lod mig ikke mærke med min lønlige Frygt. Da vi ankom til Præstegaarden, blev jeg modtaget paa det hjærteligste af Sognepræsten, Pastor Krarup og hans Hustru. Præsten var en ældre Mand, og jeg fandt i ham en ydmyg og varmttroende Herrens Tjener, fyldt af ægte Tjenersind og Nidkærlighed i sin Gerning. Jeg kom lige med det samme til at holde af ham. Han var en barnlig og from Sjæl. Hans Hustru forekom mig at være en større Personlighed, der forenede Myndighed og elskværdig Hjærtelighed paa en meget skøn Maade. Hun var en belæst og intelligent Dame, læste Engelsk og havde oversat en lille gudelig Bog til Dansk. De havde tre Sønner, Christian, theologisk Student, hvem jeg havde lært at kende i Leckö, Jakob, hvis Bekendtskab jeg havde gjort under mit Ophold paa Skagen, hvor han var i Lære, og Johannes, som opholdt sig som Landvæsenselev paa en Herregaard paa Sjælland. Hans Moder fortalte mig, at han følte sig noget ensom, og saa skrev jeg et Brev til ham og modtog senere et venligt Svar fra ham, men mødte ham først mange Aar efter.

Fra Thisted gik Rejsen sydpaa, hvor jeg skulde holde Møde i Hunborg.

Fra Hunborg rejste jeg til Bøvling. Jeg var meget spændt, for der skulde jeg møde to meget navnkundige Mænd, Pastor Busch og Doktor Busch. Ricard havde fortalt mig saa meget om disse to Brødre. Jeg vidste, at Pastor Busch var meget bekendt, ikke alene for sit store og nidkære Arbejde for Guds Rige, men ogsaa for sin glimrende Veltalenhed. Jeg tænkte paa, hvor ussel jeg var, og frygtede for, at jeg helt skulde blive til intet ved Siden af saa store Personligheder. Jeg blev paa Faare Station modtaget af Pastor Busch, som mødte med en Vogn næsten fuld af Børn. Paa Køreturen talte Præsten med mig. Han var saa elskelig og hjærtevarm, at jeg begyndte at fatte Mod, og da jeg kom til Bøvling Præstegaard, fik jeg en herlig Modtagelse. Børnene var saa venlige, at jeg straks følte mig hjemme. Der laa nogle Breve til mig, og jeg gik ud i Haven for at læse dem. Jeg vidste, at der var blevet telefoneret til Doktor Busch lige efter min Ankomst, saa han kunde ventes hvert Øjeblik. Jeg mærkede paa mange Maader, at mit Komme var blevet

imødeset med en vis Forventning, og det var mig klart, at det var min Ven Olfert Ricards Skyld; han havde nok i sin store Kærlighed rost mig for meget. Derfor var jeg saa angst og bange for, at de maaske ventede saa meget, at jeg vilde blive dem en Skuffelse. Nu sad jeg ude i Haven og læste mine Breve. Deriblandt var et Brev fra Edvard Christian Matthiesen. Mens jeg læste det, mærkede jeg ligesom en Klump i min Hals, og Taarerne begyndte at pible frem. Jeg syntes, det var saa rørende. Jeg kan det næsten udenad. Det begyndte saaledes: »Kære, kære Ven! Saaledes maa jeg kalde dig, og jeg maa ogsaa sige *du* til dig, for jeg føler, at vi er knyttet sammen for hele Livet.« Saa fortalte han mig, hvorledes det var gaaet til, at han hin Aften var blevet saa bevæget der paa Gadehjørnet. Det var gaaet op for ham saa brat og pludseligt, at han aldrig selv havde tjent Herren, men hidindtil levet paa sine Forældres Tro. Saa kom han i Kamp, men »paa Vejen fra Skole, lige midt paa Torvet, slog det ned i mig: Men Jesus er død for mig, og jeg har ikke andet at gøre end at tage imod det, — saa paa een Gang blev jeg glad og er det endnu og haaber at blive ved dermed hele mit Liv.« — Jeg sad betaget og tankefuld efter Læsningen af Brevet. Saa blev Døren til Havestuen aabnet, og jeg saa en saare skøn og ærværdig Mand træde ud i Haven, og jeg vidste med det samme, at det var Doktoren. Han præsenterede sig selv for mig og indledte en Samtale. Jeg var i Tankerne i Aalborg og var derfor meget aandstraværende. Jeg svarede i Øst, naar han spurgte i Vest. Det var saaledes ikke noget fordelagtigt Indtryk, han fik af mig. Saa rejste han sig og sagde en lille brøsig Sætning, der saarede mig meget dybt, og gik ind i Huset. Jeg sad tilbage, bedrøvet og forknytt, og tænkte: »Er det den herlige Doktor, som Ricard har rost saa meget?«

Da jeg nu sad saaledes, kom en ganske lille Pige hen til mig; det var Præstens yngste Datter, Arda. Hun lagde begge sine smaa Hænder paa mit Knæ og saa op i mine Øjne og sagde: »Er du ikke glad ved at være kommet til Bøvling?« Jeg sagde: »Jo, det er jeg rigtigt nok.« Hun spurgte videre: »Er du ikke glad for Jesus?« Jeg svarede bekræftende. »Jeg synes, du slet ikke er glad, men kom, nu skal jeg vise dig min Have og give dig en Blomst, og saa bliver du glad.« Hun trak mig hen til et lille Blomsterbed og plukkede den allerdejlige Blomst og rakte mig den med de Ord: »Er du

saa ikke glad?« — og saa fjæde hun til: »Og saa skal jeg sige dig noget. Vi skal have noget rigtig godt at spise i Dag.«

Jeg var nu selvfølgelig fuldstændig trøstet ved denne fine, barnlige Venlighed, og snart blev vi ogsaa kaldt ind til et udsøgt Maaltid. Ved Bordet herskede en munter Stemning, og Doktoren og jeg blev helt ud forsonede med hinanden. Efter Bordet havde jeg en lille Times Hviletid, inden vi gik til Mødet, som blev holdt i et meget stort og skønt Missionshus. Det var stuvende fuldt af Mennesker. Gamle Gaardmissionær Clausen var til Stede ved Mødet. Det blev arrangeret saaledes, at Præsten holdt en kort Indledning; han talte ganske betagende. Saa talte jeg, og Clausen bagefter. Det blev et temmelig langt Møde, men de Mennesker syntes ganske utrættelige til at lytte, og jeg mærkede en løftende Indflydelse, der udgik fra den store Forsamling. Ved Kollekten kom der saa mange Penge ind, at jeg der fik den største Gave, jeg noget Steds havde faaet, skønt Indsamlingen blev delt mellem os to, Clausen og mig. Paa den Egn var der ogsaa et overmaade stort og herligt Trosliv, vakt og næret af de to Brødres Virksomhed.

Næste Aften skulde jeg tale i Missionshuset i Bækmarksbro og derfra skulde jeg saa med Nattetoget videre. Jeg talte vistnok for længe, for jeg maatte skynde mig af Sted lige efter Talen for at naa til Toget. Uden for Huset var der næsten bælgmørkt. Jeg saa nogle unge Mennesker staa lige udenfor, og de tog Flugten, ligesom jeg kom ud af Døren. Jeg stødte dog sammen med een og hilste paa ham. »Hvad hedder du?« spurgte jeg. »Just Christensen,« lød Svaret. »Just, det var da et skønt Navn,« sagde jeg; »det er vist det samme som *justus* paa Latin, og det betyder: retfærdig; er du blevet retfærdig ved Troen paa Jesus Kristus?« Han mumlede noget, som jeg forstod som Benægtelse. Jeg sagde: »Saa skulde du se til at skynde dig at blive det, for ellers kan det gaa galt.« Jeg gav ham Haanden og gik saa hurtigt, jeg kunde, til Stationen. Jeg naaede derhen lige i rette Tid.

Saa rejste jeg videre og besøgte Byer og Landsbyer. Allevegne blev jeg modtaget med aabne Arme og blev bekendt med en Mængde udmærkede Mennesker, baade Præster og Lægfolk og mange Drenge. Jeg fik ogsaa mange Breve fra de Steder, hvor jeg havde været, og maatte sidde oppe i mangan en Nattetime for at besvare dem.

Da jeg var kommet til København, fik jeg et Brev fra Aalborg, fra en ung Mand. Jeg troede først, da jeg begyndte at læse hans Brev, at han vilde skælde mig ud, for det begyndte saa formelt. Han begyndte Brevet saaledes: »Hr. Pastor Fridriksson, De vil sikkert blive meget forundret over at faa et Brev fra mig, som De slet ikke kender, men De skal vide, at jeg er Edwards Ven«, men jeg blev meget rørt ved at læse videre: »Og da jeg ved, at han har faaet nogen Hjælp gennem Dem, tænkte jeg, at jeg maaske ogsaa kunde faa Hjælp«. Derpaa skrev han om sine Vanskeligheder, hvorledes han var kommen i Anfægtelser og Tvivl, om hans Omvendelse var ægte. Vi vekslede nogle Breve, og han fik Klarhed over sig selv. Han var 18 Aar, gik i Latinskolens 5. Klasse og undertegnede sig Gunnar Høyer. — Disse to Venner i Aalborg dannede Grundlaget for alt, hvad jeg senere kom til at opleve i denne herlige By.

I København opholdt jeg mig omtrent en 14 Dages Tid. Jeg talte ved mange Møder og frydede mig ved Samfundet med mine Venner i K. F. U. M. Jeg havde ogsaa mange herlige Timer sammen med Ricard. Jeg besøgte nogle Søndagsskoler, deriblandt Søndagsskolen i Nazaret Sogn. Lederen af denne Skole var min Ven, Ingeniør Knud Zimsen. Jeg glædede mig ved at se, hvilke Fremskridt han havde gjort i det aandelige Liv, og hvor afholdt han var der. — Medens jeg opholdt mig i København, fik jeg et Brev, der forbavsede mig meget og glædede mig tillige. Det var fra Pastor Skovgaard-Petersen i Maarum. Han havde faaet et Halsonde, saa at han ikke kunde tale, og spurgte mig, om jeg vilde overtage Gudstjenesten næste Søndag med tilhørende Konfirmation; han vilde selv give Børnene Haandspaalæggelsen. Det forbavsede mig, at en saa stor Prædikant og aandsfyldt Mand vilde betro mig dette Hverv, men tillige glædede denne Tillid mig. Jeg overvejede dette, og der fo'r en isnende Skræk igennem mig, da jeg tænkte paa at staa der og messe, hvilket jeg aldrig før havde gjort; jeg tænkte paa min Udygtighed og syntes, det var en alvorlig Sag, for muligvis kunde jeg ved min Kejtethed ødelægge Højtiden for Børnene. Jeg skrev til ham og fortalte om mine Betænkeligheder og foreslog at faa en anden, f. Eks. Pastor Stricker, til at gøre det; saa kunde jeg overtage hans Gudstjeneste i Stedet, en almindelig Højmesse. Det blev da ordnet saaledes, og jeg forberedte min Prædiken, alligevel med Frygt og Bæven.

Lørdagen før jeg skulde ud til Græsted, havde jeg en voldsom Tandpine hele Formiddagen. Jeg blev saa plaget, at jeg til sidst tog en rask Beslutning og gik til en Tandlæge for at lade Tandten trække ud. Jeg gik uden Maal og Med, og da jeg saa et Tandlægeskilt, gik jeg derop og blev vist ind. Saa kom Tandlægen, og til min store Skræk opdagede jeg, at det var en Kvinde. Jeg havde mest Lyst til at løbe min Vej, men havde ikke Mod dertil og satte mig i Stolen. Fruen kom med sine frygtelige Redskaber og sagde, at hun kun vilde undersøge Tandten, det var den inderste Kindtand. Pludselig følte jeg et Ryk, og efter et Sekund bragte hun Tandten ud. Det hele var overstaaet, før jeg troede, at det var begyndt. Jeg rejste mig og betalte med Glæde de tre Kroner, hun forlangte, skønt det var meget dyrere end hos almindelige Tandlæger. Efter Hjemkomsten fik jeg at vide, at denne Frue var en meget berømt og eftersøgt Tandlæge. Om Aftenen rejste jeg ud til Græsted. Jeg forrettede Højmessens næste Dag og messede der for første Gang i mit Liv. Jeg følte mig dog ikke saa genert som et halvt Aar senere, da jeg første Gang messede paa Islandsk i Reykjaviks Domkirke.

Jeg havde lovet min Ven, H. P. Hansen, som den Gang var Redaktionssekretær ved »Kristeligt Dagblad«, at lave et Digt til en Almanak, han vilde udgive; jeg tror, den skulde hedde »Hjemmets Almanak« eller noget i den Retning. Jeg havde alligevel ikke faaet det gjort, da han en Dag kom til mig og sagde, at nu maatte han have Digtet. Jeg fortalte ham, at det var meget slemt, da jeg netop den Dag Kl. 6 skulde rejse til Bornholm. Han var meget ked af dette og sagde, at Digtet skulde i Trykken næste Dag. Der var imidlertid ikke noget at gøre, for Rejsen var bestemt. Saa tog jeg afsted med en lille Damper. Det blæste haardt, og der blev slem Søgang, saa de andre Rejsende forsvandt lidt efter lidt fra Rygesalonen, indtil jeg sad der ganske alene. Saa fik jeg Papir og Blyant frem og lavede et Digt lige paa Stedet. Jeg kaldte det »Ynglingen«, og det begyndte saaledes:

»Der er Roser paa Kind,
Der er Ild i hans Blik,
Der er Rytme og Takt i hans Skridt«.

Jeg kan dog næppe være blevet begejstret ved Synet af mine Medrejsende, for der var hverken Roser paa deres Kinder eller Ild i deres Blik, ej heller Rytme i deres Skridt, da de vaklede ud af Rygesalonen ned til Kahytterne. Næste Morgen ved Ankomsten til Rønne puttede jeg Manuskriptet i en Konvolut og sendte det med den samme Baad tilbage. Nogen Tid senere saa jeg i »Fyns Tidende« en Anmeldelse af Almanaken med en rosende Udtalelse om det lille Digt, men Almanaken saa jeg aldrig, og saa glemte jeg dette, indtil jeg senere saa det trykt i »Ungdomssange«.

28. Kapitel.

AALBORG OG YNGSTEFDELING

Endnu een Rejse havde jeg tilbage, før jeg skulde forlade Danmark, og det blev den mest betydningsfulde af alle mine Rejser omkring i Landet i det Aar.

Pastor Busch i Bøvling havde bedet mig at komme igen omkring den 20. Oktober og sammen med ham holde et stort Ungdomsmøde for hele Egnen. Jeg henviste ham til Ricard, som ordnede mine Rejser, og saa blev det bestemt, at jeg skulde rejse fra København Lørdag den 19. Oktober; Søndag og Mandag skulde jeg opholde mig i Bøvling, Tirsdag den 22. skulde jeg tale i Lemvig, Onsdag i Struer, Torsdag skulde jeg rejse til Odense for der at tale ved et Møde Fredag Aften og komme tilbage til København næste Dag. Saadan var nu den fastsatte Rejseplan. Paa Rejsen til Bøvling traf jeg en Mand fra K. F. U. M. i Aalborg paa Færgen over Storebælt. Han hilste paa mig og spurgte, om jeg ikke kunde komme til Aalborg, for der var mine to Venner fra Latinskolen, som var saa glade og satte Spørgsmaal og Uro i de unges Liv i Ungdomsafdelingen. Jeg fortalte ham om min fastslaaede Rejseplan, hvorfor det vilde blive mig umuligt at besøge Aalborg. Han skulde hilse mine Venner der og sige, at jeg gerne vilde besøge dem, dersom det blev mig muligt at slippe en Dag fra København, lige før jeg skulde af Sted til Island.

Jeg ankom til Bøvling Lørdag Eftermiddag og oplevede en her-

lig Aften hos Dr. Busch. Søndagen var ogsaa en saare herlig Dag. Der var om Formiddagen Konfirmation i Bækmarksbro, hvor Konfirmanderne fra hele Præstekaldet var samlede, deriblandt Pastor Busch's Datter, Tilda. Det var en overvældende smuk Tale og en endnu mere aandsfyldt Konfirmation. Jeg havde aldrig oplevet saadan en Konfirmation som den. En Aandens Glød mærkedes at hvile over det hele. Jeg glemmer aldrig den Stund. Om Eftermiddagen var der fælles Altergang for begge Sognene i Bøvling Kirke. Der var mægtig Tilslutning. Om Aftenen samledes mange Venner i Præstens Hjem, og det var et overordentlig skønt Samvær. Det var et skønt Billede af de Helliges Samfund. Jeg var helt betaget.

Næste Morgen bragte mig Breve fra Lemvig og Struer, hvori det paa en kærlig Maade blev meddelt mig, at af uforudsete Grunde kunde det ikke blive til noget med de paatænkte Møder. Det var ikke hændet mig før paa mine Rejser, at Møder blev aflyst. Men nu saa jeg, at jeg havde 3 Dage fri og kunde besøge Aalborg. Jeg skrev et Kort til Sekretæren: »Kommer Onsdag Morgen. Der skal intet særligt Møde holdes; jeg vil bare se og tale med Drengene.«

Mandag Aften blev der holdt et Ungdomsmøde i Missionshuset, hvor Pastor Busch og jeg talte. Det var saare let at tale der, for en saa vaagen Ungdom hjælper Talerne og løfter dem. Efter Mødet kom der en ung Mand og hilste paa mig og bad mig om en Samtale under fire Øjne. Vi gik uden for Huset og stod der i Skinnet fra de oplyste Vinduer. Han sagde: »Jeg vilde bare sige Dem, at nu staar det anderledes til med mig end den Gang, vi saa hinanden sidst.« Jeg saa paa ham og kunde ikke erindre, at jeg nogensinde havde set ham før. Jeg spurgte: »Har vi set hinanden før, og hvor?« Han svarede: »Nej, egentlig ikke, for vi mødtes i Mørke uden for Missionshuset i Bækmarksbro for en god Maaned siden. Da jeg kom hjem til mig selv, kunde jeg ikke falde i Søvn, for Deres Ord brændte i mig, og jeg var sikker paa, at jeg vilde gaa fortabt, dersom jeg døde i Nat.« Jeg blev meget forundret og tænkte, hvad jeg dog kunde have sagt, som havde gjort saadant Indtryk paa den unge Mand. Han vedblev: »Saa kom jeg i Kamp med mig selv, men nu har jeg faaet Fred, fordi jeg fandt ind til Jesus.« Han rakte mig sit Kort, og der stod »Just Christensen« (Efternavnet er jeg ikke sikker paa at huske ret). Da huskede jeg det hele, og hvad

jeg havde sagt, og blev fyldt af Glæde over dette Vidnesbyrd om, hvorledes Helligaanden kan bruge enfoldige Ord til Frelse.

Næste Dag gik jeg rundt og saa til nogle nye Venner blandt de unge og havde ondt ved at løsrive mig fra det dejlige Præstehjem og de herlige Børn, særlig var jeg kommet til at holde af lille Axel, som viste mig saa stor en Venlighed. Før at udnytte Dagen paa bedste Maade tog jeg først derfra med Aftentoget og var paa Rejse hele Natten. Jeg kom til Aalborg Kl. 8 Onsdag Morgen og gik ud i Byen. Jeg vilde først opsøge det Gadehjørne, hvor Edvard Christian havde sagt Farvel til mig. I Nærheden deraf ved et stort Butiksvindue stod et Par unge Mennesker. Jeg gav mig i Snak med dem og fik at vide, at de var fra Brovst og skulde hjem med det næste Tog sammen med en Del Kammerater, de kom fra et Møde et eller andet Sted, jeg husker ikke hvor. De var troende unge Mænd, og vi blev hurtigt gode Venner. Saa fulgte jeg med dem til Stationen og blev forestillet for deres Kammerater. De udtalte Ønsket om, at jeg vilde besøge dem i Brovst, men jeg fortalte dem, at det kunde ikke lade sig gøre denne Gang. Det var en meget tiltalende Flok, jeg husker ikke hvor mange, jeg tror 10—12 Stykker. Vi skiltes, som om vi var gamle Venner. Saa gik jeg hen til K. F. U. M. og traf Sekretæren, Cand. theol. Morthensen. Han modtog mig med det Udraab: »Aah, Gud ske Lov, De kom!« Jeg sagde: »Det maa De ikke sige, for det er jeg ikke værd.« — »Det var heller ikke med Hensyn til Dem,« sagde han, »men for Drengenes Skyld, thi ved De hvad? I Lørdags, da de fik deres Hilsen, kom der nogle Stykker fra Ungdomsafdelingen og sagde: »Kandidat Morthensen, skal vi ikke bede sammen om, at Pastor Fridriksøn faar Lov til at komme til Aalborg?« Jeg svarede, at det ikke vilde nytte, da Deres Rejse var helt planlagt, men at vi kunde bede om, at De maatte faa Lejlighed til at komme, før De rejste bort fra Landet, og saa da de i Gaar fik at vide, at De kom, sagde de: »Der ser De, Kandidat Morthensen, at det nyttede alligevel,« — og Drengene saa en Bønghørelse i dette.« — Han fortalte, at Drengene havde faaet Lov til at komme til Hovedforeningens Bibeltime for der at træffe sammen med mig. Jeg blev rent forskrækket ved at høre om denne store Forventning og havde i Grunden mest Lyst til at rejse med det samme, men jeg kunde ikke lade være at se

en Forbindelse imellem Drengenes Bøn og Aflysningen af Møderne i Lemvig og Struer. Om Eftermiddagen var jeg sammen med Edvard og Gunnar Høyer, og vi blev fotograferet sammen. Jeg blev ogsaa meget indtaget i Gunnar Høyer, en høj og smuk ung Mand. Dersom jeg havde været Profet, vilde jeg have fortalt ham, at jeg kom lige fra en Konfirmation, hvor hans tilkommende Hustru var blevet konfirmeret, for Gunnar blev senere gift med Pastor Busch's Datter, den samme, hvis Konfirmation jeg havde overværet.

Om Aftenen var jeg til Bibeltime i K. F. U. M., hvor omtrent 40 fra Ungdomsafdelingen var til Stede. Kandidat Morthensen ledede Bibelstunden og gjorde det meget smukt, men havde vist forkortet den meget. Sagde han: »Nu vil Pastor Fridriksson tale til Drengene.« Jeg blev forskrækket, for jeg havde slet ikke tænkt paa at tale til dem i samlet Flok. Jeg rejste mig med et Bønnens Suk til Gud, tog Bibelen og lovede at tage som Gave fra Gud det første Ord, mine Øjne faldt paa, naar jeg aabnede Bibelen paa maa og faa. — Saa slog jeg op, og mine Øjne faldt paa det 15. Vers i det andet Kapitel i Højsangenes Bog: »Griber os Rævene, de smaa Ræve, der fordærve vore Vingaarde; vore Vingaarde staa i Blomster. Min elskede er min, og jeg er hans.« Jeg studsede først over denne Tekst, dette med de smaa Ræve. Men snart kom det. Jeg talte om de smaa Synder og Efterladenheder, som forhindrede vor aandelige Vækst og holdt os fra at overgive os helt til Herren, medmindre vi blev villige til at opgive dem. Jeg følte, at jeg fuldt ud fangede de unges Opmærksomhed, og følte ligesom en Strøm udgaa fra dem, en Strøm, der løftede mig og gav mig Luft under Vingerne. Jeg talte vist omtrent i en halv Time. Efter Mødets Slutning gik jeg omkring og hilste paa adskillige blandt de unge. Saa kom Edvard Christian og Gunnar hen til mig og sagde, at der var nogle af de unge, som ønskede at faa en Samtale med mig i Enrum. Jeg var nu ikke meget glad for det; jeg foretrak at gaa omkring og stifte Bekendtskab med dem, jeg selv syntes om; men jeg sagde naturligvis ja, dersom det kunde lade sig gøre. Saa talte de med Sekretæren, og han bekendtgjorte, at de, som ønskede en Samtale med mig, kunde samles i en stor Stue, og jeg kunde benytte et lille Værelse bagved for at tale med de enkelte. Saaledes blev det. Den første, der kom ind, var en ung Skomagerlærling.

Han saa meget bedrøvet ud og sad tavs. Jeg vidste ikke rigtig, hvorledes jeg skulde begynde. Saa spurgte jeg: »Er det maaske en lille Ræv?« — »Ja,« sagde han. Saa fortalte han om sin Synd, der forhindrede hans Fred. »Jeg kan ikke faa det godt med Jesus, før jeg har overvundet den Synd,« sagde han. Jeg mente, at det var lige saa godt at overgive sig straks til Herren og faa hans Hjælp i Kampen, for jeg var bange for, at han ellers vilde komme tilkort i Kampen. Saa talte vi sammen nogle Minutter, og jeg bad med ham. Han gik lige saa bedrøvet, som han var, da han kom. Derpaa kom en anden og tredje o. s. v. Det var den samme Historie; de længtes efter at faa det godt med Herren, var bedrøvet over deres Synd o. s. v. — Den sjette, der kom, var en meget ung en. Han kom for at bede mig bede for ham, at han maatte komme til at staa som en rigtig Konfirmand for Herrens Ansigt paa sin Konfirmationsdag næste Foraar.

Efter at jeg havde bedet med ham, spurgte jeg, om der var flere tilbage. »Ja,« sagde han, »der er mange endnu.« Jeg sagde: »Men jeg kan da ikke holde jer hele Natten, for nu er Klokkeren 11, og hvad siger de derhjemme, naar I kommer saa sent hjem?« — Han svarede: »Det gør ikke saa meget, for De maa vide, at der raser en voldsom Ildebrand her i Aalborg; der staar et Tømmerlager i lys Lue, og saa tror de derhjemme, at vi er der, for alle Mennesker strømmer dertil.« Saa gik jeg med ham ud i Ventestuen; der sad tolv endnu foruden de seks, jeg havde talt med. Ind ad Vinduerne lyste Brandskæret saa stærkt, at det fordunklede Gasblussene. Vinduet i det Værelse, hvor jeg havde talt med Drengene, vendte den modsatte Vej, derfor havde jeg ikke mærket noget til Branden. Jeg blev aldeles betaget ved Synet af de ventende Drengene. Jeg tænkte: »Det maa brænde lige saa kraftigt i deres Indre, eftersom de ikke paa Drengemanér løber ud at se paa Ildebranden.« Jeg sagde til dem: »Kære Venner, det vilde tage mindst to Timer at faa talt med jer alle, og desuden er det unødvendigt. Nu ved jeg, hvorledes det er fat med jer alle. I er bedrøvede, fordi I længes efter fuld Fred med Gud, og der er noget, som holder jer tilbage, Følelsen af og Bedrøvelsen over en eller anden Synd. Jeg kan ikke hjælpe jer, men jeg vil fortælle jer noget, som I rigtignok kender, men maaske ikke har tænkt over.

Det er om den unge Mand i Nain. Han blev baaret død ud. Saa mødte Jesus Ligfølget og sagde til den døde: »Du unge Mand, jeg siger dig, staa op!« I det samme skete det, at han blev levende. Men lad os nu tænke os, at Drengen, der blev kaldt til Live, havde begyndt at se paa sine Ligklæder og paa Baaren og havde tænkt: jamen, jeg har Ligklæder paa, jeg maa være død — og saa havde lukket sine Øjne og ikke villet staa op. Men saadan bar han sig ikke ad. Han rejste sig op og begyndte at tale. Nu er der nogle, som bærer sig ad, som jeg fremstillede for jer, at det unge Menneske kunde tænkes at have baaret sig ad, men heldigvis ikke gjorde. Mens vi vandrer omkring i Vantro eller Ligeegyldighed, er vi døde i Synd; naar vi saa vaagner og faar Øje paa Synden og bedrøves over den og begynder at længes efter Jesus, er det Tegn paa, at Jesus har rørt ved os med sin livgivende Naade. Det har han ogsaa gjort: han døde for os paa Korset og gav os i Daaben fuld Adgang til Forsoningens Naade, alle vore Synders Forladelse, dersom vi vil tro det og tage imod det. Du døbte, bedrøvede unge Ven, som længes efter Jesus, jeg siger dig: Du har dine Synders Forladelse; du ser paa Dødens Tegn, dine Synder og Skrøbeligheder, der endnu hænger ved dig. Se paa Jesus og tro paa ham, som allerede har sagt: Vær frimodig, Søn, dine Synder ere dig forladte! Tag ham paa Ordet: rejs dig og tal med ham og gaa saa til de andre«.

Jeg søgte at indprente dette saa godt, som jeg kunde, og sagde til sidst: »Saa vil vi skilles med Bøn.« Vi knælede ned. Jeg bad en kort Bøn og mente, at saa skulde vi rejse os. Men lige da jeg havde sagt Amen, lød en skælvende Drengestemme, et Angstraab til Herren, som endte i en Hulken, og derpaa bad de andre, den ene efter den anden; det var som Raketter, der steg op som Nød-signaler; korte, lynende Tilraab. Jeg har aldrig oplevet saadan en Stund; og over os lyste Skæret af det brændende Baal udenfor. Saa rejste vi os i Tavshed, og de trykkede uden Ord mine Hænder og gik deres Vej. Rystet i mit Inderste gik jeg ind til Sekretæren og fortalte ham, hvad der var sket; vi bad saa sammen for Drengene, og bagefter gik vi ud til Brandstedet, hvor der var Masser af Mennesker forsamlede; vi gik lidt omkring, men vi kunde ikke faa Øje paa nogen af de Drengene; de var alle gaaet hjem.

Næste Dag gik jeg rundt i Byen at se til Drengene. Min Sko-

magerlærling mødte jeg paa Gaden. Jeg spurgte, hvordan det gik. Han svarede: »Det gør saa voldsomt ondt i mit Hjærte!« og hans Øjne fyldtes af Taarer. Det gav et Stik i mit Hjærte. Men jeg sagde: »Immanuel, det er bare din Vantro; hvorfor tør du ikke stole paa Herren?«

Jeg kom ind i en Butik, hvor jeg vidste, at en af Drengene stod. Han løb mig i Møde straalende glad. Jeg sagde: »Naar skete det?« — »I Nat paa mit Værelse, mens jeg bad,« lød Svaret. I det samme kom hans Principal og hilste paa mig, efter at Drengen havde forestillet mig og sagde: »Ja, Gud ske Lov, nu har Martin faaet det godt.« Jeg tænkte: Naa, du er i gode Hænder. Den Dag blev jeg inviteret til Middag, og da jeg havde spist, sagde Husfaderen: »Jeg vilde gerne, at De vilde tale med min Søn Valdemar, han er noget saa forknyt; han var til Mødet i Gaar Aftes.« Saa talte jeg med ham. Han havde stor Lyst til at faa det godt med Herren, og da jeg spurgte om, hvad der var i Vejen, sagde han kort og godt: »Romaner.« Jeg studsede lidt: »Hvorledes det?« — »Jo,« sagde han. »Jeg er rent forfalden til at læse Romaner, og jeg ligger og læser til langt ud paa Natten, og da jeg skal staa tidlig op, er jeg sløj og ikke saa dygtig til mit Arbejde, og jeg føler, at det er Synd, og det forhindrer mig i at give mig hen til Gud.« Saa talte vi sammen om dette, og jeg bad med ham, men jeg følte, at der forestod ham en haard Kamp.

Om Aftenen maatte jeg afsted med Toget sydpaa, da jeg skulde til Odense. Alle Drengene var paa Stationen, og foruden disse, som jeg havde faaet særligt at gøre med, var en omkring 14-aarig Dreng, Anton Andersen, som jeg havde gjort Bekendtskab med. — Det var en bevæget Afsked med alle disse kære unge Mænd og Drenge, og da Toget gik, sank jeg ned paa min Plads og kunde give mine Følelser frit Løb, for jeg var saa heldig at være kommen ind i en Kupé, hvor jeg var alene helt ned til Hobro. Jeg ankom til Odense Kl. 3½ om Natten. Saa sad jeg i Ventesalen og skrev korte Breve til alle disse nye Venner i Aalborg, indtil jeg ved 8-Tiden gik hen til Kordegn Axel Nielsen og blev modtaget med aabne Arme og nogen Forundring over, at jeg kom saa tidlig om Morgen. Jeg fortalte mine Oplevelser, og i lang Tid blev denne Aften i Aalborg blandt mine Venner kaldt »den store Ildebrandsaften i Aalborg«.

Saaledes blev Aalborg min Hjærteby blandt alle danske Byer, og dog var dette kun Begyndelsen til min Forbindelse med Aalborg. Blandt Byerne i Danmark er København som en trofast og kærlig Moder, hvor jeg føler mig mest hjemme, men Aalborg blev mig som min elskede, ung, følelsesfuld, med noget af Eventyrets Glans og Nyhed hver Gang, jeg kommer der. Blandt alle mine mange Venner, som Gud har givet mig, føler jeg særlig varmt for Aalborgenserne; hvor jeg møder en ung Aalborgenser, begynder mit Hjærte at slaa i et hurtigere Tempo end ellers. — I hver eneste By i Danmark, hvor jeg har været, har jeg dyrebare Venner, uforglemmelige, trofaste og elskelige. Denne min første Rejse omkring i Danmarks skønne Land blev for mig særlig betydningsfuld, fordi den i Grunden gav Anledning til alle mine elleve senere Besøg i Danmark; for paa denne Rejse begyndte den siden stedse tiltagende Følelse, at jeg med Glæde og Stolthed kalder Danmark mit andet Fosterland.

I Odense havde jeg en saare skøn Dag hos mine Venner. Om Aftenen talte jeg ved et Møde i Ungdomsafdelingen i K. F. U. M. — Næste Morgen rejste jeg hjem til København. Den Lørdag Eftermiddag brugte jeg til at gaa omkring i Gaderne og tale med alle Drengene i Alderen 12—14 Aar, som jeg mødte, og indbyde dem til et Drengemøde i K. F. U. M. næste Dag Kl. 4. Forhistorien til det Møde var den, at jeg, efter at jeg kom fra Leckö, havde talt med Ricard, om ikke K. F. U. M. kunde optage et Arbejde blandt Drengene fra 12—14 Aar, da saa mange Drengene i den Alder forsvandt fra Søndagsskolerne. Han syntes godt om Ideen, dersom den lod sig gennemføre, men nærrede dog nogle Betæneligheder. Jeg tænkte meget paa dette under min første Jyllandsrejse og optog Forhandlingen med Ricard, saa snart jeg kom tilbage til København i Begyndelsen af Oktober. Saa bragte han Sagen frem paa et Bestyrelsesmøde, hvortil jeg blev indbudt. De havde en hel Del at indvende imod Gennemførligheden af Planen. Der var særlig tre Indvendinger, den første: hvor faar vi Drengene fra? den anden: hvor faar vi Arbejdere og Ledere fra? den tredje: faar ikke de yngste nok af Foreningen i disse to Aar og faar Ulyst til at gaa op i Ungdomsafdelingen? Jeg svarede paa den første: »Jeg skal skaffe Drengene til at begynde med, og de bringer deres jævnaldrende

efterhaanden.« Paa den anden: »Jeg tror, jeg kan finde syv unge troende Mænd i Hovedforeningen, som er villige til at ofre sig for denne Sag.« Til den tredje Indvending sagde jeg: »Det maa Erfaringen vise; det vil tage 3—4 Aar at afgøre det, men viser det sig, at Drengene ikke lader sig bevæge til at melde sig ind i U. A., ja, saa maa Arbejdet opgives.« Saa fik jeg Tilladelse til at stifte den, dersom jeg kunde.

Jeg begyndte med at finde de syv Ledere og fandt dem. Om jeg husker rigtigt, var Johannes Rasmussen en af de syv. Jeg samlede dem nogle Aftener paa mit Værelse og fremstillede Sagen for dem og udredede mine Meninger om Arbejdsmetoden o. s. v. Saa blev vi enige om at holde et Prøvemøde Søndagen den 27. Oktober. Det var det Møde, jeg indbød til den Lørdag, jeg kom hjem fra min sidste Jyllandsrejse. Til den fastsatte Time indfandt der sig 25 Dreng. Jeg talte til dem om denne Idé, at oprette en særlig Afdeling for deres Alder, og fortalte noget om, hvorledes Møderne skulde gaa for sig.

De blev begejstrede for Ideen, og jeg bekendtgjorde, at næste Søndag vilde den yngste Afdeling i K. F. U. M. blive stiftet, dersom de, efter at have tænkt derover i Ugens Løb, vilde komme igen og tage Kammerater med. Det blev et meget fornøjeligt Møde. De unge Ledere kom sammen med mig flere Aftener i Ugens Løb, og vi drøftede Sagens Enkeltheder. Jeg beskrev mine Erfaringer i Arbejdet for denne Alder i Island.

Søndag den 3. November oprandt. Jeg prædikede ude i Stenmagle om Formiddagen og skyndte mig tilbage til København og naaede Københavns K. F. U. M. i rette Tid. Lederne og Drengene var allerede tilstede. Der var 35 Dreng mødt frem. Jeg lod dem stemme, om de vilde blive Stiftere af Yngste Afdeling. Det var de villige til. Vi havde faaet Ansgarsalen til Mødet. Jeg beskrev K. F. U. M. for dem efter Ansgar-Billedet paa Væggen og pegede paa de ældste og de unge, Drengen med Buen og Pilekoggeret og saa paa den 12-aarige Dreng, som staar som den yngste i Forsamlingen som Repræsentant for deres Alder. Saa blev Y. A. erklæret for stiftet, og jeg præsenterede de unge Ledere for dem. Drengenes Navne blev opførte paa en Medlemsliste, og derved traadte Y. A. meget beskedent ind i K. F. U. M.s Arbejde og Liv. Næste Søndag

ledede jeg ogsaa Mødet. En hel Del nye blev indskrevne, og saa sagde jeg Farvel til dem og gav dem Herrens Velsignelse. Nu skulde jeg rejse bort fra dem og mine Venner hjem til mit eget Land og mine egne Drengene.

Den Søndag begyndte K. F. U. M.s Bedeuge. Jeg var glad ved, at jeg skulde tiltræde min Rejse hjem under Velsignelsen af den Uge.

29. Kapitel.

EGET HUS

De sidste Dage var optagne af Rejseforberedelser og af at sige Farvel til Vennerne. De syntes, der var noget uhyggeligt ved, at jeg skulde rejse midt i Novemberstormene, for dengang blev en Sørejse op til Island betragtet med helt andre Øjne end nu til Dags. Dagen før jeg skulde rejse, bragte Ricard mig en Billet til første Kahyt og sagde, at mine Venner ikke vilde vide af, at jeg skulde rejse saa lang en Vej paa 2. Plads. Jeg var naturligvis henrykt; for jeg havde aldrig tænkt mig Muligheden af at skulle rejse saa flot. Mange Venner kom ned til Skibet for at sige Farvel, og nu var jeg igen paa Vejen hjem. Jeg følte mig saa rig; jeg havde mødt saa mange udmærkede Mænd og lært saa meget og vundet mange Drenges og unge Mænds Venskab; jeg følte mig rig paa herlige Minder og Indtryk, og jeg havde 5000 Kroner med til Arbejdet hjemme.

Rejsen blev mig en uafbrudt Fornøjelse. Vi fik rigtignok meget daarligt Vejr i Nordsøen, en forrygende Blæst og en voldsom Søgang. Vi var kun to Passagerer til Island og saa et Par Købmænd til Færøerne. Kaptajn Aasberg var en meget fornøjelig Mand, fuld af Skæmt og Spøg. Jeg har altid været søstærk og mærker aldrig til Søsyge, saa jeg nyder Livet i fuldeste Maal paa Søen; hver Dag er som en Fest. Kaptajnen sagde engang: »Det kalder jeg fint klaret af en Landkrabbe at være at møde paa Dækket Kl. 9 om Morgenen i saadan en Søgang og ryge sin Pibe.« Jeg mente, at der skulde noget til, før jeg tabte Lysten til min Pibe og mine Maaltider paa Søen. Han lo og sagde, at Præster var de værste Passagerer at have med om Bord, for saa blev der altid daarligt Vejr, og

dersom Vejret blev daarligere, vilde han kaste mig overbord. Jeg sagde, at i saa Fald vilde jeg hilse paa ham i Reykjavik ved Skibets Ankomst, for jeg var sikker paa, at den Hvalfisk, som vilde sluge mig og udspy mig paa det tørre Land i Reykjavik, vilde bruge langt kortere Tid til Rejsen end S/S »Laura«.

Ude i Atlanterhavet fik vi ogsaa en vældig Storm. Søen gik helt over Skibet. Jeg stod i lang Tid oppe paa Kommandobroen, hvor Kaptajnen havde givet mig Tilladelse til at opholde mig, saa tit jeg vilde. Det var et storslaet Syn at se de taarnhøje Bølger komme væltende ude fra Havet og næsten begrave Skibet i det skummende Vand, der løb som en Elv fra Skibets Forstavn helt agterud. Jeg stod betaget ved at se paa dette vældige Skuespil. Skibet syntes saa lille imod de gigantiske Bølger. Jeg tænkte: »Dette vældige, oprørte Hav har Herren i sin hule Haand.« — Senere ud paa Aftenen, mens jeg sad alene i Rygesalonen, og Matroserne slog Skodder for alle Vinduer, mærkede jeg Ensomhedens Højtid. Stormen tiltog med hver Time i Styrke. Kl. henved 11 gik jeg ned og gik i Seng. Første Kahyt paa »Laura« var bagerst i Skibet lige over Skruen, og hvert Øjeblik kom Skruen op over Vandet og skraldede med et øredøvende Brag, som om Skibet skulde vrides i Stumper og Stykker, men det forhindrede ikke min Søvn. Jeg sov som en Sten og mærkede intet til Uvejret. Næste Morgen bragte Skibsjomfruen mig Morgenkaffe paa Sengen; det var Skik og Brug. Jeg saa, at hun var helt bleg, og spurgte, om hun var syg. Hun sagde: »Ja, vi har haft en frygtelig Nat, har De ikke mærket det?« — »Nej,« sagde jeg, »jeg har sovet saa ganske udmærket.« — »De kan selv se, hvorledes det har været, se ned paa Gulvet.« Da saa jeg, at min Taske og en svær Kuffert af Træ, som jeg havde anbragt i Overkøjen, var faldet ned paa Gulvet, og alle mine Bøger og Ejendele laa der hulter til bulter paa Gulvet. Det var et stort Held, at det ikke havde ramt mig i Faldet.

Den 24. November ankom vi til Reykjavik, hvor jeg blev modtaget med stor Begejstring af mine unge Venner. Med det samme Skib ankom der en smuk Gave fra Oddfellowerne i København til de Spedalskes Hospital. Det var et Alter med Alterklædning og en meget smuk Altertavle og et lille Sakristi, altsammen saadan indrettet, at det kunde anbringes i den Sal, hvor vi havde vore Gudstjenester.

Efter ca. 14 Dage blev Salen indviet til en lille Kirkesal, hvor jeg kunde holde fuld Gudstjeneste med Altergang og fuldt Ritual. Domprovsten indviede Kirken, og da messede jeg for første Gang paa Islandsk.

Medens jeg var borte, havde K. F. U. M. ikke haft Møder, undtagen et Par Gange om Efteraaret, da Kandidat Sigurbjörn Gislason kom hjem fra Danmark et Par Maaneder, før jeg kom. Han havde sidste Vinter været Huslærer i Gudum Præstegaard hos Pastor Bjarnesen og var der kommet til Troen. Han havde ogsaa været med paa Leckö-Mødet, og ved hans Afrejse havde jeg anmodet ham om at holde eet eller to Møder for de unge. — Foreningens blandede Kor under Domorganistens Ledelse var det eneste Led i Forenings Arbejdet, der havde været i Virksomhed.

Lige efter min Hjemkomst tog jeg fat paa min Præstegerning og min Lærervirksomhed foruden at arbejde blandt unge. Jeg boede fremdeles i det lille Hus i Grjotagata Nr. 12. Min Moder var rask, og min Søster, Kristine, hjalp baade mig med min Undervisning og Mor med Husholdningen. Hans var vokset et godt Stykke i Sommerens Løb og var en stor og kraftig Dreng af sin Alder.

Jeg begyndte nu at se mig om efter en Lejlighed, hvor Foreningen kunde bo og arbejde. Saa fik jeg at vide, at der var et gammelt, men rummeligt Hus til Salg. Det stod ved et Torv lige i Byens Hjærte. Stuerne var saa store og rummelige, at der kunde samles mange. Efter en Del Forhandlinger købte jeg Huset. Det var bekendt i Byen under Navnet »Det gamle Melstedshus«. — Jeg kunde lige straks faa to Stuer til Afbenyttelse nede i Husets østlige Ende, og det hele til Foraaret. Dette var et meget betydningsfuldt Skridt i Foreningens Historie.

Den 2. Januar 1902 blev det første Møde holdt der. Jeg havde sammenkaldt de Medlemmer, der var blevet 17 Aar og derover, og stiftede saaledes Hovedforeningen. De andre under 17 Aar dannede den yngre Afdeling. Den Aften sluttede min Forberedelsestid og Foreningens Barndomstid, og et nyt Afsnit begyndte baade i mit Liv og Foreningens. Derfor vil jeg slutte her og se, om mine danske Venner vil bryde sig om en anden Gang at faa en Fortsættelse af min Livssaga.

